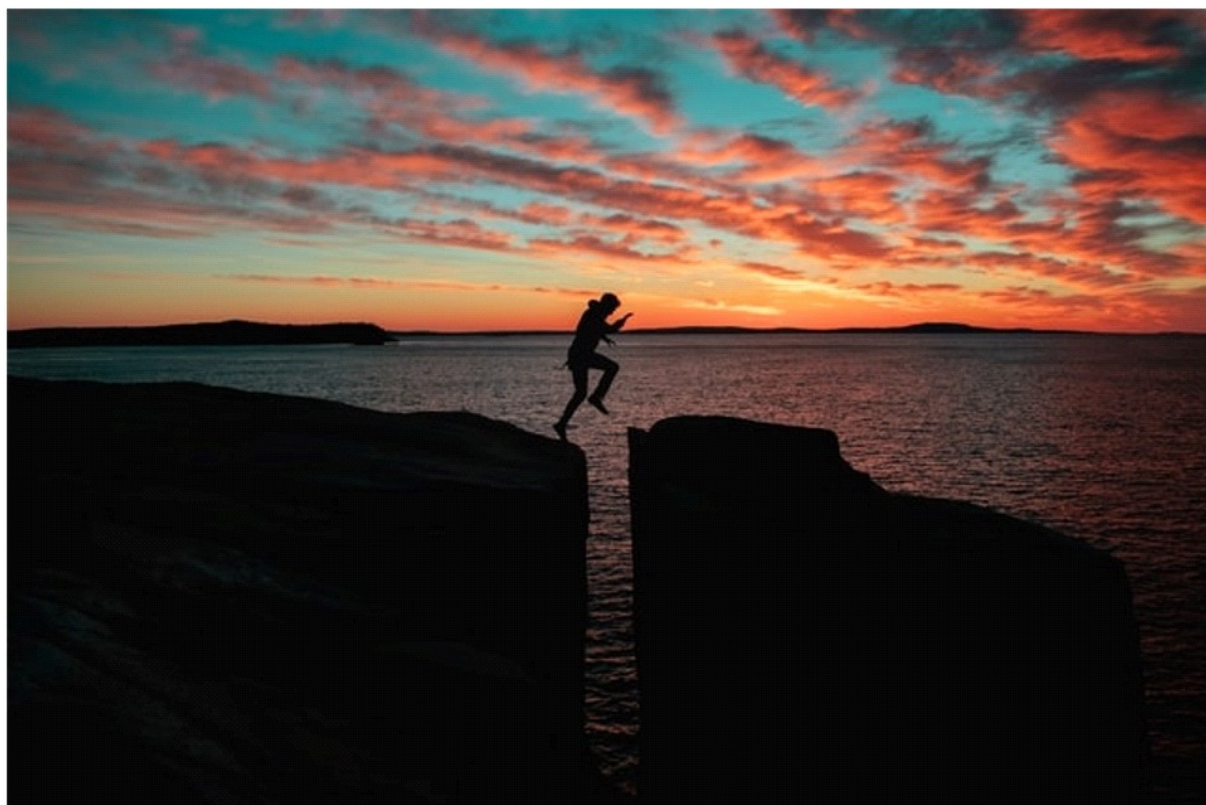

Jaarrapport 2021

Stichting Pensioenfonds voor Fysiotherapeuten
Postbus 90170
5000 LM Tilburg

Telefoon:	013 462 35 21
E-mail	info@fysiopensioen.nl
Internetsite:	www.fysiopensioen.nl

INHOUDSOPGAVE

Pagina

BESTUURSVERSLAG

A	Voorwoord	4
B	Bestuursverslag	6
	Kerncijfers	7
	Karakteristieken van het pensioenfonds	9
	Ontwikkelingen op pensioengebied	22
	Bestuursparagraaf	28
	Goed Pensioenfondsbestuur	36
	Pensioenparagraaf	43
	Beleggingsparagraaf	52
	Financiële positie	69
	Risicoparagraaf	73
	Toekomstparagraaf	81
C	Intern toezicht en verantwoordingsorgaan	85

JAARREKENING

1	Balans per 31 december	100
2	Staat van baten en lasten	101
3	Kasstroomoverzicht	102
4	Toelichting behorende bij de jaarrekening	103
5	Toelichting op de balans	110
6	Toelichting op de staat van baten en lasten	129

OVERIGE GEGEVENS

1	Bestemming van saldo van baten en lasten	137
2	Actuariële verklaring	138
3	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	140

BIJLAGEN

4	Verloopstaat deelnemers	152
5	Begripsomschrijvingen	155

A VOORWOORD

VOORWOORD

Samen op weg naar een nieuw pensioen

In 2021 vlamde het coronavirus helaas steeds weer op en ontwrichtte vele levens. Persoonlijk voelt het voor mij als een jaar van uitstellen, afzeggen en doorschuiven naar hopelijk betere tijden. Alsof je al zo lang in de wachtkamer zit, dat je bijna vergeten bent waar je ook alweer op wacht.

Als voorzitter van SPF voelt het echter totaal anders. Het jaar 2021 ervaarde ik als een echte rollercoaster, heel hard werken en veel spanning en dynamiek. Ten eerste moest alles digitaal en veelal vanuit huis. Desondanks zijn alle reguliere processen gewoon doorgegaan. De deelnemers van ons pensioenfonds hebben daar niets van gemerkt en daaruit blijkt wel hoe wendbaar wij zijn. En het mooie is dat we het jaar af kunnen sluiten met mooie rendementen en een fors hogere dekkingsgraad dan waar we mee begonnen.

Parallel aan dit alles hebben we in 2021, samen met het bestuur van de Deelnemersvereniging Pensioenfonds voor Fysiotherapeuten (DPF), heel hard gewerkt aan de toekomst van de pensioenregeling. Zoals bekend gaat ons pensioenstelsel op de schop. Elk pensioenfonds moet uiterlijk 1 januari 2027 over naar een zogenaamde premieregeling. We gaan terug naar de essentie waar pensioen om draait: premie inleggen, beleggen en zo sparen voor inkomen voor later. Elke deelnemer kan dat allemaal direct volgen, want iedereen krijgt zijn eigen potje. We blijven dat wel met zijn allen doen, omdat we dan risico's en kosten optimaal kunnen delen. Dat is altijd beter dan het in je eentje doen.

Uiteraard willen we naar een regeling die het beste past bij al onze fysiotherapeuten en hun wensen. Daarom hebben wij samen met het bestuur van DPF en ons eigen Verantwoordingsorgaan (VO) in 2021 hard gestudeerd om alle (on)mogelijkheden in kaart te brengen. Daarnaast hebben we onze deelnemende fysiotherapeuten naar hun risicobereidheid gevraagd en onderzoek gedaan naar de samenstelling van onze achterban. Uit al die informatie tezamen blijkt dat het zo snel mogelijk overgaan op een flexibele pensioenregeling het meest voor de hand ligt. Fysiotherapeuten willen bepaalde zaken graag zelf beslissen en dat niet aan ons overlaten. Ook ten aanzien van het beleggingsbeleid willen men graag iets te kiezen hebben. In aanvulling daarop hebben we recent een aantal vragen aan de deelnemers gesteld over maatschappelijk verantwoord beleggen. De antwoorden nemen we mee bij het vormgeven van de keuzes die de deelnemers straks kunnen maken op het gebied van hun beleggingen. We streven ernaar al per 1 januari 2024 over te stappen op een passende flexibele regeling. We blijven hiervoor samen optrekken met DPF en het VO en laten ons begeleiden door professionele adviseurs. De komende tijd zullen we de deelnemers nog een aantal keren naar hun mening vragen. Hopelijk laten zij massaal van zich horen, want uiteindelijk kunnen we dit het beste samen doen: Samen op weg naar een nieuw pensioen.

Tot slot. Tijdens het schrijven van dit voorwoord is de oorlog in Oekraïne helaas nog in volle gang. Dit plaatst alles in een totaal ander perspectief en maakt schrijnend duidelijk dat alles relatief is. Naast al het menselijke leed heeft dit ongetwijfeld een enorme impact op de economie. De tijd zal leren wat hiervan voor de pensioensector het gevolg is. Maar hoe dan ook, vrede is wat het zwaarste telt.

Mede namens het bestuur,

Doreth van den Heuvel, voorzitter

B BESTUURSVERSLAG

KERNCIJFERS

	2021	2020	2019	2018	2017
Deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden					
Deelnemers	23.255	22.939	22.661	21.980	21.108
Premievrijen wegens beroeps-arbeidsongeschiktheid	178	191	216	222	243
Gewezen deelnemers	7.934	8.298	8.277	8.050	8.017
Ouderdomspensioen	6.121	5.595	5.009	4.522	4.049
Nabestaandenpensioen	1.016	946	886	840	779
Wezenpensioen	100	100	113	126	136
	<u>38.604</u>	<u>38.069</u>	<u>37.162</u>	<u>35.740</u>	<u>34.332</u>

Premiebijdragen, saldo waardeoverdrachten, pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten (x € 1.000)

Bijdragen van deelnemers	78.525	69.033	69.402	71.228	67.414
Kostendekkende premie	167.175	135.966	110.926	108.567	104.360
Gedempte kostendekkende premie	62.625	45.718	39.057	41.029	37.680
Saldo waardeoverdrachten	-1.952	888	-2.169	-3.139	-
Pensioenuitkeringen	-77.828	-70.778	-63.391	-56.999	-51.750
Uitvoeringskosten	-5.271	-5.360	-5.298	-5.947	-5.849
Pensioenuitvoeringskosten per deelnemer in €	172	180	183	215	222

Technische voorzieningen, stichtingskapitaal en reserves, vermogen (x € 1.000) en dekkingsgraad (%)

Technische voorzieningen					
- voor risico pensioenfonds	4.679.876	4.955.563	4.384.789	3.725.332	3.590.397
Fondsvermogen	247.401	-286.789	-96.695	-91.837	29.695
Beleggingen					
- voor risico pensioenfonds	5.145.461	4.930.492	4.501.188	3.672.783	3.671.071
Overige activa	1.092	3.147	1.941	3.156	2.041
Saldo overige vorderingen en schulden	-219.276	-264.865	-215.035	-42.444	-53.020
Totaal vermogen	<u>4.927.277</u>	<u>4.668.774</u>	<u>4.288.094</u>	<u>3.633.495</u>	<u>3.620.092</u>
Aanwezige dekkingsgraad	105,3	94,2	97,8	97,5	100,8
Beleidsdekkingsgraad	100,0	89,5	95,9	100,7	99,0
Reële dekkingsgraad	125,3	114,2	118,8	124,1	121,4
Premiedekking	54,2	59,0	74,0	78,0	77,0
Vereiste dekkingsgraad	118,6	118,3	119,5	121,2	122,0
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,3	104,3	104,3	104,3	104,3

	2021	2020	2019	2018	2017
Verdeling beleggingsportefeuille voor risico pensioenfonds (x € 1.000)					
Vastgoedbeleggingen	857.497	687.270	696.346	672.644	586.156
Aandelen	1.487.394	1.403.279	1.336.826	1.004.836	1.024.914
Vastrentende waarden	2.275.431	2.123.433	1.954.741	1.630.460	1.707.710
Derivaten	59.709	266.065	64.522	15.309	8.440
Overige beleggingen	349.098	351.710	332.255	307.560	295.761
Totaal beleggingen	5.029.129	4.831.757	4.384.690	3.630.809	3.622.981
Derivaten met negatieve waarde	116.332	98.735	116.498	41.974	48.090
Totaal beleggingen debet	5.145.461	4.930.492	4.501.188	3.672.783	3.671.071

Beleggingsopbrengsten en kosten vermogensbeheer risico pensioenfonds (x € 1.000)

Directe beleggingsopbrengsten	54.363	68.188	69.155	53.865	53.773
Indirecte beleggingsopbrengsten	221.489	326.354	593.388	-38.907	146.954
Kosten van vermogensbeheer	-10.823	-7.645	-5.872	-6.698	-7.888
	265.029	386.897	656.671	8.260	192.839

Beleggingsrendement voor risico pensioenfonds (%)

Direct en indirect	5,66	8,77	18,28	0,51	5,57
Kosten vermogensbeheer	-0,23	-0,18	-0,16	-0,18	-0,22
	5,43	8,59	18,12	0,33	5,35

Kosten vermogensbeheer volgens J402 in % van gemiddeld belegd vermogen

Directe kosten	0,85	0,63	0,65	0,68	0,62
Transactiekosten	0,11	0,11	0,15	0,17	0,14
	0,96	0,74	0,80	0,85	0,76

Uitvoeringskosten per deelnemer (x € 1)

Pensioenuitvoeringskosten per deelnemer in €	172	180	183	215	222
--	-----	-----	-----	-----	-----

Toeslagverlening

	01-01-2021	01-01-2020	01-01-2019	01-01-2018	01-01-2017
Toeslagverlening	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00
Welvaartsvastheidsbescherming	2,22	1,74	1,90	1,89	2,04

Een toelichting op het percentage van de toeslagverlening vindt u op pagina 45.

KARAKTERISTIEKEN VAN HET PENSIOENFONDS

Profiel

Stichting Pensioenfonds voor Fysiotherapeuten (hierna: het pensioenfonds), statutair gevestigd te Amersfoort, is opgericht op 9 oktober 1973. Het pensioenfonds voert vanaf 1 april 1978 de pensioenregeling uit, die op verzoek van de beroepspensioenvereniging "Deelnemersvereniging Pensioenfonds Fysiotherapeuten" door de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid verplicht is gesteld voor alle in Nederland in de vrije sector werkzame fysiotherapeuten.

Het pensioenfonds is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41188538. Het pensioenfonds is een beroepspensioenfonds als bedoeld in artikel 1, lid 1 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb). Het pensioenfonds is aangesloten bij de Pensioenfederatie.

Het pensioenfonds heeft als statutaire doelstelling: "het uitvoeren van een verplichtgestelde beroepspensioenregeling voor fysiotherapeuten en daarmee te voorzien in pensioenen voor fysiotherapeuten en heilgymnasten-masseurs en hun nabestaanden volgens in een pensioenreglement te stellen regelen".

Deelnemersvereniging (DPF)

Om het draagvlak van de verplicht gestelde pensioenregeling, zoals vastgelegd in de Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb), te kunnen toetsen is in 2006 de beroepspensioenvereniging opgericht onder de naam "Deelnemersvereniging Pensioenfonds Fysiotherapeuten". DPF bepaalt de inhoud van de regeling en draagt onder meer kandidaten voor ter benoeming als bestuurslid van het pensioenfonds. Het bestuur van het pensioenfonds overlegt minimaal eenmaal per jaar met het bestuur van DPF.

Verplichtstelling

De verplichtstelling geldt sinds 31 maart 1978 en luidt sinds de laatste wijziging van 8 juni 2018:

De deelname aan de pensioenregeling van Stichting Pensioenfonds voor Fysiotherapeuten is verplicht gesteld voor de fysiotherapeuten, die als zodanig in Nederland werkzaam zijn en de eerste dag van de maand waarin de 67ste verjaardag valt, nog niet hebben bereikt, met uitzondering van:

1. De fysiotherapeut in privaat- of publiekrechtelijke dienstbetrekking, die verplicht deelneemt aan de pensioenregeling van Stichting Pensioenfonds ABP op grond van de Wet privatisering ABP van 28 december 1995, Stb. 1995, 639, zoals geldend op 1 maart 2016, Stb. 2015, 553;
2. De fysiotherapeut in privaatrechtelijke dienstbetrekking, die verplicht deelneemt aan de pensioenregeling van Stichting Pensioenfonds Zorg en Welzijn op grond van een verplichtstelling als bedoeld in de Wet verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds 2000 van 1 januari 2001, Stb. 2000, 628, zoals geldend op 1 september 2017, Stb. 2016, 290;
3. De fysiotherapeut op wie een aan zijn werkgever verleende vrijstelling van de verplichte deelneming van toepassing is omdat een andere financieel en actuair gelijkwaardige en door de werkgever getroffen pensioenregeling geldt en in stand wordt gehouden; waarbij geldt:
 - dat de uitzondering op de verplichte deelname alleen geldt voor het gedeelte van de werkzaamheden als fysiotherapeut waarvoor de onder 1 en 2 bedoelde verplichte deelneming van toepassing is, respectievelijk die als werknemer worden verricht bij een werkgever waarvoor de onder 3 bedoelde vrijstelling geldt;
 - dat de uitzondering onder 2 niet van toepassing is op de fysiotherapeut die werkzaam is bij een zelfstandige juridische entiteit - die vrijwel uitsluitend actief is in de verlening van fysiotherapeutische zorg en in het geheel niet actief is in de verlening van medisch specialistische zorg;

- dat vrijstelling als onder 3 bedoeld op verzoek van een werkgever door het bestuur van Stichting Pensioenfonds voor Fysiotherapeuten kan worden verleend met inachtneming van door het bestuur vastgestelde beleidsregels inzake het verlenen van vrijstellingen. Aan vrijstellingen kunnen door het bestuur voorschriften en voorwaarden worden verbonden.

SPF heeft het beleid inzake het verlenen van vrijstellingen en de daaraan verbonden voorschriften en voorwaarden vastgelegd in het "Beleid voor vrijstelling van de verplichte deelneming aan Stichting Pensioenfonds voor Fysiotherapeuten".

Missie, Visie en Strategie

Missie

Het pensioenfonds ontwikkelt uitsluitend activiteiten die het pensioenfonds in staat stellen zijn opdracht - bescherming tegen de financiële gevolgen van overlijden, pensionering of beroepsarbeidsongeschiktheid, op basis van solidariteit en collectiviteit van (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden - zo goed mogelijk te verzorgen en uit te voeren. Het pensioenfonds ontwikkelt géén activiteiten die niet behoren tot de kerntaken van een pensioenfonds en heeft dus geen nevenactiviteiten.

Visie

Het is de visie van het bestuur dat SPF een adaptieve en tegelijk innovatieve en krachtige organisatie dient te zijn om succesvol de belangen van de deelnemers te kunnen behartigen. Ten einde duurzaam te kunnen zorgen voor hun inkomen voor later en daarvoor de juiste keuzes te maken. SPF wil een optimale transitie naar de nieuwe pensioenregeling en tegelijk de beste hoeder van de reeds opgebouwde rechten zijn. SPF voert daartoe de meest passende regeling uit voor alle fysiotherapeuten die werkzaam zijn in de eerste lijn. SPF gaat voor de beste verwachte resultaten tegen zo laag mogelijke kosten en acceptabele risico's. SPF wil vanuit eigen kracht de juiste keuzes kunnen (blijven) maken in het belang van alle deelnemers en hun inkomen voor later. Daartoe heeft het bestuur 7 sleutels voor succes opgesteld, die in 2020 zijn geactualiseerd:

- Sleutel 1: een passende pensioenregeling;
- Sleutel 2: effectieve communicatie;
- Sleutel 3: moderne en veilige infrastructuur en IT-systemen;
- Sleutel 4: een goede financiële opzet en duurzaam beleggingsbeleid;
- Sleutel 5: een geschikt bestuur met professionele ondersteuning;
- Sleutel 6: goede en efficiënte governance;
- Sleutel 7: samenwerking binnen de pensioensector.

Voor de uitwerking van deze sleutels wordt verwezen naar het Visiedocument "Sleutels voor succes" op de website. Op basis hiervan heeft het bestuur een strategische agenda vastgesteld voor de periode 2021-2026.

Strategie

De bovenstaande missie en visie hebben geleid tot de onderstaande strategische doelstellingen:

- 1 De deelnemer centraal, een passende pensioenregeling, effectieve communicatie, draagvlak voor de verplichte pensioenregeling;
In de strategie van het bestuur staat de deelnemer centraal. Een passende pensioenregeling is uiteraard van belang, maar het is pas een goede pensioenregeling, als de deelnemers dat ook vinden. En als zij er op de juiste manier en naar tevredenheid gebruik van maken alsmede inzicht en overzicht hebben. Daartoe is effectieve communicatie cruciaal. Communicatie is steeds meer digitaal op basis van doelgroepsegmentatie en life-events. Zo voelt de deelnemer zich ontzorgd en geholpen. Daarmee wordt het draagvlak voor de verplichte pensioenregeling gecreëerd.

- Vertrouwen in de financiële ambities, verantwoorde rendement/risico-afweging, professioneel integraal risicomanagement gericht op optimale financiële fondshuishouding, beheerste operationele processen en organisatorische integriteit;

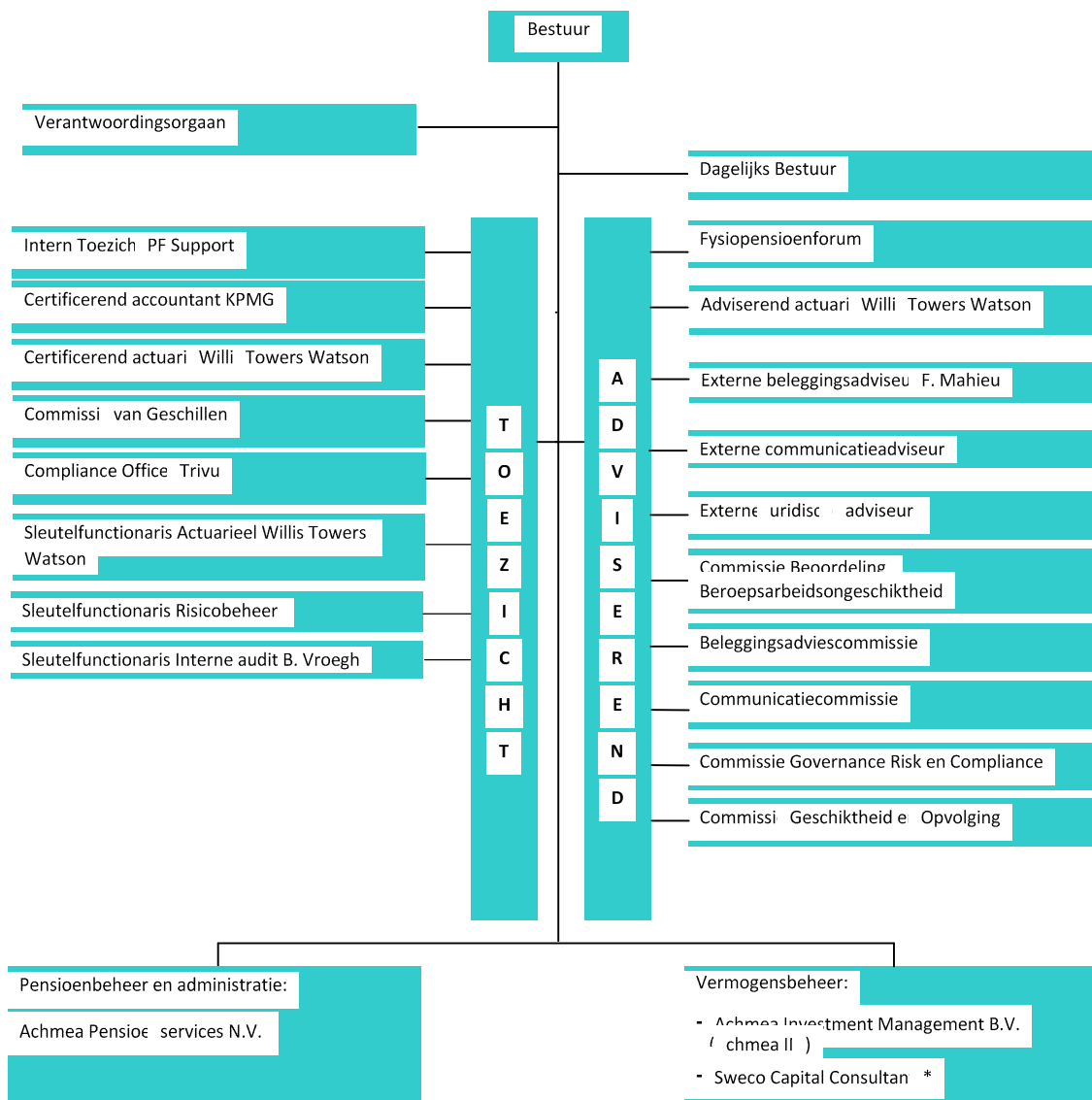
De deelnemer moet vertrouwen hebben in het behalen van de financiële ambities van pensioenfonds. Dat betekent een toeslag van gemiddeld ten minste 3% per jaar met een ondergrens van nominaal (onvoorwaardelijk) 2% indexatie. Daarvoor moet het pensioenfonds aansprekende rendementen behalen, waarvoor risico's moeten worden genomen. Echter, vooraf moet volstrekt helder zijn welke risico's beslist niet en welke weloverwogen wel worden gelopen met het oog op het behalen van de geformuleerde ambitie. Dat vergt professioneel integraal risicomanagement (IRM), waarin het bestuur een verdiepingsslag maakt met als doel nog meer verantwoorde en uitlegbare besluitvorming. Hierbij wordt voldoende aandacht besteed aan de toenemende risico's ten aanzien van IT en de daarbij behorende risico's. Dit IRM zal uiteraard ook de besluitvorming van het bestuur versterken ter zake van bijvoorbeeld de verdere financiële houding van het pensioenfonds, de operationele processen en de organisatorische integriteit.

- Bestuurlijke geschiktheid.

Institutioneel vermogensbeheer wordt steeds complexer en daarom selecteert het pensioenfonds professionele fiduciairs en uitvoerders. Maar het bestuur blijft verantwoordelijk jegens alle belanghebbenden en moet voldoende countervailing power hebben om die verantwoordelijkheid ook adequaat invulling te kunnen geven. Het bestuur wil ook in de komende periode zijn deskundigheid op dit terrein verder vergroten.

Organisatie en besturing van het pensioenfonds

Organogram 2021

* vanaf 1 mei 2022 a.s.r. real assets investment partners

Benoeming en ontslag van bestuursleden

Alle bestuursleden worden gekozen uit de deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden die lid zijn van DPF. De bestuursleden van SPF worden voorgedragen door de Algemene Vergadering van DPF. Het bestuur van SPF benoemt de voorgedragen kandidaat-bestuursleden. De betreffende procedures zijn vastgelegd in een convenant tussen SPF en DPF. De leden van het bestuur worden benoemd voor een periode van zes jaar en kunnen zich herkiesbaar stellen (totaal maximaal 2 termijnen). Hiervan kan middels een tijdelijke termijnverlenging worden afgeweken, indien een onvoorzien continuïteitsprobleem ontstaat in termen van bemensing en/of kennisborging in het Bestuur. Het bestuur kan, na het inwinnen van het advies van het verantwoordingsorgaan, een bestuurslid ontslaan.

Geschiktheid

SPF heeft een geschiktheidsbeleidsplan. Dit geschiktheidsbeleidsplan gaat in op:

- | de kring van beleidsbepalers;
- | de vereiste geschiktheid;
- | de mate van geschiktheid zowel collectief als individueel;
- | het beleid ter bevordering en handhaving van de geschiktheid;
- | de periodieke evaluatie van de geschiktheid.

Commissies, werkgroepen en adviseurs

Het bestuur heeft bestuurlijke commissies ingesteld die onder meer tot taak hebben om besluiten van het bestuur voor te bereiden. Het bestuur kan bevoegdheden geheel of gedeeltelijk overdragen aan deze commissies. Het bestuur benoemt de leden van de commissies. Verder stelt het bestuur waar nodig en op ad hoc basis werkgroepen in.

Het bestuur heeft de volgende commissies ingesteld:

- | De beleggingsadviescommissie (hierna: BAC);
- | De communicatiecommissie;
- | De commissie Governance, Risk en Compliance (hierna: commissie GRC);
- | De commissie Contracten- en SLA-evaluatie (hierna commissie CSE) per 1-1-2022 opgeheven;
- | De commissie Geschiktheid en Opvolging.

Verder kent SPF twee externe commissies; de commissie van Geschillen en de commissie Beoordeling Beroepsarbeidsongeschiktheid. Deze commissies bestaan uitsluitend uit externe deskundigen.

Het bestuur heeft zich laten bijstaan door een adviserend accountant, een adviserend actuaire en een adviseur vermogensbeheer, welke laatste als extern voorzitter optreedt van de BAC. Afhankelijk van het onderwerp maakt het pensioenfonds op incidentele basis ook gebruik van externe deskundigen. Hieronder volgt een korte omschrijving van de commissies.

Beleggingsadviescommissie

De commissie heeft tot taak advisering, beleidsvoorbereiding en monitoring van de beleidsuitvoering ten behoeve van het bestuur inzake vermogensbeheer en balansmanagement. De commissie bestaat uit ten minste 3 en ten hoogste 5 personen, die door het bestuur worden benoemd. Ten minste 2 leden van het bestuur hebben zitting in de BAC. De commissie heeft een externe deskundige als voorzitter.

De BAC is in het verslagjaar in totaal 21 keer bij elkaar gekomen, alleen met de commissieleden of met een van beide uitvoeringsorganisaties (Achmea IM en Sweco CC).

Communicatiecommissie

De commissie brengt gevraagd en ongevraagd advies uit aan het bestuur over het te voeren communicatiebeleid en formuleert waar nodig en/of gewenst voorstellen voor aanpassing van dat beleid. Ook houdt de commissie toezicht op de uitvoering van de communicatie voor zover ze daar niet zelf gestalte aan geeft. De commissie bestaat uit ten minste twee bestuursleden die door het bestuur worden benoemd en laat zich bijstaan door een externe communicatieadviseur. De communicatiecommissie is in het verslagjaar 8 keer bij elkaar gekomen. Ten behoeve van consistente communicatie door SPF en DPF, is bij de vergaderingen van de communicatiecommissie een bestuurslid van DPF als toehoorder aanwezig.

Commissie GRC

De commissie brengt (on)gevraagd advies uit aan het bestuur ten aanzien van het vast te stellen governance, risk- en compliancebeleid. Zij bereidt voor het bestuur de invulling voor van een compliant en zorgvuldig pensioenfondsbestuur, waaronder de invulling van wetsvoorschriften en aanpassing van statuten, reglementen en andere fondsdocumenten. De commissie heeft een belangrijke beleidsvoorbereidende, uitvoerende en monitorende rol op het gebied van integraal risicomanagement (IRM) van SPF. De commissie bestaat uit ten minste twee bestuursleden die door het bestuur worden benoemd. De commissie GRC is in het verslagjaar 7 keer bij elkaar gekomen.

Commissie Contracten- en SLA-evaluatie (Commissie CSE)

De commissie voert contractonderhandelingen met partijen die werkzaamheden uitvoeren voor SPF en voert evaluatiegesprekken over SLA's die met uitvoeringspartijen zijn overeengekomen. Resultaten worden ter besluitvorming voorgelegd aan het bestuur. De commissie wordt gevormd door het Dagelijks Bestuur van SPF, ondersteund door de adviserend accountant en waar nodig de voorzitter van de BAC. De commissie CSE is in het verslagjaar drie keer bij elkaar gekomen in verband met de jaarevaluatie van Achmea Pensioenservices, Achmea Investment Management en Sweco Capital Consultants. De commissie CSE is per 1 januari 2022 opgeheven. De taken van de commissie CSE zijn per die datum ondergebracht bij het Dagelijks Bestuur.

Commissie Geschiktheid en Opvolging (tot 27 januari 2021 de commissie Opvolging)

De commissie heeft tot taak de bewaking van de continuïteit van het bestuur. Uit dien hoofde brengt de commissie gevraagd en ongevraagd advies uit aan het bestuur over werving en selectie van nieuwe bestuursleden, leden van het Fysio pensioenforum en indien van toepassing, commissie- en werkgroepleden. Ook coördineert de commissie uitvoerende werkzaamheden op haar terrein. De commissie bestaat ten minste uit het DB van SPF en een lid van de communicatiecommissie. De commissie is in het verslagjaar drie keer bijeengekomen.

Commissie van Geschillen

De onafhankelijke Commissie van Geschillen beoordeelt het geschil tussen een belanghebbende en SPF met betrekking tot een beslissing van het bestuur, zoals beschreven in het desbetreffende reglement. De commissie bestaat uit een jurist, een actuaris en een fysiotherapeut (niet zijnde een bestuurslid van SPF), die door het bestuur worden benoemd. In het verslagjaar is één geschil aanhangig gemaakt. De afhandeling van dat geschil vindt plaats in 2022.

Commissie Beoordeling Beroepsarbeidsongeschiktheid

De commissie beoordeelt conform het desbetreffende reglement verzoeken tot vrijstelling van de betaling van de pensioenpremie van deelnemers die blijvend en volledig beroepsarbeidsongeschikt zijn geworden. De beoordeling door de commissie leidt tot een advies aan het bestuur over het wel of niet verlenen van premievrije pensioenopbouw. De commissie bestaat uit een arts en een arbeidsdeskundige of fysiotherapeut (niet zijnde een bestuurslid van SPF), die door het bestuur worden benoemd. In het verslagjaar heeft de commissie 11 nieuwe aanvragen voor premievrije pensioenopbouw in behandeling genomen. In 2021 zijn er 14 premievrijstellingsverzoeken toegekend.

Certificering en andere deskundigen

Het bestuur laat zich bijstaan door externe adviseurs op actuariael, juridisch, fiscaal, financieel, communicatie en organisatorisch terrein.

Voor de certificering heeft SPF een certificerend actuaris en accountant aangesteld.

Het bestuur heeft de heer C.G.M. Kroon AAG van Willis Towers Watson (Purmerend) als certificerend actuaris benoemd. De certificerend actuaris maakt een actuariael verslag waarin een verklaring wordt opgenomen van zijn bevindingen bij de jaarlijkse verslagstaten. Hij toetst de fondsmiddelen en beoordeelt de vermogenspositie van SPF. De certificerend actuaris is onafhankelijk van SPF. De certificerend actuaris is tevens de sleutelfunctionaris actuariael van SPF.

Volgens de wet dient er een scheiding te zijn tussen de organisaties van de certificerend en de adviserend actuaris. Als een organisatie beschikt over een gedragscode die door De Nederlandsche Bank (DNB) goedgekeurd is, mogen de certificerend en adviserend actuaris van dezelfde organisatie komen. Er moet echter altijd sprake zijn van twee verschillende personen. Zowel de certificerend actuaris - de heer C.G.M. Kroon AAG (Purmerend) - als de adviserend actuaris - de heer R.T. Schilder AAG (Amstelveen) - werken bij Willis Towers Watson. De werkzaamheden worden goed gescheiden en het bestuur is in het bezit van de beschrijving van een heldere taakverdeling. Het werken met één kantoor is voor SPF kostenbesparend. Willis Towers Watson beschikt over een door DNB goedgekeurde gedragscode.

Het bestuur heeft KPMG (de heer W. Teeuwissen RA) benoemd als certificerend accountant. De certificerend accountant verstrekt een controleverklaring bij de jaarrekening en de verslagstaten ten behoeve van DNB. Hij geeft een oordeel over de betrouwbaarheid van de weergave van de gegevens over de grootte en samenstelling van het vermogen van SPF en het resultaat ultimo het verslagjaar. Hij doet verslag van zijn werkzaamheden in de vorm van een controleverklaring en een verslag aan het bestuur. Hierin zijn opmerkingen en aanbevelingen opgenomen over de administratieve organisatie en interne beheersing van SPF.

De uitvoeringsorganisatie maakt het jaarverslag onder de verantwoordelijkheid van het bestuur. De certificerend accountant controleert de jaarrekening en beoordeelt de verenigbaarheid van het bestuursverslag met de jaarrekening.

Het verantwoordingsorgaan (VO)

Het bestuur legt verantwoording af aan het VO over het gevoerde beleid en de wijze waarop het is uitgevoerd. Het fonds stelt het VO in de gelegenheid advies uit te brengen over:

- a. het beleid inzake beloningen;
- b. de vorm en inrichting van het intern toezicht;
- c. het vaststellen en wijzigen van een interne klachten- en geschillenprocedure;
- d. het vaststellen en wijzigen van het communicatie- en voorlichtingsbeleid;
- e. een melding van disfunctioneren van het bestuur;
- f. de samenstelling van de feitelijke premie en de hoogte van de premiecomponenten;
- g. gehele of gedeeltelijke overdracht van de verplichtingen van het pensioenfonds of de overname van verplichtingen door het pensioenfonds;
- h. liquidatie, fusie of splitsing van het pensioenfonds;
- i. het sluiten, wijzigen of beëindigen van een uitvoeringsovereenkomst;
- j. het omzetten van het beroepspensioenfonds in een andere rechtsvorm.

Het VO bestaat uit 5 leden en kan daarnaast één of meer aspirant-leden hebben. Het VO kent 2 geledingen: vertegenwoordigers van deelnemers en pensioengerechtigden. In het VO zijn de deelnemers en pensioengerechtigden evenredig op basis van onderlinge getalsverhoudingen vertegenwoordigd. Deze leden vormen een zo evenwichtig mogelijke afspiegeling van de desbetreffende geleding.

Voor de evenredige vertegenwoordiging worden het aantal deelnemers en het aantal pensioengerechtigden binnen SPF uitgedrukt in twee percentages die samen honderd procent bedragen. Vanuit deze percentages worden zetels naar rato verdeeld. De leden van het VO kennen een zittingstermijn van 6 jaar, met de mogelijkheid van herbenoeming voor één periode van 6 jaar.

Het Intern Toezicht

Het Intern Toezicht wordt uitgevoerd door een externe visitatiecommissie. Het bestuur heeft hiertoe opdracht verleend aan een extern en onafhankelijk bedrijf: PF Support te Rotterdam. De visitatiecommissie, bestaande uit drie leden, bezoekt jaarlijks het bestuur van SPF. Het interne toezicht richt zich vooral op het beoordelen van de beleids- en bestuursprocedures en -processen, op de checks en balances, de wijze waarop de uitvoering van de pensioenregeling wordt bestuurd en aangestuurd en op de wijze waarop wordt omgegaan met de risico's op de korte en langere termijn voor SPF. Een samenvatting van het oordeel en van de bevindingen van de visitatiecommissie wordt in het bestuursverslag van SPF opgenomen, waarin de visitatiecommissie tevens verslag doet over het toezicht op de Code Pensioenfondsen.

De visitatiecommissie heeft daarnaast de statutaire bevoegdheid gekregen om bij belet of ontstentenis van de meerderheid van de bestuurders, of alle bestuurders, een beletfunctionaris aan te wijzen. Deze beletfunctionaris kan worden gekozen uit zijn midden. Het lid van de visitatiecommissie dat aangesteld wordt als beletfunctionaris schort zijn taken als lid van de visitatiecommissie op. Daarnaast bestaat de mogelijkheid om een bestuurder van een ander beroepspensioenfonds aan te stellen als tweede beletfunctionaris.

De Compliance officer

Per 1 januari 2019 is de heer mr. H. Pullen van Maatschap Trivu aangewezen als externe compliance officer en tevens als vertrouwenspersoon inzake de toepassing van de incidenten- en klokkenluidersregeling. De compliance officer ziet toe op de naleving van de Interne gedragscode van het pensioenfonds. Jaarlijks worden door het bestuur en andere verbonden personen een digitale verklaring van naleving van de gedragscode ingevuld en ondertekend. Op de website worden, in overleg met de compliance officer, alle relevante (neven)functies van bestuursleden gepubliceerd. De Compliance officer licht jaarlijks in het voorjaar zijn rapportage inzake de naleving van de interne gedragscode van het pensioenfonds toe en overlegt waar nodig met de commissie GRC.

Het Fysiopensioenforum

SPF kent een klankbordgroep in de vorm van het Fysiopensioenforum (FPF). Het FPF, waaruit de leden van het VO worden gekozen, stelt het bestuur in staat voeling met de achterban te houden. Het FPF kan gevraagd of uit eigen beweging met het bestuur spreken over aangelegenheden die SPF betreffen. Op deze wijze wordt de klankbordfunctie ingevuld. De leden van het FPF worden benoemd door het bestuur. Het FPF bestaat uit minimaal 20 leden en is samengesteld uit (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden. Het FPF vergadert minimaal tweemaal per jaar samen met het bestuur.

De Sleutelfuncties

IORP II eist dat er onafhankelijke functies worden ingericht voor risicobeheer, interne audit en de actuariële functie. Dit zijn de zogenaamde 'sleutelfuncties'. De vereisten waar beroepspensioenfonds in dit kader aan moeten voldoen zijn vastgelegd in artikel 138a van de Wvb. Sleutelfunctionarissen hebben een rapportageplicht aan DNB. Wanneer de houder van een sleutelfunctie een bestuurder van SPF is, is de sleutelfunctiehouder gehouden te rapporteren aan het interne toezicht.

De actuariële sleutelfunctie wordt ingevuld door de certificerend actuaire, de heer C.G.M. Kroon van Willis Towers Watson. De sleutelfunctie risicobeheer wordt ingevuld door een bestuurslid van SPF, de heer J.H. Sluis. De sleutelfunctie interne audit wordt ingevuld door de heer B. Vroegh, registeraccountant en Certified Internal Auditor. Ter vervulling van de interne audit functie wordt tevens gebruik gemaakt van de diensten van de uitbestedingspartij en/of indien gewenst een ad hoc ingehuurd externe specialist. Alle sleutelfunctionarissen zijn goedgekeurd door DNB.

De Uitvoeringsorganisaties

Het bestuur heeft met inachtneming van de "Beleidsregel uitbesteding pensioenfondsen" ervoor gekozen om de uitvoering van het pensioenbeheer, de beleidsvoorbereiding hiervoor, de ondersteuning van het bestuur en het vermogensbeheer uit te besteden. Het pensioenbeheer, inclusief pensioenadministratie en bestuursondersteuning zijn uitbesteed aan Achmea Pensioenservices (APS) N.V. te Tilburg.

Het vermogensbeheer voor vastgoed is uitbesteed aan Sweco Capital Consultants B.V. (Sweco CC) te De Bilt. Aan Achmea Investment Management B.V. (AIM) te Zeist is het vermogensbeheer voor de overige beleggingen (beheerrol en fiduciaire rol) uitbesteed. De vermogensadministratie is eveneens uitbesteed aan Achmea IM. Custodian is CACEIS (KAS BANK). APS, Achmea IM en Sweco CC zijn voor de uitvoering van de werkzaamheden van SPF in het bezit van een ISAE 3402 type II-verklaring. De verklaringen zijn opgesteld door de uitvoeringsorganisatie en zijn gecontroleerd door haar accountant. In de ISAE wordt geconcludeerd of de beheersdoelstellingen vanuit de processen zijn behaald. Dit door het toetsen van de opzet, bestaan en werking van de beheersmaatregelen.

Het bestuur beoordeelt deze rapportages waarin ook mogelijke verbeterpunten zijn opgenomen om vast te stellen of de processen van SPF voldoende geborgd zijn. SPF heeft afspraken over de uitbestede dienstverlening met alle uitvoeringsorganisaties in de dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) en Service Level Agreements (SLA's) vastgelegd. De afzonderlijke DVO's en SLA's zijn zodanig ingericht dat het bestuur inzicht heeft in de wijze van inrichting en uitvoering van de uitbestede bedrijfsprocessen en de daarin door de uitvoeringsorganisatie verankerde maatregelen van interne controle en risicobeheersing, inclusief maatregelen gericht op fraudepreventie. Handhaving van de getroffen maatregelen, gericht op een beheerste en integere bedrijfsvoering, vindt plaats via interne en/of externe audits bij de uitvoeringsorganisaties. Over de uitkomsten van deze audits wordt het bestuur geïnformeerd. Daarnaast heeft de certificerend accountant van SPF toegang tot alle gegevens en informatie betreffende de aan de pensioen- en vermogensbeheerders uitbestede werkzaamheden.

APS en AIM zijn tevens in het bezit van een ISAE 3000 type II-verklaring waarin wordt ingegaan op de verregaande digitalisering, de ontwikkeling naar "self-service" dienstverlening, toenemende eisen aan beschikbaarheid (24/7), bescherming van persoonsgegevens (AVG) en dreiging van cybercrime, malware en hackers. Dit verandert ook de eisen van klanten APS wenst door dit rapport, naast het bestaande ISAE 3402 type II-rapport, inzage te geven in de wijze waarop zij invulling geeft aan de Trust Service Principles en criteria beschikbaarheid, integriteit van gegevensverwerking, vertrouwelijkheid en privacy.

Personalia

Bestuur

Naam	Benoemd per	Aftredend per
Mevrouw mr. T.P.J.A. van den Heuvel (vz)	01-01-2012	Ultimo 2022
De heer R. van Pommeren	03-09-2008	Ultimo 2021
De heer W.J.T. Sillen	13-10-2010	Ultimo 2024
De heer J. H. Sluis MSc	01-01-2014	Ultimo 2025
De heer A. Barszczowski	01-01-2017	Ultimo 2022
De heer. B. de Berg	05-02-2019	04-02-2025
De heer W. Molenaar	01-08-2020	31-07-2026
Mevrouw J. Stammen*	Aspirant	n.v.t.
Mevrouw M. Hof*	Aspirant	n.v.t.

* Beide aspiranten zijn op 21-2-2022 benoemd tot bestuurslid.

Dagelijks Bestuur

Naam	Functie
Mevrouw mr. T.P.J.A. van den Heuvel	Voorzitter
De heer R. van Pommeren	Secretaris (tot 1 september 2021)
De heer B. de Berg	Secretaris (vanaf 1 september 2021)

Bestuur Deelnemersvereniging

Naam	Functie	Woonplaats
De heer J.J.H. Poen	Voorzitter	Lommel (België)
Mevrouw E. Visser (tot 17 november 2021)	Secretaris	Bodegraven
De heer D. Bolkestein	Penningmeester	Nijeveen
Mevrouw Merkens-van Veldhuisen	Bestuurslid	Ingen

Verantwoordingsorgaan

Naam	Aftredend per
Mevrouw I. de Lijster	Ultimo 2021
De heer H.S. Teunissen	Ultimo 2022
Mevrouw J.C.M. Maas	Ultimo 2024
Mevrouw M.M. van Lierop	30-06-2026
De heer W. Langoor (aspirant)	Ultimo 2027
De heer J.M. Quist (aspirant)	Ultimo 2027

Fysiopensioenforum

Naam	Aftredend per
De heer R. Even	Ultimo 2027
De heer C. Grevers	Ultimo 2025
Mevrouw C.J. Haverhoek	Ultimo 2025
De heer W. Langoor	Ultimo 2023
De heer M. Lankhorst	Ultimo 2021
Mevrouw J.C.M. Maas	Ultimo 2023
De heer D. Paap	Ultimo 2027
De heer J. Snijder	Ultimo 2024
De heer H.S. Teunissen	Ultimo 2023
De heer P.A.A. van de Ven	Ultimo 2025
De heer R.L.H. van Vlaenderen	Ultimo 2023
Mevrouw A. Vos	Ultimo 2024
De heer P. Weltevreden	Ultimo 2021
Mevrouw M.M. van Lierop	Ultimo 2022
De heer K. Menkveld	Ultimo 2024
De heer R. van Wijngaart	Ultimo 2026
De heer D. Spanjersberg	Ultimo 2026
Mevrouw F. Hack	Ultimo 2026
Mevrouw M. Slootmaker	Ultimo 2026
Mevrouw I. de Lijster	Ultimo 2023
De heer J. Quist	Ultimo 2026

Commissie Beoordeling Beroepsarbeidsongeschiktheid

Naam	Aftredend per
Mevrouw Dr. I. van Ham (arts)	Ultimo 2022
De heer H.N.M. van Rhee (fysiotherapeut)	Ultimo 2022

Commissie van Geschillen

Naam	Aftredend per
Mevrouw mr. A.J. van Wullften Pathe-Scholten (voorzitter)	Ultimo 2023
Mevrouw drs. M.C.M. Slabbers AAG (actuaris)	Ultimo 2022
De heer M.H. van Lijf (fysiotherapeut)	November 2021

Beleggingscommissie**Naam**

De heer F. Mahieu (voorzitter)
De heer R. van Pommeren (commissielid)
De heer W.J.T. Sillen (commissielid)
De heer A. Barszczowski (commissielid)
De heer W. Molenaar (aspirant commissielid)
Mevrouw M. Hof (aspirant bestuurs- en commissielid)

Communicatiecommissie**Naam**

De heer B. de Berg (voorzitter)
De heer J.H. Sluis (commissielid)
Mevrouw J. Stammen (aspirant bestuurs- en commissielid)

Commissie Governance, Risk en Compliance**Naam**

De heer J.H. Sluis MSc (voorzitter)
Mevrouw mr. T.P.J.A. van den Heuvel (commissielid)
De heer A. Barszczowski (toehoorder)

Commissie Geschiktheid en Opvolging**Naam**

De heer R. van Pommeren (voorzitter)
Mevrouw mr. T.P.J.A. van den Heuvel (commissielid)
De heer B. de Berg (commissielid)

Commissie Contracten- en SLA-evaluatie**Naam**

De heer R. van Pommeren (voorzitter)
Mevrouw mr. T.P.J.A. van den Heuvel (commissielid)

Nevenfuncties bestuursleden 2021:

Mevrouw mr. T.P.J.A. van den Heuvel

Zelfstandig ondernemer; eenmansbedrijf op het gebied van Beleid, bestuur en juridisch advies in de gezondheidszorg

Gastdocent bij onder meer Politieacademie, NSPOH en ACTA

Lid SER-subcommissie Verplichtstelling Beroepspensioenregelingen

Lid bestuur Pensioenfederatie

Voorzitter Raad van Toezicht van het NPI, Kenniscentrum Paramedische Zorg

Lid Raad van Toezicht Calibris Advies

Voorzitter BOB 7, dat is Bewonersoverleg Blok 7, straatvereniging in Utrecht

De heer R. van Pommeren

Geen nevenfuncties

De heer W.J.T. Sillen

Fysiotherapeut bij ziekenhuis SJG Weert

Lid klantenraad Achmea Investment Management

Bestuurder Wieler comité Ettelbrück – Amstenrade

Co Investor bij wedonthavetime.org

De heer J.H. Sluis

Partner AethiQs B.V.;

Lid klantenraad Achmea Pensioenservices

Ledenraadslid Vereniging Achmea (2020-heden)

Lid Medezeggenschapsraad Daltonschool De Veste

De heer A. Barszczowski

Fysiotherapeut bij C-enter

Op opdracht basis coaching Poolse letselschade cliënten voor Arbeidsdeskundige Bureau Jonker (re integratie arbeid)

De heer B. de Berg

Vennoot bij Actief Fysiotherapie te Rotterdam (Fysiotherapeut en vennoot)

Directeur Medisch Centrum Schiebroek B.V (mede-directeur Onroerendgoed B.V.)

Voorzitter Vereniging van Huurders Medisch Centrum Hillegersberg

Lid klankbordgroep Vereniging van Werkgevers in de Fysiotherapie

Docent Stichting Trauma Opleiding

De heer W. Molenaar

Mede eigenaar van de VOF Fysiogroep Waterland te Monnickendam

Mevrouw M.G. Hof (aspirant)

Zelfstandig Fysiotherapeut Hof Fysiotherapie te Voorburg

Senior Adviseur bij Finance Ideas

Lid Consilium bij KNGF

Mevrouw J.J.J. Stammen (aspirant)

Senior docent Zuyd Hogeschool, Academie voor Fysiotherapie te Heerlen

Voorzitter van de oudercommissie van Lewieke (kinderopvang) te Maastricht

Overzicht externe adviseurs en uitvoeringspartners

Certificerend accountant

De heer W. Teeuwissen RA KPMG Accountants N.V. te Utrecht

Sleutelfunctionaris interne audit

De heer B. Vroegh RA CIA CPE

Certificerend actuaire en sleutelfunctionaris actuariael

De heer C.G.M. Kroon van Willis Towers Watson te Purmerend

Adviserend actuaire

De heer R.T. Schilder AAG, Willis Towers Watson te Amstelveen

Communicatie-adviseur

Achmea Pensioenservices N.V. te Tilburg

De heer J. Hezemans, MStrategy te Amsterdam

Vermogensbeheerder

Sweco Capital Consultants B.V. te De Bilt (vanaf 1 mei 2022 a.s.r. real assets investment partners)

Achmea Investment Management B.V. te Zeist (fiduciair)

Uitvoeringsorganisatie

Achmea Pensioenservices N.V. te Tilburg

Compliance officer, tevens optredend als vertrouwenspersoon

De heer H. Pullen van Trivu te Zevenbergen

ONTWIKKELINGEN OP PENSIOENGEBIED

In dit onderdeel gaat het bestuur in op de ontwikkelingen op pensioengebied.

Op weg naar het nieuwe pensioenstelsel

In 2019 sloten sociale partners en het kabinet een akkoord over een nieuw pensioenstelsel. Pensioenfondsen kunnen straks kiezen uit 2 soorten premieregelingen, het solidaire contract en het flexibele contract. Het kabinet was bijna geheel 2021 demissionair. In maart 2021 werden Tweede Kamerverkiezingen gehouden. In de nieuwe Tweede Kamer blijft een meerderheid voorstander van uitvoering van het pensioenakkoord. Op Prinsjesdag keek het demissionaire kabinet vanuit het perspectief van de vernieuwing van de arbeidsmarkt naar pensioen. Begin 2022 stond er een nieuw kabinet op het bordes. In het coalitieakkoord staat over pensioen alleen dat het pensioenakkoord wordt uitgevoerd. Inmiddels is de concept wetgeving naar de Tweede Kamer gestuurd. SPF bereidt zich voor op een overgang en streeft naar een transitiedatum van 1 januari 2024.

De vrijstellingsregeling voorkomt korten

Voor het derde jaar op rij gelden soepelere regels rond korten. Voorwaarde is dat de dekkingsgraad op 31 december 2021 minimaal 90% is. De financiële positie van veel fondsen is eind 2021 gunstiger dan afgelopen jaren. Er zijn twee situaties waarin een pensioenfonds moet korten. Ten eerste wanneer een pensioenfonds een reservetekort heeft. Dat wil zeggen een dekkingsgraad lager dan het vereist eigen vermogen. Een pensioenfonds moet dan in maximaal 10 jaar uit het reservetekort komen. De tweede situatie is wanneer een pensioenfonds gedurende 5 jaar een dekkingstekort heeft. Dat wil zeggen een dekkingsgraad lager dan ongeveer 104%. Het pensioenfonds moet dan onder normale omstandigheden een onvoorwaardelijke korting doorvoeren, de vrijstellingsregeling zorgde ervoor dat SPF in 2021 geen onvoorwaardelijke korting hoefde door te voeren. Omdat de hersteltermijn in de herstelplannen mochten worden opgerekt. Voorwaarde was wel dat de dekkingsgraad aan het einde van 2020 minimaal 90% is. Over 2021 was niet nodig om gebruik te maken van de vrijstellingsregeling, omdat de dekkingsgraad hoger was dan de minimaal vereiste dekkingsgraad.

Het effect van strengere parameters

De nieuwe parameters voor de berekening van de premie en het herstelplan zijn in 2019 gepubliceerd. Deze hebben invloed gehad op de premie in 2021. De niet-gedempte premies stegen direct. De gedempte premies stijgen na beëindiging van de vijf-jaarsperiode. Die loopt voor SPF tot en met 2025. Een ander effect van de nieuwe parameters is dat het herstelvermogen in herstelplannen lager is.

Daarnaast is er een nieuwe UFR, een rente voor looptijden vanaf 30 jaar. Voorheen ging het om looptijden vanaf 20 jaar. Toezichthouder De Nederlandsche Bank voert de nieuwe UFR vanaf 1 januari 2021 in vier gelijke jaarlijkse stappen in. Dit betekende in 2021 een eerste verlaging van de rentecurve. Effecten zijn een stijging van de technische voorziening en de kritische dekkingsgraden. De kritische dekkingsgraad is het punt waar vanaf het fonds niet meer binnen de gestelde termijn kan herstellen zonder te moeten korten.

Het advies dat is uitgebracht in 2019 hield nog geen rekening met het pensioenakkoord. In januari 2022 is een nieuwe Commissie Parameters benoemd, die in het kader van het nieuwe pensioenstelsel en de transitie daarnaartoe, is gevraagd een oordeel uit te brengen over de verschillende scenario's, het aantal scenario's en of er aanleiding is om het advies uit 2019 over de parameters en de UFR-methode aan te passen.

De Wet toekomst pensioenen (Wtp)

Tijdens de coalitieonderhandelingen naar aanleiding van de Tweede Kamerverkiezingen werd er doorgewerkt aan het wetsvoorstel Toekomst Pensioenen (hierna wetsvoorstel). In december 2020 verscheen de consultatieversie van het wetsvoorstel. Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) heeft in 2021 de reacties op de consultaties ontvangen en is mede op grond hiervan aan de slag gegaan met de nadere uitwerking van de lagere regelgeving. Daarover is contact met de partijen bij het pensioenakkoord, de pensioenkoepels en de toezichthouders. Verder is er afstemming met de Belastingdienst, het Adviescollege toetsing regeldruk en het College voor de Rechten van de Mens. Daarna is het wetsvoorstel voor advies aan de Raad van State gestuurd. Het wetsvoorstel is eind maart 2022 door de Minister SZW aangeboden aan de Tweede Kamer.

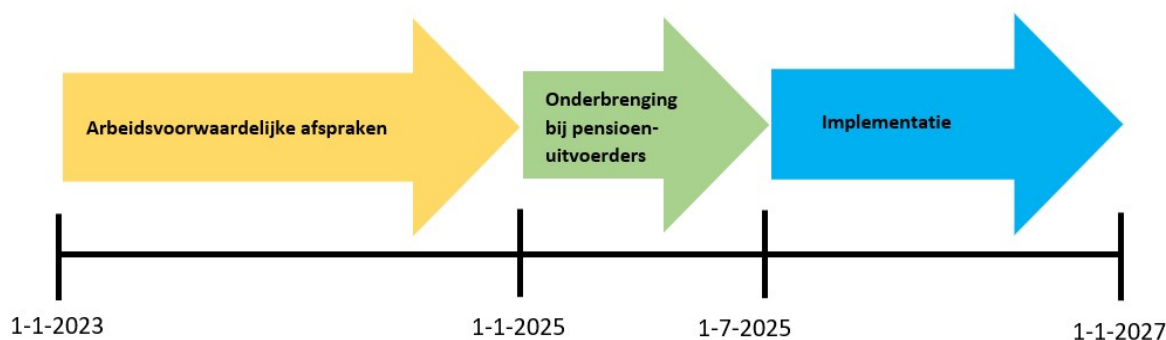
Het ministerie van SZW stelt de lagere regelgeving open voor consultatie als het wetsvoorstel naar de Tweede Kamer gaat. In het wetsvoorstel staat maar liefst 15 keer dat in lagere regelgeving nadere regels worden gesteld of kunnen worden gesteld. De toezichthouders De Nederlandsche Bank (DNB) en de Autoriteit Financiële Markten (AFM) vroegen dan ook aan pensioenfondsen: Wat is voor u essentieel dat in (lagere) wetgeving wordt uitgewerkt?

De mijlpalen voor de transitie naar een nieuw pensioenstelsel zijn verschoven

Het wetgevingsproces is vertraagd. Het streven was de behandeling van het wetsvoorstel na de zomervakantie van 2021 te starten en de wet per 1 januari 2022 in te laten gaan. De wet treedt nu naar verwachting op 1 januari 2023 in werking en pensioenfondsen hebben tot 1 januari 2027 om over te stappen. In de tussenliggende periode moeten sociale partners en beroepspensioenverenigingen het eens worden over de nieuwe pensioenovereenkomst. Het pensioenfonds dient te overwegen of zij de opdracht aanvaardt. Daarna dient ook de toezichthouder ernaar te kijken. Er moeten transitieplannen, implementatieplannen en communicatieplannen gemaakt worden. Ook moet alles tijdig geïmplementeerd worden.

Samen aan de slag

Het werk aan de overstap naar het nieuwe stelsel is gestart. Wat is er nodig om straks echt over te stappen? Allereerst moet er duidelijkheid zijn over de inhoud van de nieuwe wet en over de lagere regelgeving. Sociale partners, beroepspensioenverenigingen en pensioenfondsen moeten tegelijkertijd werken aan de overstap naar een nieuw stelsel in een iteratief proces. Ook de toezichthouder De Nederlandsche Bank (DNB) speelt een rol. Onder andere omdat DNB 6 maanden de tijd heeft om een voorgenomen besluit tot invaren te beoordelen. De volgende mijlpalen moeten gehaald worden:

Transitie-FTK

Het Financieel Toetsingskader (FTK) wordt tijdelijk aangepast voor pensioenfondsen die gaan invaren. Dat 'transitie-FTK' is optioneel. Pensioenfondsen die van het transitie-FTK gebruik maken, dienen vanaf 2023 naar een richtdekkingsgraad toe te groeien. De generieke richtdekkingsgraad is 95%. Ieder fonds dient een eigen fondsspecifieke richtdekkingsgraad vast te stellen. Die hangt van vele factoren af, waaronder het type contract. Bij het solidaire contract wordt een generieke richtdekkingsgraad van 95% genoemd. Bij het flexibele contract wordt een generieke richtdekkingsgraad genoemd van 105%. De fondsspecifieke richtdekkingsgraad moet bij het invaren of uiterlijk 1 januari 2027 bereikt zijn. Het pensioenfonds maakt daarvoor een overbruggingsplan. De drempel voor toeslagverlening wordt ook tijdelijk verlaagd van 110% dekkingsgraad naar 105%. Gebruik maken van het transitie-FTK heeft consequenties. Belangrijke vragen bij de overweging gebruik te maken van het transitie-FTK zijn: Wil de beroepsvereniging invaren? Welke richtdekkingsgraad en dus welk contract sluit het beste aan bij de wensen van alle betrokken partijen? Is het evenwichtig om al toeslag te gaan verlenen boven de 105%? Hoe moeten we de netto profijt plaatjes lezen? Wat doet het pensioenfonds met de premie en opbouw gedurende de overbruggingsfase? En wat betekent het als het pensioenfonds onderweg terug moet vallen op het huidige FTK?

Financiële beleidsopties op weg naar een nieuw stelsel

Nu de overstap naar een nieuw stelsel voor de deur staat, liggen er meer beleidsopties op de bestuurstafel. Zeker ook door de stijging van de dekkingsgraden in 2021. Anticipeer je op de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel? Door bijvoorbeeld een minimale dekkingsgraad veilig te stellen, de premie of het opbouwpercentage te veranderen, alvast over te stappen naar een premieregeling en/of vast meer te indexeren. Elke keuze heeft voor- en nadelen voor verschillende groepen binnen het pensioenfonds. De beleidsopties worden daarom in samenhang door pensioenfondsen overwogen. Ook moeten pensioenfondsen kijken naar de impact van deze aanpassingen op de individuele vermogens na het invaren van de bestaande pensioenaanspraken en -rechten.

Nabestaandenpensioen standaard op risicobasis in de opbouwfase

Het nabestaandenpensioen wordt daarnaast een percentage van het salaris. Uiterlijk aan het eind van de transitieperiode moet het nabestaandenpensioen zijn aangepast. Standaard invaren geldt ook voor opgebouwd nabestaandenpensioen, maar de dekking mag niet wijzigen. Dit ter bescherming van de nabestaanden van overleden gewezen deelnemers.

Nieuwe informatievoorschriften bij de nieuwe premieregelingen

Met de start van het nieuwe pensioenstelsel komt er een nieuwe open norm voor adequate keuzebegeleiding. Een (digitale) keuzeomgeving moet een deelnemer in staat stellen om passende keuzes te maken. De transitie naar een nieuw pensioencontract mag 4 jaar in beslag nemen. De nieuwe normen voor de pensioencommunicatie gelden echter meteen na de inwerkingtreding van de Wtp. Pensioenfondsen dienen na te denken over de gevolgen voor de huidige communicatiemiddelen. Hoe zet het pensioenfonds deelnemers aan tot relevante actie? En hoe houdt het pensioenfonds rekening met de wensen van de deelnemer? Keuzebegeleiding zit tussen informeren en adviseren in. Het is een open norm waarbij het goed is om er bewust van te zijn dat standaardopties in de keuzearchitectuur in de praktijk grote invloed hebben op de keuzes van deelnemers.

Datakwaliteit

Juiste en volledige gegevens in de pensioenadministratie zijn essentieel en de data dient dan ook op ieder moment actueel te zijn. Een pensioenfonds is reeds verplicht om een beheerste en integere bedrijfsvoering te waarborgen. Bij de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel is de datakwaliteit een belangrijk aandachtspunt. In de Wtp is er dan ook aandacht voor datakwaliteit bij de pensioenfondsen. In het kader van de inventarisatie en beheersing van de risico's wordt een pensioenfonds geacht ten minste aandacht te hebben voor de datakwaliteit voor, tijdens en na de overstap naar een nieuw pensioenstelsel. Ook dient een pensioenfonds aandacht te hebben voor de geschiktheid van het pensioenadministratiesysteem.

De aandacht voor de datakwaliteit is met name van belang omdat in de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel sprake is van een verdeling van het collectieve fondsvermogen naar persoonlijke pensioenkapitalen van deelnemers van het pensioenfonds. Daarnaast wordt het corrigeren van fouten lastiger, omdat er in het nieuwe pensioenstelsel geen sprake meer is van een algemene reserve binnen het pensioenfonds.

Iedere overgang naar een nieuw administratiesysteem dan wel belangrijke wijzigingen in een pensioenregeling brengen extra risico's met zich mee ten aanzien van de kwaliteit van de pensioendata. Deze momenten zijn dan ook omgeven met specifieke (extra) controles om de kwaliteit van de data voorafgaand, tijdens en na overgang te borgen.

Er zijn diverse maatregelen in werking die zorgen dat de kwaliteit van de deelnemersgegevens adequaat is en blijft. Zo zal voor de pensioenuitvoeringsorganisatie bij het in administratie nemen van een pensioenregeling sprake zijn van uitgebreide tests. Ook wijzigingen in de reeds geïmplementeerde pensioenregelingen zijn onderworpen aan de nodige controles. Uiteraard zijn er de nodige waarborgen op het pensioenadministratiesysteem zelf. Ook bij de overgang van het ene systeem naar het andere systeem is er sprake van uitgebreide tests en controles. Daarnaast vinden er jaarlijks, als onderdeel van de jaarwerkcontrole controles plaats van de basisgegevens. Er worden controles uitgevoerd als onderdeel van de ISAE3000 en 3402 en ook de fondsaccountant voert controles uit. Een pensioenfonds ontvangt vanuit de pensioenuitvoeringsorganisatie SLA-rapportages ten aanzien van de kwaliteit van de dienstverlening.

Vanuit de Pensioenfederatie wordt in 2022 een servicedocument en normenkader verwacht voor datakwaliteit en invaren voor pensioenfondsen. Dit moet bestuurders van pensioenfondsen handvatten bieden voor de verantwoordelijkheid die op hen rust in relatie tot datakwaliteit en de voorbereiding op invaren.

Overige ontwikkelingen

Een bedrag ineens op pensioendatum

Vanaf 2023 krijgt elke deelnemer de keuze om op de pensioeningangsdatum maximaal 10% van de waarde van het ouderdomspensioen op te nemen als een bedrag ineens. Het resterende, levenslange pensioen moet boven de afkoopgrens liggen. Het 'bedrag ineens' op de pensioendatum zou zwaarder belast worden voor mensen die op een ongunstig moment jarig zijn. Hiervoor kwam eind 2021 een oplossing. Mensen die in de maand van het bereiken van de AOW-leeftijd of op de eerste dag van de maand daarop volgend, hun pensioen in laten gaan, kunnen er namelijk voor kiezen om het 'bedrag ineens' uit te stellen. De betaling van het 'bedrag ineens' gebeurt dan in januari van het jaar volgend op de ingangsdatum. Als de ingangsdatum 1 januari 2023 wordt gehandhaafd, is de invoeringstermijn krap, omdat gepensioneerden meestal 6 maanden van tevoren informatie krijgen van hun pensioenfonds over het laten ingaan van het pensioen en de keuzemogelijkheden.

Automatische waardeoverdracht

Pensioenuitvoerders kunnen na beëindiging van de deelneming kleine pensioenen overdragen naar de pensioenuitvoerder van de nieuwe werkgever. In de praktijk waren er nog twee grote knelpunten:

- 1. Kleine pensioenen die ontstaan door collectieve beëindiging van een uitvoeringsovereenkomst, waar niet gekozen wordt voor collectieve waardeoverdracht, konden niet worden overgedragen. In die situatie is namelijk formeel geen sprake van 'beëindiging van de deelneming'.
- 1. Kleine netto-pensioenen mochten niet worden afgekocht.

Einde december 2021 kwam het wetsvoorstel dat deze knelpunten moet helpen oplossen. De intentie is dat het per 1 juli 2022 geregeld is.

Evaluatie van de uniforme rekenmethodiek

Op 30 september 2021 publiceerde demissionair minister Koolmees van Sociale Zaken en Werkgelegenheid drie beleidsvoornemens naar aanleiding van de evaluatie van de uniforme rekenmethodiek. De uniforme rekenmethodiek is de methode waarmee de gegevens in de navigatiemetafoor berekend worden. De navigatiemetafoor geeft (gewezen) deelnemers en gepensioneerden inzicht in de koopkracht en onzekerheid van hun pensioen. Deelnemers zien het te verwachten pensioen, het pensioen als het mee zit en het pensioen als het tegen zit. De navigatiemetafoor staat op het Nationaal Pensioenregister (NPR) en is opgenomen in het Uniform Pensioenoverzicht (UPO).

De 3 beleidsvoornemens gaan over scenariosets en rekenfrequentie.

1. Met ingang van 1 januari 2022 werken pensioenfondsen met de meest actuele scenario-set.
2. De voorgeschreven rekenfrequentie van de berekeningen blijft hetzelfde, deze dienen elk kwartaal plaats te vinden met de haalbaarheidstoets als rekeninstrument op basis van de financiële positie op de berekeningsdatum.
3. De intentie is dat er met 10.000 scenario's gewerkt wordt. In 2022 mag er echter nog gewerkt worden met 2.000 scenario's.

Europese regels omtrent duurzaam beleggen

Veel pensioenfondsen houden in hun beleggingsbeleid rekening met duurzaamheidsoverwegingen. Vanuit de Europese Unie zijn er informatieverplichtingen over duurzame beleggingen. Die staan in de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) en de Taxonomieverordening. De bedoeling is om 'greenwashing' te voorkomen. Pensioenfondsen moeten per 10 maart 2021 op hoofdlijnen voldoen aan de transparantieverplichtingen over duurzaamheidsrisico's en de duurzaamheidsimpact. Vanaf 1 januari 2022 moet er een toelichting komen of en zo ja, in welke mate beleggingen voldoen aan het duurzaamheidskader van de Taxonomieverordening en moeten wettelijk verplichte teksten worden opgenomen. Per 1 januari 2023 moeten pensioenfondsen voldoen aan de technische standaarden die voortvloeien uit de secundaire wetgeving van de SFDR. Dit heeft impact op de informatie op de website, het Pensioen 1-2-3 en het jaarverslag. Pensioenfondsen pakken de implementatie van de SFDR op in overleg met de vermogensbeheerder.

Is een pensioenfondsbestuurder btw-plichtig?

Naar aanleiding van meerdere arresten van het Hof van Justitie van de Europese Unie, is door de Staatsecretaris van Financiën een beleidsbesluit gepubliceerd ten aanzien van btw dat op 7 mei 2021 in werking trad. Het besluit werkt terug tot 13 juni 2019. Echter voor de periode tussen 13 juni 2019 en 7 mei 2021 wordt goedgekeurd door de Staatssecretaris van Financiën c.q. de Belastingdienst dat eventueel voor deze werkzaamheden in rekening gebrachte btw en de aftrek van deze btw bij de afnemer niet teruggekomen hoeft te worden.

De Pensioenfederatie concludeerde dat iemand die onderdeel is van een pensioenfondsgaan buiten de reikwijdte van de btw-richtlijn valt. Het gaat dan om fondsorganen zoals het bestuur, verantwoordingsorgaan, beleggingscommissie. Sleutelhouders die tevens bestuursleden zijn vallen daar ook onder. Deze activiteiten zijn dan dus vrij van btw.

Maakt iemand geen onderdeel uit van een orgaan, dan valt deze niet binnen de criteria van het besluit en dus waarschijnlijk binnen de reikwijdte van de btw-richtlijn. Deze activiteiten zijn dan mogelijk belast met btw. Denk aan adviseurs van deze organen, sleutelfunctiehouders en -vervullers van buiten de stichting, de compliance officer en ook de visitatiecommissie. Het servicedocument van de Pensioenfederatie neemt geen expliciet standpunt in of btw al dan niet verschuldigd is, zodat functionarissen die btw-vrije diensten willen verlenen niet onnodig worden belemmerd.

UBO-register

De overheid wil witwassen en financieren van terrorisme tegengaan. Daarom kwam er een centraal register waarin mensen met zeggenschap bij vennootschappen worden ingeschreven. Het UBO-register is op 27 september 2020 van start gegaan. Pensioenfondsen dienen uiterlijk 27 maart 2022 de gevraagde informatie over hun bestuurders in het UBO-register te hebben opgenomen.

Veilige grensoverschrijdende elektronische identificatie en authenticatie

De Europese eIDAS-verordening moet zorgen voor veilige elektronische identificatie en authenticatie voor de toegang tot grensoverschrijdende onlinediensten. eIDAS staat voor electronic IDentities And Trust Services. eIDAS heeft effect via de Wet digitale overheid (WDO). Pensioenfondsen zijn namelijk aangewezen als organisatie waarvoor de WDO geldt.

De WDO introduceert een acceptatieplicht voor pensioenfondsen van

1. door de overheid toegelaten Nederlandse eID-middelen, voor elektronische diensten waarvoor veilige toegang in de rede ligt. Het gaat hier om persoonlijke gegevens op het besloten deel van de website van het pensioenfonds of de mijnomgeving; en
2. erkende eID-middelen uit andere lidstaten.

De WDO zou ingaan op 1 januari 2021, maar die ingang is uitgesteld tot 1 juli 2022. Het is de vraag of dat realistisch is.

BESTUURSPARAGRAAF

Toelichting op het gevoerde beleid en focusdossiers

Het voltallige bestuur heeft het afgelopen jaar 9 keer vergaderd. Naast de bestuursvergaderingen hebben er diverse commissievergaderingen plaatsgevonden en vergaderingen van het bestuur met het VO en de visitatiecommissie en het bestuur van DPF. Ook is het bestuur van SPF en DPF 9 keer bij elkaar gekomen in het kader van de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel en de keuze voor een nieuw pensioencontract. Het VO was bij 5 van de 9 vergaderingen aanwezig.

In de reguliere bestuursvergaderingen komen onder meer de onderwerpen integriteit, vermogensbeheer, risicomanagement, communicatie, pensioenbeheer en uitbestedingsbeleid aan de orde. Naast de reguliere beleidscyclus stonden in 2020 de volgende speerpunten in de vorm van de zogeheten "focusdossiers" op de agenda, waaraan in het bijzonder aandacht werd besteed aan:

- 1) Toekomstbestendigheid van de pensioenregeling en aanpassingen in het kader van pensioenakkoord;
- 2) Een goede financiële opzet;
- 3) Vergroten van draagvlak, bewustzijn en servicegerichtheid;
- 4) Duurzaam beleggingsbeleid;
- 5) Moderne en veilige digitale infrastructuur;
- 6) Samenwerking binnen de pensioensector.

In de focusdossiers zijn concrete en afgebakende thema's opgenomen; na afloop van ieder kalenderjaar wordt beoordeeld of de doelstellingen van de focusdossiers zijn behaald.

Op enkele focusdossiers wordt verderop nader ingegaan in de rubriek "Terugblik 2021". De resultaten op hoofdlijnen per focusdossier worden hieronder weergegeven:

Sub 1. Toekomstbestendigheid van de pensioenregeling en aanpassingen in het kader van het pensioenakkoord: Voortbouwend op de initiële oriëntatie in 2020 heeft SPF op verzoek van DPF het voortouw genomen in het traject naar een nieuwe pensioenregeling. Er is in dat kader een platte projectstructuur ingericht met een stuurgroep waarin de voorzitters van DPF en SPF, hun bestuursadviseurs van APS en de adviserende actuarissen van WTW en APS participeren. Hieronder hangen 3 verschillende werkgroepen, een voor de uitwerking van de pensioenregeling, een voor de uitwerking van de lifecycles en het toekomstige beleggingsbeleid en een voor de risicoanalyse gedurende het traject. In onderling overleg is er voor gekozen om zo veel mogelijk samen met zowel DPF als het VO op te trekken, met oog en respect voor elkaars taken, rollen en verantwoordelijkheden. Het gehele jaar heeft in het teken gestaan van het vergaren van kennis, beeldvorming en waar mogelijk al voorzichtige oordeelsvorming. Er is een werkhypothese geformuleerd en er heeft een risicobereidheidsonderzoek plaatsgevonden onder alle deelnemers van SPF. Er heeft, onder voorbehoud van definitieve wetgeving, op 15 december 2021 besluitvorming plaatsgevonden op basis waarvan de werkgroepen aan de slag kunnen met de verdere uitwerking van de pensioenregeling. Waarvan de bevindingen op regelmatige basis in 2022 worden gepresenteerd aan alle betrokkenen.

Sub 2. Een goede financiële opzet:

De financiële positie vormt de basis van alles en die is de afgelopen jaren meer en meer in gevaar gekomen. Het lukt SPF gedurende een periode van ruim 10 jaar niet meer om de toeslagambitie waar te maken. Ook is het punt dichtbij gekomen dat SPF onder aan de streep de onvoorwaardelijke toeslag van 2% niet meer kan geven omdat er gekort moet worden. Ook kostenreductie blijft een aandachtspunt, echter wat het Bestuur aan de ene kant aan kosten heeft kunnen reduceren komt er door nieuwe verplichtingen aan de andere kant weer bij. De transitie naar een nieuw contract en alsmaar toenemende wettelijke eisen vanuit Europa brengen extra kosten met zich mee. Het is niet passend om voor deze relatief korte periode een nieuwe ambitie te formuleren. Het Bestuur richt zich derhalve louter op de ambitie voor de nieuwe pensioenregeling en accepteert de huidige situatie als een gegeven. Dit is ook zo met DPF en het VO besproken.

Een van de grootse risico's is het wegvallen van het draagvlak bij de achterban. De aanwezigheid van dit risico is bevestigd door de vele opzeggingen van het lidmaatschap van DPF na de premieverhoging in 2021. De kwetsbaarheid van het draagvlak dat komt kijken bij meerdere stemrondes over een eventuele premieverhoging, opbouwverlaging en/of verlaging van de onvoorwaardelijke indexatie maakt dat het handelingsperspectief beperkt is. Het bestuur van SPF, het bestuur van DPF en het VO willen in het belang van alle deelnemers zo snel mogelijk overstappen naar een nieuwe pensioenregeling. De beoogde overgangsdatum naar de nieuwe pensioenregeling ligt voor SPF op 1 januari 2024. Bij de evenwichtige belangenafweging ten aanzien van het eventueel invaren van de pensioenrechten en aanspraken zal onder andere rekening worden gehouden met de lage premiedekkingsgraad in de jaren voorafgaand aan de overgang naar de nieuwe pensioenregeling.

Sub 3. Vergroten van draagvlak, bewustzijn en servicegerichtheid:

Voor de communicatiedienstverlening was 2021 een bijzonder jaar. De in vorige jaren ingezette verbetering van de dienstverlening is verder doorontwikkeld. De activiteiten werden echter sterk beïnvloed door de coronapandemie. Deze zorgde ervoor dat de fysieke bezoeken aan de hogescholen niet konden plaatsvinden en dat evenementen geen fysieke doorgang kenden. In het kader van het vergroten van draagvlak stonden voor 2021 de campagne Jongeren, de campagne Welkom en de campagne Behoud Draagvlak in het jaarplan. Ondanks alle ingezette middelen en inspanningen blijft het vergroten van draagvlak een lastig item en om die reden een zeer belangrijk aandachtspunt. Er wordt in dat kader ook continu gewerkt aan het verbeteren van de twee belangrijkste processen; aanmelding en inkomensopgave. Voor het proces inkomensopgave is de waardering gestegen. In 2022 wordt een pilot gedraaid met de koppeling met het UWV ten behoeve van inkomensgegevens, die het proces inkomensopgave minder belastend zou kunnen maken voor deelnemers in loondienst.

Middels diverse kanalen (Fysiomagazine, fysio e-nieuws, website) werden deelnemers geïnformeerd over een verscheidenheid aan onderwerpen, waaronder de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.

Ten aanzien van datagedreven communiceren zijn er weer stappen gezet. Dit blijft een aandachtspunt voor de komende jaren. Waarbij er de goede hoop bestaat dat de nieuwe IT-infrastructuur bij APS meer mogelijkheden zal bieden en het proces zal versnellen.

Sub 4. Duurzaam beleggingsbeleid:

In 2021 zijn vervolgstappen gezet naar het integreren van het beleid ten aanzien van maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB) en de environmental, social en governance (ESG) criteria in het totale beleggingsproces. In de VBDO Benchmark, een benchmark die pensioenfondsen op duurzaamheid beoordeelt, bevindt SPF zich in de middenmoot. Voor komende jaren gaat SPF bezien of behoud van de positie op de VBDO benchmark een juist uitgangspunt is of dat er meer een fondsspecifiek doel moet worden nagestreefd. In 2021 heeft SPF op diverse momenten via de bekende kanalen als website en mailings gecommuniceerd over het eigen MVB beleid. De uitkomst van de bijeenkomst met het Fysiopensoenforum over duurzaam beleggingsbeleid wordt meegenomen bij de evaluatie van het beleid in 2022. Daarnaast heeft het SPF besloten om deelnemers over hun MVB voorkeuren te bevragen begin 2022.

Er wordt aan de Sustainable Finance Disclosure Regulation level 1 (SFDR) voldaan en er is gezorgd voor aansluiting met het MVB beleid van SPF. De werkzaamheden ten aanzien van de taxonomie die volgen uit het zijn van een artikel 8 fonds onder de SFDR worden in 2022 opgepakt door de BAC en AIM.

Sub 5. Moderne en veilige digitale infrastructuur:

Om de deelnemer nu en in de toekomst goed te kunnen blijven bedienen is een effectieve communicatie en goede pensioenadministratie cruciaal. Er is steeds meer aandacht en bewustzijn voor cybersecurity. Dit vanwege de grote impact en omdat het regelmatig in het nieuws is. In het uitbestedingsbeleid is derhalve aan de selectiecriteria toegevoegd dat uitvoerders dienen te beschikken over adequate informatietechnologie (IT) en cybersecurity. Vanuit APS is er duidelijk ook aandacht voor IT en cybersecurity. Wat terug te zien is tijdens de klantbijeenkomsten en in het programma Accelerate. Bovendien is er al eerder kennis van genomen van de uitkomst dat APS heel goed door een IT-onderzoek van DNB is gekomen. Daar waar mogelijk en relevant is ook navraag gedaan bij andere uitbestedingspartners.

Het bestuur van SPF is betrokken bij het programma Accelerate van APS (project voor transitie naar nieuwe IT-platform) via onder andere de klankbordgroep van dit project en de Klantenraad. Accelerate heeft enige vertraging opgelopen, waardoor de planning voor de overgang naar het RAP platform en het nieuwe pensioencontract op de schop moest. Per 1 januari 2022 draait er een andere klant van APS op het RAP platform. Op verzoek van de klanten van APS worden de sleutelfunctionarissen van de verschillende pensioenfondsen ook betrokken bij Accelerate. SPF heeft daarnaast op fondsniveau een eigen traject met APS. Mede omdat SPF relatief snel over wil naar RAP en het nieuwe pensioencontract. Er is een fit-gap analyse voor SPF opgesteld, waaruit niet veel aandachtspunten naar voren komen. SPF wordt naar tevredenheid geïnformeerd en meegenomen in het traject.

Het bestuur van SPF heeft in 2021 als geheel een workshop IT gevolgd. Daarnaast volgen individuele leden van het bestuur ook webinars en seminars op dit gebied ter vergroting van hun deskundigheid.

Sub 6. Samenwerken binnen de pensioensector:

SPF werkt samen met DPF, de beroepsorganisatie KNGF en de daarbij aangesloten werkgevers en werknemersverenigingen. Daarnaast kiest zij er bewust voor om bestuursleden actief te laten deelnemen in de klantenraden van de uitbestedingspartijen, de Kring van Beroepspensioenfondsen en de commissies en het bestuur van de Pensioenfederatie. Het wetgevingstraject Wtp is nog niet afgerond. Er kan dus alleen nog hoog over en in algemene termen worden overlegd. SPF heeft via de Kring van Beroepspensioenfondsen en de Pensioenfederatie haar aandachtspunten naar voren gebracht. Na het definitief worden van de wet- en regelgeving wordt duidelijk welk effect dit heeft gehad. SPF zoekt actief de samenwerking met andere pensioenfondsen op. Bijvoorbeeld met andere klanten van haar grootste uitbestedingspartijen en ten aanzien van de juridische procedures voor btw-vrijstelling. Binnen de Kring van Beroepspensioenfondsen wordt de mogelijkheid om tot een nadere samenwerking te komen verkend.

Ontwikkeling financiële positie pensioenfondsen 2021

Dekkingsgraad

De dekkingsgraad is een maatstaf voor de financiële gezondheid van een pensioenfonds. In het eerste kwartaal van 2020 kregen de dekkingsgraden een flinke klap waarvan zij in de rest van 2020 herstelden. Dit herstel van de dekkingsgraden zette zich door in 2021. Hoewel de rente laag bleef zorgde de stijging van de rente en de goede aandelenkoersen ervoor dat de dekkingsgraden stegen. Eind 2021 zijn de dekkingsgraden van de meeste pensioenfondsen hoog genoeg om niet te hoeven korten. Minister Koolmees van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft naar aanleiding van het pensioenakkoord en de aanhoudende uitzonderlijke economische situatie de vrijstellingsregeling van 2019 nogmaals een jaar verlengd naar 31 december 2021. Veel pensioenfondsen hebben deze vrijstellingsregeling echter niet meer nodig. Op 31 december 2021 was de actuele dekkingsgraad van SPF 105,3%.

Beleidsdekkingsgraad

De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als het gemiddelde van de dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden. Per 1 januari 2021 bedroeg de beleidsdekkingsgraad 89,5% en per 31 december 2021 100,0%.

Premiedekkingsgraad

De premiedekkingsgraad is naar verwachting fors lager dan 100% in de komende jaren. De verwachte premiedekkingsgraad voor 2022 ligt licht hoger dan de premiedekkingsgraad in 2021. Deze lage stand wordt grotendeels veroorzaakt door de wijziging van de RTS en de aanpassing van de UFR-methodiek per 1 januari 2021. Met het oog op de lage premiedekkingsgraad en lage marktrente besloot het Bestuur de premie vanaf 2021 te verhogen met 10,2% en de premierekenrente aan te passen van 4% naar 3,75%. De premieverhoging mitigeert niet het negatieve effect van de premie 2021 op de dekkingsgraad. Het Bestuur acht een verdere verhoging van de premie in 2022, of een andere maatregel ter verbetering van de premiedekkingsgraad, gezien het draagvlakrisico niet gepast. SPF focust op een zo snel mogelijke overgang naar het nieuwe pensioenstelsel om de periode van uitholling van de premiedekkingsgraad te beperken.

Herstelplan per 1 januari 2021

De beleidsdekkingsgraad lag eind 2020 met 89,5% lager dan de per 31 december 2020 vereiste dekkingsgraad (118,6%). Dit betekent dat het lopende herstelplan geactualiseerd moest worden naar de situatie per 1 januari 2021. SPF heeft dan ook in 2021 een evaluatie van het herstelplan ingediend bij DNB. Hieruit blijkt dat de financiële positie van SPF in 2030 is hersteld. Herstel wordt dus niet verwacht binnen de gestelde hersteltermijn van 10 jaar. Vanwege uitzonderlijke economische omstandigheden is voor pensioenfondsen een vrijstellingsregeling van kracht (artikel 8 van de Regeling Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling). SPF voldeed aan de voorwaarden van de vrijstellingsregeling en heeft hier gebruik van gemaakt. Hierdoor hoefde eind 2020 geen korting plaats te vinden. Uit het geactualiseerde herstelplan blijkt dat de voorwaardelijke indexatie naar verwachting vanaf 2028 weer deels mogelijk is. Volgens de evaluatie van het herstelplan is ook geen korting als gevolg van de minimaal vereiste dekkingsgraadeis nodig.

Het pensioenfonds heeft besloten om gebruik te maken van de vrijstellingsregeling ten aanzien van het achterwege laten van de verlaging tot de minimaal vereiste dekkingsgraad. Daarmee verkeert zij 1 jaar langer in onderdekking. Er wordt geen gebruik gemaakt van de vrijstellingsgrond ten aanzien van de vereiste dekkingsgraad die een fonds de mogelijkheid geeft op de hersteltermijn te verlengen van maximaal 10 naar 12 jaar. Het pensioenfonds kiest ervoor om gebruik te maken van de vrijstellingsregeling omdat gelet op de huidige bijzondere economische omstandigheden als gevolg van de coronapandemie en de beoogde wijzigingen van het pensioenstelsel het niet wenselijk is om nu een onvoorwaardelijke korting van circa 10% door te voeren. Een korting is immers een 'ultimum remedium' en brengt bovendien draagvlakrisico's met zich mee. Daarbij laten eerste inschattingen, op basis van de huidige financiële positie en wat nu bekend is omtrent het nieuwe stelsel en de transitieperiode, zien dat een dergelijke forse korting ook de komende jaren naar verwachting niet nodig is. Daarbij is er ook nog onzekerheid over de invulling van het transitie-FTK en de nieuwe pensioencontracten. Waardoor op dit moment nog geen integrale evenwichtige belangenafweging mogelijk is ten aanzien van premie, pensioenopbouw, verlagen en indexeren voor de gehele transitieperiode.

Het effect van het gebruik van de vrijstellingsregeling op de verschillende belanghebbenden houdt onder andere in dat:

- ┆ Met name de gepensioneerden en oudere slapers die doorgaans weinig handelingsperspectief hebben beschermd worden en hun koopkracht minder wordt aangetast;
- ┆ Jongere actieven en slapers meer herstelpotentieel hebben;
- ┆ Actieve deelnemers een premie betalen met een lage premiedekkingsgraad.

Het gebruik van de vrijstellingsregeling is onderbouwd bij het indienen van het herstelplan 2021 en hierover is informatie ter beschikking gesteld aan alle deelnemers via onder andere de website.

Financiële positie op 31 december 2021

De beleidsdekkingsgraad (100,0%) van SPF ligt eind 2021 zes jaar achtereen onder de minimaal vereiste dekkingsgraad (104,3%). Volgens het FTK moet SPF een onvoorwaardelijke korting doorvoeren zodat de dekkingsgraad per direct herstelt naar de 104,3%. Echter, doordat de actuele dekkingsgraad eind 2021 (105,3%) hoger ligt dan 104,3% is een korting nu niet nodig. SPF hoeft in 2022 geen gebruik te maken van de vrijstellingsregeling. SPF is hiermee echter nog niet uit de gevarenzone. Indien de beleidsdekkingsgraad en de actuele dekkingsgraad eind 2022 onder de minimaal vereiste dekkingsgraad liggen, moet het fonds mogelijk alsnog korten binnen de bestaande wetgeving. Hierbij speelt ook mee dat in het herstelplan, conform de eisen van DNB, geen rekening is gehouden met de verdere stapsgewijze invoering van nieuwe UFR-parameters vanaf januari 2022. De invoering van deze parameters zal een negatief effect hebben op het herstelvermogen.

Risicohouding

Het beleid van het pensioenfonds moet aansluiten bij de risicohouding van het pensioenfonds. De risicohouding van het pensioenfonds is gedefinieerd als:

- 1 de mate waarin SPF bereid is (beleggings)risico's te nemen mede in relatie tot de ambitie en risicohouding van de deelnemers (na overleg met het VO en DPF), én
- 1 de mate waarin SPF risico's kan lopen gegeven de (overige) kenmerken van SPF.

De kwalitatieve risicohouding luidt: "de actieve deelnemers en de gepensioneerden hebben de wens tot handhaving van het risicoprofiel van SPF ondanks de lage dekkingsgraad. Daarbij moet de focus zijn op beleggen voor de lange termijn. De deelnemers en pensioengerechtigden willen dat relatief snel tot toeslagverlening kan worden overgegaan. Daarbij is een kans op beperkte negatieve schokken acceptabel."

Uitgaande van de kenmerken en de financiële ambities van SPF en het bovengenoemde overleg met de deelnemers heeft SPF zowel een risicohouding voor de korte als voor de lange termijn bepaald.

Voor de korte termijn is de risicohouding vastgelegd in termen van een bandbreedte van de vereiste dekkingsgraad. De vereiste dekkingsgraad geeft aan welke buffer SPF moet aanhouden om, gegeven de beleggingsrisico's en actuariële risico's, op de korte termijn nadelige gevolgen van de ontwikkeling op met name beleggingsgebied te kunnen opvangen. Voor de lange termijn is de risicohouding vastgelegd in termen van het verwachte pensioenresultaat. Vanuit de vereiste dekkingsgraad wil SPF op lange termijn bezien een jaarlijkse toeslag van gemiddeld ten minste 3% kunnen geven, conform de ambitie van SPF. Voor het bepalen van een ondergrens van het verwachte pensioenresultaat vanuit de feitelijke dekkingsgraad heeft SPF rekening gehouden met de onvoorwaardelijke toeslag in de regeling van 2% per jaar. SPF hanteert dit als ondergrens voor het gemiddeld te behalen pensioenresultaat.

Haalbaarheidstoets 2021

Jaarlijks wordt met een haalbaarheidstoets vastgesteld hoe de actuele financiële situatie zich verhoudt tot de geformuleerde lange termijn risicohouding. Bij deze toets wordt het verwachte pensioenresultaat en het pensioenresultaat in een slechtweerscenario berekend en wordt getoetst of deze uitkomsten liggen binnen de grenzen die voor deze waarden door SPF zijn geformuleerd. In 2021 is gerekend met een door DNB voorgeschreven economische scenarioset op basis van de Commissie Parameters 2019.

De uitkomsten van de haalbaarheidstoets 2021 laten zien dat het verwacht pensioenresultaat berekend vanuit de financiële positie ultimo 2020 gelijk is aan 184,1%. Het pensioenresultaat in een slecht weer scenario is 50% lager dan in het verwacht scenario. In de aanvangshaalbaarheidstoets is de ondergrens van het verwacht pensioenresultaat gesteld op 107%. De maximale afwijking in het slechtweerscenario is daarbij vastgesteld op 50%. Samen vormen deze ondergrenzen de lange termijn risicohouding van SPF.

De uitkomsten van dit jaar overschrijden de vastgestelde ondergrens en de maximale afwijking net niet. De in de aanvangshaalbaarheidstoets vastgestelde ambitie is daardoor nog steeds haalbaar binnen het vastgestelde risico. Op basis van de aanvangshaalbaarheidstoets 2021 voldoet SPF daarom aan de geformuleerde grenzen. Hoewel de afwijking van het pensioenresultaat in slecht weer ten opzichte van de mediaan precies op de vastgestelde ondergrens van 50,0% ligt, zijn er geen additionele maatregelen nodig. In het kader van het pensioenakkoord is SPF reeds in gesprek met alle betrokkenen om de ambitie en risicohouding in het licht van de voorgenomen overstap naar een flexibele premieregeling opnieuw te bekijken.

Reactie van het pensioenfonds op de Coronacrisis

Ook in 2021 was het coronavirus nog onder ons en had deze zijn impact op mensen, ondernemingen en daarmee op de wereldeconomie. De FED en de ECB hebben ingegrepen en overheden hebben steunprogramma's opgezet die ook in 2021 werden voortgezet. Hoewel de rente laag bleef zorgde de stijging in de rente en de goede aandelenkoersen voor een verbetering van de dekkingsgraad en daarmee de financiële situatie van SPF. Per eind februari 2022 bedroeg de beleidsdekkingsgraad 101,4%.

SPF blijft scherp letten op de impact van de coronacrisis op de business continuity van haar uitbestedingspartijen. Dit betreft onder andere het bereikbaar blijven voor vragen van deelnemers, het tijdig betalen van uitkeringen en het factureren van de premies, alsmede de betaling van onze leveranciers. Ook de DNB rapportages lopen gewoon door. Een ander aandachtspunt is de impact van de thuiswerksituatie op de medewerkers in samenhang met de klachten en incidenten.

SPF heeft tijdens de coronacrisis vastgehouden aan het strategisch beleggingsbeleid. SPF heeft een minder risicovolle staatsbenchmark ingevoerd en heeft de portefeuille in stappen hierop aangepast. Deze benchmark is halverwege 2021 geëvalueerd en er zijn verdere afspraken gemaakt over de implementatie van de benchmark bij aanpassing van de portefeuille. Daarnaast is er aandacht voor het oplopen van de inflatie in de laatste maanden van 2021. Welke invloed heeft op de reële dekkingsgraad en de mate van renteafdekking die SPF aanhoudt. SPF houdt de ontwikkelingen nauwgezet in de gaten.

Het is afwachten hoe het coronavirus zich verder ontwikkelt. Onzeker blijft vooralsnog wat de gevolgen, ook op de langere termijn, voor SPF zullen zijn. Deze hangen o.a. af van de beleidsreacties van centrale banken en overheden in binnen- en buitenland en de snelheid waarmee de economie herstelt. Staatssecretaris Wiersma van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft besloten dat de soepelere regels rond korten ook voor 2021 gelden. Nu er wederom sprake is van een uitzonderlijk economische situatie. De minister wil voorkomen dat fondsen forse kortingen moeten doorvoeren. De minister introduceerde in 2019 de vrijstellingsregeling voor 2020. Deze vrijstellingsregeling geldt ongewijzigd ook voor 2021. Voor de transitieperiode 2022-2026 komt er een aangepast financieel toetsingskader, het transitie-FTK. Daarmee kunnen pensioenfondsen vanaf 2022 al aansluiting zoeken bij het nieuwe pensioenstelsel. Wat tot doel heeft om in de transitiefase onnodig fors korten te voorkomen. Het bestuur blijft de ontwikkelingen volgen.

Uitvoering communicatiebeleid

Deze paragraaf gaat in op de doelstellingen en activiteiten van het pensioenfonds in 2021 op het gebied van communicatie.

Doelstellingen

SPF heeft een gefundeerde aanpak als het gaat om communicatie met de deelnemers. Het uitgangspunt is zoveel mogelijk digitaal te communiceren en te faciliteren. In 2021 lag de focus wederom op drie strategieën:

- ┆ Draagvlak vergroten - door deelnemers te leren kennen en begrijpen creëert SPF verbondenheid met hen en vergroot het draagvlak;
- ┆ Bewustzijn vergroten - door te weten wat er speelt bij de deelnemers kan SPF hen relevante en juiste informatie verschaffen en maakt SPF deelnemers bewust van hun financiële toekomst;
- ┆ Servicegerichtheid - door gepersonaliseerde en toegankelijke (digitale) hulpmiddelen te bieden zorgt SPF voor service die aansluit op de behoeftes van de deelnemers.

Draagvlak vergroten

In 2021 was er veel aandacht voor het beperken van de daling van het draagvlak. Een grondige analyse van het deelnemersbestand heeft laten zien dat de meeste winst te behalen is bij de nieuwe deelnemers die mogen kiezen voor lidmaatschap van DPF. Er stonden 3 campagnes gepland: 'Jongeren' (incl. studenten), 'Welkom' en 'Behoud draagvlak/meerwaarde DPF'.

Door de coronapandemie kon een groot deel van de geplande acties uit de campagne 'Jongeren' voor studenten niet doorgaan. De geplande hogeschoolbezoeken konden fysiek nauwelijks doorgaan. Wel zorgde SPF online voor informatievoorziening richting studenten en pas afgestudeerden.

SPF zocht met de campagne 'Welkom' naar meer verbondenheid met haar nieuwe deelnemers. Onder andere met een speciale landingspagina voor starters, een korte animatie video en een thema e-nieuwsbrief. Dit moet leiden tot meer engagement met betrekking tot SPF en DPF, toename van het lidmaatschap van DPF en een stijging van het vertrouwen in SPF. Deze nieuwe groep deelnemers blijkt kritisch en de campagne 'Welkom' behaalde niet het gewenste resultaat. De opgehaalde feedback is meegenomen in de uitvoering van het aanmeldproces.

SPF en DPF monitoren de ontwikkeling van het draagvlak door o.a. te kijken naar het percentage leden wat voortvloeit uit de aanwas nieuwe deelnemers. In de eerste helft van 2021 koos gemiddeld 56% van de nieuwe deelnemers voor het lidmaatschap van DPF. Dit zou uiteindelijk een negatief effect kunnen hebben op het officiële draagvlak. In het derde kwartaal heeft het fonds, naar aanleiding van een inspiratiesessie over loyaliteit, het aanmeldproces op de website aangepast. De keuze voor het lidmaatschap van DPF is helemaal naar voren gehaald, en moet nu als eerste gemaakt worden. Daarnaast wordt de informatie op een andere manier in het aanmeldproces vorm gegeven en hebben deelnemers meer het gevoel een echte keuze te maken voor het lidmaatschap van DPF. In de tweede helft van 2021 koos ruim 63% van de nieuwe deelnemers voor lidmaatschap bij DPF.

Bewustzijn vergroten

Het plan was om in 2021 het bewustzijn van deelnemers te vergroten middels twee campagnes: 'Vrouw' en 'Financiële situatie'. In het eerste kwartaal heeft SPF de bewuste keuze gemaakt de campagne 'Vrouw' on hold te zetten. Dit omdat zij prioriteit heeft gegeven aan onderwerpen als de financiële situatie, het pensioenakkoord en het risicobereidheidsonderzoek.

De campagne 'Financiële situatie' heeft als doel om deelnemers mee te nemen in alle ontwikkelingen rondom het nieuwe pensioenakkoord. In 2021 was er niet erg veel bekend over de nieuwe pensioenwet, maar op de achtergrond waren DPF en SPF al wel druk bezig uit te tekenen wat wel en niet past bij haar deelnemersgroep. Een speciale landingspagina is gelanceerd op de website en dient vanaf nu als informatiehub voor alle relevante informatie over het pensioenakkoord. Vanuit de bestaande middelen (e-SPF nieuwsbrief, magazine, e-mailings) is hiernaar verwezen.

Servicegerichtheid

Ook in 2021 deed SPF onderzoek naar de gebruiksvriendelijkheid van de processen 'Aanmelden' en 'Inkomensopgave'. Na het doorlopen van het proces kregen deelnemers een korte uitvraag over hun ervaring. Naast een beoordeling, konden deelnemers ook vrije feedback geven aan SPF, wat kan beter en wat gaat goed. Die input is, waar mogelijk, meegenomen in de verfijning van de processen 'Aanmelden' en 'Inkomensopgave'.

In 2021 was er wederom speciale aandacht voor deelnemers die hun pensioenkeuzes volledig online hebben doorgeven. Zowel actieven als slapers beoordeelden het proces online pensioneren gemiddeld met een 7,6. Een stijging vergeleken met het vorige jaar. Ook dit jaar gaven deelnemers aan dat er nog steeds behoefte bestaat aan een persoonlijk gesprek en meer online informatie over uitruilen van partnerpensioen. Dit kleine onderzoek naar aanleiding van het proces 'Online pensioneren' blijft SPF periodiek uitvoeren. Zo probeert SPF het online pensioneren zo prettig mogelijk in te richten.

Verder digitaliseren

Digitale communicatie is in 2021 echt ingeburgerd bij SPF en haar deelnemers. Door het analyseren van de data heeft SPF de communicatie verder kunnen aanpassen aan de deelnemers. Daarbij zorgden de data voor inzichten in specifieke deelnemersgroepen waarop SPF komende jaren meer kan focussen.

Het digitale Fysiomagazine is in 2021 twee keer gepubliceerd, begin juli en in december. Er waren speciale edities voor actieven, gepensioneerden, slapers en jonge actieven. Deze laatste groep kreeg, o.b.v. de eerdere bevindingen, een korte, nieuwsbriefachtige mailing in plaats van een heel magazine. Zodoende hopen we dat de jonge deelnemer toch wat meer informatie opneemt. Het is niet gelijk zichtbaar dat dit nieuwe concept aanslaat bij de doelgroep.

SPF stuurde in 2021 gericht specifieke e-mailberichten uit aan diverse groepen deelnemers. Daarnaast kwam vijf keer de e-SPF nieuwsbrief uit. Alle deelnemers van wie SPF over het e-mailadres beschikt ontvangen deze digitale post. Via de e-SPF bracht SPF actuele onderwerpen onder de aandacht. De e-mailberichten variëren van een uitnodiging tot het mee doen aan een onderzoek, het lezen van het magazine waarin extra informatie over het proces 'inkomen opgeven' wordt gegeven of de keuzes die men heeft rondom pensioen.

Ontwikkelingen in 2022

De verwachting is dat 2022 op een aantal grote onderwerpen spannend wordt. Het zal duidelijk worden of de pensioenwetgeving binnen het huidige tijdspad wordt vastgesteld. SPF gaat haar deelnemers in ieder geval zo goed mogelijk informeren over wat komen gaat. De financiële situatie van SPF blijft een uitdaging. De beleidsdekkingsgraad was op 31 december 2021 met 100,0% hoog genoeg om de pensioenen niet te hoeven korten. En een stijgende lijn is goed zichtbaar. Maar het gevaar is nog niet geweken, ook in 2022 is SPF afhankelijk van wat er op de financiële markten gaat gebeuren. Op het moment dat onvoldoende herstel plaatsvindt zal SPF samen met DPF moeten bepalen welke stappen er nodig zijn om weer financieel gezond te worden. Het is van belang om deelnemers goed te informeren en ook de verwachtingen te registreren. Het komende jaar zet het pensioenfonds, naast bovengenoemde en de wettelijke verplichte communicatie de volgende communicatiekanalen in:

- | E-Fysiopensioen
- | Fysiomagazine
- | E-mail
- | Website
- | Webinars
- | Presentatie Hogescholen
- | 57+ brief
- | Verkort jaarverslag
- | Nieuwsbrieven van KNGF, Werkgeversvereniging, Werknemersvereniging

SPF maakt haar communicatieambitie SMART: specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdsgebonden. SPF verbindt daarvoor key performance indicatoren (kpi's) aan deze doelstellingen en maakt deze daardoor meetbaar. De kpi's staan in het meetplan van het communicatie jaarplan 2022. Ook is concreet bepaald wanneer en hoe SPF deze gaat meten en bepalen.

GOED PENSIOENFONDSBESTUUR

SPF hanteert in het verslagjaar onveranderd het paritaire bestuursmodel. Met dit bestuursmodel als uitgangspunt wordt in deze paragraaf nader ingegaan op de doelstellingen en activiteiten van SPF op het gebied van goed pensioenfondsbestuur. Goed pensioenfondsbestuur heeft niet alleen betrekking op besturen, maar ook op de organen van SPF.

Code Pensioenfondsen

Pensioenfondsen moeten zich houden aan de Code Pensioenfondsen (hierna "de Code"). In de code staan normen voor goed pensioenfondsbestuur. De Code is in 2018 wettelijk verankerd en is ingedeeld langs 8 thema's.

De Monitoringscommissie Code Pensioenfondsen kijkt jaarlijks naar de naleving van de Code. De normen in de Code zijn weliswaar leidend, maar de Code laat ook ruimte voor de eigen verantwoordelijkheid van het fondsbestuur in de beleidskeuzes die het maakt ("pas toe of leg uit"). Het doel van de Code is het bewustzijn van "goed pensioenfondsbestuur" te stimuleren bij bestuurders, leden van het intern toezicht en leden van de fondsorganen; het gaat om de "state of mind". Pas toe of leg uit.

Pensioenfondsen mogen de Code naleven volgens "het pas toe of leg uit beginsel". Dit betekent dat een pensioenfonds de normen van de Code toepast of in het bestuursverslag motiveert waarom het een norm niet (volledig) toepast. SPF past de normen van de Code vrijwel volledig toe. Per thema wordt de naleving van de normen van de Code Pensioenfondsen nader toegelicht. Hierbij wordt tevens toegelicht waar SPF afwijkt van de normen van de Code.

Thema 1: Vertrouwen waarmaken

Dit thema heeft betrekking op het waarmaken van het vertrouwen dat gesteld is in degene die voor het pensioenfonds verantwoordelijkheid dragen, wat kan blijken uit adequaat bestuur, verantwoord beleggingsbeleid en een zorgvuldig risicomanagement. De normen die vallen onder dit thema zien onder andere op een evenwichtige belangenafweging, heldere en gedocumenteerde beleids- en verantwoordingscyclus, adequaat risicomanagement en risicobewustzijn.

De normen van dit thema worden door SPF nageleefd. Dit blijkt in 2021 onder andere uit: het actualiseren van de noodprocedure, het herijken van de risicohouding en de risicobereidheidsprincipes, het opstellen van een risicoprofiel, de evaluatie en vaststelling van de focusdossiers en het herijken van de investment beliefs.

Thema 2: Verantwoordelijkheid nemen

De verantwoordelijkheid die het bestuur neemt voor de uitvoering van de pensioenregeling staat centraal in dit thema. De normen die hieraan verbonden zijn zien op de taak- en rolverdeling tussen bestuur en uitvoering, de inrichting en evaluatie van de uitbesteding en het beloningsbeleid van uitbestedingspartijen. SPF leeft deze normen na. Dit blijkt onder andere uit de overstap naar een nieuwe deurwaarder, na een evaluatie en pilottraject. De evaluatie van de beroepsaansprakelijkheidsverzekeringen en het opstarten van een audit van het uitbestedingsproces door de Sleutelfunctionaris Interne Audit.

Thema 3: Integer handelen

Dit thema heeft betrekking op het bevorderen van een cultuur van integriteit en compliance door het bestuur van het pensioenfonds. De normen in dit thema zien onder andere op het hebben van en naleven van een interne gedragscode, het melden van nevenfuncties en het aanwezig zijn van een klokkenluidersregeling. SPF leeft deze normen na. In 2021 heeft zij bijvoorbeeld haar incidentenregeling en klokkenluidersregeling geactualiseerd aan de hand van de modeldocumenten van de Pensioenfederatie. Ook heeft SPF haar richtlijn social media en werkwijze omtrent nevenfuncties geëvalueerd.

Thema 4: Kwaliteit nastreven

Met het nastreven van kwaliteit wordt in dit thema bedoeld dat het pensioenfonds hoge kwaliteitseisen stelt, daar beleid op voert en een 'lerende' organisatie is. De normen zien op het verantwoordelijkheid nemen voor zorgvuldige, kritische en onafhankelijke besluitvorming en procedures. Maar ook het verzorgen van permanente educatie en het openstaan voor kritiek en het leren van fouten. Daarnaast zien deze ook op de periodieke evaluatie van het bestuur en het verantwoordingsorgaan. In 2021 heeft er een collectieve evaluatie van het bestuur van SPF onder leiding van een externe adviseur plaatsgevonden. Hierbij was onder andere aandacht voor de dynamiek binnen het bestuur. Ook heeft het bestuur gezamenlijk een op het fonds toegespitste masterclass over informatietechnologie gevolgd.

Thema 5: zorgvuldig benoemen

Dit thema heeft betrekking op het zorgvuldig handelen van het pensioenfonds bij (her)benoeming en ontslag. Maar ziet ook op het zorgen voor geschiktheid, complementariteit en diversiteit in de samenstelling van de organen van het pensioenfonds. De normen in dit thema zien op de samenstelling van het bestuur als afspiegeling van de belanghebbenden bij het fonds, de geschiktheid en continuïteit. En ook op de zittingsduur, de bevoegdheden tot benoeming en ontslag en de manier van zoeken naar nieuwe leden van de gremia van het pensioenfonds. SPF heeft in 2021 haar diversiteitsbeleid geactualiseerd en een vrouwelijk lid van de visitatiecommissie benoemd.

Niet alle normen van dit thema worden door SPF nageleefd. SPF wijkt af van norm 34 van de Code Pensioenfonds, die inhoudt dat de zittingsduur van een bestuurslid en een VO-lid maximaal vier jaar is. Een herbenoeming kan maximaal twee keer plaatsvinden en de totale zittingstermijn is maximaal twaalf jaar. De zittingsduur van bestuursleden en VO-leden is in afwijking van de Code Pensioenfonds vastgesteld op maximaal zes jaar. Een herbenoeming kan maximaal één keer plaatsvinden. De maximale zittingstermijn is wel in overeenstemming met de Code Pensioenfonds, namelijk twaalf jaar. Er is gekozen voor twee zittingstermijnen van elk zes jaar met het oog de continuïteits- en kennisborging. Die continuïteit- en kennisborging binnen het bestuur en het VO, en daarmee de zittingstermijnen, worden gemonitord en geëvalueerd door de commissie Geschiktheid en Opvolging. SPF heeft bewust gekozen voor afwijking van norm 34 van de Code Pensioenfonds en heeft momenteel geen voornemen om de duur van zittingstermijnen te wijzigen.

De continuïteit en kennisborging is essentieel en nog meer van belang in de periode van transitie naar een nieuw pensioencontract. In 2021 zijn twee aspirant-leden gestart, beide vrouwen van onder de veertig met een geschiktheid op verschillende aandachtsgebieden. Zij zijn beiden per 21 februari 2022 benoemd tot bestuurslid van SPF. Met het oog op de continuïteit, senioriteit en kennisborging binnen het bestuur en de beleggingsadviescommissie is in overleg met het verantwoordingsorgaan en de deelnemersvereniging besloten om de mogelijkheid te creëren om de termijn van een bestuurslid tijdelijk te verlengen als een onvoorzien continuïteitsprobleem ontstaat in termen van bemensing en/of kennisborging in het bestuur. Dit is in de statuten vastgelegd. In dat kader is er voor de heer Van Pommeren en de heer Sillen de mogelijkheid gecreëerd hun laatste termijn met maximaal twee jaar te verlengen. Dit betekent dat hun totale zittingstermijn langer dan de maximale twaalf jaar kan duren. De termijn van de heer Van Pommeren is uiteindelijk met 1 jaar verlengd tot 1 januari 2022. De heer Van Pommeren is na een verlenging van zijn zittingstermijn met één jaar afgetreden per 31 december 2021. De komende tijd zal worden bekeken hoe veel langer de heer Sillen zal blijven. Door de werving van twee nieuwe bestuursleden en het iets langer aanblijven van de heer Sillen is de continuïteit van de bezetting van het bestuur gewaarborgd.

Het verantwoordingsorgaan kende in 2021 vier leden en twee aspirant-leden. Eind 2021 is een lid afgetreden na het aflopen van de zittingstermijn. De twee aspirant-leden zijn per 1 januari 2022 benoemd als lid van het verantwoordingsorgaan, waardoor deze nu bestaat uit vijf leden.

Thema 6: Gepast belonen

Dit thema heeft betrekking op het voeren van een verantwoord en beheerst beloningsbeleid, gericht op kwaliteit, continuïteit en consistentie door een pensioenfonds. De normen zien op het aanwezig zijn van een beheerst, passend en duurzaam beloningsbeleid. Er dient terughoudend om te worden gegaan met prestatiegerelateerde vergoedingen en te hoge beloningen voor het intern toezicht. Daarnaast dient er geen sprake te zijn van transitie- of ontslagvergoedingen voor de bestuursleden of de leden van het intern toezicht.

SPF is halverwege 2021 overgegaan op een andere manier van belonen. De directe koppeling met de tarieven van de fysiotherapeuten is losgelaten en er is aangesloten bij de pensioenbranche. In de afgelopen jaren is het besturen van een pensioenfonds complexer en tijdsintensiever geworden. Er is ook minder tijd om in de rol van bestuurder te groeien door de professionalisering in de pensioensector. De aspirant bestuurders moeten al direct bij aantreden gaan leveren. Van een pensioenfondsbestuurder worden steeds meer competenties en specialistische kennis gevraagd. Een functie als fysiotherapeut en als bestuurslid van het pensioenfonds zijn steeds minder goed te combineren. De mogelijkheden om weer (volledig) terug te gaan naar de patiëntenzorg voor een (gewezen) fysiotherapeut die actief is als bestuurslid, zijn tamelijk klein. Het gehanteerde systeem van variabele beloning sluit om meerdere redenen niet langer goed aan op de hierboven omschreven situatie. Bijvoorbeeld door de complexe uitvoering, maar ook door de impact in de privésfeer zoals bij het verkrijgen van een hypotheek. Het variabele beloningssysteem is bewerkelijk en complex en daarmee tijdsintensief in de uitvoering. Dit beloningssysteem sluit ook minder goed aan op de huidige wet- en regelgeving ten aanzien van de functie als bestuurder zonder arbeidsovereenkomst.

Vanaf 1 juli 2021 wordt voor de beloning van de werkzaamheden voor SPF aangesloten bij het beloningssysteem van de bedrijfstakpensioenfondsen. SPF kent geen prestatiegerichte beloningen. Door een vaste beloning met onkostenvergoeding te hanteren staat deze in redelijke verhouding tot de verantwoordelijkheid, functie-eisen en het tijdsbeslag van de functie binnen SPF.

Op 7 mei 2021 is een beleidsbesluit van de Staatssecretaris van het ministerie van Financiën in werking getreden waarin wordt bepaald dat bestuurders niet btw-plichtig zijn. Alle bestuurders die dat eerder wel deden brengen vanaf 1 juli 2021 geen btw meer in rekening

Thema 7: Toezicht houden en inspraak waarborgen

In dit thema staat het waarborgen van intern toezicht op de kwaliteit en integriteit van de bedrijfsvoering door het pensioenfonds centraal. De normen hebben betrekking op de werkwijze van de visitatiecommissie, de wijze waarop het bestuur de aanbevelingen van het intern toezicht meeweegt in de besluitvorming, de dialoog tussen het bestuur en het verantwoordingsorgaan en de werkzaamheden van en evaluatie van de certificerend actuaris en accountant. SPF leeft deze normen na. Onder andere door de aanbevelingen van het intern toezicht en het verantwoordingsorgaan gedurende het jaar te behandelen en terug te koppelen.

Thema 8: Transparantie bevorderen

Dit thema heeft betrekking op het nastreven van openheid, het verantwoording afleggen over gevoerd beleid en het communiceren over de missie, strategie en de risico's door een pensioenfonds. De normen zien onder andere op het inzicht geven in de missie, visie en strategie, de (wijze van) uitvoering van het beleid en de overwegingen ten aanzien van verantwoord beleggen. Ook dient een pensioenfonds een adequate klachten en geschillenprocedure te hebben. SPF leeft dit thema na onder andere door het publiceren van de halfjaarverslagen over maatschappelijk verantwoord beleggen op de website. SPF heeft een laagdrempelige en oplossingsgerichte klachtenprocedure waarin zij elke uiting van ongenoegen als een klacht behandelt. Alle klachten worden geregistreerd en op kwartaalbasis, zowel binnen de communicatiecommissie als met het dagelijks bestuur, besproken. Waar nodig wordt beleid aangepast of worden nieuwe acties uitgezet.

Rapportagenormen

De Code kent daarnaast acht normen die de rapportage over de naleving van deze normen behoeven, de zogeheten "rapportagenormen". Het gaat om de volgende normen:

Rapportagenorm	Voldoet pensioenfonds aan de norm	Toelichting
Norm 5 Het bestuur legt verantwoording af over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het eventueel voor de toekomst maakt. Het bestuur weegt daarbij de verschillende belangen af van de groepen die bij het fonds betrokken zijn. Ook geeft het bestuur inzicht in de risico's van de belanghebbenden op korte en lange termijn, gerelateerd aan het overeengekomen ambitieniveau.	Ja	Het bestuur rapporteert in diverse hoofdstukken van dit bestuursverslag over het beleid dat het in 2021 voerde, de gerealiseerde uitkomsten van dat beleid en de beleidskeuzes die het bestuur maakte.
Norm 31 De samenstelling van fondsorganen is wat betreft geschiktheid, complementariteit, diversiteit, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit vastgelegd in beleid. Zowel bij de aanvang van een termijn, als ook tussentijds bij de zelfevaluatie vindt een check plaats.	Ja	SPF beschikt over een geschiktheidsbeleidsplan en diversiteitsbeleid. Het fonds zoekt bij het streven naar diversiteit aansluiting bij het afspiegelingsbeginsel. Dit uitgangspunt geldt voor het bestuur, het VO en het Fysiopensoenforum. De diversiteit die beoogd wordt sluit aan bij de diversiteit in de beroepsgroep. SPF kent per orgaan een rooster van aftreden. SPF kent daarnaast een Commissie van Geschiktheid en Opvolging die onder meer tot taak heeft gevraagd en ongevraagd advies uit te brengen ten aanzien van werving en selectie van nieuwe bestuursleden, het VO en het Fysiopensoenforum en indien van toepassing commissie en werkgroepleden.
Norm 33 In zowel het bestuur als in het VO of het BO is er tenminste 1 vrouw en 1 man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.	Ja	In 2021 ziet de samenstelling van de verschillende organen als volgt uit: Bestuur: 1 vrouwelijk bestuurslid uit 1960 6 mannelijke bestuursleden uit 1951, 1958(2), 1984, en 1982(2) 2 vrouwelijke aspirant-bestuursleden uit 1983 en 1985 VO: 2 vrouwelijke leden uit 1951 en 1977 3 mannelijke leden uit 1959, 1985 en 1988
Norm 47 Het intern toezicht betreft deze Code bij de uitoefening van zijn taak.	Ja	In dit bestuursverslag doet de visitatiecommissie verslag van het gevoerde toezicht over de toepassing van de Code door SPF.
Norm 58 Het bestuur geeft publiekelijk inzicht in missie, visie en strategie. bij de uitoefening van zijn taak strategie.	Ja	In verschillende fondsdocumenten, waaronder dit bestuursverslag, besteedt het bestuur veel aandacht aan missie, visie en strategie van SPF.

Norm 62 Het bestuur legt zijn overwegingen omtrent verantwoord beleggen vast en zorgt ervoor dat deze beschikbaar zijn voor belanghebbenden.	Ja	SPF heeft als basis voor zijn beleggingsbeleid zogenoemde beleggings-overtuigingen geformuleerd en daarbij is ook een belief over Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB) opgenomen. SPF kent een eigen MVB-beleid en halfjaarlijks wordt hierover gerapporteerd op de eigen website. In de "Verklaring inzake de beleggingsbeginselen" is ook een paragraaf opgenomen over MVB. Deze verklaring is ook te vinden op de website van SPF.
Norm 64 Het bestuur rapporteert in het jaarverslag over de naleving van de interne gedragscode (zoals bedoeld in de normen 15 en 16) en deze Code, net als over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.	Ja	SPF kent een interne gedragscode en rapporteert over de naleving daarvan in dit bestuursverslag. SPF volgt de Modelgedragscode van de Pensioenfederatie, met dien verstande dat SPF geen insiders kent en derhalve de daarop betrekking hebbende artikelen niet heeft opgenomen. Aan het begin van elke bestuursvergadering is er ruimte om meldingen te doen op grond van de gedragscode, zoals nevenfuncties en uitnodigingen. De compliance officer doet jaarlijks verslag van de naleving van de interne gedragscode. Het eindoordeel van dit verslag is in dit bestuursverslag opgenomen. In het najaar hebben alle individuele evaluatie-gesprekken met bestuursleden plaatsgehad. Daarnaast heeft er een gemeenschappelijke sessie plaatsgevonden onder leiding van een externe adviseur.
Norm 65 Het fonds zorgt voor een adequate klachten- en geschilprocedure die voor belanghebbenden toegankelijk is.	Ja	SPF kent een klachten- en geschillenprocedure die op de website van het pensioenfonds is gepubliceerd. Op de website is de werkwijze over de indiening van een klacht dan wel over het aanhangig maken van een geschil. Ook heeft SPF een Reglement van Geschillen voor de Commissie van Geschillen, een onafhankelijke beroepsinstantie voor de klager die het niet eens is met de beslissing op zijn klacht of geschil. SPF heeft de procedure laagdrempelig gemaakt en deze wordt steeds aan de hand van strakke termijnen doorlopen en sluit aan bij de kernwaarde "oplossingsgericht zijn". In 2021 was er één geschil, waarvan de behandeling door de Commissie van Geschillen in 2022 zal plaatsvinden. Eind 2020 stonden er nog twee klachten open. Die in 2021 zijn afgehandeld. In 2021 zijn er 113 klachten ontvangen. 109 van deze klachten zijn in 2021 afgehandeld. Eind 2021 stonden er nog 4 klachten open. Die kort na de jaarwisseling zijn afgehandeld. In 2021 is er één rechtszaak aanhangig gemaakt door een deelnemer tegen SPF. Deze rechtszaak wordt in 2022 door de rechter in behandeling genomen.

Evaluatie geschiktheid en functioneren

Het bestuur heeft een procedure vastgesteld voor een periodieke zelfevaluatie. Het bestuur evalueert jaarlijks haar eigen collectieve functioneren en het functioneren van de individuele leden. Ook het verantwoordingsorgaan evalueert regelmatig haar eigen functioneren. Het doel van de zelfevaluatie is de kwaliteit en het functioneren van het bestuur en het verantwoordingsorgaan in stand te houden en/of te verbeteren.

Bij de evaluatie van de individuele bestuursleden is aandacht voor geschiktheid van het bestuurslid, de verdere ontwikkeling van het bestuurslid en functioneren van het bestuurslid binnen het bestuur.

Minimaal eens in de drie jaar wordt er een externe adviseur betrokken bij de beoordeling van het functioneren van het bestuur als collectief. In het najaar van 2021 heeft een collectieve evaluatie van het bestuur plaatsgevonden waarbij een externe adviseur betrokken was. Hierbij was aandacht voor de cultuur, het gedrag en de motivatie van de bestuursleden die werden besproken aan de hand van de thema's: leiderschap, teamdynamiek, evenwichtige besluitvorming, communicatie en de omgang met derden.

Op grond van de bevindingen wordt het geschiktheidsbeleidsplan zo nodig verder aangescherpt en waar nodig gerichte deskundigheidsbevordering ingezet. Alle bestuursleden zijn individueel voldoende geschikt en de geschiktheid van het bestuur en het VO als geheel is op het gewenste niveau.

Intern toezicht

De visitatiecommissie voert toezicht uit op de toepassing van de Code op basis van de 8 thema's van de Code. Zie voor het verslag van het intern toezicht op pagina 86. Daarbij wordt ook ingegaan op de verhouding tussen bestuur en toezicht.

Bevindingen compliance officer

De compliance officer heeft geen materiële bevindingen vastgesteld ten aanzien van de naleving van de gedragscode door verbonden personen.

Gedragslijn AVG

SPF dient te voldoen aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en de Uitvoeringswet AVG. In 2019 heeft de Pensioenfederatie de Gedragslijn Verwerking Persoonsgegevens Pensioenfondsen (hierna "Gedragslijn") gepubliceerd. Waarin invulling is gegeven aan de regels ten aanzien van de verwerking van persoonsgegevens voor pensioenfondsen. De Gedragslijn is op 1 juli 2019 gepubliceerd en in werking getreden. SPF heeft naar aanleiding van de AVG een privacybeleid opgesteld.

Vanaf 1 januari 2020 dienen pensioenfondsen die lid zijn van de Pensioenfederatie te rapporteren over de naleving van de Gedragslijn. Ter waarborging van de naleving van deze Gedragslijn heeft SPF verschillende beheersmaatregelen getroffen, zoals het opstellen van een verwerkingsregister en het overeenkomen van verwerkersovereenkomsten. De Privacy Officer van het fonds ziet onder andere toe op de naleving van de wet- en regelgeving en rapporteert eenmaal per jaar aan het bestuur.

SPF heeft in haar uitbestedingsbeleid verschillende beheersmaatregelen ingericht, waaronder eisen die aan uitbestedingspartijen worden gesteld, zoals ISAE 3402, ISA 3000, rapportage NFR, DPIA, Control framework met key risks, interne- en of externe audits. Door gebruik te maken van deze bestaande interne controle methodes van de uitbestedingspartijen wordt getoetst of de gedragslijn wordt nageleefd. Voor zover bekend bij het bestuur wordt de Gedragslijn nageleefd.

Naleving wet- en regelgeving

In overeenstemming met artikel 104 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb) wordt vermeld dat:

- ┆ SPF in het verslagjaar 2021 geen dwangsommen noch boetes zijn opgelegd;
- ┆ SPF in het verslagjaar 2021 geen aanwijzing als bedoeld in artikel 166 van de Wvb is gegeven;
- ┆ in het verslagjaar 2021 geen bewindvoerder als bedoeld in artikel 168 van de Wvb is aangesteld;
- ┆ er geen overige overtredingen van de wet - en regelgeving bekend zijn.

Vertegenwoordiging in de Klantenraad Achmea

SPF heeft een zetel in de Klantenraad van zowel Achmea Pensioenservices als Achmea Investment Management.

PENSIOENPARAGRAAF

Pensioenregeling en het toeslagbeleid van het pensioenfonds

SPF actualiseert ten minste eenmaal per jaar het pensioenreglement. Het pensioenreglement is voor het laatst gewijzigd per bestuursbesluit van 8 december 2021. De wijziging betreft de fiscale cijfers enerzijds en materiële aanpassingen anderzijds. In het verslagjaar hingen de materiële aanpassingen samen met:

- 1 het verduidelijken van het moment van aanmelding voor de vrijwillige verzekering voor premievrijstelling bij beroepsarbeidsongeschiktheid;
- 1 het aansluiten bij de fiscale wetgeving inzake het terugvloeien van bijzonder partnerpensioen na het overlijden van de ex-partner van de deelnemer.

Kenmerken pensioenregeling per 1 januari 2022

Karakter pensioenregeling

De pensioenregeling is een uitkeringsregeling in de vorm van een geïndexeerde middelloonregeling.

Toetredingsleeftijd en pensioenrichtleeftijd

Er is geen toetredingsleeftijd van toepassing. De toetreding is afhankelijk van het moment van registratie als beroepsgeenoot. De pensioenrichtleeftijd is gesteld op 67 jaar.

Pensioengrondslag

De pensioengrondslag is het beroepsinkomen van de deelnemer in dat jaar zoals gedefinieerd in artikel 3.3 en artikel 3.4 van het pensioenreglement, verminderd met de franchise zoals gedefinieerd in artikel 3.6 van het pensioenreglement. Er geldt een maximum voor dit beroepsinkomen. In artikel 3.5 van het pensioenreglement wordt aangegeven dat het maximum beroepsinkomen jaarlijks door het bestuur wordt vastgesteld. Voor 2021 is deze vastgesteld op € 35.800 voor deelnemers in loondienst en € 44.954 voor zelfstandigen.

Franchise en opbouwpercentage Ouderdomspensioen

De franchise is € 12.497 (2021) op fulltime basis en wordt jaarlijks door het bestuur vastgesteld. Het opbouwpercentage voor deelnemers in loondienst: 0,57% van de pensioengrondslag. Voor zelfstandig werkende deelnemers: 0,41% van de pensioengrondslag.

Vrijwillige betaling van hogere premie

Deelnemers hebben binnen de fiscale grenzen de mogelijkheid om naast de verplichte deelname, die inkomensafhankelijk is, op vrijwillige basis 11%, 22% of 33% van de premie extra in te leggen ter verbetering van de pensioenopbouw.

Pensioensoorten

De pensioenregeling kent ouderdomspensioen, partnerpensioen en wezenpensioen. Het ouderdomspensioen is gelijk aan de som van de per jaar van deelnemerschap verworven aanspraken. Het partnerpensioen is in beginsel 70% van het te bereiken ouderdomspensioen. Het wezenpensioen is per kind tot 23 jaar 20% van het partnerpensioen.

Premievrijstelling

De deelnemer kan zich vrijwillig verzekeren voor de voortzetting van de pensioenopbouw in geval van blijvende en volledige beroepsarbeidsongeschiktheid.

Flexibiliseringsmogelijkheden

Op de pensioneringsdatum heeft de (gewezen) deelnemer het recht zijn partnerpensioen geheel om te ruilen in een hoger ouderdomspensioen. De (gewezen) deelnemer kan het volledige ouderdomspensioen eerder of later laten ingaan.

Actieve deelnemers kunnen kiezen voor deeltijdpensioen. De (gewezen) deelnemer kan bij ingang van het ouderdomspensioen kiezen voor conversie: de pensioenen worden dan eenmalig verhoogd, maar in ruil daarvoor wordt de toekomstige jaarlijkse toeslag met 3%-punt verlaagd. De conversie vindt plaats op basis van actuariële equivalentie.

Toeslagen

Op de opgebouwde pensioenaanspraken wordt jaarlijks een onvoorwaardelijke toeslag verleend van 2,0%. Afhankelijk van de financiële positie van het pensioenfonds kan het bestuur echter beslissen dat een extra - voorwaardelijke - toeslag wordt verleend. De voorwaardelijke toeslag wordt gedeeltelijk uit de premie en gedeeltelijk uit overrendement gefinancierd. Voor de voorwaardelijke toeslagverlening is geen bestemmingsreserve gevormd.

Toeslagbeleid:

Met ingang van 2008 kent het pensioenfonds een toeslagbeleid dat voor een deel onvoorwaardelijk en voor het overige voorwaardelijk is.

Onvoorwaardelijk toeslagbeleid:

Op basis van het onvoorwaardelijke deel van het toeslagbeleid worden vanaf 2009 de opgebouwde en ingegane pensioenen jaarlijks verhoogd met 2,0%.

Voorwaardelijk toeslagbeleid:

Wat betreft het voorwaardelijke toeslagbeleid beslist het bestuur jaarlijks in hoeverre de financiële positie ruimte geeft om een extra toeslag boven op de onvoorwaardelijke 2,0% te verlenen.

De toeslagverlening wordt gedeeltelijk uit de premie gefinancierd en gedeeltelijk uit overrendement. Voor de voorwaardelijke toeslagverlening is geen bestemmingsreserve gevormd. Het is de ambitie van SPF om bovenop de onvoorwaardelijke toeslag van 2% jaarlijks gemiddeld ten minste 1% voorwaardelijke toeslag te verlenen.

SPF heeft ten behoeve van de jaarlijkse beslissing over de voorwaardelijke toeslag een leidraad vastgesteld die aangeeft hoe de hoogte van de voorwaardelijke toeslag afhangt van de financiële positie van SPF.

Leidraad voor het voorwaardelijke toeslagbeleid:

Het bestuur heeft de volgende Leidraad vastgesteld voor het toekennen van voorwaardelijke toeslagen.

Beleidsdekkingsgraad	Voorwaardelijke toeslag
Lager dan 110%	0%
Hoger dan 110%, maar lager dan 130%	n-FTK toeslagpercentage, maar ten hoogste 1%
Hoger dan 130%	n-FTK toeslagpercentage

Volgens de Leidraad hangt de voorwaardelijke toeslag af van de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds en het n-FTK toeslagpercentage. Het pensioenfonds hanteert hierbij een peildatum van 30 september van elk jaar.

De beleidsdekkingsgraad is de gemiddelde dekkingsgraad over de afgelopen 12 maanden.

Het n-FTK toeslagpercentage is het wettelijke maximale voorwaardelijke toeslagpercentage als bedoeld in artikel 132 van de Wet Verplichte Beroepspensioenregeling en artikel 15 lid 3 van het Besluit Financiële Toetsingskader pensioenfondsen.

Toeslagverlening

Op grond van het gestelde in artikel 25.1 van het pensioenreglement worden de opgebouwde pensioenaanspraken en de ingegane pensioenrechten jaarlijks met een onvoorwaardelijke toeslag van 2,0% verhoogd.

Het bestuur van SPF besloot op 27 oktober 2021 om op basis van de aanwezige beleidsdekkingsgraad (< 110% ultimo september 2021) per 1 januari 2022 geen voorwaardelijke toeslag te verlenen. Immers, de beleidsdekkingsgraad van SPF bevond zich per 30 september 2021 op 97,4%.

Voorwaardelijkheidsverklaringen

Het voorwaardelijke toeslagbeleid wordt ook verwoord in een zogenaamde "voorwaardelijkheidsverklaring". SPF is wettelijk verplicht deze verklaring en de bijbehorende tekst op te nemen in al haar communicatieuitingen. De verklaring luidt in 2021 als volgt:

Ons pensioenfonds probeert uw pensioen elk jaar extra te verhogen:

Uw pensioen gaat elk jaar met 2% omhoog. Zo proberen we uw pensioen mee te laten groeien met de prijzen. Is onze financiële situatie goed genoeg? Dan kijken we of er ruimte is om de pensioenen extra te verhogen.

Per 1 januari 2022 zijn de pensioenen met 2% verhoogd. De afgelopen 5 jaar verhoogden wij de pensioenen voor deelnemers zo:

Datum verandering	toeslagverlening	stijging van de prijzen
1 januari 2021	2%	1,27%
1 januari 2020	2%	2,63%
1 januari 2019	2%	1,71%
1 januari 2018	2%	1,38%
1 januari 2017	2%	0,32%

De cijfers van de stijging van de prijzen zijn van het Centraal bureau voor Statistiek (CBS), de consumentenprijsindex.

Ook de komende jaren kunnen wij uw pensioen waarschijnlijk niet of maar beperkt extra verhogen. De mogelijkheid bestaat ook dat wij uw pensioen in de toekomst moeten verlagen. Wij verlagen uw pensioen als het volgens de wettelijke regels niet anders kan.

Kostentransparantie

Pensioenbeheerkosten van het pensioenfonds

Onderstaand zijn de kosten voor pensioenbeheer opgenomen. Volgens aanbevelingen van de Pensioenfederatie (gebaseerd op aantal deelnemers exclusief gewezen deelnemers) bedragen de kosten per deelnemer € 172 (2020: € 180) en volgens aanbevelingen van AFM (gebaseerd op totaal aantal deelnemers) € 137 (2020: € 141).

	2021	2020
Uitvoeringskosten in € 1.000		
Administratiekosten	3.985	3.862
Controle- en advieskosten	344	392
Bestuurskosten en kosten deelnemersraad	606	624
Overige kosten	696	709
Subsidie DPF	251	243
	<u>5.882</u>	<u>5.830</u>
	<u>-612</u>	<u>-470</u>
	<u>5.270</u>	<u>5.360</u>
Deelnemers	23.433	23.130
Gewezen deelnemers	7.934	8.298
Pensioengerechtigden	<u>7.237</u>	<u>6.641</u>
	<u>38.604</u>	<u>38.069</u>
Pensioenuitvoeringskosten per deelnemer in €	172	180
exclusief gewezen deelnemers		
Pensioenuitvoeringskosten per deelnemer in €	137	141
inclusief gewezen deelnemers		

Bezoldiging bestuurders

In 2021 is voor een totaalbedrag van € 564.000 aan presentiegelden en onkostenvergoedingen aan de bestuurders, de leden van het verantwoordingsorgaan en de leden van het fysiopensioenforum uitgekeerd.

Het onder pensioenbeheerkosten opgenomen bedrag voor bestuurskosten van € 606.000 is hoger omdat hierin ook andere kosten zoals kosten voor zaalhuur en opleidingen zijn opgenomen.

De toerekening aan kosten van vermogensbeheer is gebaseerd op de bestuursnotitie "Kosten vermogensbeheer jaarwerk", die is besproken en geaccordeerd in de bestuursvergadering op 8 juli 2020. De notitie beschrijft de uitgangspunten en methodiek van de kostentoe rekening. Hoofregel daarbij is dat kosten die naar hun aard feitelijk betrekking hebben op vermogensbeheer daar ook aan worden toegerekend. In afwijking van de beschreven werkwijze in de notitie, wordt voor de bestuursleden gekeken naar de nieuwe beloningssystematiek, welke in juli 2021 is ingevoerd. Daarbij is afhankelijk van de rol van het bestuurslid en daarmee de mate waarin het bestuurslid zich bezighoudt met vermogensbeheer, een percentage van de beloning toegerekend aan kosten vermogensbeheer.

Kosten wettelijke toezichthouders

In het verslagjaar heeft SPF aan DNB € 291.138 (2020: € 298.914) betaald en aan AFM € 25.538 (2020: € 22.755) inzake toezichtskosten.

Benchmark met andere pensioenfondsen

In 2021 heeft het fonds een onderzoek laten uitvoeren door het Institutioneel Benchmarking Instituut over het verslagjaar 2020. In onderstaande tabel zijn de belangrijkste uitkomsten opgenomen.

Resultaten IBI Benchmark	SPF	IBI peergroep	IBI universum
Complexiteit index	108	106	100
Service index	106	110	110
Kwaliteit	4.0	4.1	3.6
Pensioenbeheerskosten			
Kosten per deelnemer (volgens definitie van Pensioenfederatie)	180	216	293
Kosten per deelnemer (gemiddeld aantal deelnemers incl. slapers)	141	160	144

Het fonds presteert gemiddeld genomen vergelijkbaar ten opzichte van de peergroep en het IBI universum. De kosten per deelnemer zijn aanzienlijk lager dan de peergroep en dan het IBI universum.

Kosten vermogensbeheer

Na afloop van ieder boekjaar wordt een rapportage over de gerealiseerde kosten van het vermogensbeheer gemaakt. Deze rapportage is onderstaand opgenomen, met inachtneming van de aanbevelingen van de Pensioenfederatie en de AFM. De kosten van het vermogensbeheer van pensioenfondsen kunnen zo met elkaar worden vergeleken.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de totale kosten voor het vermogensbeheer in 2021 en 2020 (in € mln.)

	2021	2020
Gemiddeld belegd vermogen	4.731,2	4.366,3
Totale beheerkosten (excl. perf. gerelateerd)	25,8	23,5
Totale performance gerelateerde kosten	14,2	4,1
Totale transactiekosten	5,1	4,8
Totale kosten	45,1	32,4
Beheerkosten % (excl. performance gerelateerd)	0,55%	0,54%
Performance gerelateerde kosten %	0,30%	0,09%
Transactiekosten %	0,11%	0,11%
Totale kosten %	0,96%	0,74%
Hiervan is op factuurbasis betaald aan tegenpartijen	10,8	7,7
in % van gemiddeld belegd vermogen	0,23%	0,18%

De totale kosten vermogensbeheer in bovenstaande tabel zijn identiek aan de kosten die worden gerapporteerd aan DNB (jaarstaat J402). Bij het transparant maken van de kosten vermogensbeheer 2021 zijn de aanbevelingen en definities van de Pensioenfederatie in acht genomen. Dat wil zeggen dat de cijfers zijn gebaseerd op werkelijke kosten (indien aanwezig), hetzij een resultaat zijn van schattingen welke qua methodiek minimaal voldoen aan de vereisten van de Pensioenfederatie en DNB.

De kosten vermogensbeheer zijn te onderscheiden naar de kostencomponenten: beheerkosten, performance gerelateerde kosten en transactiekosten.

Transactiekosten zijn de kosten die gemaakt worden om de effectentransactie tot stand te brengen en uit te voeren. Deze kosten zijn deels op basis van een schatting tot stand gekomen, omdat er bijvoorbeeld bij transacties in de categorie vastrentende waarden niet separaat kosten in rekening worden gebracht, maar deze zich uiten in het verschil tussen de bied- en laat-spread.

De kosten omvatten naast de kosten, zoals gerapporteerd in de staat van baten en lasten, ook een uitsplitsing van de 'onzichtbare kosten' voor beheer van onderliggende beleggingsfondsen, waarvan de kosten zijn verwerkt in het beleggingsrendement, en de schatting van de kosten van de individuele transacties. In de staat van baten en lasten worden alleen (directe) kosten getoond die het fonds op factuurbasis betaalt aan de tegenpartijen, waardoor deze cijfers niet aansluiten.

De volgende paragrafen gaan dieper in op de kosten over het afgelopen jaar 2021, waarbij een vergelijking wordt gemaakt ten opzichte van 2020. Hierbij wordt ook meer inzicht gegeven in factoren die de hoogte van de kosten in belangrijke mate beïnvloeden.

Vergelijking kosten 2021 en 2020

Onderstaande tabellen geven een overzicht per beleggingscategorie van de totale kosten voor het vermogensbeheer over 2021 en 2020 uitgesplitst naar beheerkosten, performance gerelateerde kosten en transactiekosten.

Kosten vermogensbeheer 2021

	Beheerskosten	Performance gerelateerde kosten	Transactiekosten	Totaal
Bedragen x € 1.000				
Vastgoed	5.979	3.303	171	9.453
Aandelen	5.524	6	2.979	8.509
Alternatieve beleggingen	6.259	10.895	286	17.440
Vastrentende waarden	3.716		1.403	5.119
Hedgefonds				-
Commodities				-
Overige beleggingen	216			216
Derivaten				-
Overige vermogensbeheerskosten	3.758			3.758
Kosten bestuur, BAC en adviseurs	612			612
Totaal	26.064	14.204	4.839	45.107
Totaal in %	0,55%	0,30%	0,11%	0,95%

Kosten vermogensbeheer 2020

	Beheerskosten	Performance gerelateerde kosten	Transactiekosten	Totaal
Bedragen x € 1.000				
Vastgoed	5.592	138	89	5.819
Aandelen	4.821		2.891	7.712
Alternatieve beleggingen	5.766	3.956	322	10.044
Vastrentende waarden	3.312	70	1.087	4.469
Hedgefonds				-
Commodities				-
Overige beleggingen	166			166
Derivaten			402	402
Overige vermogensbeheerskosten	3.396			3.396
Kosten bestuur, BAC en adviseurs	470			470
Totaal	23.523	4.164	4.791	32.478
Totaal in %	0,54%	0,09%	0,11%	0,74%

Inzicht in beheerkosten

Er zijn meerdere factoren die van invloed zijn op de hoogte van kosten. Onderstaand wordt een algemene beschouwing gegeven op factoren die in belangrijke mate impact hebben op de kosten.

Beleggingsmix

Het type belegging is in belangrijke mate bepalend voor de omvang van de beheerfee. De belangrijkste drivers tussen verschillende type beleggingen zijn afwegingen tussen zakelijke waarden en vastrentende waarden, liquide versus illiquide beleggingen, traditionele versus alternatieve beleggingen en beleggingen in ontwikkelde markten versus opkomende markten. Bepaalde categorieën zijn weliswaar duurder, maar zijn geselecteerd omdat ze naar verwachting bijdragen aan een betere rendement-risicoverhouding van de totale beleggingsportefeuille.

Schaalgrootte

Wanneer er door het pensioenfonds of door de fiduciaire beheerder schaalvoordelen behaald kunnen worden vallen de kosten doorgaans lager uit.

Actief / passief beleggen

Bij actief beheer krijgt de manager de doelstelling mee om de relevante benchmark te verslaan, wat een hoger verwacht rendement betekent. Hiertegenover staan hogere kosten omdat er veel tijd en energie gestoken wordt in onder andere het beleggingsproces, research en analisten.

Overige factoren

Het beheren middels een enkele manager of juist meerdere managers heeft impact op de kosten. Daarnaast is er de keuze tussen een discretionaire oplossing en/of een beleggingsfonds die invloed kan hebben op de hoogte van de kosten (in of exclusief btw), fundamenteel of kwantitatief beheer en ook de mate van gebruik van derivaten.

Onderstaand wordt per categorie kort inzicht gegeven in de hoogte van de kosten in 2021 aan de hand van bovenstaande factoren, hierbij wordt ook gekeken naar de kosten ten opzichte van het voorgaande jaar.

Inzicht in beheerkosten

Onder beheerkosten vallen naast de beheervergoedingen van de managers ook de algemene fondskosten. Voor fondsbeleggingen zijn deze algemene kosten in lijn met de aanbevelingen van de Pensioenfederatie en volgens de vereisten van DNB verantwoord onder beheerkosten.

De beheerkosten van Vastrentende waarden bedroegen € 3,7 miljoen, dit is € 0,4 miljoen hoger dan vorig jaar. De beheerkosten van de categorie aandelen bedroegen € 5,5 miljoen, dit is € 0,7 miljoen hoger dan vorig jaar. Beide stijgingen komen vooral door het gestegen belegde vermogen als gevolg van waardestijgingen en herallocaties.

De beheerkosten van de categorie Vastgoed bedroegen € 6,0 miljoen, dit is een stijging van € 0,4 miljoen ten opzichte van vorig jaar, vooral door het gestegen vermogen. Hierbij wordt rekening gehouden met de management fees van Sweco CC en met de management fees van de onderliggende managers binnen de fondsen. Laatstgenoemde wordt binnen deze fondsen ten laste van de koers (NAV) ingehouden. De beheerkosten van de categorie Alternatieve beleggingen, Infrastructuur en Private Equity, bedroegen in 2021 € 6,3 miljoen, dit is een stijging van € 0,5 miljoen, door het gestegen vermogen en de verdere opbouw van deze categorieën conform het portefeuilleplan. Ook hier zijn de management fees van de onderliggende managers in de fondsen meegenomen.

Inzicht in performance gerelateerde kosten

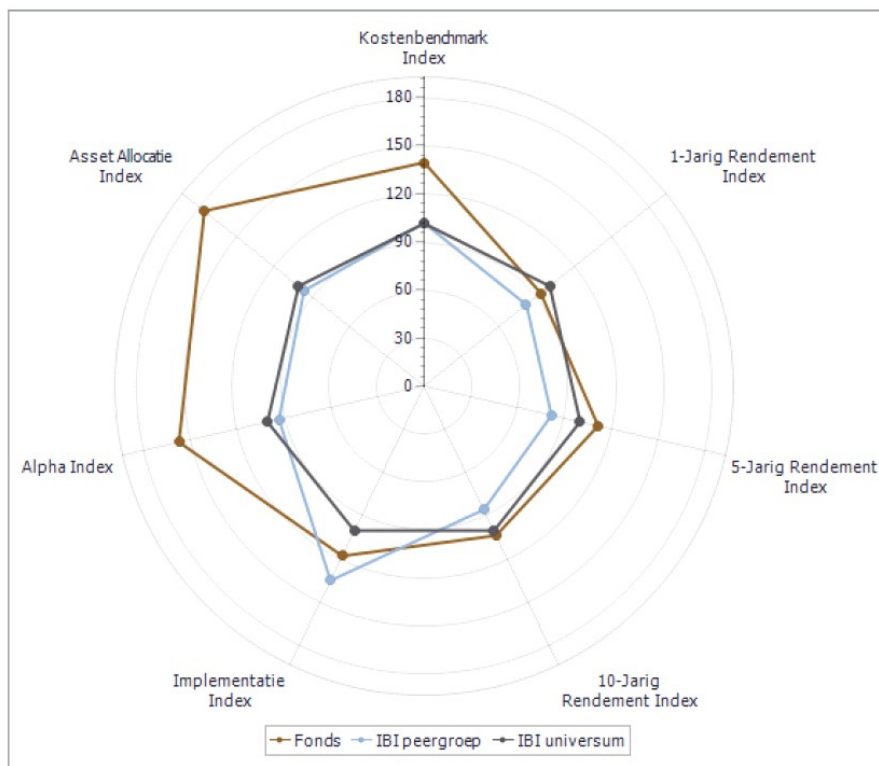
De performance gerelateerde kosten bedroegen in 2021 € 14,2 miljoen, dat is € 10,0 miljoen hoger dan vorig jaar. De performance gerelateerde kosten over 2021 hebben met name betrekking op de outperformance bij vermogensbeheerders van Alternatieve beleggingen (private equity en Infrastructuur, € 10,9 mln) en in mindere mate voor Vastgoed (€ 3,3 mln).

Inzicht in transactiekosten

De transactiekosten van de categorie Aandelen bedroegen in 2021 € 5,1 miljoen, € 0,3 mln hoger dan vorig jaar. De transactiekosten van de categorie Vastrentende waarden bedroegen net als vorig jaar € 1,1 miljoen. De transactiekosten van de categorie Vastgoed en Alternatieve beleggingen bedroegen € 0,2 miljoen en € 0,3 miljoen lager dan vorig jaar. De transactiekosten voor de renteoverlay waren met € 0,3 mln ruim € 0,1 mln lager dan vorig jaar. Net als vorig jaar zijn ook de transactiekosten voor de dagelijkse uitwisseling van de variation margin met de Direct Clearing Members (DCM's) voor geclearde renteswaps hierin meegenomen.

Benchmarking met andere pensioenfondsen

Het pensioenfonds neemt voor wat betreft de toetsing van het niveau van de uitvoeringskosten deel aan het jaarlijkse onderzoek van het Institutioneel Benchmarking Instituut (IBI). De resultaten uit deze onderzoeken worden onder meer gebruikt bij de beoordeling van het niveau van deze kosten in relatie tot het niveau van soortgelijke kosten bij andere pensioenfondsen (de peergroep) en ten opzichte van alle deelnemende pensioenfondsen. Voor het pensioenfonds is een IBI-rapportage opgemaakt over het verslagjaar 2020 (het rapport over 2021 komt in de loop van dit jaar beschikbaar). Hieruit blijkt dat de IBI Kostenbenchmark voor het pensioenfonds 46 basispunten is. Deze benchmark is een door het Institutioneel Benchmarking Instituut (IBI) berekende kostennorm die aangeeft wat de kosten voor het pensioenfonds zouden zijn geweest indien de portefeuille zou zijn gemanaged tegen de gemiddelde kosten van de peergroep. De vermogensbeheerkosten van het pensioenfonds over het verslagjaar 2020 bedragen 63 basispunten en zijn derhalve 17 basispunten hoger dan de IBI benchmark. Redenen waarom de kosten af kunnen wijken van de IBI benchmark zijn de mate van actief dan wel passief beleggen, goedkoper beleggen door middel van indextrackers, lopende overeenkomsten en de allocatie naar goedkopere of duurder subcategorieën.

Uit het radardiagram blijkt de prestatie van het pensioenfonds op het gebied van vermogensbeheer uit de bruine lijn. Waar het fonds buiten de omtrek van het IBI universum en de IBI peergroep wordt weergegeven (respectievelijk de grijze en licht blauwe lijn) en de waarde hoger is dan 100, daar scoort zij hoger dan het gemiddelde. Hierdoor is direct te zien of hogere of lagere kosten in relatie staan tot de wijze waarop de beleggingen worden beheerd en gestructureerd en op welke wijze dit zich verhoudt tot het rendement (1-jaars en 5-jaars).

De vermogensbeheerkosten van het pensioenfonds zijn relatief hoog, omdat het pensioenfonds meer dan gemiddeld (het universum en de peergroup) in "duurdere" beleggingscategorieën zoals Vastgoed, private equity en Infrastructuur belegt. Daarnaast voert het pensioenfonds over de meeste asset categorieën een actief beleggingsbeleid. Er is dus sprake van een - meer dan gemiddeld - complexe beleggingsportefeuille en de extra opbrengsten die hieruit voortvloeien wegen ruimschoots op tegen de extra kosten.

BELEGGINGSPARAGRAAF

Terugblik financiële markten en het gevoerde beleid in 2021

Sterk jaar voor risicovolle beleggingen.

Pandemie houdt wereld in zijn greep

Het totale portefeuillerendement over 2021 kwam uit op 5,7%. Zie verder de toelichting bij het onderdeel rendementen.

Vaccinaties en ruim monetair beleid zorgen voor risk-on sentiment

Over het hele jaar gezien presteerden risicovolle beleggingen aandelen en grondstoffen veruit het best. Aandelen werden ondersteund door sterke winstcijfers en het ruime monetaire beleid. Grondstoffen profiteerden van een sterke toename van de vraag en een krapte aan de aanbodkant. De verliezers van het jaar waren nominale staatobligaties, zowel van de ontwikkelde als van de opkomende landen. Door de oplopende inflatie en de (verwachte) normalisatie van het monetaire beleid liepen de renteniveaus op.

Technologie- en Energieaandelen domineren in 2021

Wereldwijde aandelen zaten afgelopen jaar in de lift. Vooral de aandelenmarkten uit de ontwikkelde landen presteerden goed. Amerikaanse aandelen gingen aan kop, mede met dank aan de hoge rendementen van de zwaarwegende technologiesector en van andere megacap aandelen. Energieaandelen presteerden het beste in 2021 en stegen met 42%. Deze profiteerden van de sterk gestegen olie- en gasprijzen. Nutsbedrijven waren de minst goed presterende sector en stegen met "slechts" 12,9%. Bij de factoren behaalde de factor (lage) volatiliteit het laagste rendement. Kwaliteitsaandelen daarentegen waren ook afgelopen jaar weer volop in trek.

Chinese aandelen drukken het rendement van de aandelen opkomende markten

Het rendement van aandelen uit de opkomende markten bleef sterk achter. In euro's gemeten was er nog een positief rendement van 4,9%, in lokale valuta was het rendement echter nipt negatief. Dit kwam vooral door het slechte rendement van Chinese aandelen, die een hoog gewicht hebben binnen opkomende markten. Chinese aandelen daalden in 2021 met ruim 22% als gevolg van overheidsregulering en door zorgen over de vastgoedmarkt.

Staatsobligaties eindigen 2021 lager door de stijging rente

Staatsobligaties waren door de oplopende rente het afgelopen jaar de slechtst presterende beleggingen. Vooral Britse staatsobligaties presteerden relatief slecht, terwijl Japanse staatsobligaties de schade beperkt hielden. Binnen de eurozone deden Duitse staatsobligaties het minst slecht, terwijl Oostenrijkse staatsobligaties het laagste rendement behaalden.

High yield profiteert van risk-on sentiment

Investment grade euro niet-staatsobligaties gingen gebukt onder de stijging van de risicovrije rente alsook van de risico-opslag. Hierdoor kwam het totaalrendement op deze categorie negatief uit op -2%. High-yield-obligaties profiteerden, ondanks de stijging van de risicovrije rente, daarentegen van het risk-on sentiment op financiële markten. De risico-opslag op high-yield-obligaties daalde in 2021 met circa 40 basispunten fors. De sterke stijging van de olieprijs was een rugwind voor energiebedrijven die circa een zesde van de index uitmaken. Wereldwijde high-yield-obligaties (hedged naar euro) noteerden mede hierdoor eind 2021 4,2% hoger dan aan het begin van het jaar.

Obligaties opkomende landen onder druk door stijgende rente

Het totaalrendement op staatsobligaties van opkomende landen stond afgelopen jaar onder druk door de stijging van de rente. Voor obligaties opkomende landen in harde valuta bedroeg het rendement -2,8% (€ hedged). Staatsobligaties opkomende landen in lokale valuta eindigden in euro's gemeten een fractie lager, op -2,9%. Het valutarendement was met circa 1% positief.

Aanzienlijke waardedaling voor euro in 2021

De euro daalde in waarde ten opzichte van de meeste andere belangrijke valuta's. De belangrijkste oorzaak daarvan waren de toegenomen renteversillen. Zo stegen in de eurozone de renteniveaus minder hard dan in bijvoorbeeld de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk. De euro steeg wel in waarde ten opzichte van de Japanse yen. De Japanse centrale bank is bij haar rentebeleid nog meer gericht op groei en werkgelegenheid dan de Europese Centrale Bank. De euro daalde per saldo ook ten opzichte van de opkomendelandenvaluta's. Wel waren er grote verschillen. Zo steeg de Chinese renminbi met ruim 11% ten opzichte van de euro, terwijl de Turkse lira met 40% daalde ten opzichte van de euro. De valutamarkten zijn het vertrouwen in deze munt kwijt nadat de Turkse centrale bank de rente meerdere malen onder politieke druk verlaagde, terwijl de Turkse inflatie juist zeer hoog is. De vervanging van verschillende centralebankpresidenten en het ontslag van de minister van Financiën draagt niet bij aan het tanende vertrouwen in de Turkse munt.

Beleggingsplan

Jaarlijks wordt door het bestuur van SPF een beleggingsplan vastgesteld. Het beleggingsplan is gebaseerd op een ALM studie, het ontwikkelde strategisch beleggingsbeleid en de daarbij behorende strategische portefeuille. Eind 2019 is een nieuwe ALM-studie uitgevoerd. SPF heeft het strategische beleggingsbeleid herbevestigd. De uitkomst daarvan is dat de verhouding vastrentende waarden - zakelijke waarden constant wordt gehouden. Na de ALM-studie in 2019 hebben wij de huidige strategische portefeuille vastgesteld op basis waarvan het Strategisch Beleggingsplan 2020-2022 is opgesteld.

SPF heeft in 2020 een ALM-light uitgevoerd. Het doel was een herijking van de renteafdekking. Geconcludeerd is dat de renteafdekking van 50% op basis van de UFR-dekkingsgraad passend is en dus gehandhaafd blijft. In deze ALM is gerekend met het hoofdsценario: 3L - Debt Trap. Dit scenario staat voor een lage economische groei, lage inflatie, lage rente, hoge schuldquotes en gematigde rendementsverwachtingen voor de komende jaren. Daarnaast zijn alternatieve scenario's uitgewerkt.

Jaarlijks laat SPF een portefeuilleconstructie-studie uitvoeren waarbij de normportefeuille wordt vastgesteld. In deze studie is gerekend met één hoofdsценario: 3L - Debt Trap. Daarnaast zijn drie thematische crisissценario's uitgewerkt. In oktober 2021 is een update uitgevoerd van de portefeuilleconstructie-studie gericht op scenario's met een hogere inflatie dan het hoofdsценario. Op basis van de alternatieve (schok) scenario's heeft SPF alternatieve allocaties onderzocht die naar verwachting de impact op de totale beleggingsportefeuille verzachten in het geval van een crisis. Geconcludeerd is dat de normportefeuille het in de meeste alternatieve scenario's beter doet dan de strategische portefeuille.

Voor alle beleggingscategorieën in de strategische portefeuille is een investment case opgesteld. Deze vormen het uitgangspunt voor het beleggingsbeleid. De investment cases en de beleggingsrichtlijnen vormen de opdracht voor de fiduciair beheerder Achmea IM, Sweco CC en de vermogensbeheerders. Periodiek, naar aanleiding van een nieuwe asset class studie(s) worden investment cases geactualiseerd.

De strategische portefeuille en normportefeuille zijn als volgt:

	Strategisch	Norm ²
<u>Integrale portefeuille</u>		
Staatsobligaties euro	15,5%	17,3%
Niet-staatsobligaties euro	10,0%	9,2%
Hypotheken ³	10,0%	10,0%
Green Bonds	-	1,0%
Renteswaps	*	*
Integrale portefeuille totaal	35,5%	37,5%
<u>Rendementsportefeuille</u>		
Global High Yield	7,0%	7,0%
Obligaties Opkomende Markten ¹	4,5%	4,5%
Overige obligaties totaal	11,5%	11,5%
 Aandelen Wereld Ontwikkeld	 18,0%	 18,0%
Aandelen Opkomende Markten	5,0%	5,0%
Aandelen totaal	23,0%	23,0%
 Vastgoed	 17,0%	 17,0%
Vastgoed totaal	17,0%	17,0%
 Infrastructuur ³	 4,0%	 4,0%
Private equity ³	4,0%	3,0%
Alternatieve beleggingen totaal	8,0%	7,0%
 Liquiditeiten	 5,0%	 4,0%
Liquiditeiten totaal	5,0%	4,0%
 Totaal	 100,0%	 100,0%

1. Gelijk verdeeld tussen Obligaties Opkomende Markten Hard Currency (HC) en Local Currency (LC).
2. Normportefeuille 2021.
3. In opbouw.

Afdekking renterisico

Het renterisico is één van de grootste en belangrijkste risico's op de balans van een pensioenfonds. SPF beheerst dit risico door te beleggen in vastrentende waarden en renteswaps. SPF maakt gebruik van een integrale renteafdekking waarbij 50% van het renterisico van de dekkingsgraad wordt afgedekt (op basis van de rekenrente/UFR). Gedurende 2021 is dit beleid niet aangepast.

De swaprente steeg gedurende 2021 flink. De 30-jaars swaprente steeg in 2021 bijvoorbeeld van -0,02% naar 0,48%. SPF dekt het renterisico niet volledig af. Hierdoor had de rentestijging een positieve impact op de dekkingsgraad aangezien de waarde van de technische voorziening sterker in waarde afnam dan de waarde van de vastrentende beleggingen en renteswaps.

Afdekking valutarisico

De beleggingsportefeuille van SPF bevat beleggingen die in buitenlandse valuta's genoteerd zijn. Hierdoor ontstaat valutarisico. Valutarisico is het risico dat de buitenlandse valuta's dalen en de beleggingen omgerekend in euro in waarde dalen. SPF heeft als doel het valutarisico zoveel mogelijk af te dekken. Belangrijke buitenlandse valuta's waarin belegd wordt zijn de Amerikaanse dollar, Britse pond en Japanse yen. Van de beleggingen in vreemde valuta zijn de beleggingen in de Amerikaanse dollar veruit het grootst. Het valutarisico van deze valuta's wordt binnen de categorieën private equity, Aandelen Europa, Verenigde Staten, Japan en Wereld Ontwikkelde Markten voor 75% afgedekt naar de euro. Binnen de categorieën Obligaties Opkomende markten (in harde valuta) en Infrastructuur worden deze valuta's voor 100% afgedekt naar de euro. Voor de categorie Vastgoed wordt het valutarisico grotendeels afgedekt. Andere valuta's worden niet afgedekt. Voor de beleggingscategorie Global High Yield wordt het valutarisico volledig afgedekt binnen de beleggingsinstelling.

Per saldo droeg de valuta afdekking negatief bij aan het resultaat van de portefeuille over 2021. De valuta afdekking beschermt namelijk tegen een daling van de afgedekte valuta's. Als deze valuta's echter stijgen, dan levert de valuta afdekking een negatieve waarde op. Dit was voor de meeste valuta's het geval in 2021. Alleen de Japanse yen daalde 3,7% in waarde. De stijging in de overige vreemde valuta was flink. De stijging van de Amerikaanse dollar, met 6,9%, was bepalend voor het resultaat van de valuta afdekking, omdat dit de grootste valutapositie is.

Terugblik op het gevoerde beleid en vooruitblik

De belangrijkste thema's en de ontwikkelingen in 2021 waren:

Wet- en regelgeving met betrekking tot beleggingen

De wet- en regelgeving ontwikkelingen met betrekking tot het beleggingsbeleid, inclusief het nieuwe pensioenakkoord en implicaties voor het beleggingsbeleid, zijn in 2021 binnen de beleggingsadviescommissie en het bestuur behandeld. Zie de uitgebreide toelichting hierna.

Strategisch beleggingsplan inclusief investment cases per beleggingscategorie

Na de eind 2019 uitgevoerde ALM-studie heeft SPF de strategische portefeuille vastgesteld. Dit is vastgelegd in het strategisch beleggingsplan. Hierin beschrijft SPF op welke wijze het wenst te beleggen. De jaarlijkse beleggingsplannen geven nadere invulling hieraan.

SPF heeft voor alle beleggingscategorieën, zoals opgenomen in de strategische portefeuille, op basis van een asset class studie, een investment case opgesteld als onderdeel van het strategische beleggingsplan. Deze investment cases zijn waar relevant geactualiseerd in 2021. Door middel van een investment case wordt door SPF onderbouwd onder welke aannames, verwachtingen en voorwaarden een beleggingscategorie aan de beleggingsportefeuille is toegevoegd. Ook zijn de belangrijkste kenmerken en risico's van de categorie weergegeven. De vraag of SPF in de beleggingscategorie kan beleggen, gegeven de beleggingsovertuigingen en de langetermijnhorizon wordt hiermee beantwoord. De investmentcase vormt daarmee ook een kaderstelling voor de selectie en invulling van een beleggingscategorie. Bovendien dient het als kader voor de jaarlijkse evaluatie van de categorie ten opzichte van de ambities die daarvoor door SPF zijn gesteld. De investmentcase kent ten slotte een expliciet oordeel over de aansluiting bij de beleggingsovertuigingen van SPF.

Coronacrisis en rebalancing

Vorig jaar is de jaarlijkse rebalancing gedeeltelijk doorgevoerd doordat er onvoldoende liquiditeit in de markt was als gevolg van de coronacrisis. Het marktsentiment begin 2021 gaf geen aanleiding om af te wijken van het beleid. De rebalancing is per 1 april conform beleid doorgevoerd, daarmee is het risicoprofiel van de portefeuille weer in lijn gebracht met het strategisch gewenste risicoprofiel.

Brexit

We hebben ons in 2021 laten informeren over de brexit en de actuele status van de voornaamste juridische en operationele risico's ten aanzien van geclearde renteswaps (LCH/EUREX), bilaterale tegenpartijen en UK asset managers bij een harde brexit. Om het risico te mitigeren dat de Britse centrale tegenpartij LCH ontoegankelijk wordt voor Nederlandse pensioenfondsen hebben we besloten een deel van de huidige geclearde renteswapposities bij LCH over te zetten naar Eurex. In eerste instantie is 25% overgezet. Na de evaluatie medio vorig jaar is besloten te streven naar een verdeling LCH/EUREX van 50/50. Dit is deels eind 2021 overgezet en wordt begin 2022 verder doorgevoerd.

Aanpassing aandelenportefeuille Wereld Ontwikkelde landen

Het bestuur heeft eerder het strategische besluit genomen om de aandelenportefeuille voor ontwikkelde landen wereldwijd in te richten. De eerste stappen van deze transitie vinden sinds 2019 plaats door tijdens de maandelijkse cash allocaties aankopen enkel in aandelen wereld te doen en verkopen uit een van de regiofondsen. Dit heeft tot een aangepaste gewichtsverdeling binnen de categorie aandelen geleid. Naar aanleiding van de tegenvallende meerjarenperformance van de actieve strategieën heeft SPF in 2020 een uitgebreide evaluatie uitgevoerd. Belangrijke vraag daarbij is of SPF nog steeds de overtuiging heeft dat actief beheer consistent waarde toevoegt na kosten. Per saldo heeft SPF geconcludeerd dat deze overtuiging is afgenomen.

Daarnaast is de ambitie van SPF om over een steeds groter deel van het belegde vermogen het eigen MVB beleid toe te passen. Door deelname in aandelenfondsen is dat minder goed mogelijk. Dit heeft ertoe geleid dat SPF in 2021 heeft besloten om de actieve regiofondsen (Europa, VS en Japan) en de beide passieve fondsen (Europa en VS) te beëindigen en over te brengen naar een nieuw op te zetten passief aandelen wereldmandaat met een ESG maatwerkbenchmark. Zie verder de toelichting in de paragraaf Maatschappelijk Verantwoord Beleggen bij het onderdeel ESG-integratie. Daarnaast is het wereldwijde multi-factorfonds van Robeco geëvalueerd. Besloten is ook deze beleggingen te verkopen en her te beleggen in het nieuwe passieve wereldwijde ESG aandelenmandaat. Het actieve Wereld aandelenfonds van Russell blijft gehandhaafd. In 2022 vindt de selectie plaats van de indexmanager voor het nieuwe mandaat. De transitie naar het nieuwe mandaat wordt naar verwachting in het tweede kwartaal van 2022 doorgevoerd. Binnen dit mandaat wordt het MVB beleid van SPF 1 op 1 toegepast. Dit geldt zowel voor het uitsluitingsbeleid, stembeleid als het engagement beleid. Deze transitie vormt daarmee een belangrijke stap in het verantwoord beleggen beleid om over een steeds groter deel van het vermogen het MVB beleid toe te passen.

Verdere opbouw in private equity en Infrastructuur

In 2021 is de allocatie naar private equity (PE) en Infrastructuur verder vergroot richting het strategisch gewenste gewicht. Het normgewicht voor komend jaar is vastgesteld op 3% voor PE en 4,0% voor Infrastructuur.

Maatschappelijk Verantwoord beleggingsbeleid

In 2021 is uitvoerig stil gestaan bij het maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid (MVB) en zijn verschillende stappen gezet. Zo heeft SPF onder andere het MVB-beleid aangescherpt, verder invulling gegeven aan het IMVB-convenant, stappen ondernomen om te voldoen aan Europese duurzaamheidswetgeving, een klimaatbeleid opgesteld, steenkolen, teerzanden, schalieolie en -gas en Arctische olie en gas toegevoegd aan het uitsluitingsbeleid en het landenbeleid aangescherpt. De MVB-keuzes zijn verankerd in het beleid en er zijn doelstellingen geformuleerd voor de periode 2021 tot 2024. In 2022 worden de voorkeuren op het gebied van MVB uitgevraagd bij onze deelnemers. Op basis van deze raadpleging wordt het MVB-beleid doorontwikkeld. Zoals hiervoor toegelicht is besloten de regiofondsen en het multi-factorfonds binnen de wereldwijde aandelenportefeuille ontwikkelde landen te verkopen en dit kapitaal te beleggen in een nieuw op te zetten aandelenmandaat, met passief beheer en een ESG-maatwerkbenchmark. Dit wordt naar verwachting in het tweede kwartaal doorgevoerd.

In 2021 heeft SPF klimaatovertuigingen vastgesteld. Uit deze overtuigingen komt onder andere naar voren dat SPF een bijdrage wil leveren aan het tegengaan van klimaatverandering. Daarnaast ziet SPF voor zichzelf een rol om, binnen bestaande beleggingscategorieën, de energietransitie te stimuleren. In lijn met deze overtuigingen belegt SPF middels een aparte allocatie in green bonds en wordt binnen de integrale portefeuille in green bonds belegd. SPF hanteert voor de staatsobligaties en niet-staatsobligatieportefeuilles binnen de integrale portefeuille een minimale green bond restrictie van 2,5%. Dit percentage wordt conform het MVB beleid jaarlijks herijkt. De minimum allocatie is naar aanleiding van deze evaluatie eind 2021 verhoogd van 2,5% naar 4,5% en opgenomen in de mandaatrichtlijnen. Daarnaast heeft SPF in 2021 een ESG-meter geïmplementeerd om inzicht te krijgen in ESG- en klimaatrisico's in de beleggingsportefeuilles en doelstellingen te formuleren. In de paragraaf "Maatschappelijk Verantwoord beleggen en corporate governance" wordt toegelicht hoe het huidige verantwoord beleggen beleid er uit ziet en hoe hier invulling aan wordt gegeven.

Onderpandbeleid

SPF hanteert een onderpandbeleid dat ervoor zorgt dat er voldoende onderpand is om het rente- en valuta-afdeckingsbeleid te kunnen faciliteren, ook in tijden van stress. Het onderpandbeleid is in 2021 aangepast door de risicohouding te koppelen aan het onderpandbeleid. Bijsturingsmogelijkheden zijn in concrete marktschokken en een allocatie naar liquiditeiten en staatsobligaties vertaald.

Wet- en regelgeving met betrekking tot beleggingen

De volgende wet- en regelgeving ontwikkelingen met betrekking tot het beleggingsbeleid zijn in 2021 binnen de beleggingsadviescommissie en het bestuur behandeld en blijven indien relevant de aandacht houden.

Pensioenakkoord

Het kabinet heeft samen met werknemers- en werkgeversorganisaties een pensioenakkoord gesloten met nieuwe afspraken over pensioenen en AOW. Naar aanleiding hiervan zal een wetgevingstraject van start gaan dat de overstap naar een nieuw pensioenstelsel faciliteert. De verwachting is dat de nieuwe regels voor pensioen ingaan vanaf 1 januari 2023. Alle pensioenregelingen moeten uiterlijk op 1 januari 2027 aangepast zijn. Er komt een transitieperiode van vier jaar (2023 - 2027) voor de besluitvorming en implementatie.

De overstap naar dit nieuwe pensioencontract heeft implicaties voor de inhoud van de pensioenregeling en het daar van afgeleide beleggingsbeleid. Voor komend jaar staat het bestuur verder stil bij de belangrijkste onderwerpen uit het pensioenakkoord om de gevolgen voor SPF in kaart te brengen. Relevante onderwerpen daarbij zijn:

- ┆ renteafdekking bij de nieuwe contractvormen
- ┆ aandachtspunten voor de beleggingsmix, eventueel life cycles
- ┆ zijn de uitvoerders klaar voor het nieuwe pensioencontract?

Stapsgewijze invoering nieuwe UFR-methodiek

De nieuwe rekenrentemethodiek die de Commissie Parameters vorig jaar heeft voorgesteld (UFR2021) wordt vanaf 1 januari 2021 stapsgewijs ingevoerd. Dit betekent dat DNB in de periode van 2021 tot en met 2023 de rekenrente baseert op een gewogen gemiddelde van de UFR2015 en UFR2021-rekenrentes. Ieder jaar stijgt de weging van de UFR2021 met 25% in het gewogen gemiddelde. Vanaf 2024 is de rekenrente volledig gebaseerd op UFR2021. De aanpassing van de rekenrente heeft impact op de dekkingsgraad en rentegevoeligheid van de verplichtingen van SPF. Zo daalt na invoering van UFR2024, de dekkingsgraad vanaf 2021 stapsgewijs ieder jaar. Daarnaast neemt de rentegevoeligheid van de pensioenverplichtingen toe. Dit betekent dat ook de dekkingsgraad gevoeliger wordt voor renteveranderingen. Ten behoeve van inzicht in de impact van de nieuwe UFR op de financiële positie heeft SPF een ALM Light studie laten uitvoeren, gericht op het renteafdeckingsbeleid. De uitkomst hiervan is dat het renteafdeckingsbeleid gehandhaafd blijft.

IORP II richtlijn

Deze nieuwe Europese regelgeving richt zich bij pensioenfondsen met name op governance (risicomanagement) en is vanaf 2019 geïmplementeerd in de Nederlandse wet- en regelgeving. Een onderdeel van IORP is ESG. Binnen IORP II gelden aangescherpte eisen op het gebied van ESG-beleid en beloningsbeleid. Zo dienen pensioenfondsen in het risicomanagement expliciet aandacht te schenken aan ESG-risico's. SPF heeft deze regelgeving in het beleid geïmplementeerd. Begin dit jaar heeft SPF de ESG-meter van Achmea IM afgenomen voor monitoring van ESG-risico's en verdere beleidsontwikkeling.

EU Taxonomy & Sustainable Finance Disclosure Regulation ('SFDR')

Per 1 maart 2021 is de EU Informatieverschaffingsverordening, ook wel bekend als de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR), van toepassing. De verordening brengt met zich mee dat informatie moet worden gegeven op veel ESG-gerelateerde onderdelen, zoals het beleid voor de integratie van duurzaamheidsrisico's. Daarnaast moet de nodige duurzaamheidsinformatie openbaar gemaakt worden. De SFDR stelt daarmee verplichtingen vast waar wij aan moeten voldoen. Deze verplichtingen zijn uitgesplitst in twee levels, waarbij SPF al heeft voldaan aan de verplichtingen vanuit SFDR Level 1. Onder SFDR Level 2 zijn een aantal rapportageverplichtingen van toepassing.

In de EU Taxonomie Verordening (Taxonomie) wordt in detail vastgelegd welke economische activiteiten als ecologisch duurzaam kunnen worden bestempeld. Verplichtingen die voortkomen uit de Taxonomie gelden alleen voor producten die onder SFDR zijn geclassificeerd als artikel 8 of 9 producten. De rapportageverplichtingen inzake de belangrijkste ongunstige effecten met betrekking tot duurzaamheid (Principal Adverse Impact of PAI-indicatoren) is inmiddels definitief. De eerste rapportage over de 18 PAI-indicatoren zal het jaar 2022 betreffen, waarbij deze uiterlijk op 30 juni 2023 dient te worden opgeleverd. De rapportage zal jaarlijks moeten worden opgesteld op basis van kwartaalstanden. SPF heeft dit opgepakt in samenwerking met Achmea IM.

Benchmark hervorming

Per eind 2019 is de nieuwe benchmarkrente (ESTR) ingevoerd. Per 1 januari 2020 is de benchmark voor liquiditeiten aangepast van Eonia naar ESTR. Hiermee wordt voldaan aan de Europese Benchmark Regulering en wordt voorgesorteerd op de verdwijning van Eonia. Euribor is inmiddels hervormd en meer op transacties gebaseerd. De liquiditeit in ESTR swaps zal waarschijnlijk geleidelijk toenemen. SPF laat zich adviseren door Achmea IM op welk moment ESTR swaps te gaan gebruiken. Momenteel zijn 6-maands Euribor swaps nog steeds de benchmark. Er zijn fall backs ingericht, zowel voor bilaterale als geclearde swaps, mochten Euribor swaps onverwacht toch verdwijnen. Euribor swaps worden dan automatisch omgezet naar ESTR swaps plus een spread gebaseerd op historische gemiddeldes.

Portefeuillewaarde

De waarde van de portefeuille en de verdeling van het vermogen over de verschillende beleggingscategorieën eind 2021 en 2020 wordt weergegeven in onderstaande tabel:

Bedragen x € 1.000.000	2021			2020	
	<i>Bedrag</i>	<i>Percentage</i>	<i>Normportefeuille*</i>	<i>Bedrag</i>	<i>Percentage</i>
Aandelen	1.487,4	29,9%	24,7%	1.403,3	30,7%
Vastrentende waarden	2.275,4	45,8%	46,9%	2.123,4	46,5%
Alternatieve beleggingen	165,4	3,3%	7,5%	131,5	2,9%
Vastgoed	857,5	17,3%	17,1%	687,3	15,1%
Liquide middelen	183,7	3,7%	3,8%	220,2	4,8%
Totaal	4.969,4	100,0%	100,0%	4.565,7	100,0%
Waarde hedgeportefeuilles	59,7			266,1	
Totaal inclusief hedgeportefeuilles	5.029,1			4.831,8	

* Floating normgewichten per 31/12/2021.

Rendementen

Het beleggingsrendement over 2021 was positief. De aandelenmarkten lieten over de hele linie positieve rendementen zien. De rendementen voor vastgoed en alternatieve beleggingen (Infrastructuur en Private Equity) waren eveneens hoog. De stijging van de rente zorgde voor het negatieve rendement voor de integrale portefeuille. Hier staat tegenover dat de stijging van de rente in 2021 heeft gezorgd voor een daling van de waarde van de technische voorzieningen. Dit zorgt ervoor dat, samen met het positieve beleggingsrendement, de dekkingsgraad in 2021 aanzienlijk is gestegen. Hierbij speelt de gedeeltelijke renteafdekking een rol. Hierdoor dalen de voorzieningen harder dan de integrale portefeuille bij een stijging van de rente.

Onderstaande tabel geeft de performance weer uitgesplitst naar de verschillende categorieën waarin door SPF wordt belegd.

	2021	2021
	Portefeuille	Benchmark
Integrale portefeuille	-10,3%	-11,7%
Aandelen	25,9%	24,3%
Overige obligaties	3,4%	3,4%
Alternatieve beleggingen	39,2%	9,3%
Vastgoed	13,9%	13,3%
Liquide middelen	-0,6%	-0,6%
Totaal (exclusief valuta afdekking)	18,3%	14,6%
Valuta afdekking	-1,5%	
Totaal inclusief overlays	5,7%	

Integrale portefeuille

Het renterisico van SPF wordt afgedekt middels de integrale portefeuille (staatsobligaties euro, niet-staatsobligaties Euro, hypotheeklen en renteswaps). Binnen de mandaatrichtlijnen kan worden ingespeeld op marktontwikkelingen. De performance was met -10,3% hoger dan de benchmark. Staatsobligaties, credits en hypotheeklen lieten een outperformance zien van respectievelijk 0,1%, 0,4% en 5,3% ten opzichte van de benchmark. De lange looptijd van hypotheeklen draagt bij aan de rente afdekking van de pensioenverplichtingen. Het rendement op hypotheeklen in 2021 was met 2,4% een stuk hoger dan de benchmark met -2,9%. In 2021 stegen de hypotheekrentes veel minder hard dan de benchmark (de swaprente plus een opslag), waardoor de relatieve performance positief was.

Aandelen

Wereldwijde aandelen zaten het afgelopen jaar in de lift, ondersteund door sterke winstcijfers en het ruime monetaire beleid. Vooral de aandelenmarkten uit de ontwikkelde landen presteerden goed. Amerikaanse aandelen gingen aan kop, met dank aan de hoge rendementen van de zwaar wegende technologiesector en van andere megacap aandelen. Energieaandelen presteerden het beste in 2021 en stegen met 42%. Deze profiteerden van de sterk gestegen olie- en gasprijzen. Nutsbedrijven waren de minst goed presterende sector en stegen slechts 12,9%. Bij de factoren behaalde de factor (lage) volatiliteit het laagste rendement. Kwaliteitsaandelen daarentegen waren ook afgelopen jaar weer volop in trek.

De aandelenbeleggingen zijn voor het overgrote deel ondergebracht in (multi-manager) beleggingsfondsen bij Russell Investments. Het World Equity Fund liet een rendement zien van 31,3%, en overtrof daarmee de benchmark met 0,2%. Het Continental Europe Fund liet een outperformance zien van 3,7%. Het UK Fund bleef achter bij de benchmark (-0,5%) en het Opkomende Landen Fund liet met een rendement van 7,4% een outperformance zien van 2,6%. Daarnaast wordt deelgenomen in een tweetal indexfondsen van BlackRock (Europa en VS), in een fonds van Numeric voor aandelen Japan en een wereldwijd multi-factor fonds van Robeco. Het fonds van Numeric noteerde een outperformance van 4,4%, het multi-factor fonds van Robeco bleef de benchmark dit jaar met 4,2% voor, na de underperformance van 10,1% vorig jaar.

Per saldo heeft de aandelenportefeuille in 2021 een rendement behaald van 25,9%. De benchmark behaalde een rendement van 24,3%.

Overige obligaties

Global High Yield

Bedrijfsobligaties en bankleningen met een lage kredietwaardigheid (Global High yield) hadden een goed jaar met een rendement van 4,5%, na aftrek van alle kosten. De benchmark kwam uit op 4,2%. High yield obligaties profiteerden, ondanks de stijging van de risicovrije rente, van het risk-on sentiment op financiële markten.

Emerging Markets Debt

Het totaalrendement op staatsobligaties van opkomende landen (EMD) stond het afgelopen jaar onder druk door de stijging van de rente. De manager voor EMD genoteerd in Amerikaanse dollar (HC) behaalde een 0,5% hoger rendement dan de benchmark. Het rendement voor obligaties opkomende landen genoteerd in lokale valuta (LC) kwam uit op -1,8% in euro's gemeten, gelijk aan de benchmark. In totaal behaalde de portefeuille obligaties opkomende landen (HC en LC) een rendement van 2,2% versus 1,8% voor de benchmark.

Per saldo heeft de overige vastrentende waarden portefeuille over 2021 een rendement behaald van 3,4%. Hiermee presteerde de portefeuille gelijk aan de benchmark.

Alternatieve beleggingen

Infrastructuur

De infrastructuurportefeuille is in 2021 gegroeid naar 3,2% van de totale beleggingsportefeuille. Enerzijds door opgevraagd kapitaal bij de fondsen in de portefeuille en anderzijds door positieve indirecte rendementen. De belangen in het nieuwe Noord-Amerikaanse open-end fonds (Axiom) en het Europese Value Add fonds van InfraVia stegen relatief het sterkst. Bij de twee hierboven genoemde fondsen staan nog relatief grote toezeggingen open. Beide fondsbeheerders zijn de afgelopen periode zeer actief geweest en zullen het resterende kapitaal naar verwachting snel opvragen. De lange termijn ontwikkelingen liggen op schema om het gewenste rendement te realiseren. Per saldo heeft de infrastructuurportefeuille in 2021 een rendement behaald van 14,8% ten opzichte van 6,5% voor de benchmark.

Private Equity

De Private Equity portefeuille is eveneens verder gegroeid naar 4,3% van de totale beleggingsportefeuille, in lijn met het portefeuilleplan. In 2021 werden commitments afgegeven aan drie wereldwijde fondsen. Het betreft een fonds van een nieuwe relatie; een ervaren beheerder met een uitstekend track record en sterke operationele capaciteiten. Daarnaast twee fondsen van een bestaande relatie; een beheerder die ook sterke prestaties heeft laten zien en zich richt op transformatie van bedrijven met een goede marktpositie. Bij deze beheerder is naast het breed gespreide 'main' fonds, in het technologie fonds geïnvesteerd. Naast deelname in deze fondsen is er ook een vervolginvestering gedaan in een co-investeringsfonds met AIM, waarin ook in 2018 en 2020 werd deelgenomen. Dit fonds zal tegen substantieel lagere kosten investeren in controlerende belangen naast andere, leidende fondsbeheerders.

Door de verdere opbouw van het programma naar de doelweging dempen de aanloopkosten (het j-curve effect) tijdelijk de rendementen. Hier staat tegenover dat het rendement van de portefeuille in 2021 positief beïnvloed is door de wisselkoersveranderingen van met name de Amerikaanse dollar. Deze valutarisico's worden niet in de portefeuille voor Private Equity zelf afgedekt, maar via de valuta overlay. De lange termijn ontwikkelingen liggen op schema om het gewenste rendement te realiseren.

Per saldo heeft de Private Equity portefeuille in 2021 een rendement behaald van 66,5% ten opzichte van 13,4% voor de benchmark.

Vastgoed

Samenstelling portefeuille

Eind 2021 bestaat de portefeuille uit 21 vastgoedbeleggingen in Nederland, Europa, de Verenigde Staten en Azië-Pacific. De portefeuille heeft een totale omvang van circa € 857,5 miljoen en is gespreid over verschillende sectoren, landen, risico's en managers. De vastgoedportefeuille bestaat uitsluitend uit indirecte, niet-beursgenoteerd vastgoedbeleggingen.

Wijzigingen in de portefeuille in 2021

De doelomvang van de vastgoedportefeuille is in 2021 17% van het totale vermogen van SPF. Ultimo 2021 bedroeg de omvang van de vastgoedportefeuille circa 17,3%. In 2021 is voor in totaal € 86 miljoen geïnvesteerd in twee nieuwe vastgoedfondsen in respectievelijk de Verenigde Staten en in de regio Azië-Pacific.

Performance

Begin 2021 hadden de vastgoedbeleggingen nog te maken met de impact van COVID-19. Daarnaast had het Nederlandse vastgoed te maken met een verhoging van het tarief overdrachtsbelasting per 1 januari 2021, wat een negatief effect had op de waarderingen in Q1 2021. In de tweede helft van 2021 heeft de vastgoedportefeuille echter een sterk herstel laten zien. Mede hierdoor heeft de vastgoedportefeuille een positief totaalrendement van 13,9% laten zien. De Nederlandse woningen en het wereldwijde logistieke vastgoed zijn, net zoals in 2020, de sectoren geweest die het meest bestand zijn geweest tegen de economische gevolgen van COVID-19. Met name heeft de sector logistiek het meest geprofiteerd van het economische herstel. In vergelijking met de benchmark is er sprake van een outperformance in 2021.

Vooruitblik markten 2022

Vooruitzichten vastgoed

Het rendement- en risicoprofiel van vastgoedmarkten wordt sterk beïnvloed door maatschappelijke trends, marktliquiditeit, transparantie en beleggerssentiment. Voor een stabiele vastgoedportefeuille is het relevant om te blijven beleggen in landen met een transparante vastgoedeconomie en voldoende liquiditeit. Er zijn voor Nederlandse institutionele beleggers diversificatievoordelen te behalen door een regionaal gespreide beleggingsportefeuille op te bouwen dan wel aan te houden naar de regio's Europa, Verenigde Staten en Azië-Pacific. Azië-Pacific is daarbij een groeimarkt. Hierbij zullen trends al op korte termijn voor een veranderende vraag naar en invulling van vastgoed zorgen. Denk aan het effect van gemiddeld een aantal dagen in de week thuiswerken op kantoren (concentratie op A-locaties) en woningen (spreiding woningvraag) en e-commerce voor winkels (omni-channel retailstrategie) en logistiek vastgoed (last-mile oplossingen). De veroudering van de bevolking en de hogere energievraag (digitalisering) zal de vraag naar nichesegmenten als seniorenwoningen, zorgvastgoed en datacenters doen toenemen.

De liquiditeit en transparantie van de voornaamste vastgoedmarkten, waarin de niet-beursgenoteerde fondsen belegd zijn, zijn hoog. Het rendement- en risicoprofiel voor core vastgoedbeleggingen is historisch gezien beter dan voor value add-beleggingen. Met verwachte lange totaalrendementen (2021-2031) voor Nederland met 6,0%, Europa met 5,3%, de Verenigde Staten met 6,1% en de regio Azië-Pacific met 6,2% blijft de gediversifieerde core vastgoedportefeuille van SPF een goed rendementsperspectief bieden.

Groei lager dan 2021, maar nog steeds relatief hoog

Na een jaar met een sterk economisch herstel liggen de groeiramingen voor 2022 lager dan de groei in 2021. Over het algemeen liggen de verwachtingen voor 2022 nog wel hoger dan de groei in de jaren voorafgaand aan de coronapandemie. De OESO gaat voor 2022 uit van een wereldwijde economische groei van 4,5% en voor 2023 van 3,2%. Onderliggend zijn er qua groei grote verschillen tussen de landen. Ontwikkelde landen hebben betere toegang tot vaccins en hebben daardoor een aanzienlijk groter deel van de bevolking gevaccineerd dan opkomende landen. Dit maakt ontwikkelde landen resistenter tegen het opnieuw opslaan van het virus. Opkomende landen zullen hierdoor waarschijnlijk meer tijd nodig hebben om volledig te herstellen. Binnen landen zijn er duidelijke verschillen tussen sectoren die geprofiteerd hebben van de coronapandemie en sectoren die juist te lijden hebben onder lockdowns. Onder andere de luchtvaart en de toeristische en culturele sectoren zijn qua omvang nog steeds kleiner dan eind 2019.

Handelsverstoringen luiden het einde van het tijdperk van ruim monetair beleid in

Sinds de financiële crisis in 2008 hebben centrale banken een zeer ruim monetair beleid gevoerd om de vraagkant van de economie te stimuleren. Omdat de aanbodkant in staat was de vraag bij te benen, leidde dit beleid niet tot hoge inflatie. Het losbarsten van de pandemie heeft echter geleid tot verstoringen in de handelsketens, waardoor aan verschillende grondstoffen en producten tekorten zijn ontstaan. Dit heeft de inflatie afgelopen jaar verder doen stijgen. Waar centrale banken er eerder vanuit gingen dat deze verstoringen van tijdelijke aard zouden zijn, is de consensus nu dat de verstoringen langer aanhouden. Centrale banken maken daarom stappen om het ruime beleid af te bouwen. De opkoopprogramma's worden gereduceerd of helemaal stopgezet. Daarnaast worden beleidsrentes stapsgewijs verhoogd. De Britse en Noorse centrale banken hebben deze stappen al gezet. De Fed zal hoogstwaarschijnlijk in maart een eerste renteverhoging doorvoeren. Alleen de ECB lijkt zich nog niet aan renteverhogingen te willen committeren.

Geopolitieke wrijving - naar een multipolaire wereld

Sinds het uiteenvallen van de Sovjet-Unie hadden de Verenigde Staten op het wereldtoneel een vrijwel onaantastbare positie. De opkomst van China en de militante opstelling van Rusland hebben hier echter verandering in gebracht. Daarnaast heeft het presidentschap van Donald Trump traditionele Amerikaanse bondgenoten duidelijk gemaakt dat ze niet altijd op de Verenigde Staten kunnen rekenen. Dit verhoogt de kans op geopolitieke conflicten. China en Rusland hebben de krimpende machtsrol van de Verenigde Staten recentelijk aangegrepen om hun territoriale claims kracht bij te zetten. China uit steeds nadrukkelijker provocerende taal richting Taiwan. En de Russische president Vladimir Poetin laat zijn invloed over Oekraïne steeds nadrukkelijker gelden. De levering van Russisch gas aan Europa is hierbij een belangrijk pressiemiddel.

De energietransitie krijgt steeds meer aandacht

Alhoewel de internationale klimaatop COP26 in Glasgow nog weinig concrete stappen heeft opgeleverd, wint het onderwerp in steeds meer landen aan urgentie. De EU heeft begin 2020 al plannen gelanceerd om de CO₂-uitstoot in 2030 met 55% te verlagen. Deze plannen zullen in 2022 leiden tot nadere invulling in nationale wetgeving. In Nederland moeten onder andere rekeningrijden en de bouw van nieuwe kerncentrales bijdragen aan de reductiedoelstelling. Ook lanceren steeds meer multinationals plannen om net zero te worden. In november dit jaar zal er weer een klimaatop zijn in Egypte (COP27). De verwachting is dat dan concretere afspraken zullen worden gemaakt over het reduceren van het gebruik van fossiele brandstoffen.

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen en corporate governance

Naast rendement en risico houdt SPF bij het beleggen ook rekening met mens, milieu, duurzaam ondernemen en hoe ondernemingen worden bestuurd.

SPF gelooft enerzijds dat dit uiteindelijk leidt tot betere financiële prestaties van ondernemingen en daarmee van haar beleggingen en anderzijds dat SPF ondernemingen via directe of meer indirecte weg kan bewegen de juiste dingen te doen voor mens en milieu. Daarom besteedt SPF waar nodig en mogelijk in het beleggingsbeleid aandacht aan ecologische, sociale en governance (ESG) onderwerpen. SPF richt het beleggingsbeleid dan ook maatschappelijk verantwoord in, omdat zij gelooft dat dit waarde toevoegt in de portefeuille en daarmee bijdraagt aan een toekomstige leefbare wereld.

In 2021 heeft SPF verschillende stappen gezet op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB). Zo heeft SPF onder andere het MVB-beleid aangescherpt, stappen ondernomen om te voldoen aan Europese duurzaamheidswetgeving, een klimaatbeleid opgesteld, steenkolen, teerzanden, schalieolie en -gas en Arctische olie en gas toegevoegd aan het uitsluitingsbeleid en het landenbeleid aangescherpt. Zie ook het SPF MVB beleid en de SPF MVB halfjaarverslagen op de website, evenals het MVB jaarverslag over de vastgoedbeleggingen.

SPF is ondertekenaar van een aantal initiatieven, waaronder 'investor statements'. SPF steunde in 2021 het initiatief gericht op 'Vaccine equity & executive remuneration', waarin aan vaccin-producenten wordt voorgelegd om hun bijdrage aan het wereldwijd beschikbaar te stellen van vaccins wordt gekoppeld aan het beloningsbeleid.

Uitgangspunten

Om invulling te geven aan het MVB-beleid maakt SPF gebruik van internationale en breed geaccepteerde normenkaders. Deze kaders worden door SPF onderschreven en worden gebruikt bij de beoordeling van de ondernemingen waarin SPF belegt. Het gaat om de volgende internationale kaders:

1. UN Global Compact;
2. Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen Convenant voor Pensioenfondsen (IMVB Convenant);
3. OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen;
4. UN Guiding Principles on Business and Human Rights;
5. Sustainable Development Goals (SDG's).

Mede geïnspireerd door de SDG's heeft SPF het thema Gezondheid en Klimaatactie centraal gesteld. Het prioriteren van het thema Gezondheid lijkt passend gezien de achterban, sector en brede maatschappelijke vraagstukken die spelen op dit vlak en de impact die dit heeft op specifieke sectoren in de beleggingsportefeuille. Het thema Gezondheid is verbonden aan SDG 3: Good health and wellbeing. Daarnaast onderschrijft SPF SDG 13 'klimaatactie', verbonden aan het gekozen speerpuntthema Klimaat.

Hoe brengt het pensioenfonds het beleid in praktijk?

Bij het in praktijk brengen van het MVB-beleid maakt SPF gebruik van de volgende MVB-instrumenten:

- A. Screening van de beleggingsportefeuilles
- B. Het uitsluiten van ondernemingen en landen
- C. Engagement, het aangaan van de dialoog met ondernemingen
- D. Corporate governance en stemmen op aandeelhoudersvergaderingen
- E. Doelinvesterings en green bonds
- F. ESG-integratie, het integreren van duurzaamheidsinformatie in de beleggingsprocessen

A. Screening van de beleggingsportefeuilles

Om goed inzicht te krijgen of ondernemingen zich houden aan de internationale normen, zoals verwoord in het UN Global Compact, de OESO-richtlijnen en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights, laat SPF ieder kwartaal de beleggingsportefeuilles screenen. In 2021 heeft SPF in het MVB beleid een beschrijving toegevoegd welke stappen worden doorlopen in dit screeningsproces, ook wel due diligence genoemd. Due diligence heeft als doel de belangrijkste ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren (dus de negatieve impact voor de samenleving en het milieu in zowel de beleggingsportefeuille als bij potentiële beleggingen) te identificeren, prioriteren en te analyseren. Naar aanleiding van de bevindingen neemt SPF zo nodig actie. Bijvoorbeeld door het uitsluiten of het starten van een dialoog met een onderneming.

B. Het uitsluiten van ondernemingen en landen

Voldoen bedrijven en landen niet aan de maatschappelijke normen van SPF, dan beleggen we hier niet in. SPF heeft een uitsluitingsbeleid om haar normatieve ondergrens te borgen. De volgende soorten bedrijven en landen sluit SPF uit van haar beleggingen:

- ┆ Fabrikanten van controversiële wapens:
Controversiële wapens zijn wapens die onevenredig veel leed en slachtoffers veroorzaken en die geen onderscheid maken tussen burgerdoelen en militaire doelen (nucleaire wapens, biologische wapens, chemische wapens, antipersoonsmijnen en clustermunities).
- ┆ Bedrijven die de UN Global Compact-principes structureel schenden:
SPF kiest ervoor om ondernemingen die de principes van het Global Compact, OESO-richtlijnen of Guiding Principles structureel schenden uit te sluiten van beleggingen. Wanneer een bedrijf langer dan twee jaar de uitgangspunten van het VN Global Compact schendt en onvoldoende maatregelen neemt om daar iets aan te doen. Deze ondernemingen kunnen dan worden uitgesloten in het kader van het schenden van mensenrechten, arbeidsnormen, milieunormen of vanwege corruptie.
- ┆ Tabaksproducenten:
Het tabaksbeleid is gericht op de directe vervaardiging van tabaksproducten (waaronder sigaretten, sigaren, pijp en/of losse tabak, pruimtabak en/of snuiftabak, rookloze tabak en rauwe, bewerkte, gereconstitueerde en/of geëxpandeerde tabak).
- ┆ Steenkool, teerzanden, schalieolie- en gas en Arctische olie- en gas:
Bedrijven die meer dan 5% van hun totale omzet halen uit het winnen van olie uit teerzanden en bedrijven die meer dan 5% van hun totale omzet halen uit het delven van steenkolen en/of energie hieruit opwekken. Naast ondernemingen die meer dan 5% (voorheen 30%) van hun omzet halen uit steenkolen en teerzanden, worden nu ook ondernemingen uitgesloten die meer dan 5% van hun omzet halen uit de productie van schalieolie en -gas en Arctische olie en gas.

Uitsluiten van landen:

SPF kiest er voor om een landenbeleid te hanteren ten aanzien van obligaties uitgegeven door overheden. Ten aanzien van staatsobligaties mag niet belegd worden in obligaties (zowel sovereign als quasi-sovereign) uitgegeven door landen die op de landenuitsluitingslijst van SPF staan. Voor het samenstellen van deze lijst wordt de Sanctiewet 1977 als handvat gehanteerd. Naast de EU sanctielijst en de VN sanctielijst worden de prestaties van de landen in de Freedom in the World index, de ITUC Global Rights Index en de Corruption Index als vertrekpunt gebruikt bij het opstellen van een landenuitsluitingslijst. In 2022 staat de evaluatie van het landenbeleid op de MVB-jaarplanning. Een mogelijke aanscherping zal leiden tot een uitbreiding van de uitsluitingslijst. Hierover communiceren wij o.a. in ons MVB-halfjaarverslag.

C. Engagement, het aangaan van een dialoog met ondernemingen

SPF vindt het belangrijk om als betrokken belegger actief een dialoog aan te gaan met ondernemingen waarin het belegt (dit geldt voor zowel aandelen als voor bedrijfsobligaties). Het doel van engagement is het opheffen en voorkomen van ernstige schendingen, het realiseren van een positieve gedragsverandering en de onderneming aan te sporen tot langetermijnwaardcreatie. Naast beïnvloeding van ondernemingsgedrag is een tweede doel om standpunten en kennis uit te wisselen. SPF hanteert een escalatiestrategie voor het geval dat dialogen met ondernemingen uit de engagement programma's onvoldoende voortgang boeken.

In 2021 is met 75 ondernemingen gesproken die Global Compact principes hebben geschonden over 115 onderwerpen, waarvan 30 over mensenrechtenschendingen, 26 over milieuschendingen, 28 over schendingen van arbeidsnormen en 31 over corruptie. Zie verder het SPF MVB halfjaarverslag over de eerste en tweede helft 2021 op de website, waarin ook de resultaten en voortgang van het engagementprogramma worden toegelicht.

D. Corporate governance en stemmen op aandeelhoudersvergaderingen

Corporate governance wordt vaak vertaald met goed ondernemingsbestuur. Het heeft betrekking op de verhoudingen tussen de verschillende organen van een onderneming zoals de raad van bestuur, raad van commissarissen, aandeelhouders en andere belanghebbenden, waarbij rekenschap, transparantie en toezicht een centrale rol spelen. Het uitoefenen van stemrechten op aandeelhoudersvergaderingen is een van de belangrijkste aandeelhoudersrechten. SPF onderschrijft de uitgangspunten voor goed ondernemingsbestuur van het International Corporate Governance Network en de Nederlandse Corporate Governance Code. Omdat SPF veelal belegt in aandelenbeleggingsfondsen is het voor SPF niet mogelijk om voor dit deel zelf stemrecht uit te oefenen bij ondernemingen waarin de beleggingsfondsen beleggen. Het stemrecht is dan voorbehouden aan de beheerder van het beleggingsfonds.

E. Doelinvesteringen en green bonds

SPF investeert in innovatieve en/of duurzame projecten of ondernemingen via zogenaamde doelinvesteringen (impact investing). Daarbij gaat het om beleggingen die niet alleen een goed rendement opleveren tegen een aanvaardbaar risico maar ook bijdragen aan het oplossen van maatschappelijke kwesties zoals klimaatverandering. SPF ziet in green bonds een instrument om invulling te geven aan deze ambitie. Dit zijn obligaties uitgegeven door ondernemingen of landen, waarvan de opbrengsten worden gebruikt om energietransitie of andere projecten, die een aantoonbaar positief effect hebben op klimaatverandering, te financieren. De minimum allocatie is in 2021 verhoogd van 2,5% naar 4,5%.

F. ESG integratie

SPF vindt het meenemen van duurzaamheidsinformatie in het beleggingsproces belangrijk. SPF is ervan overtuigd dat ESG integratie, het structureel en zwaarwegend meenemen van duurzaamheidsinformatie in het beleggingsproces, op de langere termijn een positief effect heeft op het risico-rendementsprofiel.

SPF heeft in 2021 besloten om bij het beheer van de aandelenportefeuille ontwikkelde landen een best-in-class benadering toe te passen met een ESG maatwerkbenchmark. Bedrijven met een ESG rating B of CCC worden uitgesloten van belegging. Daarbij wordt als prestatiedoelstelling opgenomen dat er minimaal een 15% betere ESG score is op portefeuilleniveau dan de standaard MSCI Wereldindex, met als restrictie dat de individuele scores op E, S en G ten minste gelijk zijn aan de standaard benchmark. Daarnaast de restrictie dat sprake is van een reductie van de CO2 intensiteit van minimaal 30% ten opzichte van de standaard MSCI Wereldindex.

SPF heeft in de klimaatdoelstellingen verwoord te willen bijdragen aan de doelstelling van het Akkoord van Parijs om de opwarming van de aarde beperkt te houden tot 1,5C. Bij de samenstelling van de aandelenportefeuille ontwikkelde markten wordt, zoals beschreven staat in de klimaatdoelstelling, een CO2 reductie doelstelling van 30% worden meegegeven ten opzichte van de reguliere MSCI Ontwikkelde Markten benchmark. Door bedrijven in portefeuille te beïnvloeden om hun bijdrage te leveren aan het Akkoord van Parijs tracht SPF de CO2-emissies van de portefeuille verder te verlagen en ook een reductie van CO2-emissies in de werkelijke economie te realiseren.

Toepasbaarheid beleid

Het MVB-beleid kan direct worden toegepast op beleggingen die zijn vormgegeven in eigen beleggingsmandaten. Wanneer SPF echter gebruik maakt van beleggingsfondsen is het niet mogelijk een eigen MVB-beleid toe te passen. Dan is het beleid van de aangestelde fondsbeheerder leidend voor de invulling en uitvoeringen van een eventueel verantwoord beleggen beleid. Gezien de samenstelling van de huidige portefeuille is het niet mogelijk om het MVB-beleid op alle beleggingen toe te passen. In het halfjaarverslag van SPF wordt in hoofdstuk 2 een verdere toelichting gegeven over de reikwijdte van het MVB-beleid.

SFDR en EU Taxonomy

Ons pensioenfonds voldoet aan de Verordening met betrekking tot informatieverstrekking over duurzaamheid in de financiële sector en de EU Taxonomie. Deze Verordening is beter bekend als de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). De SFDR maakt deel uit van het Action Plan for Financing Sustainable Growth van de Europese Commissie. Ons fonds classificeert als een artikel 8 fonds. Mogelijk zijn er beleggingen van ons pensioenfonds die zich bezighouden met economische activiteiten die bijdragen aan een milieudoelstelling zoals gedefinieerd in de EU Taxonomie*. In dat geval moeten wij vaststellen of de beleggingen voldoen aan de criteria van de EU Taxonomie, de zogenaamde Taxonomie-alignment. Op dit moment zijn er onvoldoende betrouwbare, tijdige en verifieerbare gegevens beschikbaar om dit vast te stellen. Daarom rapporteren we op dit moment een percentage van 0% Taxonomie-alignment. SPF verwijst naar de website voor haar MVB-rapportages en specifieke SFDR en EU Taxonomie verslaglegging (onder downloads).

*De EU Taxonomie bestaat uit enkele beginselen, waaronder het beginsel "geen ernstige afbreuk doen aan andere milieudoelstellingen van de EU Taxonomie". Het beginsel "geen ernstige afbreuk doen" is alleen van toepassing op de onderliggende beleggingen van ons fonds (het financiële product) die rekening houden met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. De resterende beleggingen in ons fonds (de onderliggende beleggingen van het resterende deel van dit financiële product) houden geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.

Vastgoed

Maatschappelijk verantwoord beleggen maakt integraal onderdeel uit van het beheer van de vastgoedbeleggingen. In de duurzaamheidsbenchmark voor de vastgoedsector (GRESB, Global Real Estate Sustainability Benchmark).

In 2021 heeft de portefeuille van SPF een score van 87 gekregen (2020: 83). Er is een outperformance ten opzichte van de benchmark van 8 punten.

GRESB vergelijkt de CO₂-emissie van dezelfde gebouwen binnen jaarlijks ("like-for-like"). Over het meetjaar 2020 blijkt in 2021 dat de "like-for-like" gewogen CO₂-emissie van de kernportefeuille met 12,31% is afgenomen. De "like-for-like" energieconsumptie van de kernportefeuille is met 2,56% toegenomen. Ten opzichte van het jaar 2020 is sprake van een toename van 53,94%. Dit komt omdat er in 2020 meer energieconsumptie daadwerkelijk gemeten wordt. En tenslotte is de "like-for-like" gewogen waterconsumptie van de kernportefeuille met 29,72% afgenomen.

Infrastructuur

SPF streeft ernaar om zowel bij de beleidsbepaling, als bij de uitvoering duurzaamheidscriteria te integreren. Daarbij wordt aandacht besteed aan milieu-aspecten, maar ook aan sociaal-maatschappelijke factoren en aan goed fondsbestuur en transparantie (ESG-criteria). Fondsmanagers worden actief aangespoord te beleggen conform de regels van de United Nations Principles for Responsible Investments (UNPRI) en deze regels te ondertekenen.

SPF heeft er bewust voor gekozen om met haar infrastructuur beleggingen positieve klimaatimpact te maken en heeft dit in de portefeuille vastgelegd met een normallocatie van 25% voor de sector duurzame energie. Tevens worden fondsmanagers gevraagd om de CO₂-footprint van hun portefeuille in kaart te brengen, CO₂-doelstellingen te formuleren en hierover te rapporteren.

Private equity

Bij het selecteren van Private Equity beleggingen worden ESG-criteria gehanteerd. Voor de beheerders van Private Equity worden specifieke voorwaarden opgelegd: de beleggingsfondsen moeten een duurzaamheidsbeleid hebben en de uitgangspunten van het UN Global Compact meenemen. Daarnaast moet er voldoende transparantie zijn en sprake zijn van beloningsbeleid. Bij het beloningsbeleid is de 'alignment of interest' en de wijze waarop de beloning tot stand komt van belang.

IMVB-convenant en rapportage

SPF heeft het convenant Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB) ondertekend. In het convenant hebben pensioenfondsen afspraken gemaakt over de implementatie van de richtlijnen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) en van de Verenigde Naties (UNGP's). Deze richtlijnen zijn erop gericht om negatieve effecten van een onderneming (of de keten erachter) in kaart te brengen, te prioriteren en te adresseren. Pensioenfondsen dienen de richtlijnen op te nemen in het beleid, de uitbesteding aan externe dienstverleners en in de monitoring en rapportage aan de stakeholders. Naar aanleiding van het IMVB convenant heeft SPF het MVB beleid geactualiseerd. In 2020 heeft SPF een vragenlijst ingevuld van de Monitoringscommissie. Dit is input geweest voor het rapport 'Eerste Voortgangsmeting IMVB Convenant Pensioenfondsen', waarin inzicht wordt gegeven in de mate waarin de deelnemende pensioenfondsen op de peildatum voldoen aan de hoofdindicatoren. Aankomend jaar gaat SPF verder met het implementeren van de aandachtsgebieden.

FINANCIËLE POSITIE

Bij de beoordeling van de financiële positie door de certificerend actuaire is bepalend de mate van waarschijnlijkheid dat het pensioenfonds kan voldoen aan de verplichtingen aangegaan tot balansdatum.

De actuaire heeft verklaard dat de vermogenspositie van het pensioenfonds naar zijn mening niet voldoende is, vanwege een dekkingstekort.

Dekkingsgraad

	31-12-2021	31-12-2020	31-12 2019	31-12 2018	31-12 2017
	%	%	%	%	%
Aanwezige dekkinggraad	105,3	94,2	97,8	97,5	100,8
Beleidsdekkinggraad	100,0	89,5	95,9	100,7	99,0
Reële dekkinggraad	125,3	114,2	118,8	124,1	121,4
Premiedekkinggraad	54,2	59,0	74,0	78,0	77,0
Vereiste dekkinggraad	118,6	118,3	119,5	121,2	122,0
Minimaal vereiste dekkinggraad	104,3	104,3	104,3	104,3	104,3

Ter illustratie wordt in de onderstaande tabel de dekkinggraad getoond, indien de onvoorwaardelijke toeslag op de pensioenaanspraken en -rechten geen 2% per jaar, maar 0,0% of 3,0% per jaar zou bedragen.

Dekkingsgraad alternatieve onvoorwaardelijke toeslag technische

	voorziening	dekkinggraad
Geen toeslag	3.045.328	161,8%
Onvoorwaardelijke toeslag 2,0% (aanwezige dekkinggraad)	4.679.876	105,3%
Onvoorwaardelijke toeslag 3,0%	5.977.872	82,4%

De onvoorwaardelijke toeslag van 2%, oftewel de toezegging van SPF aan de deelnemers om de opgebouwde pensioenen in alle toekomstige jaren met minimaal 2% te verhogen, betreft een recht van de deelnemer en kan door SPF niet worden verlaagd. De onvoorwaardelijke toeslag op de opgebouwde en bereikte pensioenen van 2% per jaar vertegenwoordigt per 31 december 2021 een waarde van 1.634.548. Dit betekent dat de dekkinggraad van SPF per 31 december 2021 161,8% zou bedragen, indien de toezegging om de pensioenen in de toekomst jaarlijks met 2% te verhogen niet van toepassing zou zijn. Bij het vergelijken van de dekkinggraad van SPF met andere pensioenfonds die geen onvoorwaardelijke toeslag kennen, is het relevant om hiermee rekening te houden.

Actuariële analyse van het resultaat

De samenstelling van het resultaat over 2021 en 2020 en de wijzigingen daarin blijken uit het volgende overzicht (x €1.000):

	2021	2020
Resultaat op beleggingen/marktrente	600.050	-273.475
Resultaat op premies	-64.526	-47.526
Resultaat op waardeoverdrachten	263	904
Resultaat op kosten	1.148	2.159
Resultaat op uitkeringen/afkopen	-333	-52
Resultaat op beroepsarbeidsongeschiktheid	529	393
Resultaat op overlevingskansen	-1.525	2.606
Resultaat op wijziging grondslagen	-	126.881
Resultaat op mutaties	-1.453	-1.984
Resultaat op overige oorzaken	36	-
Resultaat	534.189	-190.094

Toelichting resultaat

Resultaat op beleggingen/marktrente

Het resultaat op rendement en wijziging rentetermijnstructuur is gelijk aan de behaalde beleggingsopbrengsten, vermeerderd met de mutatie van de technische voorzieningen vanwege de wijziging van de marktrente gedurende het verslagjaar en verminderd met de technisch benodigde interest. De beleggingsopbrengsten zijn verminderd met de kosten voor vermogensbeheer.

Resultaat op premies

Het resultaat op premies is het verschil tussen enerzijds de ontvangen premies verminderd met de kostenopslag van 10,8% en anderzijds het bedrag dat actuariael benodigd is voor de jaarlijkse opbouw van de pensioenaanspraken en de jaarlijkse risicodekking.

Resultaat op waardeoverdrachten

Het resultaat op waardeoverdrachten is ontstaan door het verschil tussen het saldo van de overgedragen en overgenomen waardeoverdrachtskapitalen enerzijds en de mutatie in de TV door het saldo van de overgedragen en overgenomen pensioenverplichtingen anderzijds. Het resultaat wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de werkelijk ontvangen en betaalde overdrachtsommen berekend worden volgens de wettelijke rekenregels, terwijl de mutatie in de TV wordt bepaald op basis van de fondsgrondslagen.

Resultaat op kosten

Het resultaat op kosten bestaat enerzijds uit de toevoeging aan en vrijval uit de kostenvoorziening en de opslag voor kosten in de premies en anderzijds uit de werkelijke kosten volgens de rekening van baten en lasten.

Resultaat op uitkeringen/afkopen

Het resultaat op uitkeringen bestaat uit het verschil tussen de daadwerkelijk gedane pensioenuitkeringen en afkopen en de vrijval uit de technische voorziening (TV) ten behoeve van deze uitkeringen en afkopen.

Resultaat op beroepsarbeidsongeschiktheid

De opslag in de premies van de actieve deelnemers die dient ter dekking voor de voortzetting van de pensioenopbouw in geval van blijvende en volledige beroepsarbeidsongeschiktheid, bedraagt 3,75%. Sinds 1 januari 2015 is de dekking voor premievrijstelling bij beroepsarbeidsongeschiktheid vrijwillig geworden.

Dit bedrag verminderd met de kosten door toekenning premievrijstelling gedurende het jaar geeft het resultaat op beroepsarbeidsongeschiktheid weer.

Resultaat op overlevingskansen

Aan de berekening van de TV liggen overlevingstafels ten grondslag. Op basis van die overlevingstafels wordt door overlijden bij verzekeringen met een risico van langlevens (ouderdomspensioen, ingegaan invaliditeitspensioen en ingegaan partnerpensioen) een zekere vrijval uit de TV verwacht. Deze vrijval vanuit de TV wordt de risicopremie bij verzekeringen met risico van langlevens genoemd. Als in werkelijkheid niemand overlijdt, treedt deze risicopremie als verlies op. Bij deze verzekeringen (langlevens) is dus de risicopremie het maximale verlies.

Bij verzekeringen met risico van kortleven (latent partnerpensioen) wordt juist verwacht dat door overlijden de TV moeten worden verhoogd. Dit wordt de risicopremie bij verzekeringen met risico van kortleven genoemd. De risicopremie geeft dus de gemiddelde verwachte stijging van de huidige TV door overlijden aan. Daarnaast bevat de kostendekkende premie een component voor dekking van het nabestaandenpensioen bij overlijden waarvoor nog geen TV zijn opgebouwd. Deze is beschikbaar voor financiering van het ingaande nabestaandenpensioen.

Resultaat op mutaties

De resultaten op mutaties worden veroorzaakt door de onderliggende resultaten op flexibilisering, pensioencorrecties, verval van rechten, opvoer en expiratie.

Premies

De kostendekkende, gedempte kostendekkende en feitelijke premie volgens artikel 125 van de Wvb zijn als volgt:

	2021	2020
Kostendekkende premie	167.175	135.966
Gedempte kostendekkende premie	62.625	45.718
Feitelijke premie	78.525	69.033

De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt:

	2021	2020
Inkoop onvoorwaardelijke aanspraken	134.841	107.805
Risicopremie	3.459	2.791
Solvabiliteitsopslag	25.309	21.566
Uitvoeringskosten -/- vrijval uitbetalingskosten	3.566	3.804
	<u>167.175</u>	<u>135.966</u>

De samenstelling van de gedempte kostendeekkende premie is als volgt:

	2021	2020
Inkoop onvoorwaardelijke aanspraken	40.301	29.052
Risicopremie	1.347	1.036
Uitvoeringskosten -/- vrijval uitbetalingskosten	3.566	5.867
Voorwaardelijke onderdelen	17.411	9.763
	<u>62.625</u>	<u>45.718</u>

De samenstelling van de feitelijke premie is als volgt:

	2021	2020
Inkoop aanspraken (inclusief 3% toekomstige toeslag)	57.873	49.307
Risicokoopsom overlijden	1.091	1.068
Risicokoopsom arbeidsongeschiktheid	843	691
Solvabiliteitsopslag	11.064	10.571
Kosten verslagjaar	7.654	7.396
	<u>78.525</u>	<u>69.033</u>

De samenstelling van de feitelijke premie is bepaald op basis van een indicatieve/benaderde uitsplitsing.

RISICOPARAGRAAF

Algemeen

De primaire taak van SPF is om voor de deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden uitvoering van de afgesproken pensioenregeling te realiseren.

SPF moet rendement maken. Rendement maken is onlosmakelijk verbonden met het nemen van risico's. Risicomanagement gaat over het managen van risico's. Voor goed risicomanagement is het noodzakelijk dat het bestuur controle heeft over de uitvoering van de pensioenregeling, het vermogensbeheer en de communicatie.

Risicomanagement is verankerd in artikel 42 van de Wvb en is daarmee een belangrijk element in de beoordeling van beheerste en integere bedrijfsvoering. SPF definieert "risico" als de mogelijke afwijking van de ten doel gestelde uitkomsten. Afwijkingen kunnen impact hebben op:

- 1 de waarde, het kapitaal of de inkomsten van het pensioenfonds;
- 1 de (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden van het pensioenfonds;
- 1 de organisatiedoelen of toekomstige mogelijkheden van het pensioenfonds.

Risicomanagement betreft het identificeren en beoordelen van risico's, het vaststellen en implementeren van maatregelen, de bewaking en rapportage over risico's. Uitgangspunt hierbij is niet zozeer het uitsluitend voorkómen van risico's, maar juist het nemen van afgewogen besluiten over de te nemen risico's en de te nemen maatregelen bij het behalen van de strategische doelstellingen van het pensioenfonds.

Risicoprofiel

De risicohouding en de risicobereidheidsprincipes (het normenkader) vormen samen met de strategische risico's het risicoprofiel van SPF. Het risicoprofiel dient als referentiekader bij de afweging en beoordeling van de risico-rendementsanalyse (zowel operationeel als strategisch) en als toetssteen bij strategische besluitvorming en de eigen risicobeoordeling (ERB). Hiermee realiseert SPF een structurele verbinding van het risicomanagement met de missie, visie en strategie van de organisatie.

Risicohouding

De risicohouding is modelmatig gebaseerd op het Risk Appetite Value Chain © (RAVC)-model en kent vijf RAVC-domeinen:

1. Kapitaalmanagement (Solvabiliteit, Liquiditeit & Rentabiliteit)
2. Reputatiemanagement (Imago, Identiteit & Integriteit)
3. Besturingsfilosofie (Gedrag, Leiderschap & Cultuur)
4. Uitvoering (Uitbesteding & Organisatieprocessen)
5. Technologie & innovatie (IT-strategie, innovatie en IT-beheer en onderhoud, cyberrisico's)

Voor deze vijf domeinen kan op een 5-puntsschaal aangegeven worden wat de risicohouding is van nul (volledig risicomijdend) tot maximaal (volledig risico zoekend). Wat betreft kapitaalmanagement is de collectieve uitkomst "gebalanceerd" en voor de vier onderdelen reputatiemanagement, besturingsfilosofie, uitvoering en technologie & innovatie is dat "kritisch". Dit betekent dat het bestuur in het algemeen risicomijdend is in besluitvormingsprocessen.

Risicobereidheidsprincipes

De risicobereidheid kent de volgende wettelijke verankering:

- 1 Het pensioenfonds zorgt voor de vastlegging van de doelstellingen en beleidsuitgangspunten, waaronder de risicohouding van het pensioenfonds. De risicohouding van een pensioenfonds is de mate waarin een pensioenfonds bereid is beleggingsrisico's te lopen om de doelstellingen van het pensioenfonds te realiseren en de mate waarin het pensioenfonds beleggingsrisico's kan lopen gegeven de kenmerken van het pensioenfonds; een en ander na overleg met vertegenwoordigers van beroepsverenigingen en met de organen van het pensioenfonds;
- 1 Het pensioenfonds voert een beleggingsbeleid dat in overeenstemming is met de prudent person regel.

De risicobereidheid van het pensioenfonds bepaalt de limieten waarbinnen het pensioenfonds dagelijks opereert om haar doelstellingen te behalen. De risicobereidheid - als limiet - geldt dus als handvat en communicatiemiddel voor de besluitvorming en besturing van een pensioenfonds. Het formuleren van de risicobereidheidsprincipes wordt ook wel gezien als het noemen van de zogenaamde 'stoepranden'. Het gaat hier om beginselen die als beleidsleidraad kunnen dienen. De kernvraag voor SPF hierbij is: Wat mag er in de optiek van het bestuur níet gebeuren binnen één van de vijf RAVC-domeinen?

De risicobereidheidsprincipes luiden bij SPF per domein als volgt:

Domein 1. Kapitaalmanagement
Wij kunnen tot het moment van overgang naar de nieuwe pensioenregeling de onvoorwaardelijke indexatie van 2% blijven geven en hoeven niet te korten.
Wij beleggen in lijn met onze (lange) termijn verplichtingen.
Al onze beleggingen voldoen aan onze verklaring inzake beleggingsbeginselen en de beleggingsbeliefs en -uitgangspunten.
De kosten voor pensioen- en vermogensbeheer mogen niet structureel stijgen. De kosten kunnen enkel structureel stijgen op grond van een bewuste keuze die verantwoord kan worden door een hoger rendement, betere bescherming of hogere service voor onze deelnemers.
Domein 2. Reputatiemanagement
Wij handelen integer en voldoen aan de geldende wet- en regelgeving.
Wij dragen als pensioenfonds actief ons gewenste imago en onze kernwaarden uit.

Domein 3. Besturingsfilosofie
Wij hebben een gestructureerd en transparant besluitvormingsproces waarin ruimte is voor tegengestelde meningen in de voorbereiding op besluiten.
Een evenwichtige belangenafweging maakt onderdeel uit van de besluitvorming en zorgt dat deze aansluit bij de behoefte van de deelnemers en bijdraagt aan het behoud van het draagvlak bij de achterban voor de pensioenregeling.
Wij spreken steeds met één mond en zijn ons goed bewust van ons gedrag en onze uitingen bij externe communicatie.
Wij hebben continu een geschikt bestuur, verantwoordingsorgaan en intern toezicht dat voldoende countervailing power heeft om kritisch te zijn richting uitbestedingspartners teneinde de beste dienstverlening voor de deelnemer te realiseren.
Wij hebben een adequate governance die volgt uit en aansluit bij onze missie, visie en strategie en waarin voor iedereen (ieder gremium) duidelijk is wat zijn rol en verantwoordelijkheid is.
Domein 4. Uitvoering
Wij bieden de deelnemers een passende pensioenregeling aan met een bijbehorend kostenniveau.
Wij besteden onze diensten uit aan partijen die aantoonbaar in control zijn, een integere en beheerste bedrijfsvoering voeren en onze deelnemers en hun behoefte in de gehele keten als klant centraal zetten.
Wij verwachten van elke uitbestedingspartner een goed werkgeverschap, dat er voor zorgt dat werknemers graag voor het pensioenfonds werken en dat het pensioenfonds permanent kan beschikken over de gewenste ondersteuning in menskracht zowel in omvang als kwaliteit.
Domein 5. Technologie & innovatie
IT die wordt gebruikt mag geen belemmering vormen voor een optimale dienstverlening aan de deelnemer.
IT zorgt ervoor dat de benodigde gegevens permanent/tijdig, juist en volledig beschikbaar zijn.
IT waarborgt te allen tijde een optimale beveiliging van gegevens.

Koppeling met de strategische risico's

De missie en visie van SPF leiden tot de onderstaande strategische doelstellingen:

De deelnemer centraal, een passende pensioenregeling, effectieve communicatie, draagvlak voor de verplichte pensioenregeling

In de strategie van het bestuur staat de deelnemer centraal. Een passende pensioenregeling is uiteraard van belang, maar het is pas een goede pensioenregeling als de deelnemers dat ook vinden. En als zij er op de juiste manier en naar tevredenheid gebruik van maken en inzicht en overzicht hebben. Daartoe is effectieve communicatie cruciaal. Communicatie is steeds meer digitaal op basis van doelgroep-segmentatie en life-events. Zo voelt de deelnemer zich ontzorgd en geholpen. Daarmee wordt het draagvlak voor de verplichte pensioenregeling gecreëerd.

Vertrouwen in de financiële ambities, verantwoorde rendement/risico-afweging, professioneel integraal risicomanagement gericht op optimale financiële fondshuishouding, beheerste operationele processen en organisatorische integriteit

De deelnemer moet vertrouwen hebben in het behalen van de financiële ambities van SPF. Dit betekent een toeslag van gemiddeld ten minste 3% per jaar met een ondergrens van nominaal (onvoorwaardelijk) 2% indexatie. Daarvoor moet SPF aansprekende rendementen behalen, waarvoor risico's moeten worden genomen. Echter, vooraf moet volstrekt helder zijn welke risico's beslist niet en welke weloverwogen wél worden gelopen met het oog op het behalen van de geformuleerde ambitie. Dat vergt professioneel integraal risicomanagement (IRM), waarin het bestuur een verdiepingsslag maakt met als doel nog meer verantwoorde en uitlegbare besluitvorming. Hierbij wordt voldoende aandacht besteed aan de toenemende risico's ten aanzien van IT en de daarbij behorende risico's. Deze IRM zal uiteraard ook de besluitvorming van het bestuur versterken ter zake van bijvoorbeeld de verdere financiële huishouding van SPF, de operationele processen en de organisatorische integriteit.

Bestuurlijke geschiktheid

Institutioneel vermogensbeheer wordt steeds complexer en daarom selecteert SPF professionele fiduciairs en uitvoerders. Maar het bestuur blijft verantwoordelijk jegens alle belanghebbenden en moet voldoende countervailing power hebben om die verantwoordelijkheid ook adequaat invulling te kunnen geven. Het bestuur wil ook in de komende periode zijn deskundigheid op dit terrein verder vergroten.

SPF wil vanuit eigen kracht de juiste keuzes kunnen (blijven) maken in het belang van alle deelnemers en hun inkomen voor later. Daartoe heeft het bestuur 7 sleutels voor succes opgesteld, die gericht zijn op het beheersen van de strategische risico's die het bestuur onderkent:

Sleutel 1: een passende pensioenregeling

Sleutel 2: effectieve communicatie

Sleutel 3: moderne en veilige digitale infrastructuur en IT-systemen

Sleutel 4: een goede financiële opzet en duurzaam beleggingsbeleid

Sleutel 5: een geschikt bestuur met professionele ondersteuning

Sleutel 6: goede en efficiënte governance

Sleutel 7: samenwerking binnen de pensioensector

De uitwerking van deze sleutels heeft plaats gevonden in het visiedocument "Sleutels voor Succes 2021-2026", dat op de website van SPF te vinden is.

<i>sleutel 1: een passende pensioenregeling</i>
Door veranderende wet- en regelgeving en pensioenlandschap is de regeling niet meer houdbaar voor de doelgroep.
Deelnemers komen tot de conclusie dat de regeling niet voldoet aan de eisen en rekent SPF/DPF hierop af.
Het lukt het bestuur niet om tijdig en/of juist de transitie van het huidige naar het nieuwe pensioencontract te realiseren.
<i>sleutel 2: effectieve communicatie</i>
Het lukt het bestuur niet om de deelnemers afdoende te informeren.
Het lukt het bestuur niet de voordelen van de regeling bij de deelnemer voor het voetlicht te krijgen.
<i>sleutel 3: moderne en veilige digitale infrastructuur en IT-systemen</i>
Het lukt het bestuur niet te voldoen aan de eisen van data-veiligheid, datakwaliteit, datamanagement en beschikbaarheid.

<i>sleutel 4: een goede financiële opzet en duurzaam beleggingsbeleid</i>
Het lukt het bestuur niet om de ambitie waar te maken: een toeslag van jaarlijks gemiddeld ten minste 3%.
Het lukt het bestuur niet om de onvoorwaardelijke toeslag van 2% te geven, dus korten.
Het lukt het bestuur niet om een hoog kostenniveau voor pensioenbeheer en/of vermogensbeheer te voorkomen.
Het lukt het bestuur niet om aan de toenemende eisen en druk vanuit de maatschappij op het gebied van duurzaam beleggen te voldoen.
SPF maakt een forse financiële misser.
<i>sleutel 5: een geschikt bestuur met professionele ondersteuning</i>
Op korte termijn het vertrek van key persons bij de uitbestedingspartners; op langere termijn het niet meer voldoen en/of omvallen van uitbestedingspartners.
Door de omvang van het fonds zijn er relatief beperkte middelen om die professionele pensioenorganisatie te zijn die adequaat met alle huidige en komende ontwikkelingen om kan gaan.
Het lukt niet om voor geschikte opvolging te zorgen voor het bestuur en/of commissies. Bestaansrecht onder druk.
<i>sleutel 6: een goede en efficiënte governance</i>
Er is onvoldoende countervailing power en er zijn geen goede checks and balances georganiseerd, om als bestuur in control te blijven en een beheerste bedrijfsvoering te kunnen blijven voeren.
<i>sleutel 7: samenwerking binnen de pensioensector</i>
Het lukt het bestuur niet om zelf aan het stuur te blijven, haar eigen beslissingskracht te behouden en tijdig in te spelen op zich voordoende ontwikkelingen.

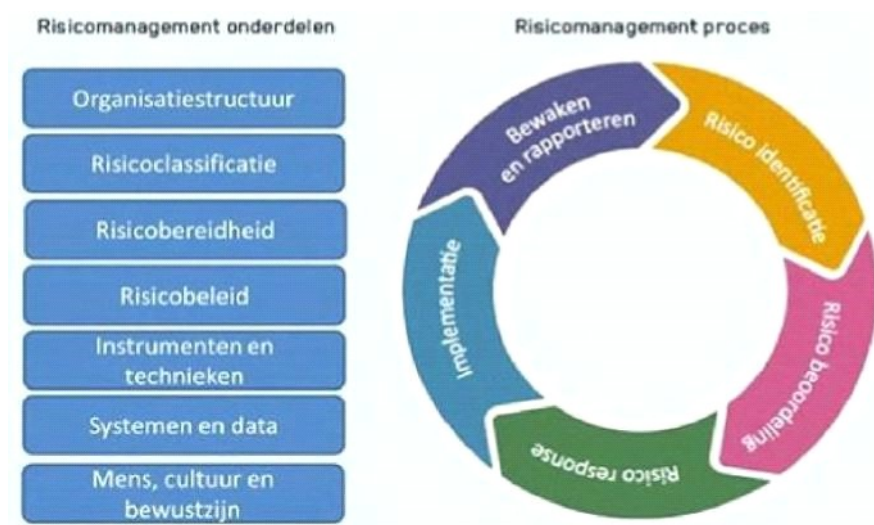
Integraal risicomanagementbeleid

SPF beschikt over een integraal risicomanagementbeleid dat beschrijft hoe de risico's worden beheerst en de kaders die hiervoor bij SPF en alle uitbestedingspartners worden gehanteerd. Integraal risicomanagement beoogt risicoprocessen, rapportages, methoden en technieken op elkaar te laten aansluiten en waar mogelijk te integreren. Het integraal risicomanagementbeleid (IRM-beleid) van SPF beschrijft hoe de risico's worden beheerst bij het streven naar de realisatie van de bedrijfsdoelstellingen. Het IRM-beleid draagt ertoe bij dat risico-informatie op een goede manier tot stand komt, wordt gerapporteerd en wordt gebruikt als basis voor besluitvorming en verantwoording. Ook ondersteunt het IRM-beleid bij het effectief beheersen van de risico's.

Met integraal risicomanagement beoogt SPF een aantal doelstellingen te realiseren:

- ┆ Kwaliteit van de besluitvorming:
Integraal risicomanagement zorgt ervoor dat het bestuur risico-gewogen informatie ontvangt gebaseerd op de samenhang van alle risico's;
- ┆ Bewuste risicosturing:
Integraal risicomanagement stelt het bestuur in staat om bewuster te sturen op risico's en risicospreiding. Welke risico's wil het bestuur nemen en welke vermijden?
- ┆ Voorkomen van over- en onderbeheersing:
Door interne beheersing explicieter te koppelen aan het risicoprofiel kan voorkomen worden dat SPF een IRM-beleid optuigt dat te zwaar of te licht is.

Het IRM-beleid is leidend bij de inrichting van het risicomanagement en bestaat uit zeven risicomanagementonderdelen. Voor het borgen van kwaliteit wordt gewerkt met een cyclus voor het beheer van de verschillende onderdelen van het IRM-beleid. Voor een eenduidige benadering van de beheersing van risico's is daartoe een risicomanagementproces gedefinieerd. De onderdelen en het proces zijn in onderstaande figuur beschreven.

Risico-inschattingen, beheersmaatregelen en acties kunnen wijzigen naar aanleiding van interne en externe ontwikkelingen, maar ook door nieuwe inzichten. Integraal risicomanagement is daardoor een continu proces van inrichten, uitvoeren, rapporteren en bijsturen.

Risicobeoordeling/-analyse

Risico's worden kwantitatief en kwalitatief beoordeeld op basis van de waarschijnlijkheid van het optreden van het risico (kans) en de impact daarvan op het behalen van de doelstellingen.

Bij de risicoanalyse wordt een onderscheid gemaakt tussen het bruto risico, het netto risico en de risk appetite (als weergave van de risicobereidheid). Het bruto risico is het risico zonder rekening te houden met eventuele beheersmaatregelen die het bestuur treft om de waarschijnlijkheid en/of impact te beperken. Het bruto risico is afhankelijk van de context waarbinnen het pensioenfonds opereert en haar doelstellingen. Ten aanzien van het bruto risico zijn vanuit de risicobereidheid van het pensioenfonds vier mogelijke reacties:

- ┆ het risico accepteren;
- ┆ het risico reduceren door het nemen van aanvullende beheersmaatregelen;
- ┆ het risico vermijden door de activiteiten die geraakt worden door het risico te staken;
- ┆ het risico overdragen door de activiteiten die door het risico geraakt worden (deels) uit te besteden.

Het netto risico is het risico dat overblijft nadat is gereageerd op de bruto risico's. Indien het netto risico vanuit de risicobereidheid (nog) niet acceptabel is, worden aanvullende acties gedefinieerd om tot de gewenste risicosituatie (de risk appetite) te komen.

Governance

Het bestuur is verantwoordelijk voor het initiëren en houden van risicoanalyses. De bestuurscommissies bereiden de beleidskaders voor, ondersteunen, bewaken, rapporteren en indien nodig, escaleren. De bestuurscommissies rapporteren aan het bestuur, zowel voor de gang van zaken, als in het geval zich een bijzondere omstandigheid heeft voorgedaan. De bestuurscommissies adviseren het bestuur binnen de kaderstelling op basis van de risicobereidheid. Daarnaast zijn de bestuurscommissies sturend in de kaderstelling naar de partijen waaraan SPF de werkzaamheden heeft uitbesteed. De bestuurscommissies monitoren de uitbestede werkzaamheden met betrekking tot de risicobereidheid. De bestuurscommissies beoordelen of het pensioenfonds binnen de grenzen van de risicobereidheid blijft en informeert het bestuur periodiek voor het bereiken van de risicobereidheid en doet aanbevelingen op basis van de resultaten van hun werkzaamheden. De frequentie van rapportage aan het bestuur is afhankelijk van het bereiken van de risicobereidheid.

Strategische risico's

Met in achtneming van de eerder vermelde strategische doelstellingen worden door het bestuur jaarlijks de strategische accenten gezet en die zijn opgenomen in de focusdossiers. In het verslagjaar zijn de strategische risico's door het bestuur uitvoerig geanalyseerd en de volgende risico's gemitigeerd:

- ┆ Passende pensioenregeling: door de veranderende wet- en regelgeving heeft het bestuur geconstateerd dat de huidige regeling moeilijk houdbaar is voor de doelgroep. Het bestuur volgt de ontwikkelingen van het Pensioenakkoord en de nadere uitwerking daarvan nauwgezet. Zie dienaangaande hetgeen is gesteld onder de focusdossiers in de bestuursparagraaf.
- ┆ Met betrekking tot de effectieve communicatie: De digitale communicatie is verder ingezet en door analyse van de data heeft het pensioenfonds communicatie relevant gemaakt voor de deelnemers. Ook biedt de data-analyse het pensioenfonds de mogelijkheid om op specifieke deelnemersgroepen te focussen op het gebied van communicatie. Fysieke bijeenkomsten in het kader van de verschillende campagnes waren door de coronapandemie helaas ook in 2021 niet mogelijk. Er is op verschillende manieren (digitaal) contact gezocht met de deelnemers. Een nadere toelichting is opgenomen in de bestuursparagraaf ten aanzien van de uitvoering van het communicatiebeleid.

- Met betrekking tot een goede en stabiele financiële positie: De financiële positie van SPF is in 2021 ten opzichte van 2020 weliswaar verbeterd, maar de toeslagambitie is al meer dan 10 jaren niet gehaald. Er is aandacht voor kostenreductie, maar nieuwe nationale en Europese wettelijke eisen brengen extra kosten met zich mee. De premie voor 2021 was verhoogd. Dit heeft geen nadelig effect gehad op het draagvlak bij de achterban. De premie voor 2022 is niet verhoogd.
- Met betrekking tot de geschiktheid van het bestuur werd in 2020 geconstateerd dat een tweetal senior bestuursleden op korte termijn onmisbaar waren met het oog op de vele strategische issues. Voor één van deze bestuursleden werd de zittingstermijn verlengd en deze is inmiddels per 1 januari 2022 beëindigd. Van het andere bestuurslid is de zittingstermijn voor bepaalde tijd verlengd. Twee aspirant-bestuursleden, één gestart per oktober 2020 en één per februari 2021, zijn met ingang van februari 2022 bestuurslid.

Verskillende vormen van risico's

SPF onderkent in het IRM-beleid naast strategische risico's ook tactische risico's en thematische risico's. Onderdeel van de tactische risicoanalyse zijn de afspraken met partijen waaraan SPF werkzaamheden heeft uitbesteed. Deze worden door het bestuur voorzien van risico-inschattingen (bruto en netto) en afgezet tegen de risk appetite met bijbehorend risk response.

Thematische risicoanalyse

Bij thema's die meerdere facetten raken, waardoor deze lastig zijn onder te brengen bij financieel of niet financieel risico, vindt een thematische risicoanalyse plaats. Voorbeelden van een thematische risicoanalyse zijn de systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA) en het ESG-risico (Environmental, Social, Governance). Het ESG-risico betreft het risico dat SPF nadeel ondervindt, omdat het (beleggings)beleid onvoldoende stilstaat bij kenmerken die impact hebben op de maatschappij, het klimaat of de omgeving. SPF accepteert dit risico en heeft een MVB-beleid. SPF heeft op gestructureerde wijze MVB-overtuigingen, MVB-thema's en MVB-ambities benoemd en vastgelegd. Deze set van overtuigingen vormen samen met een aantal uitgangspunten de basis van het MVB-beleid. Daarnaast heeft SPF het IMVB-convenant ondertekend.

Hoog risicobewustzijn

Het bestuur streeft een hoog risicobewustzijn na, onder meer bij het eigen gedrag, de cultuur, alle lopende processen en bij de besluitvorming. In de voorleggers bij bestuursbesluiten worden steeds alle risico's beoordeeld en zo nodig maatregelen genomen om risico's te beheersen. Het bestuur heeft bij ieder overleg een handzaam overzicht paraat van alle strategische risico's, waarbij zoals hiervoor is aangegeven per strategisch risico concreet is aangegeven wat het bestuur niet wil dat gebeurt.

Verantwoording

Het bestuur legt over het risicomanagementbeleid verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan. Het bestuur kan overwegen om over de opzet en realisatie van de risicohouding en risicobereidheid te rapporteren aan (gewezen) deelnemers of pensioengerechtigden.

TOEKOMSTPARAGRAAF

Focusdossiers 2022

Het bestuur streeft het realiseren van de doelstellingen van SPF na. Om die doelstellingen te bereiken en om onzekerheden te beheersen voert het bestuur zijn reguliere taken en activiteiten uit. Maar ook worden ieder jaar focusdossiers vastgesteld, waaraan het bestuur in het bijzonder aandacht gaat geven. De focusdossiers hebben een directe relatie met de strategische doelstellingen en risico's. Voor 2022 zijn er de volgende focusdossiers:

Op weg naar een toekomstbestendige pensioenregeling in het nieuwe pensioenstelsel

SPF, DPF en het VO hebben in 2021 het traject naar een nieuwe passende pensioenregeling gestart. SPF neemt hierin het voortouw. Eind 2021 zijn onder voorbehoud van definitieve wet- en regelgeving besluiten genomen ten aanzien van de inrichting van de nieuwe pensioenregeling. 2022 staat in het teken van de verdere uitwerking van de nieuwe pensioenregeling. De ontwikkelingen in het kader van het nieuwe pensioenstelsel en de bijbehorende wet- en regelgeving worden gevolgd door het voltallige bestuur. Ook is er aandacht voor de ontwikkelingen die via de Pensioenfederatie het Bestuur bereiken en vraagt SPF aandacht voor de positie van de beroepspensioenfondsen. Het streven is om door het delen van relevante informatie alle betrokken partijen een zo compleet mogelijk beeld te geven. Zo kan gezamenlijk toegewerkt worden naar een plan van aanpak om te komen tot een nieuwe pensioenregeling.

Een goede financiële opzet

Een goede en stabiele financiële positie is onderdeel van de vierde sleutel voor succes richting de toekomst. De financiële positie vormt de basis van alles en die is de afgelopen jaren meer en meer in gevaar gekomen. Het lukt ons gedurende een periode van ruim 10 jaar niet meer om onze toeslagambitie waar te maken. Het is het streven van het Bestuur om in ieder geval in de transitiefase minimaal de onvoorwaardelijke toeslag van 2% aan de deelnemers te kunnen geven. Concreet betekent dit dus dat SPF op weg naar de nieuwe pensioenregeling een korting moet zien te voorkomen. Hierin spelen de premiedekkingsgraad en de nader vast te stellen richtdekkingsgraad een belangrijke rol. Ook kostenreductie blijft een aandachtspunt, echter wat SPF aan de ene kant aan kosten heeft kunnen reduceren komen er door nieuwe verplichtingen aan de andere kant weer aan kosten bij. De transitie naar een nieuw contract en alsmaar toenemende wettelijke eisen vanuit Europa brengen extra kosten met zich mee.

Vergroten van draagvlak, bewustzijn en servicegerichtheid

In 2022 wordt met de communicatie weer vol ingezet op de ambitie uit het Communicatie Beleidsplan 2021-2023. Hierin vormen de kernwaarden van SPF het uitgangspunt: verbondenheid, deskundigheid, toegankelijkheid, collectiviteit en solidariteit. Aanvullend op de kernwaarden staan de volgende uitgangspunten centraal: voldoen aan wet- en regelgeving, kostenefficiëntie en optimalisatie van de communicatie vanuit beschikbare data.

Uitgangspunt is dat SPF de focus voortzet op de drie strategische doelen: het vergroten van draagvlak, pensioenbewustzijn en servicegerichtheid. Daarnaast heeft SPF voor 2022 drie thema's bepaald: lidmaatschap DPF, pensioenakkoord en beleggen (MVB). Voor ieder doel en thema ontwikkelt SPF een onderbouwde campagne-aanpak, waarbij SPF, indien nodig, speciale aandacht heeft voor focusdoelgroepen. Voor elke doelgroep wil SPF inzicht in de informatiebehoefte. De voortgang op de communicatiepijlers wordt gevolgd met kpi's voor de te realiseren doelstellingen. Hieraan ten grondslag ligt een meetplan op jaarplan- en campagneniveau waarmee de voortgang elk kwartaal wordt gemeten.

Duurzaam beleggingsbeleid.

Het streven van SPF is om geleidelijk aan steeds meer van onze beleggingsportefeuille maatschappelijk verantwoord te beleggen. Omdat SPF gelooft dat dit waarde toevoegt in de portefeuille, daarmee bijdraagt aan een toekomstige leefbare wereld en wij denken dat dit aansluit bij de wensen van onze deelnemers. In 2021 heeft SPF de stap gemaakt naar het integreren van het MVB/ ESG beleid in het totale beleggingsproces. Binnen alle assetclasses wordt dit in de longlist-shortlist en in de Due Diligence procedure meegenomen. Ook in de rapportages en monitoring vormt dit onderwerp een vast onderdeel. Tevens heeft SPF het besluit genomen eigen ESG criteria en doelstellingen op te stellen voor het passieve aandelen mandaat. Uitvoering en implementatie van deze keuze heeft vorm gekregen in Q2 van 2022.

Tegelijkertijd moet SPF voldoen aan alsmaar toenemende wetgeving vanuit Europa die direct invloed heeft op het beleggingsbeleid. Het EU actieplan heeft als doel een transitie naar een circulaire economie te bevorderen. Het EU actieplan brengt nieuwe wet- en regelgeving met zich mee en heeft ook effect op bestaande wet- en regelgeving. Waaronder de EU Informatieverschaffingsverordening (SFDR of Sustainable Finance Disclosure Regulation). De SFDR wordt in fases geïmplementeerd. SPF voldoet al aan de vereisten van fase 1 (level 1). Dit moet leiden tot een uniform classificatiesysteem voor economische activiteiten die ecologisch duurzaam zijn en "greenwashing" tegengaan. SPF moet informatie verschaffen over de vraag hoe en in welke mate zij de criteria voor ecologische duurzame activiteiten gebruikt om de ecologische duurzaamheid van de beleggingen te bepalen. De informatie moet belanghebbende - kort gezegd - in staat stellen de mate van ecologische duurzaamheid van de belegging te achterhalen. Op 1 januari 2023 moet SPF voldoen aan de vereisten van fase 2 (level 2).

Moderne en veilige digitale infrastructuur

Om de deelnemer nu en in de toekomst goed te kunnen blijven bedienen is een effectieve communicatie en goede pensioenadministratie cruciaal. Deze administratie moet aan alle vereisten van deze tijd voldoen, in een up-to-date geavanceerd en geautomatiseerd administratiepakket dat adequaat en betrouwbaar is en tevens maximale bescherming biedt ten aanzien van privacy en cybercrime. Een en ander stelt hoge eisen aan de opslag, verwerking en toegankelijkheid van data en deze moet dan ook gebaseerd zijn op goed ontworpen en geteste systemen. Een moderne digitale infrastructuur met veilige IT-systemen en het gewenste gebruikersgemak is de basis. De continuïteit van deze systemen moet altijd zijn geborgd. Het Bestuur zorgt dat zij op de hoogte blijft van nieuwe ontwikkelingen door het bijwonen van bijeenkomsten, te leren van de best practises in de markt en kennis te nemen van publicaties van de Pensioenfederatie en DNB. Ook is het Bestuur betrokken bij de klantenraad van APS en in de klankbordgroep van het project Accelerate, ten aanzien van de transitie naar het nieuwe IT-platform.

Integraal risicomanagement

In 2021 heeft het bestuur een herijking van haar risicohouding en risicobereidheidsprincipes uitgevoerd. De risicohouding en de risicobereidheidsprincipes (het normenkader) vormen samen met de strategische risico's het risicoprofiel van SPF. Dit is dus een belangrijk onderdeel van het IRM beleid en de strategische (risicomanagement)cyclus van SPF. Het risicoprofiel dient als referentiekader bij de afweging en beoordeling van de risicorendementsanalyse (zowel operationeel als strategisch) en als toetssteen bij strategische beslissingen. Hiermee heeft SPF een structurele verbinding gelegd tussen het risicomanagement en de eigen missie, visie en strategie zoals geformuleerd in de Sleutels voor succes. Met deze update heeft SPF een essentiële basis gelegd voor de actualisatie van het IRM-beleid in de komende jaren. Ook heeft SPF de eerste Eigen Risico Beoordeling vastgesteld. Dit is van groot belang voor de transitiefase waarin SPF zich bevindt ten aanzien van de IT-systemen en het nieuwe pensioenstelsel.

Samenwerking binnen de pensioensector

SPF werkt samen met DPF, de beroepsorganisatie KNGF en de bij het KNGF aangesloten werkgevers en werknemersverenigingen. Op die manier kan SPF de verbinding blijven maken met de mensen voor wie SPF het allemaal doet, de deelnemers aan de pensioenregeling. De verschillende partijen hebben gezamenlijke belangen, wat kansen biedt. SPF kiest er bewust voor om bestuursleden actief te laten participeren in onder meer de klantenraden van onze uitvoeringsorganisaties, de Kring van Beroepspensioenfondsen, de commissies en het bestuur van de Pensioenfederatie. Daardoor loopt SPF voorop ten aanzien van informatie en kennisuitwisseling en kan voortdurend geleerd worden van de ervaringen van anderen. Gezien de transitiefase waar SPF zich in bevindt zijn deze vormen van samenwerking nog belangrijker.

Transitie naar het nieuwe pensioenstelsel

In 2021 heeft SPF op verzoek van DPF de leiding genomen om vorm te geven aan het traject op weg naar een nieuwe passende pensioenregeling. Er hebben in 2021 meerdere gezamenlijke sessies met het bestuur van SPF en DPF plaatsgevonden, waarbij het verantwoordingsorgaan regelmatig aansloot. In deze oriënterende fase is gekeken naar de stappen die genomen dienen te worden om tot een nieuw pensioencontract te komen. Gekeken is hoe de taken en bevoegdheden zijn verdeeld. SPF en DPF hebben meer kennis opgedaan over het pensioenakkoord, de eerste versie van het wetsvoorstel Wtp en de reeds bestaande WVP-regeling. Ook is er aandacht voor de fase voorafgaande aan de overgang naar een nieuw pensioencontract en de samenwerking met de pensioenuitvoeringsorganisatie. In september 2021 heeft een onderzoek plaatsgevonden naar de risicobereidheid en het risicodraagvlak onder alle deelnemers van het fonds. Op grond van de opgedane informatie zijn door SPF en DPF vijf bouwstenen opgesteld die het fundament vormen van de nieuwe pensioenregeling voor fysiotherapeuten die werkzaam zijn in de eerste lijn. In december 2021 hebben SPF en DPF onder voorbehoud van de definitieve wet- en regelgeving besloten dat:

- | SPF de pensioenuitvoerder blijft;
- | APS de pensioenuitvoeringsorganisatie van de pensioenregeling blijft;
- | er gekozen wordt voor de flexibele premieregeling;
- | de streefdatum voor overgang naar het nieuwe pensioencontract 1 januari 2024 is;
- | de pensioenaanspraken en - rechten worden ingevaren onder voorbehoud van een positief advies van het verantwoordingsorgaan.

SPF en DPF hebben drie werkgroepen ingericht die in 2022 aan de slag gaan met de verdere uitwerking van de nieuwe pensioenregeling. Dit zijn de werkgroepen risico, beleggingen en pensioenregeling. De werkgroepen bereiden de verschillende stappen binnen de transitie voor. De uiteindelijke beslissing ligt bij SPF en/of DPF. De werkgroep risico heeft de opdracht gekregen om gedurende de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel de risico's te identificeren, monitoren en hierover te adviseren. De werkgroep beleggingen gaat aan de slag met de vertaling van de uitkomst van het risicobereidheidsonderzoek naar lifecycles en de inrichting van het beleggingsbeleid in de periode voor de ingang van het nieuwe pensioencontract. De werkgroep pensioenregeling houdt zich bezig met de nadere uitwerking van de pensioenregeling. Deze werkgroepen presenteren gedurende het jaar hun bevindingen en voorstellen aan het bestuur van SPF en DPF. Het verantwoordingsorgaan wordt regelmatig betrokken in het traject ten aanzien van de uitwerking van een nieuwe pensioenregeling.

Tilburg, 15 juni 2022

Het Bestuur

T.P.J.A.van den Heuvel Voorzitter

B. de Berg Secretaris

W.J.T. Sillen

J.H. Sluis

A. Barszczowski

W. Molenaar

M.G. Hof

J.J.J. Stammen

C INTERN TOEZICHT EN VERANTWOORDINGSORGAAN

RAPPORT VISITATIECOMMISSIE 2021 STICHTING PENSIOENFONDS VOOR FYSIOTHERAPEUTEN

Inleiding

Stichting Pensioenfonds voor Fysiotherapeuten (hierna: SPF) is een beroepspensioenfonds. SPF voert de pensioenregeling uit voor ouderdomspensioen, partner- en wezenpensioen en premievrijstelling bij volledige beroepsarbeidsongeschiktheid voor de fysiotherapeuten.

SPF heeft een bestuur bestaande uit zeven leden. De leden van het verantwoordingsorgaan worden gekozen uit leden van het Fysiopensioenforum.

Het bestuur heeft de pensioenadministratie uitbesteed aan Achmea Pensioenservices (APS), en krijgt ook bestuurlijke ondersteuning van APS. SPF heeft het vermogensbeheer uitbesteed, met behulp van twee fiduciair managers (Achmea Investment Management en Sweco Capital Consultants). Daarnaast heeft de beleggingsadviescommissie (BAC) een extern voorzitter.

Het pensioenfonds heeft meerdere commissies: de kerncommissies zijn de beleggingsadviescommissie, de communicatiecommissie en de commissie Governance-Risk-Compliance (hierna: commissie GRC). De communicatiecommissie krijgt naast ondersteuning van APS ook ondersteuning van een extern communicatieadviseur.

Naast deze 'kern commissies' zijn er de commissie Geschiktheid en Opvolging, de commissie Beoordeling beroepsarbeidsongeschiktheid en de Geschillencommissie.

SPF heeft drie sleutelfunctiehouders (SFH) waarvan de sleutelfunctiehouders interne audit en actuariael door externen ingevuld zijn. De SFH-risicobeheer is bestuurslid en tevens voorzitter van de commissie GRC.

Het rapport

Hieronder vindt u de waarnemingen, aandachtspunten en aanbevelingen van de visitatiecommissie (hierna: VC), op basis van de documenten en de gehouden interviews met bestuur, VO, de SFH's en het bijwonen van commissievergaderingen en het bijwonen van een bestuursvergadering. Het rapport is opgebouwd rond de acht thema's van de Code Pensioenfonds.

Separaat benoemen we hier ook de voorbereidingen vanuit het bestuur op de overgang naar het nieuwe pensioencontract (hierna: NPC). Aangezien de visitatie focust op achteraf verantwoording afleggen, is er door het bestuur gekozen om voor een effectievere werkwijze te kiezen en de VC gedurende het NPC-traject actief als sparringpartner in te zetten. De VC is aldus nauw betrokken geweest bij het proces van de invoering van het NPC. Met het bestuur is afgesproken om periodiek overleg te (blijven) voeren over dit proces. De VC heeft met het bestuur intensief schriftelijk en mondeling contact gehad. Dit contact zal gecontinueerd worden gedurende het verdere proces van invoering van het NPC. Daarbij is zowel inhoudelijk als procesmatig door de VC gekeken naar de door het bestuur ingeslagen weg. De VC kan (nog) geen eindconclusie trekken maar de zorgvuldigheid waarmee het bestuur de invoering van het NPC heeft georganiseerd, verdient een compliment! Zie hoofdstuk Nieuw Pensioencontract voor verdere toelichting.

Algehele conclusie

Het bestuur heeft het afgelopen jaar in volle sterkte kunnen besturen. De twee aspirant-bestuursleden zijn door twee mentoren-bestuursleden begeleid en de termijnen van twee bestuursleden zijn verlengd om ervaring en kennis niet verloren te laten gaan. Dit is in goed overleg met betrokkenen en gremia besloten.

In 2021 heeft de corona-pandemie zijn impact gehad op het fonds, met name op de wijze van vergaderen. De vergaderingen van het bestuur en commissies hebben bijna allemaal digitaal plaatsgevonden.

Het digitale vergaderen heeft niet geleid tot kwaliteitsvermindering van de besluitvorming. Het elkaar beter leren kennen, met name belangrijk door de instroom van twee nieuwe bestuursleden, heeft hier wel enigszins onder geleden. Het bestuur is nu bewust op zoek naar de juiste balans tussen digitaal en fysiek vergaderen.

De financiële positie van het fonds blijft onder druk staan. De oplopende rente heeft de dekkingsgraad wel doen oplopen naar 105,3% per 31 december 2021 en de beleidsdekkingsgraad (gemiddelde dekkingsraad van afgelopen 12 maanden) naar 100,0% per 31 december 2021.

Het bestuur heeft in 2021 veel aandacht gehad voor het draagvlak van de regeling. De inschrijvingsmethodiek is vereenvoudigd en logischer gemaakt en de communicatiecommissie heeft campagnes opgezet. Dit heeft in Q4 2021 geresulteerd in meer inschrijvingen bij de deelnemersvereniging DPF.

Ook heeft het bestuur voldoende aandacht voor de premiesystematiek. De problematiek is groot, met de huidige premiedekkingsgraad wordt de financiële positie van het fonds uitgehold. De verhoging van 10% van de premie in 2020 heeft niet tot grote weerstand bij de achterban geleid, maar deze verhoging is nog steeds niet voldoende. Ook in 2021 is de discussie in het bestuur gevoerd over de premiestelling.

Het bestuur ziet de overgang naar het NPC als kans om de financiële positie te verbeteren, vandaar dat het bestuur ook druk op dit proces zet om snel over te gaan naar het nieuwe stelsel. De VC begrijpt deze overwegingen maar blijft ook wijzen op de impact van een lage premie, ook in een nieuw contract.

Thema 1: Vertrouwen waarmaken

Zij die voor het pensioenfonds verantwoordelijkheid dragen, maken het in hen gestelde vertrouwen waar. Dat blijkt vooral uit adequaat bestuur, verantwoord beleggingsbeleid en zorgvuldig risicomanagement.

Adequaat bestuur:

Met twee nieuwe bestuursleden is ook een nieuwe dynamiek ontstaan. De sfeer in het bestuur is open en nieuwe bestuursleden worden gestimuleerd om hun mening te geven, zonder remmingen van kennis en ervaringen uit het verleden. Er heerst een hands-on cultuur, waarbij alle bestuursleden actieve betrokkenheid tonen en daarmee ook in operationele activiteiten belanden. Natuurlijk zijn er qualitate qua verantwoordelijkheden maar het kan helpen zaken die onevenredig veel energie kosten en te weinig opleveren beter te prioriteren.

De rol van de SFH's wordt steeds beter ingevuld. De meerwaarde wordt onderkend door het bestuur en waar nog niet helder genoeg verder besproken met elkaar.

Evenwichtigheid krijgt voldoende aandacht van het bestuur. Ook in het kader van het NPC wordt hier goed over gesproken (zonder dat dit nu al tot beslissingen leidt). Het beleidsdocument Evenwichtige vertegenwoordiging en evenwichtige belangenafweging wordt hierbij gehanteerd, en blijft overigens in ontwikkeling.

Verantwoord beleggingsbeleid:

Een speerpunt bij de visitatie over 2020 was een beoordeling van de weergave van het beleggingsproces in de ABTN. De VC heeft hierover gerapporteerd en een aantal aandachtspunten gesignaleerd. Deze zijn met het bestuur besproken en aan de VC toegelicht. Waar nodig zijn aanbevelingen opgevolgd, waaronder de aanbeveling om een duidelijker structuur aan te brengen in de formulering van de beleggingsovertuigingen.

Bij de vorige visitatie gaf de VC aan dat de keuze voor beleggingen in de reële economie (denk aan infrastructuur, indirect vastgoed en private equity) veel aandacht vraagt van het fonds. Het bestuur is samen met de beleggingsadviescommissie goed in staat om deze aandacht te geven en de complexiteit te bewaken en te beheersen. De VC ziet dat het fonds ook strakker de regie voert en zich meer focust op de financiële risico's en de operationele vraagstukken primair neerlegt bij de beide fiduciair managers. Hier wordt gedegen over gerapporteerd.

De VC deed vorig jaar de aanbeveling dat het bestuur zich bewust de vraag moet stellen in hoeverre er voldoende kennis en inzicht is om een mogelijke impact op reputatieschade en lange termijn effecten met betrekking tot met name infrastructuurprojecten te onderkennen en te beheersen. De VC ziet dat dit geborgd is door het ex ante hanteren van heldere kaders en goed uitgewerkte investment cases. De kwaliteit van de voorleggers van de beleggingsadviescommissie aan het bestuur zijn verbeterd en in deze voorleggers wordt goed aandacht gegeven aan inkadering van risico's. Al met al is de VC van mening dat het bestuur in control is op de beleggingen, dat de risico's bekend zijn en dat er een transparant besluitvormingsproces wordt gehanteerd.

Nadat de VC over het jaar 2020 reeds had geconstateerd dat het bestuur inmiddels een stip op de horizon had gezet aangaande het maatschappelijk verantwoord beleggen is voor het jaar 2021 maatschappelijk verantwoord beleggen wederom als thema benoemd, met name de wijze van incorporatie van het ESG-beleid in het vermogensbeheer van het fonds. Vorig jaar gaf de VC de aanbeveling de wisselwerking en mogelijke tegenstrijdigheden te onderkennen tussen enerzijds het voornemen om voor de aandelen deels af te stappen van actief beheer (factorbeleggen) en anderzijds te sturen op ESG-doelen. Het bestuur vult dit op zich goed in door over te stappen op ESG-indices. Met betrekking tot maatschappelijk verantwoord beleggen en het hanteren van ESG-indices in het beleggingsproces geeft de VC het bestuur een aantal aandachtspunten mee:

- 1 Het hanteren van maatwerk benchmarks (ESG-indices) kan leiden tot concentratierisico's en forse afwijkingen van een brede standaard MSCI-index. Op beide punten dient het bestuur voorbereid te zijn. Wellicht zullen meerdere ESG-indices gecombineerd moeten worden om een goed afgewogen portefeuille te construeren.
- 1 Het bestuur hanteert reeds een stevig uitsluitingenbeleid. Daarnaast zal via ESG-indices op bepaalde doelen worden gestuurd. Hierbij dient het helder te zijn hoe deze twee strategieën zich tot elkaar verhouden en met elkaar in evenwicht zijn.
- 1 Het fonds heeft reeds achterban-typische ESG-doelen geformuleerd zoals gezondheid en klimaat. Duidelijk moet zijn welke plaats dit in het ESG-proces heeft of zal hebben.
- 1 De aandacht voor de onderkenning en beheersing van klimaatrisico's is aanwezig, onder meer via de ESG-meter. Van belang is dat naast beheersing van de klimaatrisico's er een visie is op het sturen op klimaatimpact, zoals doelinvesterings in energie-innovatie en alternatieve energiebronnen.
- 1 Het bestuur zou in zijn investment beliefs meer overtuiging kunnen uitspreken over financieel rendement versus maatschappelijk rendement en waardecreatie op langere termijn.
- 1 De Code Pensioenfondsen vraagt om het hanteren van een beleids- en verantwoordingscyclus. De vraag is of het fonds voldoende instrumenten heeft om de effectiviteit van het MVB/ESG beleid te meten en erover te verantwoorden.
- 1 Daarnaast is de verwachting dat een adviesrecht aan het VO zal worden gegeven over de wijze waarop in het beleggingsbeleid rekening wordt gehouden met milieu en klimaat etc.

Zorgvuldig risicomanagement:

De rol van risicomanagement wordt steeds prominenter. Het risicomanagement is gegroeid in zijn risicobeheer activiteit. Vanuit algemene begripsvorming en wettelijke verplichtingen is er in 2021 een start gemaakt met de fondseigen invulling, passend bij de strategische doelstellingen.

De combinatie van én bestuurslid én voorzitter van de GRC én sleutelfunctiehouder risicobeheer is uitdagend maar wordt met bewustwording hiervan ingevuld. De VC beveelt wel aan om in de notulen goed naar voren te laten komen welke rol op welk moment het woord voert en vraagt aandacht voor de conclusie die de SFH Risicobeheer geacht wordt te trekken over het integrale risicobeeld.

2021 heeft in het teken gestaan van het uitvoeren van de Eigen Risico Beoordeling (ERB), waarbij het bestuur is ondersteund door een extern adviseur. Ook zal het IRM-beleid worden herzien, waarbij ook zal worden beschreven hoe het volwassenheidsniveau van 4 zal worden bereikt.

De rolzuiverheid van de SFH Risicobeheer is verbeterd. De indeling in risico-eigenaren (voormalig 1e-lijns), risicobeheer (voormalig 2e-lijns) en risicoaudit (voormalig 3e-lijns) moet dit in 2022 verder bevorderen en zal expliciet worden uitgeschreven qua verantwoordelijkheden.

Aanbevelingen:

- | Gezien de hands-on cultuur van het gehele bestuur verdient het aandacht het gesprek te blijven voeren over welke rol waar het meest van toegevoegde waarde is en voor operationele activiteiten meer te steunen op de uitvoerders.
- | Blijf scherp op de invulling van de tijdsbesteding vanuit de gedachte 'waar voegt welke rol het meeste toe?'.
- | De VC beveelt aan dat het bestuur goed aandacht geeft aan de rol van het verantwoordingsorgaan bij het MVB-beleid, gelet op norm 7 van de Code Pensioenfondsen: draagvlak creëren in dialoog met het VO. Zie ook 109a Wet verplichte beroepspensioenregeling.
- | De VC beveelt aan ook navraag te doen bij Achmea hoe intern met klimaatrisico's wordt omgegaan (nieuwe kantoorrichtlijnen, gebruik van energie, afvalverwerking etc.).
- | Laat in de notulen nog beter de rolzuiverheid op risicomanagementgebied naar voren komen door helder te laten zien welke rol op welk moment het woord voert en besteedt aandacht aan de conclusie die de SFH Risicobeheer geacht wordt te trekken over het integrale risicobeeld.
- | Zorg dat de kwartaalrapportage van de SFH Risicobeheer zelfstandig leesbaar is en neem de status van opvolging van de challenge over het afgelopen kwartaal mee in het nieuwe kwartaal.
- | De VC beveelt aan een evaluatie te doen over de werking van IORP II en de SFH's in het bijzonder.

Thema 2: Verantwoordelijkheid nemen

Het bestuur neemt zijn verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de pensioenregeling.

Financiering:

Het bestuur heeft permanente aandacht voor de inning van de premie en kosten.

Commissies en bestuur werken met een begroting en hier wordt periodiek over gerapporteerd.

Uitbesteding:

Zowel de voorzitter, die in de klankbordgroep zit, als het bestuurslid dat in de klantenraad zit volgen van nabij het proces Accelerate. Risico's worden gemonitord, de verschillende klanten ondersteunen elkaar qua kennis en ook de SFH's interne audit houden de vinger aan de pols. Ook de (escalatie-) lijn naar de directie van APS is aanwezig.

Het nieuw in te richten platform draait inmiddels proef bij een andere klant van APS, waarmee actief ervaringen worden uitgewisseld.

Het bestuur voelt zich comfortabel bij het op tijd over gaan naar het nieuwe platform. Daarnaast zijn de fall back scenario's aanwezig en dit geeft het bestuur ook comfort. De transparantie van APS op dit punt kan wel verbeterd worden.

De monitoring van de datakwaliteit heeft voldoende aandacht in het NPC-traject.

Aanbevelingen:

- | Verzoek APS om transparantie vanuit hun eigen interne audit m.b.t. het project Accelerate.

Thema 3: Integer handelen

Het bestuur bevordert een cultuur van integriteit en compliance.

Het bestuur blijft voldoende aandacht houden voor compliance en integriteit.

De compliance officer heeft geen bevindingen. De VC mist het directe contact tussen het bestuur en de compliance officer, maar merkt op dat, bij aanleiding, rechtstreeks contact wordt gezocht.

Aanbevelingen:

- | Geen aanbeveling

Thema 4: Kwaliteit nastreven

Het fonds stelt hoge kwaliteitseisen, voert daar beleid op en is een lerende organisatie.

Het bestuur voelt zich comfortabel met het nemen van besluiten, gesteund door de kwaliteit van de voorleggers en de verbetering van notulen, ook van de commissies. De kwaliteit neemt toe doordat de hoofdlijnen duidelijk zijn en de kaders helder geformuleerd zijn, alternatieven zijn bekend en de bijbehorende risico's worden steeds beter beschreven. Dat het pensioenfonds een lerende organisatie is blijkt ook uit de opvolging van de aanbevelingen. De aanbevelingen van accountant, actuaris, en de VC worden, na overleg en met argumentatie, al dan niet opgevolgd. Daarnaast worden bestuursleden gefaciliteerd door opleidingen en een goed deskundigheidsplan.

De verhouding met het verantwoordingsorgaan (VO) is goed. Binnen het VO ontstaat met twee nieuwe VO-leden weer nieuwe dynamiek. Het VO is van mening dat het goed wordt meegenomen op de verschillende beleidsterreinen. Met name op het dossier NPC is het VO van mening dat het stap voor stap wordt meegenomen en daarmee zich comfortabel voelt in zijn rol.

Op een enkel beleidsterrein (beloningsbeleid) heeft het bestuur besloten het VO niet vooraf te informeren en/of om een advies te vragen, dat overigens achteraf alsnog is gedaan.

De VC beveelt aan om het RACI-model (responsible, accountable, consulted, informed), te hanteren op de verschillende beleidsterreinen, dit bevordert ook de kwaliteit en het proces van de besluitvorming.

Het VO moet nog enkele stappen ondernemen om hun eigen deskundigheid op gewenst niveau te krijgen. Met de verdeling van de verschillende beleidsterreinen over de VO-leden kan het VO ook een individueel opleidingsprogramma inrichten, naast het collectief waarbij de thematiek van het fonds wordt gevolgd.

Het VO en bestuur blijven zoekende naar de invulling van de rol van het VO. Het hierboven voorgestelde RACI-model kan hier, vanuit het bestuur, bij helpen. Tevens kan met de input van een (externe) ervaringsdeskundige nadere duiding worden gegeven.

Aanbeveling:

- 1 Overweeg om bij verschillende dossiers het RACI-model in te voeren.
- 1 Overweeg een ervaringsdeskundige input te geven aan het VO over de invulling van hun taken en rollen.

Thema 5: Zorgvuldig benoemen

Het fonds handelt zorgvuldig bij (her)benoemen en ontslag, en zorgt voor geschiktheid, complementariteit en diversiteit in de samenstelling van de organen van het fonds.

Het fonds is een fonds van, voor en door fysiotherapeuten. Met de benoeming van twee nieuwe bestuursleden uit het vak en ook twee nieuwe VO-leden uit het vak kon hier wederom invulling aan worden gegeven. De begeleiding van de twee bestuursleden is goed; het hebben van een mentor (ervaren bestuurslid) helpt niet alleen inhoudelijk maar ook om te begrijpen wat de bestuurscultuur is.

Zoals reeds vorig jaar besloten is de bestuurstermijn van de twee seniore bestuursleden met (maximaal) 2 jaar te verlengen. Eén bestuurslid heeft per 1 januari 2022 afscheid genomen, de ander zal aanblijven tot zomer 2023, ondanks dat het bestuur op sterkte is. Dit heeft te maken met de besluitvorming rondom het NPC dat extra werkdruk met zich meebrengt en de ervaring en deskundigheid van dit bestuurslid gaat hierbij helpen. Hiermee is continuïteit en kwaliteit van bestuur verzekerd.

Twee bestuursleden zijn in opleiding om op termijn in de BAC plaats te nemen.

Aanbeveling:

- 1 Geen aanbeveling

Thema 6: Gepast belonen

Het fonds voert een verantwoord en beheerst beloningsbeleid, gericht op kwaliteit, continuïteit en consistentie.

Een nieuw beloningsbeleid, met een vaste vergoeding voor de bestuursleden i.p.v. een variabele beloning, is ingevoerd. Het VO heeft hier positief over geadviseerd. Een discussie tussen VO en bestuur is wel gaande over een aanpassing van de beloning voor VO-leden.

Aanbevelingen:

- 1 Geen aanbeveling

Thema 7: Toezicht houden en inspraak waarborgen

Het fonds waarborgt intern toezicht op de kwaliteit en de integriteit van de bedrijfsvoering.

De VC beschikt met de beschikbare documentatie, de interviews met SFH's, VO en bestuur en het bijwonen commissievergaderingen en een bestuursvergadering over een compleet beeld van het functioneren van het fonds. Zoals reeds eerder gemeld volgt het bestuur het merendeel van de aanbevelingen op en het geeft een onderbouwing indien aanbevelingen niet worden opgevolgd.

Dat geconstateerd hebbende blijft een visitatie een momentopname. Door de wisseling in samenstelling van de VC is ook hier de aanwezige jarenlange ervaring aangevuld met een frisse blik. De VC constateert dat de ontwikkelingen bij het fonds op orde zijn, dat functies steeds beter worden ingevuld en processen zorgvuldig worden ingevuld, waarmee de governance op orde geacht wordt.

Aanbevelingen:

- 1 Geen aanbeveling

Thema 8: Transparantie bevorderen

Het fonds streeft openheid na, communiceert over missie, strategie en risico's en legt verantwoording af over gevoerd beleid.

De communicatiecommissie heeft het ambitieuze jaarplan nagenoeg geheel kunnen invullen.

De communicatiecommissie is kritischer geworden in het beoordelen van de inzet van de externe adviseur. Dit heeft o.a. te maken met kwaliteiten van de adviseur en de vertaling hiervan naar de (data analyse) mogelijkheden bij APS die niet helemaal aansluiten bij het oude platform. Het nieuwe platform bij APS gaat die mogelijkheden wel bieden.

De communicatiecommissie heeft ook voor 2022 een uitgebreid jaarplan opgesteld, waarbij KPI's zijn vastgesteld en deze worden - dit blijkt uit de monitoring van de activiteiten in 2021- per kwartaal gevolgd. De analyses van de verkregen data leiden tot aanpassingen, daar waar nodig.

De communicatie omtrent het NPC is op gang gekomen, met o.a. een landingspagina op de website en aandacht in nieuwsbrieven.

Aanbeveling:

- 1 De VC beveelt aan bij het vertalen van de uitkomsten van het risicopreferentieonderzoek in verder beleid het VO en DPF actief deelgenoot te maken.
- 1 De VC beveelt het fonds aan beleid op zorgplicht te formuleren en dit mee te nemen in het communicatieplan. Dit met het oog op inwerkingtreding van artikel 59a uit de Wet verplichte beroepspensioenregeling en verhoogde aandacht vanuit AFM voor dit onderwerp.
Bepaal als bestuur hoe het intern toezicht een goede rol kan spelen m.b.t. het nieuwe pensioencontract.

Wet Toekomst Pensioenen

Het bestuur en de VC hebben afgesproken dat de VC bijzondere aandacht besteedt aan de (voorgenomen) overgang naar een ander pensioencontract, te weten de flexibele premiereregeling. Hiertoe heeft de VC in 2021 diverse stukken ontvangen en gesprekken gevoerd. Op basis hiervan werd op 9 december 2021 een interim rapportage geleverd, welke door het bestuur van commentaar werd voorzien en waarop aldus werd teruggekoppeld. Onze algemene indruk is dat het bestuur een zorgvuldig proces voert. Het bestuur is echter leidend en initiërend, wat de noodzaak versterkt om DPF en VO strak aangehaakt te houden, waarbij deze gremia over voldoende inzicht en deskundigheid beschikken om hun verantwoordelijkheden te nemen. Er zal gezamenlijk ruim tijd moeten worden genomen om het lastige traject van (het al dan niet) invaren te beheersen en goed met de het VO en DPF te bespreken. Het VO krijgt een extern adviseur om het VO te begeleiden in de rol bij het NPC.

Bij bedoelde interimrapportage werden beoordelingscriteria gehanteerd, deze betroffen de volgende categorieën:

- | Probleemstelling, visie en verantwoordelijkheden
- | Strategie
- | Risicoanalyse
- | Projectorganisatie
- | Aansluiting bij bestaand beleid
- | Keuze contract
- | Keuzes omtrent invaren
- | Uitvoerbaarheid

Medio december 2021 werden door het bestuur diverse belangrijke documenten vastgesteld.

Het document "Onderbouwing bouwstenen pensioenakkoord" geeft een uitgebreide verantwoording over de stappen tot dan toe, op basis van de 5 bouwstenen. Het document "Aanvullende argumenten en overwegingen" geeft hierbij extra onderbouwing.

Het document "Onderbouwing bouwstenen pensioenakkoord" is te beschouwen als een besluitdocument. Het belang hiervan is groot. Wij gaan ervan uit dat dit een levend Besluit- en verantwoordingsdocument is, waarin de ontwikkelingen en de verdere besluitvorming wordt bijgehouden. Aanpalende analyses en studies betreffen onder meer: risicobereidheidsonderzoek, onderzoek premiedekkingsgraad, risicoanalyses. Wij noemen hierbij ook de opzet van de ALM studie van welke opzet wij kennis hebben genomen. De bijzondere aspecten van het nieuwe pensioencontract komen naar onze mening goed in deze opzet terug.

Op verzoek van het bestuur heeft in februari 2022 een "challenge-gesprek" met het bestuur plaatsgevonden, bedoeld om het bestuur een spiegel voor te houden, de kritische blik te bevorderen en een vooruitblik te geven op de uitdagingen waar het bestuur in het vervolgtraject mee te maken zal krijgen. Van dit gesprek is een verslag gemaakt.

- | De algemene indruk van de VC dat het project in grote lijnen goed loopt, is tot nu toe bevestigd. De VC ziet nog wel onderwerpen die de bijzondere aandacht vragen. Deze zijn met het bestuur besproken. De belangrijkste aandachtspunten zijn naar de mening van de VC:
- | Het geven van blijvende aandacht aan de verantwoordelijkheidsverdeling, zowel intern als naar buiten toe
- | Door de regievoering van het bestuur op de nieuwe regeling (de flexibele premiereregeling) is het van belang dat het bestuur zich bij de opdrachtaanvaarding (wanneer dat aan de orde is) zich onafhankelijk kan opstellen, waartoe ex-ante beoordelingscriteria kunnen worden opgesteld, eventueel onder externe begeleiding
- | De mogelijke impact van de huidige lage premiedekkingsgraad op het (gewenste) ambitieniveau van de nieuwe regeling
- | De mogelijke belemmeringen die kunnen worden ondervonden van de diverse modules die het fonds nu kent in de huidige regeling

De visitatiecommissie, 16 mei 2022

Mr. E.C.H. Klijn cpe (voorzitter)

E. Wiertz MSc FRM

D. Wenting AAG RBA

Reactie van het bestuur op het oordeel van de visitatiecommissie

Het bestuur heeft de visitatiecommissie verzocht een visitatie uit te voeren over 2021. Door het bestuur is onder meer gevraagd om aandacht te geven aan de werking en rapportages van de sleutelfunctiehouders en de wijze van incorporatie van het ESG-beleid in het totale vermogensbeheerbeleid van SPF.

Bij het uitoefenen van intern toezicht hanteert de visitatiecommissie een normenkader volgend uit de Wet verplichte beroepspensioenregeling, de Code Pensioenfondsen en de VITP-Toezichtcode. De visitatiecommissie draagt de verantwoordelijkheid voor de visitatie conform het bepaalde in de Wet verplichte beroepspensioenregeling, onverlet de eigen bestuurlijke en toezichthoudende verantwoordelijkheden van het bestuur, het verantwoordingsorgaan, de controlerend accountant, de certificerend actuaar en de externe toezichthouders.

Het rapport van de visitatiecommissie is tot stand gekomen op basis van beschikbaar gestelde documentatie en na overleg met diverse betrokkenen bij SPF, ook de sleutelfunctiehouders. Net als verleden jaar heeft ieder van de drie leden van de visitatiecommissie één of meer bestuurs- en/of commissievergaderingen bijgewoond. Daardoor heeft de visitatiecommissie goed kennis kunnen nemen van de werkwijzen, inzichten en overwegingen die het bestuur in de praktijk hanteert bij de diverse besluitvormingstrajecten. De visitatiecommissie is in staat gesteld om de gewenste diepte in hun beoordeling en rapportage te realiseren. Het rapport van de visitatiecommissie is opgebouwd rond de acht thema's van de Code Pensioenfondsen.

Met tevredenheid heeft het bestuur kennisgenomen van het rapport van de visitatiecommissie. De algemene indruk van de visitatiecommissie is positief. De visitatiecommissie ziet dat het bestuur samen met andere betrokken partijen op een gedegen wijze omgaat met het nieuwe pensioencontract en herkent de inspanningen van het bestuur op diverse beleidsterreinen onder meer op het gebied van integraal risicomanagement.

Het bestuur zal de gedane aanbevelingen bij de verschillende thema's indringend bespreken om te bepalen op welke wijze hieraan opvolging wordt gegeven. Daartoe behoort ook de aanbeveling om een evaluatie te doen over de werking van IORP II en de sleutelfunctiehouders. Een deel van de gedane aanbevelingen had reeds de aandacht van het bestuur en daar zijn inmiddels al acties op ondernomen.

De indruk van de visitatiecommissie is dat het traject op weg naar een nieuwe pensioenregeling bij SPF in grote lijnen goed loopt. Het bestuur heeft in het bijzonder oog voor de gesignaleerde aandachtspunten bij het verdere verloop van dit traject. Het bestuur zal die aandachtspunten gebruiken om het lopende proces verder te verbeteren. In ieder geval zal het bestuur letten op een goede verantwoordelijkheidsverdeling en zal de rol van het intern toezicht in het traject op weg naar een nieuwe pensioenregeling (de "challenger van het bestuur") worden voortgezet.

Het bestuur dankt de visitatiecommissie voor de prettige samenwerking en het opgestelde rapport.

OORDEEL VERANTWOORDINGSORGAAN 2021

1. Taken verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan kent twee hoofdtaken, namelijk advisering van het bestuur op de onderwerpen zoals hierna aangegeven en het jaarlijks uitspreken van een oordeel over bestuur.

Het verantwoordingsorgaan heeft adviesrechten op het gebied van het beloningsbeleid, de vorm en inrichting van het interne toezicht, het vaststellen en wijzigen van de interne klachten- en geschillenprocedure, het vaststellen en wijzigen van het communicatie- en voorlichtingsbeleid, een melding van disfunctioneren van het bestuur, de samenstelling van de feitelijke premie en de hoogte van de premiecomponenten, de gehele of gedeeltelijke overdracht van de verplichtingen van het pensioenfonds of de overname van verplichtingen door het pensioenfonds, liquidatie, fusie of splitsing van het pensioenfonds, het sluiten, wijzigen of beëindigen van een uitvoeringsovereenkomst en tot slot het omzetten van het beroepspensioenfonds in een andere rechtsvorm.

Het verantwoordingsorgaan heeft de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het bestuur, over het door het bestuur uitgevoerde beleid en ook over beleidskeuzes voor de toekomst. Het bestuur legt periodiek verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan over het beleid en de wijze waarop dit is uitgevoerd.

Het bestuur heeft in 2007 een reglement voor het verantwoordingsorgaan vastgesteld, dat voor het laatst gewijzigd is op 27 oktober 2021. In dit reglement zijn, naast de hiervoor genoemde taken en bevoegdheid ook bepalingen vastgelegd over samenstelling, benoeming, zittingsduur en werkwijze van het verantwoordingsorgaan.

2. Samenstelling verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan bestaat in de regel uit vijf leden die door en uit het Fysiopensioenforum zijn verkozen en door het bestuur zijn benoemd. Het VO kan daarnaast één of meer aspirant-leden hebben. Het verantwoordingsorgaan kent een tweetal geledingen, namelijk de geleding deelnemers en de geleding pensioengerechtigden. De zittende leden vormen een zo evenwichtig mogelijke afspiegeling van de betreffende geleding. In het jaar 2021 bestond het verantwoordingsorgaan uit:

- De heer H.S. Teunissen, voorzitter
- Mevrouw J. Maas, plaatsvervangend voorzitter
- Mevrouw I. Smeets-de Lijster, lid
- Mevrouw M.M. van Lierop, lid
- De heer W. Langoor, aspirant-lid
- De heer J.M. Quist, aspirant-lid

De heren Langoor en Quist zijn benoemd tot lid per 1 januari 2022 en voor mevrouw I. Smeets-de Lijster is het lidmaatschap per 1 januari 2022 beëindigd.

3. Deskundigheid verantwoordingsorgaan

Om taken en bevoegdheden goed te kunnen uitvoeren en om een gesprekspartner met voldoende tegenspraak voor het bestuur te kunnen zijn, is in het geschiktheidsbeleidsplan van SPF opgenomen dat het verantwoordingsorgaan collectief moet beschikken over de deskundigheid van een pensioenfondsbestuurder niveau A (de eis die De Nederlandsche Bank stelt aan een beginnend bestuurder). Vanwege de maatregelen rondom COVID 19 heeft het verantwoordingsorgaan de zelf-evaluatie, die oorspronkelijk zou plaatsvinden in 2020, ook in 2021 niet kunnen uitvoeren.

Het verantwoordingsorgaan heeft aan het einde van 2020 wel aan een online toets meegedaan om het eigen deskundigheidsniveau op de verschillende beleidsterreinen te bepalen. Als voortvloeisel daaruit heeft het VO in het derde kwartaal twee kennissessies bijgewoond over vermogensbeheer in het algemeen en in het bijzonder de wijze van beleggen zoals dat bij SPF gebeurt. Daarnaast hebben meerdere kennissessies, samen met het bestuur en de deelnemersvereniging, plaatsgevonden met betrekking tot het nieuwe pensioencontract.

In 2022 stelt het verantwoordingsorgaan een plan op met betrekking tot opleidingen voor het verantwoordingsorgaan als collectief en voor ieder individueel lid. Zo'n plan gaat het verantwoordingsorgaan voortaan ieder jaar opstellen. Het verantwoordingsorgaan onderhoudt informeel contacten met de verantwoordingsorganen van andere beroepspensioenfondsen.

4. Overleg

Ten behoeve van de totstandkoming van het oordeel over 2021 heeft het verantwoordingsorgaan vier keer zelfstandig vergaderd, twee keer met de visitatiecommissie en acht keer met (een deel van) het bestuur, waarvan eenmaal in aanwezigheid van de certificerend actuaris en accountant. Tevens is er regelmatig overleg geweest over lopende zaken tussen de voorzitter van het bestuur of het dagelijks bestuur en de voorzitter van het verantwoordingsorgaan. Daarnaast bespreekt het bestuur actuele fondsentwikkelingen met het Fysiopensioenforum. De leden van het verantwoordingsorgaan hebben zitting in het Fysiopensioenforum en nieuwe (aspirant-)leden voor het verantwoordingsorgaan worden door en uit dit forum gekozen. Voor het bestuur en het Fysiopensioenforum zijn twee maal online bijeenkomsten gehouden, namelijk op 3 maart 2021 en 15 september 2021. Door het bestuur is uitleg en verduidelijking gegeven over diverse onderwerpen, onder meer over de financiële situatie bij SPF, maatschappelijk verantwoord beleggen, het Pensioenakkoord en het daarmee samenhangende risicobereidheidsonderzoek.

5. Advisering

In 2021 heeft het verantwoordingsorgaan twee maal advies uitgebracht op verzoek van het bestuur. De adviesaanvragen betroffen:

1. Het beloningsbeleid van het bestuur;
2. De bezetting van de visitatiecommissie.

Op beide voorstellen van het bestuur is positief geadviseerd door het verantwoordingsorgaan.

Bij het eerste onderwerp heeft het VO het bestuur aangeraden om steeds inzichtelijk te hebben dat het nieuwe beloningssysteem niet kostenverhogend werkt en hierover steeds transparantie te betrachten. Het bestuur heeft hierop aangegeven dat het uitgangspunt wordt gehanteerd dat het nieuwe beloningssysteem per definitie niet kostenverhogend werkt.

Het VO heeft bij de adviesaanvraag over het beloningsbeleid van het bestuur ook in overweging gegeven goed te kijken naar het nut en de noodzaak van de defungeringsregeling, mede doordat bestuursleden inmiddels niet meer werkzaam zijn als fysiotherapeut en in de toekomst vertrekkende bestuursleden naar verwachting niet meer gaan terugkeren naar het oorspronkelijke beroep van fysiotherapeut. Het bestuur heeft in de najaarsbijeenkomst de defungeringsregeling besproken en besloten om deze per 1 januari 2022 te beëindigen.

6. Beloningsbeleid

Na de aanpassing in het beloningsbeleid van het bestuur heeft het bestuur aan het verantwoordingsorgaan gevraagd om te kijken naar haar eigen beloningssystematiek. Het verantwoordingsorgaan heeft in het verslagjaar een start gemaakt met het onderzoek en hierover vindt nog nader overleg plaats met het bestuur in de loop van 2022.

7. Oordeelsvorming

Hieronder zijn de bevindingen, de aanbevelingen en het uiteindelijke oordeel van het verantwoordingsorgaan opgenomen.

7.1 Bevindingen

Missie, visie en strategie

Het verantwoordingsorgaan neemt elk jaar kennis van de alsdan door het bestuur vastgestelde focusdossiers. Deze dossiers worden afgeleid van het strategisch beleid over de periode 2021 - 2026 zoals vastgelegd in het document over de missie, visie en strategie van SPF. Het strategisch beleid van SPF is gericht op de versteviging van het draagvlak bij de achterban via een aantal beleidsterreinen. Bij de focusdossiers worden op specifieke onderdelen van de strategie nadere acties aangezet. Het verantwoordingsorgaan volgt de realisatie van de focusdossiers nauwgezet vooral in relatie tot de ontwikkeling van het draagvlak bij de achterban. Een goede ontwikkeling van het draagvlak bij de achterban is cruciaal en vormt de belangrijkste strategische uitdaging voor SPF.

Pensioenakkoord

Het bestuur heeft het verantwoordingsorgaan na de totstandkoming van het Pensioenakkoord steeds volledig en tijdig op de hoogte gehouden van alle ontwikkelingen hieromtrent. De door het bestuur van SPF georganiseerde sessies over het Pensioenakkoord zijn naast de deelnemersvereniging ook bijgewoond door het verantwoordingsorgaan. Zo heeft het verantwoordingsorgaan kennis kunnen nemen van de door het bestuur voorlopig vastgestelde bouwstenen:

1. Contractkeuze
2. Uitvoeringsorganisatie en uitvoerder
3. Risico en ambitie
4. Streefdatum invoering nieuwe pensioenregeling
5. Wel of niet invaren

De belangrijkste aspecten van die nieuwe pensioenregeling zijn voor het verantwoordingsorgaan onverkort de gekozen ambitie en premiestelling. Daarbij wordt steeds gekeken naar het draagvlak bij de achterban en de daarmee samenhangende evenwichtige belangenafweging. Momenteel zijn voor alle bouwstenen werkhypotheses opgesteld, maar er zijn nog geen onomkeerbare besluiten genomen. Definitieve besluitvorming was niet mogelijk, omdat relevante wet- en regelgeving nog moet worden vastgesteld.

Premiedekkingsgraad en premiestelling

De premiedekkingsgraad heeft al enkele jaren de aandacht van zowel het bestuur als het verantwoordingsorgaan. De premieverhoging van 10% per 1 januari 2021 heeft een beperkt positief effect gehad op de premiedekkingsgraad. Het verantwoordingsorgaan vindt de hoogte van de premiedekkingsgraad nog steeds zorgelijk en de huidige ambitie blijkt niet haalbaar. In de loop van 2021 heeft het bestuur besloten om géén verhoging van de premie voor 2022 door te voeren. Met het oog op de naderende overgang naar een nieuwe pensioenregeling blijft dit een bijzonder belangrijk aandachtspunt voor zowel het bestuur als het verantwoordingsorgaan.

Governance

Het verantwoordingsorgaan heeft geconstateerd dat door gerealiseerde en beoogde wisselingen in de bezetting van het bestuur nu en in de nabije toekomst het "van, voor, door"-beginsel voor de nabije toekomst wordt gewaarborgd. De sleutelfunctionarissen blijken in de praktijk goed te functioneren op basis van een duidelijke structuur en een deugdelijke taakbeschrijving.

Het verantwoordingsorgaan kan zich goed vinden in de aanbeveling van de visitatiecommissie om een RACI-model (responsible, accountable, consulted, informed) te hanteren op de verschillende beleidsterreinen, waaronder het premiebeleid. Dit alles ter verdere bevordering van de transparantie, de kwaliteit en het proces rondom de besluitvorming bij SPF.

Fysiopensioenforum

Het bestuur heeft verschillende instrumenten om voeling te houden met de achterban. Het verantwoordingsorgaan vraagt zich af of het Fysiopensioenforum op de juiste manier wordt ingezet om optimaal als klankbord voor het bestuur te functioneren. In de ogen van het verantwoordingsorgaan is het nuttig om in de nabije toekomst een evaluatie te doen over de opzet en werking van het Fysiopensioenforum.

Uitbesteding

Het bestuur heeft een goede relatie en samenwerking met de diverse uitbestedingspartners. Er vindt door het bestuur een goede monitoring plaats van alle uitbestedingspartijen.

Bij Achmea Pensioenservices (APS) loopt het Accelerate-project, dat gericht is op het tot stand brengen van een nieuw administratief systeem voor de uitvoering van pensioenregelingen. Dit traject heeft vertraging opgelopen. Het is belangrijk dat dit project niet verder zal vertragen, want dat kan het beleid van SPF doorkruisen dat gericht is op het gelijktijdig overgaan op de nieuwe pensioenregeling én de invoering van het administratieve systeem per 1 januari 2024. Een te grote vertraging kan mogelijk leiden tot een overgang op twee verschillende momenten en dat is om meerdere redenen niet wenselijk.

7.2 Aanbevelingen

Fysiopensioenforum

In de nabije toekomst een evaluatie uitvoeren met betrekking tot het Fysiopensioenforum als klankbord voor het bestuur en daarbij letten op de samenstelling, taakstelling en werkwijze van het Fysiopensioenforum.

Draagvlak bij de achterban

De ontwikkeling van het draagvlak bij de achterban vormt de belangrijkste strategische uitdaging voor SPF. Het verzoek aan het bestuur is om het (toekomstig) beleid dat gericht is op versteviging van dit draagvlak periodiek met het verantwoordingsorgaan te bespreken.

Administratieve systeem

Er treedt vertraging op bij de realisatie van het nieuwe administratieve systeem bij APS. Voor SPF is als strategie uitgezet de gelijktijdige invoering van de nieuwe pensioenregeling en de ingebruikname van het nieuwe administratieve systeem. Dit mag niet verstoord worden door een te late oplevering van het administratieve systeem. Het bestuur kan op basis van een strakke monitoring en tijdige escalatie een verdere vertraging zo veel als mogelijk voorkomen.

7.3 Oordeel

Het verantwoordingsorgaan heeft grote waardering voor de wijze waarop het bestuur op alle onderwerpen pro actief acteert, met name in het Pensioenakkoord-dossier. Het bestuur heeft goed oog voor alle interne en externe ontwikkelingen en schat via het integraal risicomanagement op adequate wijze in waar de risico's voor SPF liggen en waar beheersmaatregelen nodig zijn.

Het bestuur heeft naar de mening van het verantwoordingsorgaan in 2021 op de juiste wijze uitvoering gegeven aan het beleid op de verschillende beleidsterreinen van SPF. Het bestuur stelt de juiste prioriteiten en is aan de hand van de jaarlijks wisselende focusdossiers sterk gericht op het realiseren van het strategisch beleid.

Het verantwoordingsorgaan oordeelt op basis van de verkregen inzichten via gevoerde gesprekken en ontvangen documentatie, positief over het handelen van het bestuur en over het totaal gevoerde beleid van het bestuur in 2021.

Namens het verantwoordingsorgaan

H.S. Teunissen, voorzitter

23 mei 2022

Reactie van het bestuur op het oordeel van het VO 2021

Het bestuur heeft met genoeg kennis genomen van het feit dat het verantwoordingsorgaan positief oordeelt over het handelen van het bestuur en over het totaal gevoerde beleid van het bestuur in 2021.

Het bestuur ziet met tevredenheid dat het verantwoordingsorgaan grote waardering heeft voor de voortvarende aanpak in het Pensioenakkoord-dossier en dat via het integraal risicomanagement op adequate wijze door het bestuur wordt ingeschat waar de risico's voor SPF liggen en waar beheersmaatregelen nodig zijn. De aanhoudende zorg die het verantwoordingsorgaan heeft over het draagvlak bij de achterban wordt gedeeld door het bestuur. In overleg met de Deelnemersvereniging voor Pensioenfondsen Fysiotherapeuten is het beleid van het bestuur sterk gericht op het behoud en verdere versteviging van dat draagvlak.

Bij de overgang naar een nieuwe pensioenregeling speelt de introductie van een nieuw administratief systeem bij de uitvoeringsorganisatie Achmea Pensioenservices (APS) een belangrijke rol. Het bestuur is hierbij in belangrijke mate afhankelijk van de voortgang bij APS. Het bestuur stelt alles in het werk om een gelijktijdige invoering van de nieuwe pensioenregeling en ingebruikname van het nieuwe administratieve systeem te realiseren. Het bestuur begrijpt goed dat het verantwoordingsorgaan hiervoor via een aanbeveling aandacht vraagt. Dat geldt ook voor de andere gedane aanbevelingen. In het periodieke overleg met het verantwoordingsorgaan zal het bestuur de opvolging van alle aanbevelingen bespreken.

Het bestuur waardeert het constructieve overleg met het verantwoordingsorgaan in 2021 tijdens het hele beoordelingsproces aangaande dit verslagjaar, ook tijdens de bijeenkomsten inzake de voorbereiding van de nieuwe pensioenregeling voor SPF.

JAARREKENING

1 BALANS PER 31 DECEMBER
(na bestemming saldo baten en lasten)

(x € 1.000)

		2021	2020
ACTIVA			
Beleggingen	(1)	5.145.461	4.930.492
Vorderingen en overlopende activa	(2)	1.952	1.688
Overige activa	(3)	1.092	3.147
		<u>5.148.505</u>	<u>4.935.327</u>
PASSIVA			
Fondsvermogen	(4)	247.401	-286.789
Technische voorziening	(5)	4.679.876	4.955.563
Overige schulden en overlopende passiva	(6)	221.228	266.553
		<u>5.148.505</u>	<u>4.935.327</u>
Dekkingsgraad op basis van FTK (in %)			
Actuele dekkingsgraad		105,3	94,2
Beleidsdekkingsgraad		100,0	89,5

2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

		2021	2020
BATEN			
Bijdragen van deelnemers	(7)	78.525	69.033
Beleggingsresultaten	(8)	265.029	386.897
		<u>343.554</u>	<u>455.930</u>
LASTEN			
Pensioenuitkeringen	(9)	77.828	70.778
Uitvoeringskosten	(10)	5.271	5.360
Mutatie technische voorziening	(11)		
Pensioenopbouw		131.938	105.484
Rentetoevoeging		-27.251	-14.601
Onttrekking voor pensioenuitkeringen		-77.495	-70.726
Onttrekking voor uitvoeringskosten		1.198	765
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		-2.215	-16
Wijziging marktrente		-307.770	674.973
Wijziging actuariële uitgangspunten		-	-126.881
Overige wijzigingen		5.908	1.776
		<u>-275.687</u>	<u>570.774</u>
Saldo waardeoverdrachten	(12)	1.952	-888
(*) De nummering verwijst naar de toelichting			
		<u>-190.636</u>	<u>646.024</u>
Saldo van baten en lasten		<u>534.190</u>	<u>-190.094</u>
Bestemming van het saldo van baten en lasten			
Mutatie fondsvermogen		<u>534.190</u>	<u>-190.094</u>

3 KASSTROOMOVERZICHT

(x € 1.000)

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

	2021	2020
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen bijdragen van deelnemers	78.043	69.694
Ontvangen waardeoverdrachten	2.693	1.790
Betaalde pensioenuitkeringen	-77.339	-70.561
Betaalde waardeoverdrachten	-4.292	-358
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-5.375	-5.498
	<u>-6.270</u>	<u>-4.933</u>
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Ontvangen inzake verkopen beleggingen	10.347.534	9.379.534
Betaald inzake aankopen beleggingen	-10.301.313	-9.506.961
Directe beleggingsopbrengsten	54.363	68.188
Overige ontvangsten en uitgaven inzake beleggingen	-89.765	72.702
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-6.604	-7.324
	<u>4.215</u>	<u>6.139</u>
Mutatie liquide middelen	<u>-2.055</u>	<u>1.206</u>
Samenstelling geldmiddelen		
	2021	2020
Liquide middelen per 1 januari	3.147	1.941
Mutatie liquide middelen	-2.055	1.206
Liquide middelen per 31 december	<u>1.092</u>	<u>3.147</u>

4 TOELICHTING BEHORENDE BIJ DE JAARREKENING

Algemeen

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2021, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2021.

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, wat tevens de functionele valuta is van de stichting.

Alle bedragen in de jaarrekening zijn vermeld in duizenden euro's, tenzij anders is aangegeven.

Inleiding

Het doel van Stichting Pensioenfonds voor Fysiotherapeuten, statutair gevestigd te Amersfoort en ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41188538, is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden. Deze doelstelling is nader uitgewerkt in onder andere de statuten, het pensioenreglement en de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota van Stichting Pensioenfonds voor Fysiotherapeuten.

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

Vergelijking met voorgaand verslagjaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaand jaar met uitzondering van de toegepaste schattingswijzigingen zoals opgenomen in paragraaf "Schattingswijzigingen".

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Beleggingen en pensioenverplichtingen worden gewaardeerd op reële waarde.

Overige activa en passiva worden gewaardeerd op actuele waarde, tenzij anders is vermeld.

Voor zover noodzakelijk, wordt op vorderingen een voorziening voor oninbaarheid in mindering gebracht.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Verwerking van activa en passiva

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economische potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties".

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er is geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief transactiekosten, provisies, valutakoersverschillen, e.d., zijn als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar de rapporteringsvaluta euro tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

In de navolgende tabel zijn de ultimo boekjaar gehanteerde koersen opgenomen

	31-12-2021	31-12-2020
US dollar	1,1372	1,2236
Britse pond	0,8396	0,8951
Japanse yen	130,9543	126,3255
Zwitserse frank	1,0362	1,0816

SPECIFIEKE GRONDSLAGEN

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Beleggingen

Algemeen

De beleggingen worden gewaardeerd op reële waarde. Slechts indien de reële waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld vindt waardering plaats op basis van rekenmodellen.

Participaties in beleggingsinstellingen, die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen van dat soort beleggingen.

Vastgoedbeleggingen

Europese fondsen dienen minimaal te voldoen aan de waarderingsrichtlijnen zoals opgesteld door INREV. Amerikaanse fondsen die niet-INREV compliant zijn hebben een eigen waarderingsbeleid en taxeren hun vastgoedobjecten marktconform. Op jaarbasis toetst de vermogensbeheerder of de afgesproken 'accounting principles' worden gehanteerd en of de fondsmanager zich houdt aan het eigen taxatiebeleid. Resultaten door wijziging in reële waarde worden in de staat van baten en lasten verantwoord. Niet beursgenoteerde vastgoed aandelen of -participaties worden gewaardeerd tegen de door de vermogensbeheerder afgegeven intrinsieke waarde van de betreffende participatie gebaseerd op reële waarde van de onderliggende objecten.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers.

Niet aan een beursgenoteerde fondsen zijn gewaardeerd tegen de reële waarde op basis van de door de vermogensbeheerder van het pensioenfonds afgegeven intrinsieke waarde, zijnde een benadering van de marktwaarde.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers (inclusief lopende intrest). Indien vastrentende waarden of participaties in beleggingsinstellingen niet-beursgenoteerd zijn, vindt waardebepaling plaats op basis van de geschatte toekomstige nettokasstromen (rente en aflossingen) die uit de beleggingen zullen voortvloeien, contant gemaakt tegen de geldende marktrente en rekening houden met het risicoprofiel en de looptijd.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde, te weten de relevante marktnotering of, als die er niet is, de waarde die wordt bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingsmodellen.

Positieve posities uit hoofde van derivatencontracten ultimo verslagjaar worden gepresenteerd onder derivaten. Negatieve posities uit hoofde van derivatencontracten ultimo verslagjaar worden gepresenteerd onder overige schulden en overlopende passiva.

Overige beleggingen

De overige beleggingen worden gewaardeerd conform opgave van de desbetreffende vermogensbeheerder. Deze opgave dient in overeenstemming te zijn met de waarderingsgrondslagen van het pensioenfonds.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen worden opgenomen tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Een voorziening wordt getroffen op de vorderingen op grond van verwachte oninbaarheid.

Overige activa

Onder overige activa zijn liquide middelen opgenomen, voor zover dit onmiddellijk opeisbare banktegoeden zijn. Liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties zijn opgenomen onder beleggingen.

Fondsvermogen

Het fondsvermogen is gelijk aan het verschil tussen het belegd vermogen en de technische voorziening. Het belegd vermogen van de stichting is per 31 december van enig boekjaar gelijk aan het totaal van de activa, verminderd met de schulden en overlopende passiva. Het fondsvermogen dient om toekomstige voorwaardelijke toeslagen te verlenen, om fluctuaties in het vermogen op te vangen en om actuariële verliezen op te vangen.

Technische voorziening

De technische voorziening (TV) is vastgesteld als de contante waarde van de tot de balansdatum opgebouwde aanspraken op pensioen, met inbegrip van de verhoging zoals die op grond van het voorwaardelijke toeslagbeleid aan de deelnemers is toegekend per 1 januari volgend op de balansdatum. De toereikendheid van de TV wordt jaarlijks door de certificerend actuaaris getoetst. Aan de berekening van de TV liggen de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen ten grondslag:

Rentevoet:

De door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur ultimo boekjaar. Deze rentetermijnstructuur is vastgesteld met gebruikmaking van de Ultimate Forward Rate (UFR). Het hanteren van de UFR houdt in dat voor looptijden van 21 jaar en langer een aangepaste rentecurve wordt gehanteerd.

Toekomstige stijging:

Het pensioenfonds kent een toeslagbeleid, dat voor een deel onvoorwaardelijk en voor het overige voorwaardelijk is. Op basis van het onvoorwaardelijke deel van het toeslagbeleid worden de opgebouwde en ingegane pensioenen jaarlijks verhoogd met 2,0%. Bij de vaststelling van de TV wordt rekening gehouden met de contante waarde van deze in de toekomst te verlenen onvoorwaardelijke toeslagen.

Overlevingstafels:

Prognosetafel AG2020, startjaar 2022 (2020: Prognosetafel AG2020, startjaar 2021) inclusief toepassing van fondsspecifieke ervaringssterfte op basis van het Willis Towers Watson ervaringssterfmodel 2020. Wezen: de sterfte voor wezen is verwaarloosbaar.

Gezinssamenstelling:

Aangenomen is dat alle niet-gepensioneerden aanspraak hebben op partnerpensioen, dat wil zeggen dat een partnerfrequentie van 100% is aangenomen.

Na de pensioendatum wordt uitgegaan van het zogenaamde bepaalde partnersysteem. In alle gevallen is het leeftijdsverschil tussen partners op drie jaar gesteld.

Wezenpensioen:

Bij een ingegaan wezenpensioen wordt voor wezen jonger dan 18 jaar aangenomen dat het wezenpensioen voortduurt tot en met de 18-jarige leeftijd. Voor wezen van 19 jaar of ouder wordt aangenomen dat het wezenpensioen voortduurt tot de 23-jarige leeftijd.

Beroepsarbeidsongeschiktheid:

Voor beroepsarbeidsongeschikte deelnemers voor wie de pensioenopbouw zonder verdere betaling van bijdragen wordt voortgezet, wordt de technische voorziening gelijkgesteld aan de contante waarde van de toekomstige opbouw.

Administratiekosten:

Het bestuur heeft besloten de voorziening toekomstige kosten als een vast percentage (2,2%) (2020: 2,2%) van de technische voorzieningen vast te stellen.

Uitbetalingswijze:

Voor de berekening van de TV wordt ervan uitgegaan dat de pensioenen op continue wijze worden uitbetaald.

Toe- en uittredingen:

In verband met de gekozen financierings- en reserveringsdatum leiden toe- en uittredingen niet tot actuariële voor- of nadelen.

Saldo waardeoverdrachten

Dit betreft de ontvangst van of betaling aan pensioenuitvoerders van respectievelijk het vorige of nieuwe pensioenfonds van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers die tot het moment einde deelname zijn opgebouwd.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden gewaardeerd op de reële waarde.

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Algemeen

Voor zover niet anders vermeld worden baten en lasten verwerkt in het resultaat van het jaar, waarop zij betrekking hebben.

Premiebijdragen van deelnemers

Onder premiebijdragen wordt verstaan de aan deelnemers in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Beleggingsresultaten

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten na aftrek van exploitatiekosten en soortgelijke opbrengsten.

Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen en valutaresultaten. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als indirecte beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen. Aankoopkosten zijn verwerkt in de reële waarde van de beleggingen. Verkoopkosten worden verantwoord als onderdeel van de herwaarderingen.

Kosten van vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden de op factuur betaalde kosten vermogensbeheer en de toegerekende kosten van de beleggingsadviescommissie (BAC), het bestuur, de adviseurs en de toezichthouder(s) opgenomen.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan pensioengerechtigden uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Uitvoeringskosten

Pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben.

Mutatie technische voorziening

De mutatie technische voorzieningen betreft de wijzigingen in de waarde van de technische voorzieningen, onder meer door:

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariael berekende waarde van de in het verslagjaar opgebouwde onvoorwaardelijke aanspraken op ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen.

Dit is inclusief de onvoorwaardelijke toeslag van 2,0%.

Voorwaardelijke toeslagen

Het pensioenfonds streeft ernaar de opgebouwde pensioenrechten van de deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden te verhogen voor zover de financiële positie van het pensioenfonds dit toelaat. Deze voorwaardelijke verhoging per 1 januari 2022 bedraagt 0,0% (1 januari 2021: 0,0%).

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de nominale marktrente op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De interesttoevoeging wordt tegen de rekenrente primo boekjaar berekend over de beginstand en de mutaties gedurende het jaar.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariael berekend en opgenomen in de TV. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen in de verslagperiode.

Onttrekking voor uitvoeringskosten

Toekomstige uitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de TV. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de kosten van de verslagperiode.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Hieronder zijn opgenomen de aan het verslagjaar toe te rekenen overdrachtswaarde van de overgenomen respectievelijk overgedragen pensioenaanspraken met betrekking tot de actuariële waarde.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de actuele waarde van de TV herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt hieronder verantwoord.

Wijziging actuariële uitgangspunten

Het resultaat op wijziging grondslagen in 2020 betreft de overgang op de prognosetafel AG2020 en een nieuwe ervaringssterfte.

Overige wijzigingen

Hieronder zijn opgenomen de mutaties van de technische voorziening met betrekking tot kanssystemen.

Saldo waardeoverdrachten

De post saldo waardeoverdrachten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Overige lasten

Overige lasten zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben.

GRONDSLAGEN KASSTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht is conform de directe methode opgesteld. Er is onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioen- en beleggingsactiviteiten.

5 TOELICHTING OP DE BALANS

(x € 1.000)

1. Beleggingen

Verloopoverzicht per beleggingscategorie

	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 1 januari 2021	687.270	1.403.279	2.123.433	266.065	351.710	4.831.757
Aankopen	83.872	108.148	1.191.331	8.111.598	806.364	10.301.313
Verkopen	-17.597	-379.956	-1.002.624	-8.108.138	-839.219	-10.347.534
Overige mutaties	988	-30	1.154	13.222	6.770	22.104
Waardemutaties	102.964	355.953	-37.863	-223.038	23.473	221.489
Stand per 31 december 2021	857.497	1.487.394	2.275.431	59.709	349.098	5.029.129
Bij: derivaten met een negatieve waarde						116.332
Balanstotaal						5.145.461

	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 1 januari 2020	696.346	1.336.826	1.954.741	-32.902	332.255	4.287.266
Aankopen	1.635	164.492	1.473.888	7.010.529	856.417	9.506.961
Verkopen	-13.731	-144.583	-1.334.452	-7.052.928	-833.840	-9.379.534
Overige mutaties	-5.232	13	2.329	96.287	-2.687	90.710
Waardemutaties	8.252	46.531	26.927	245.079	-435	326.354
Stand per 31 december 2020	687.270	1.403.279	2.123.433	266.065	351.710	4.831.757
Bij: derivaten met een negatieve waarde						98.735
Balanstotaal						4.930.492

Onderpand met betrekking tot derivaten

Door het pensioenfonds zijn ultimo boekjaar, ter zake van de rentederivaten, zekerheden (collateral) geleverd voor per saldo een bedrag van € 36,6 miljoen (2020: € 103,2 miljoen).

Deze zekerheden bestaan uit de juridische terbeschikkingstelling van stukken door partijen waarmee overeenkomsten m.b.t. rentederivaten zijn afgesloten.

Het pensioenfonds heeft de vrije beschikkingsmogelijkheid over deze stukken mits zij deze omwisselt voor andere kwalificerende stukken.

Reële waarde

Schattingen en veronderstellingen

Zoals vermeld in de toelichting zijn de beleggingen van het pensioenfonds nagenoeg allemaal gewaardeerd tegen reële waarde per balansdatum en is het over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Voor sommige andere financiële instrumenten, zoals beleggingsvorderingen en -schulden, geldt dat de boekwaarde de reële waarde benadert als gevolg van het kortetermijnkarakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde.

Voor het bepalen van de reële waarde van de beleggingen van het pensioenfonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen. Echter, bepaalde financiële instrumenten, zoals bijvoorbeeld derivaten zijn gewaardeerd door middel van gebruikmaking van waarderingssystemen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten.

Het pensioenfonds belegt zelf in beleggingsfondsen, maar met het oog op de transparantie inzake de beleggingen is de informatie in deze toelichting gebaseerd op de beleggingen in de portefeuilles van deze beleggingsfondsen ("Look through").

- ┆ Beleggingen met genoteerde marktprijzen worden verhandeld aan een effectenbeurs. Hieronder vallen aandelen, obligaties en onderpanden.
- ┆ Onafhankelijke taxaties worden toegepast voor de waardering van vastgoed in bezit van het pensioenfonds. Alle vastgoedobjecten worden jaarlijks getaxeerd door externe taxateurs waarvan de onafhankelijkheid ten opzichte van de waardering onbetwist is. De juistheid en volledigheid van de gebruikte informatie voor de taxatie wordt gecontroleerd.
- ┆ De contante waarde berekening wordt bepaald door de te ontvangen kasstromen contant te maken op basis van de geldende markttrente. In de waardering is rekening gehouden met het oninbaarheidsrisico.
- ┆ Intrinsieke waarde: de marktwaarde ontleent aan de meest recente rapportages van de fundmanagers en de fund-to-fund managers. Voor fondsbeleggingen in vastgoed, private equity en infrastructuur wordt de waardering bepaald op basis van de laatst ontvangen fondsrapportages. Deze rapportages zijn door een accountant gecontroleerd maar de periode van deze rapportages loopt niet synchroon met het boekjaar van het pensioenfonds. Om deze onzekerheid te mitigeren wordt jaarlijks achteraf een aansluiting gemaakt
- ┆ Andere methode: marktwaardebepaling niet gebaseerd op marktdata, maar gebaseerd op aannames en schattingen die de prijs significant beïnvloeden.

Op basis van de toelichting op gehanteerde waarderingssystematiek is onderstaande tabel opgenomen.

	Genoteerde marktprijzen	Onafhankelijke taxaties	NCW- berekeningen	Intrinsieke waarde	Andere methode(n)	Totaal
Per 31 december 2021						
Vastgoedbeleggingen	514	-	-	856.983	-	857.497
Aandelen	1.137.812	-	-	349.582	-	1.487.394
Vastrentende waarden	1.533.939	-	458.347	283.145	-	2.275.431
Derivaten	-	-	45.810	13.899	-	59.709
Overige beleggingen	-	-	-	349.098	-	349.098
Totaal	2.672.265	-	504.157	1.852.707	-	5.029.129

	Genoteerde marktprijzen	Onafhankelijke taxaties	NCW- berekeningen	Intrinsieke waarde	Andere methode(n)	Totaal
Per 31 december 2020						
Vastgoedbeleggingen	2.392	-	-	684.878	-	687.270
Aandelen	28.543	-	-	1.374.736	-	1.403.279
Vastrentende waarden	1.205.964	-	454.389	463.080	-	2.123.433
Derivaten	-	-	265.684	381	-	266.065
Overige beleggingen	-	-	-	351.710	-	351.710
Totaal	1.236.899	-	720.073	2.874.785	-	4.831.757

Opgemerkt wordt dat schattingen naar hun aard subjectief zijn en dat de geschatte actuele waarden van financiële instrumenten derhalve inherent onzeker zijn aan onzekerheden en waarde-oordelen ten aanzien van volatiliteit, rentestand en kasstromen. Deze schattingen zijn momentopnames, gebaseerd op de marktomstandigheden en de op dat moment beschikbare informatie.

Vastgoedbeleggingen

De vastgoedbeleggingen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	31-12-2021		31-12-2020	
	In %		In %	
Specificatie naar soort:				
Vastgoed aandelen	855.928	99,8	686.689	99,9
Overig	1.569	0,2	581	0,1
	857.497	100,0	687.270	100,0

De vastgoedbeleggingen in portefeuille bestaan uit participaties in niet-beursgenoteerde vastgoedfondsen. Vastgoedtaxaties vormen een belangrijk onderdeel van fondswaarderingen, uitgedrukt in Net Asset Value (NAV). Het marktconform waarderen van vastgoedportefeuilles is daarmee een essentieel onderdeel van het portefeuillmanagement. De waarderingsrichtlijnen van de brancheorganisatie INREV, vastgelegd in de INREV Valuation Guidelines, zijn de richtlijnen waaraan het taxatie- en waarderingsbeleid van niet-beursgenoteerde fondsen dienen te voldoen voor de Europese fondsen in portefeuille.

De vermogensbeheerder toetst de Amerikaanse fondsen die per definitie niet aangesloten zijn bij de INREV zoveel mogelijk aan de basisprincipes van de INREV.

De belangrijkste bepalingen zijn:

- 1 De fondsdocumentatie moet details bevatten over waarderingsmethodieken en -procedures, prijsmethodologie inclusief de methoden die worden gebruikt bij de waardering van te waarden activa en de frequentie van waardering voor al het activa en passiva van het fonds.
- 1 De externe taxateur moet onafhankelijk zijn en moet beschikken over de juiste beroepskwalificaties en competentie om de taxatie van onroerend goed uit te voeren. De externe taxateur heeft derhalve een lokale en/of internationale, professionele accreditatie en is gemachtigd om taxaties uit te voeren in het betreffende land.
- 1 De benoeming van de taxateur moet minimaal eens in de drie jaar worden geëvalueerd door de fondsmanager en indien nodig gerouleerd.
- 1 De taxatiekosten van een externe taxateur mogen niet direct gekoppeld zijn aan de uitkomst van de taxatie.
- 1 Alle objecten in het fonds moeten minimaal een keer per jaar getaxeerd of geactualiseerd worden door de externe taxateur. Minimaal eens in de drie jaar moet een volledige taxatie plaatsvinden (full valuation), waarbij ook het object geïnspecteerd wordt.
- 1 De fondsmanager moet ervoor zorgen dat uitgebreide, passende en transparante informatie wordt verstrekt aan de externe taxateur. Dit stelt de manager in staat een juiste waardering uit te voeren en zijn eigen beoordeling te maken van verwachte kosten, inclusief ramingen van onderhoud op lange termijn en / of grondvervuilingskosten.

- De door de externe taxateur berekende waarde is de marktwaarde.
- De externe taxateur moet zich houden aan internationaal erkende taxatiestandaarden (zoals bijv. EVS, IVS of RICS).
- Het taxatierapport moet informatie bevatten over de gebruikte taxatiemethode en de gebruikte parameters en marktontwikkelingen.
- De fondsmanager moet de taxatie beoordelen en goedkeuren voordat de taxatiewaarde wordt gebruikt in de fondswaardering.

Aandelen

De aandelen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2021		31-12-2020	
	In %		In %	
Specificatie naar soort:				
Beursgenoteerde aandelen	24.599	1,7	28.543	2,0
Private equity aandelen	217.301	14,6	118.187	8,4
Aandelenbeleggingsfondsen	1.245.513	83,7	1.256.538	89,6
Overig	-19	-	11	-
	<u>1.487.394</u>	<u>100,0</u>	<u>1.403.279</u>	<u>100,0</u>

Per balansdatum zijn geen aandelen van het pensioenfonds zelf uitgeleend. Alleen binnen het aandelenfonds van BlackRock wordt onderliggend een securities lending programma uitgevoerd.

Vastrentende waarden

De vastrentende waarden zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2021		31-12-2020	
	In %		In %	
Specificatie naar soort:				
Staatsobligaties	1.022.228	44,9	847.839	39,9
Bedrijfsobligaties	278.063	12,2	268.709	12,7
Leningen op schuldbekentenissen	146	-	146	-
Hypotheken	458.202	20,1	454.243	21,4
Covered fondsen	62.848	2,8	67.359	3,2
Obligatiebeleggingsfondsen	425.947	18,7	459.146	21,6
Overig	27.997	1,3	25.991	1,2
	<u>2.275.431</u>	<u>100,0</u>	<u>2.123.433</u>	<u>100,0</u>

Ultimo 2021 is een bedrag van € 265,3 miljoen aan obligatie uitgeleend. Dit betreffen vnl. staatsobligaties Nederland, Frankrijk en Duitsland. Voor het risico van niet-teruglevering zijn zekerheden ontvangen in aandelen voor een bedrag van € 279,7 miljoen.

Leningen op schuldbekentenis. Deze post betreft een lening aan een gezondheidsinstelling. Deze loopt af in 2024.

Derivaten

	31-12-2021	31-12-2020
Specificatie naar soort:		
Valutaderivaten	-8.369	17.132
Rentederivaten	54.179	248.552
Overig	13.899	381
	<u>59.709</u>	<u>266.065</u>

Gebruik wordt gemaakt van onder meer de volgende instrumenten:

- ┆ Valutatermijncontracten: dit zijn met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het verkopen van een valuta en de aankoop van een andere valuta, tegen een vooraf vastgestelde prijs en op een vooraf vastgestelde datum. Door middel van valutatermijncontracten worden valutarisico's afgedekt.
- ┆ Renteswaps: dit betreft via Central Counter Parties (CCP) afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het uitwisselen van rentebetalingen over een nominale hoofdsom. Door middel van swaps wordt de rentegevoeligheid van de portefeuille beïnvloed.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de derivatenposities per 31 december 2021:

Type contract	Contract- omvang	Activa	Passiva
Valutaderivaten	1.005.766	2.954	11.323
Rentederivaten	723.000	159.188	105.009
Margin account futures (liquide middelen)	-	13.899	-
		<u>176.041</u>	<u>116.332</u>

De derivaten met een negatieve waarde zijn verantwoord onder schulden.

De contractomvang geeft het bedrag aan van de onderliggende positie waarover het contract is afgesloten. De reële waarde is de waarde als het contract ultimo jaar zou worden verkocht of teruggedraaid.

Margin calls op futures worden dagelijks dan wel wekelijks door middel van kasgelden of kasgeld-equivalenten afgerekend.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de derivatenposities per 31 december 2020:

Type contract	Contract- omvang	Activa	Passiva
Valutaderivaten	835.124	18.326	1.194
Rentederivaten	433.000	346.093	97.541
Margin account futures (liquide middelen)	-	381	-
		<u>364.800</u>	<u>98.735</u>

De derivaten met een negatieve waarde zijn verantwoord onder schulden.

Overige beleggingen

De overige beleggingen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2021	31-12-2020
Specificatie naar soort:		
Infrastructuur	165.380	133.914
Achmea IM Liquiditeitenfonds	176.052	218.313
Liquide middelen	7.666	1.851
Beleggingscrediteuren	-	-2.368
	<u>349.098</u>	<u>351.710</u>

2. Vorderingen en overlopende activa

	31-12-2021	31-12-2020
Vooruitbetaalde waardeoverdrachten	-	335
Debiteuren	1.835	1.353
Vooruit betaalde administratiekosten	80	-
Overige vorderingen	37	-
	<u>1.952</u>	<u>1.688</u>

3. Overige activa

	31-12-2021	31-12-2020
Liquide middelen	<u>1.092</u>	<u>3.147</u>

Onder de liquide middelen worden opgenomen die kasmiddelen en tegoeden op bankrekeningen, die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn en niet het karakter van beleggingen hebben.

4. Fondsvermogen

Mutatieoverzicht fondsvermogen

	Algemene reserve
Stand per 1 januari 2021	-286.789
Uit bestemming saldo van baten en lasten	534.190
Stand per 31 december 2021	247.401
	Algemene reserve
Stand per 1 januari 2020	-96.695
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-190.094
Stand per 31 december 2020	-286.789

	31-12-2021		31-12-2020	
	In %		In %	
Solvabiliteit				
Pensioenvermogen	4.927.277	105,3	4.668.774	94,2
Af: technische voorzieningen	4.679.876	100,0	4.955.563	100,0
Eigen vermogen	247.401	5,3	-286.789	-5,8
Af: vereist eigen vermogen	871.998	18,6	908.918	18,3
Vrij vermogen	-624.597	-13,3	-1.195.707	-24,1
Minimaal vereist eigen vermogen	201.235	4,3	212.530	4,3
Actuele dekkingsgraad		105,3		94,2
Beleidsdekkingsgraad		100,0		89,5
Reële dekkingsgraad		125,3		114,2

De vermogenspositie van het pensioenfonds kan worden gekarakteriseerd als dekkingstekort. Voor de berekening van het vereist eigen vermogen wordt gebruik gemaakt van het standaard model.

Het verloop van de actuele dekkingsgraad is als volgt:

	2021	2020
	%	%
Dekkingsgraad per 1 januari	94,2	97,8
M1 Premie	-1,2	-1,1
M2 Uitkeringen	-0,1	-
M3 Toeslagen	-	-
M4 RTS	6,2	-13,0
M5 Rendement	5,9	9,2
M6 Overigen	0,1	2,9
Kruisefect	0,2	-1,6
Dekkingsgraad per 31 december	105,3	94,2

Herstelplan

De beleidsdekkingsgraad lag eind 2020 met 89,5% lager dan de per 31 december 2020 vereiste dekkingsgraad (118,3%). Dit betekent dat het lopende herstelplan geactualiseerd moest worden naar de situatie per 1 januari 2021. Het pensioenfonds heeft dan ook in 2021 een evaluatie van het herstelplan ingediend bij DNB. Hieruit blijkt dat de financiële positie van het fonds in 2030 is hersteld. Herstel wordt dus verwacht binnen de gestelde hersteltermijn van 10 jaar en zonder aanvullende maatregelen. Daarnaast blijkt uit het geactualiseerde herstelplan dat indexatie naar verwachting vanaf 2028 weer deels mogelijk is.

5. Technische voorzieningen

Mutatieoverzicht technische voorzieningen

	Voorziening pensioen- verplichting
Stand per 1 januari 2021	4.955.563
Mutatie technische voorziening	-275.687
Stand per 31 december 2021	4.679.876
	Voorziening pensioen- verplichting
Stand per 1 januari 2020	4.384.789
Mutatie technische voorzieningen	570.774
Stand per 31 december 2020	4.955.563

Mutatie technische voorziening

	2021	2020
Pensioenopbouw	131.938	105.484
Rentetoevoeging	-27.251	-14.601
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-77.495	-70.726
Onttrekking voor uitvoeringskosten	1.198	765
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-2.215	-16
Wijziging marktrente	-307.770	674.973
Wijziging actuariële uitgangspunten	-	-126.881
Overige wijzigingen	5.908	1.776
	<u>-275.687</u>	<u>570.774</u>

De voorziening voor pensioenverplichtingen is naar categorie van deelnemers als volgt samengesteld:

	31-12-2021		31-12-2020	
	Aantal		Aantal	
Deelnemers	23.433	2.544.533	23.130	2.790.534
Gewezen deelnemers	7.934	647.958	8.298	709.288
Pensioentrekkenden	7.237	1.483.645	6.641	1.452.855
Voorziening toekomstige beroepsarbeidsongeschiktheid	-	3.740	-	2.886
	<u>38.604</u>	<u>4.679.876</u>	<u>38.069</u>	<u>4.955.563</u>

De voorziening toekomstige kosten is opgenomen onder de betreffende categorie en bedraagt 2,2% van de TV.

Korte beschrijving van de pensioenregeling

Vanaf 1 januari 2016 is de regeling met lage opbouw (de Basisregeling) de verplichte regeling van het pensioenfonds. Deelnemers die voor 1 januari 2016 een hogere premie betaalden op basis van de regeling met hogere opbouw (de BasisPlusregeling) mogen de hogere opbouw en premie ook na 1 januari 2016 voortzetten. De BasisPlusregeling is gesloten voor nieuwe toetreders.

Binnen de pensioenregeling met de lagere opbouw wordt door de fysiotherapeuten in loondienst per deelnemersjaar een ouderdomspensioen opgebouwd van 0,57% van de voor dat deelnemersjaar geldende pensioengrondslag (middelloonsysteem). Binnen de pensioenregeling met de hogere opbouw wordt door de fysiotherapeut in loondienst 1,00% van de voor dat deelnemersjaar geldende pensioengrondslag opgebouwd. Voor zelfstandig werkende fysiotherapeuten wordt binnen de pensioenregeling met de lagere opbouw een ouderdomspensioen opgebouwd van 0,41% van de voor dat deelnemersjaar geldende pensioengrondslag. Binnen de pensioenregeling met de hogere opbouw wordt door de zelfstandig werkende fysiotherapeut 0,72% van de voor dat deelnemersjaar geldende pensioengrondslag opgebouwd. Verder wordt een partnerpensioen verzekerd van 70% van het te bereiken ouderdomspensioen en een wezenpensioen ter grootte van 20% van het vastgestelde nabestaandenpensioen voor kinderen tot 23 jaar. Tot slot kan vrijstelling van premiebetaling bij blijvende volledige beroepsarbeidsongeschiktheid vrijwillig worden meeverzekerd. In geval van blijvende volledige beroepsarbeidsongeschiktheid wordt vanaf 2015 de pensioenopbouw tot uiterlijk pensioeningang maar niet langer dan tot de 67ste verjaardag voortgezet zonder dat daarvoor jaarlijks door de deelnemer een premie is verschuldigd.

Toeslagverlening

Op de opgebouwde pensioenaanspraken en ingegane pensioenrechten wordt jaarlijks een onvoorwaardelijke toeslag verleend van 2,0%. Afhankelijk van de financiële positie van het pensioenfonds kan het bestuur echter jaarlijks beslissen dat een hogere - voorwaardelijke - toeslag kan worden verleend. De toeslagverlening wordt gedeeltelijk uit de premie gefinancierd. Voor de voorwaardelijke toeslagverlening is geen bestemmingsreserve gevormd.

In 2021 heeft het bestuur besloten geen voorwaardelijke toeslag te verlenen per 1 januari 2022.

6. Overige schulden en overlopende passiva

	31-12-2021	31-12-2020
Derivaten met negatieve waarde	116.332	98.735
Cash collateral	95.752	163.412
Te betalen kosten	6.571	2.370
Afdrachten inzake pensioenen	1.485	1.396
Deelnemersvereniging Pensioenfonds Fysiotherapeuten	45	53
Uitkeringen/overdrachten	1.043	587
	<u>221.228</u>	<u>266.553</u>

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Risicobeheer en derivaten

Solvabiliteitsrisico

Het pensioenfonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het pensioenfonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de marktwaarde van de pensioenverplichtingen.

Het belangrijkste risico voor het pensioenfonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het pensioenfonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het pensioenfonds zich negatief ontwikkelt, beschikt het bestuur van het pensioenfonds over een aantal sturingsmiddelen om het evenwicht tussen enerzijds het fondsvermogen en de voorziening pensioenverplichtingen en anderzijds het totaal vereist vermogen te herstellen.

De actuele aanwezige dekkingsgraad heeft zich als volgt ontwikkeld:

	Pensioen- vermogen	Technische voorziening	Dekkingsgraad %
Stand per 31 december 2020	4.668.774	4.955.563	94,2
Mutatie	258.503	-275.687	11,1
Stand per 31 december 2021	<u>4.927.277</u>	<u>4.679.876</u>	<u>105,3</u>

	31-12-2021	31-12-2020
Het tekort op het vereist eigen vermogen is als volgt:		
Technische voorziening	4.679.876	4.955.563
Buffers:		
S1 Renterisico	102.333	48.809
S2 Risico zakelijke waarden	672.823	697.699
S3 Valutarisico	163.746	175.475
S4 Grondstoffenrisico	-	-
S5 Kredietrisico	190.909	245.613
S6 Verzekeringstechnisch risico	142.348	149.247
S7 Liquiditeitsrisico	-	-
S8 Concentratierisico	-	-
S9 Operationeel risico	-	-
S10 Actief beheerrisico	120.571	124.003
Diversificatie effect	-520.732	-531.928
Totaal S (vereiste buffers)	871.998	908.918
Vereist vermogen (art. 132 WvB)	5.551.874	5.864.481
Pensioenvermogen (totaal activa - schulden)	4.927.277	4.668.774
Tekort	-624.597	-1.195.707

Het pensioenfonds heeft ter afdekking van valuta- en renterisico's derivatencontracten afgesloten. Hiermee is bij het bepalen van de vereiste buffers rekening gehouden door de valuta- en rentepositie na afdekking op te nemen. Bij de berekening van de buffers past het pensioenfonds de standaardmethode toe. Voor de samenstelling van de beleggingen wordt uitgegaan van de normportefeuille.

Beleid en risicobeheer

Het risicomanagement proces voor de financiële risico's is erop gericht het algehele balansrisico van het pensioenfonds te beheersen. Hierbij wordt het actuele risicoprofiel van de portefeuille vergeleken met het lange termijn beoogde risicoprofiel, zoals vastgesteld in ALM-studie en portefeuilleconstructie. Dit kan gaan afwijken als gevolg van marktontwikkelingen en/of ontwikkelingen in de (samenstelling van de) portefeuille. De basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid is gelegen in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de volgende belangrijkste (beleggings-)risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruikgemaakt van derivaten.

Marktrisico's (S1 - S4)

Het marktrisico omvat het renterisico, het prijs(koers)risico, valutarisico en het grondstoffenrisico. Marktrisico omvat de mogelijkheden voor winst of verlies en door een verandering van marktfactoren. Marktfactoren kunnen bijvoorbeeld marktprijzen zijn van aandelen, grondstoffen, vastgoed en private equity (prijsrisico), maar ook valutakoersen (valutarisico) of rentes (renterisico).

De strategie van het pensioenfonds met betrekking tot het beleggingsrisico wordt bepaald door de beleggingsdoelstellingen. Het marktrisico wordt op dagelijkse basis beheerst in overeenstemming met de aanwezige beleidskaders en richtlijnen. De overallmarktposities worden periodiek gerapporteerd aan het bestuur.

De mate waarin de beleggingsportefeuille van het pensioenfonds gevoelig is voor het prijs- en renterisico is in de volgende alinea weergegeven, vervolgens worden de risico's die het pensioenfonds loopt nader toegelicht.

S1 Renterisico

Renterisico is het risico dat de waarden van de portefeuille vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen veranderen als gevolg van ongunstige veranderingen in de marktrente. Dit risico bestaat doordat beleggingen en verplichtingen niet in dezelfde mate gevoelig zijn voor rentebewegingen. Het renterisico neemt af naarmate de looptijd van de beleggingen meer overeenkomt met de looptijd van de verplichtingen.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duration. De duration is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren.

	31-12-2021		31-12-2020	
	Balanswaarde	Duration	Balanswaarde	Duration
Vastrentende waarden (voor derivaten)	2.275.431	7,7	2.123.433	7,3
Totale portefeuille (na derivaten)	5.029.129	9,9	4.831.757	9,9
Technische voorziening	4.679.876	23,2	4.955.563	23,5

Op balansdatum is de duration van de beleggingen aanzienlijk korter dan de duration van de verplichtingen. Er is derhalve sprake van een zogenaamde "duration-mismatch". Dit betekent dat bij een rentestijging de waarde van beleggingen minder snel daalt dan de waarde van de verplichtingen (bij toepassing van de actuele marktrentestructuur) waardoor de dekkingsgraad zal stijgen. Bij een rentedaling zal de waarde van de beleggingen minder snel stijgen dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad daalt.

Het pensioenfonds dekt het renterisico van de dekkingsgraad voor 50% af.

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

	31-12-2021		31-12-2020	
	In %		In %	
Resterende looptijd < 1 jaar	211.955	9,3	290.244	13,7
Resterende looptijd > 1 en < 5 jaar	540.446	23,8	496.676	23,4
Resterende looptijd > 5 jaar	1.523.030	66,9	1.336.513	62,9
	<u>2.275.431</u>	<u>100,0</u>	<u>2.123.433</u>	<u>100,0</u>

S2 Risico zakelijke waarden

Prijsrisico is het risico van waardewijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardewijzigingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijsrisico kan worden gemitigeerd door diversificatie. In aanvulling hierop kan het prijsrisico worden gehedged door het gebruik van afgeleide financiële instrumenten (derivaten), zoals opties en futures.

	31-12-2021		31-12-2020	
	In %		In %	
Specificatie vastgoedbeleggingen naar aard:				
Participaties in vastgoedmaatschappijen	855.928	99,8	686.689	99,9
Overig	1.569	0,2	581	0,1
	<u>857.497</u>	<u>100,0</u>	<u>687.270</u>	<u>100,0</u>

	31-12-2021		31-12-2020	
	In %		In %	
Specificatie vastgoedbeleggingen naar regio:				
Europa	667.014	77,8	609.473	88,7
Noord Amerika	140.406	16,4	77.141	11,2
Azië	50.077	5,8	656	0,1
	<u>857.497</u>	<u>100,0</u>	<u>687.270</u>	<u>100,0</u>

	31-12-2021		31-12-2020	
	In %		In %	
Specificatie aandelen naar sector:				
Beleggingsinstellingen	28.034	1,9	-	-
Financiële instellingen (w.o. banken en verzekeraars)	184.871	12,4	196.712	14,0
Energie	43.080	2,9	46.884	3,5
Industrie	137.118	9,2	145.043	10,3
Technologie	240.773	16,2	208.156	14,8
Gezondheidszorg	129.313	8,7	123.547	8,8
Telecommunicatie	101.038	6,8	105.877	7,5
Basismaterialen	75.976	5,1	86.053	6,1
Handel	223.932	15,1	243.646	17,4
Nutsbedrijven	28.462	1,9	33.821	2,4
Diversen	294.797	19,8	213.540	15,2
	<u>1.487.394</u>	<u>100,0</u>	<u>1.403.279</u>	<u>100,0</u>
	<u>31-12-2021</u>		<u>31-12-2020</u>	
	In %		In %	

Specificatie aandelen naar regio:				
Mature markets	1.272.731	85,6	1.153.319	82,2
Emerging markets	214.663	14,4	249.960	17,8
	<u>1.487.394</u>	<u>100,0</u>	<u>1.403.279</u>	<u>100,0</u>

S3 Valutarisico

Het pensioenfonds reduceert het valutarisico door de exposure (blootstelling) naar vreemde valuta deels af te dekken. Conform het strategisch beleid van het pensioenfonds wordt 75% van het valutarisico voor de Amerikaanse dollar (USD), het Britse pond (GBP) en de Japanse yen (JPY) bij aandelen en private equity afgedekt vanuit de valuta overlay. Voor vastgoed, infrastructuur en hedgefonds wordt 100% afgedekt van genoemde valuta. Er is sprake van een bandbreedte van +/- 5% ten opzichte van de af te dekken exposure op maandultimo.

Het totaalbedrag dat door het pensioenfonds buiten de euro werd belegd bedroeg ultimo 2021 circa 37,0% (2020: 32,9%) van de beleggingsportefeuille. Ultimo 2021 was 53,9% (2020: 52,4%) van het totale valutarisico afgedekt. 46,1% (2020: 47,6%) van het valutarisico was niet afgedekt, hetgeen betekent dat ongeveer 17,1% (2020: 15,6%) van het totaalbedrag dat door het pensioenfonds werd belegd niet was afgedekt.

De vreemde valutapositie voor en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

	Positie voor afdekking	Afdekking met valutaderivaten	Nettopositie na afdekking 2021	Nettopositie na afdekking 2020
US Dollar	1.173.278	-879.550	293.728	119.494
Britse Pond	87.496	-56.127	31.369	45.407
Japanse Yen	83.600	-54.421	29.179	26.057
Zwitserse Frank	27.197	-	27.197	48.866
Hong Kong Dollar	49.913	-	49.913	65.173
Indonesische Roepies	13.133	-	13.133	12.513
Zuid Koreaanse Won	35.655	-	35.655	47.763
Zweedse Kroon	17.020	-	17.020	19.319
Noorse Kroon	2.895	-	2.895	3.802
Deense Kroon	10.498	-	10.498	22.465
Overig	335.088	-395	334.693	316.601
	<u>1.835.773</u>	<u>-990.493</u>	<u>845.280</u>	<u>727.460</u>

S4 Grondstoffenrisico

Het grondstoffenrisico betreft alle risico's die te maken hebben met beleggingen in grondstoffen (commodities), zoals risico's die voortvloeien uit een veranderend vraag en aanbod. De omvang van de buffer voor het grondstoffenrisico moet dusdanig zijn dat een waardedaling van 35% kan worden opgevangen voor dat deel van de portefeuille dat in grondstoffen is belegd. Aangezien het pensioenfonds geen beleggingen heeft in grondstoffen hoeft het pensioenfonds hiervoor geen buffer aan te houden.

S5 Kredietrisico

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het pensioenfonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het pensioenfonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC)-derivatenposities worden aangegaan.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het pensioenfonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten waardoor het pensioenfonds financiële verliezen lijdt.

Beheersing vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft jegens het pensioenfonds; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand en dergelijke bij hypothecaire geldleningen en het uitlenen van effecten; het hanteren van prudente verstrekkingnormen bij hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het pensioenfonds enkel belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert.

	31-12-2021		31-12-2020	
	In %		In %	
Specificatie vastrentende waarden naar sector:				
Nederlandse overheidsinstellingen	201.745	8,9	130.262	6,1
Buitenlandse overheidsinstellingen	1.030.278	45,3	878.925	41,4
Beleggingsinstellingen	98.520	4,3	103.261	4,9
Financiële instellingen	596.472	26,2	555.077	26,1
Handel	98.639	4,3	115.019	5,4
Basismaterialen	20.998	0,9	28.187	1,3
Industrie	57.903	2,5	62.020	2,9
Olie en gas	38.910	1,7	48.140	2,3
Nutsbedrijven	25.297	1,1	25.318	1,2
Technologie	16.327	0,7	23.747	1,1
Gezondheidszorg	25.550	1,1	33.226	1,6
Telecommunicatie	29.172	1,3	25.587	1,2
Andere instellingen	35.620	1,7	94.664	4,5
	2.275.431	100,0	2.123.433	100,0

	31-12-2021		31-12-2020	
	ln %		ln %	
Specificatie vastrentende waarden naar regio:				
Mature markets	1.968.708	86,5	1.836.316	86,5
Emerging markets	306.723	13,5	287.117	13,5
	2.275.431	100,0	2.123.433	100,0

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille kan het volgende overzicht worden gegeven:

	31-12-2021		31-12-2020	
	In %		In %	
AAA	656.788	28,9	503.794	23,7
AA	627.485	27,6	626.265	29,5
A	269.167	11,8	189.014	8,9
BBB	248.774	10,9	270.058	12,7
BB	152.100	6,7	141.598	6,7
B	122.005	5,4	118.844	5,6
CCC	51.327	2,3	49.281	2,3
CC	1.205	0,1	2.171	0,1
C	122	-	177	-
D	1.928	0,1	1.876	0,1
Geen rating	144.530	6,2	220.355	10,4
	<u>2.275.431</u>	<u>100,0</u>	<u>2.123.433</u>	<u>100,0</u>

De tabel toont het kredietrisico van de vastrentende portefeuille door middel van een rating, waarbij AAA de hoogste rating (hoogste kredietwaardigheid) is. Getoond wordt een composit rating. Deze rating is gelijk aan de mediaan van de actuele ratings van Moody's, S&P en Fitch. Indien er alleen ratings beschikbaar zijn van twee rating agencies, dan wordt de laagste rating gebruikt. Bij slechts één rating geldt deze desbetreffende rating. Obligaties of instrumenten die geen rating hebben worden apart getoond.

Onder geen rating zijn o.a. opgenomen, Dynamic Credit Dutch Mortgage Fund ad 98.513, Achmea IM Global High Yield Fund ad 14.227, Ninety One Emerging Markets LC Dynamic Debt Fund ad 19.804 en L&G EM Government Bond (Local Currency) Index Fund ad 2.957.

In 2020 waren onder geen rating o.a. opgenomen, Dynamic Credit Dutch Mortgage Fund ad 103.260, Ninety One Emerging Markets LC Dynamic Debt Fund ad 62.425, Achmea IM Global High Yield Fund ad 29.146 en L&G EM Government Bond Index Fund ad 18.149.

S6 Verzekeringstechnische risico's (actuariële risico's)

De technische voorziening wordt vastgesteld op basis van een prudente inschatting van de (toekomstige ontwikkeling van de) overlevingskansen en het (toekomstige) beroepsarbeidsongeschiktheidsrisico dat het pensioenfonds loopt. Deze risico's worden door het pensioenfonds beheerst door periodiek na te gaan of de inschatting van de (toekomstige) overlevingskansen en van de (toekomstige) beroepsarbeidsongeschiktheidsrisico's nog steeds adequaat is. Het pensioenfonds laat zich hieromtrent periodiek adviseren door de adviserend actuaire van het pensioenfonds. Voorts worden de gehanteerde actuariële grondslagen jaarlijks getoetst door de certificerende actuaire van het pensioenfonds.

Langlevenrisico

Langlevenrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de technische voorziening. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting.

Door toepassing van de Prognosetafel AG2020 met adequate correcties voor ervaringssterfte worden de sterftekansen van de deelnemerspopulatie zo goed mogelijk ingeschat. Voor de verre toekomst zijn deze schattingen echter onvermijdelijk onzeker, hetgeen leidt tot collectief langlevenrisico (de kans dat de levensverwachting van de populatie meer toeneemt dan verwacht). Dit collectieve langlevenrisico wordt gedeeld binnen het collectief van alle (gewezen) deelnemers van het pensioenfonds.

Overlijdensrisico

Het overlijdensrisico betekent dat het pensioenfonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het pensioenfonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen.

Beroepsarbeidsongeschiktheidsrisico

Het beroepsarbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het pensioenfonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een beroepsarbeidsongeschiktheidspensioen (schadereserve). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien. Het beleid van het pensioenfonds is om het overlijden- en arbeidsongeschiktheidsrisico niet te herverzekeren.

Toeslagrisico

Naast de onvoorwaardelijke toeslag heeft het bestuur van het pensioenfonds de ambitie om het pensioen extra te indexeren. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de ontwikkelingen van de financiële positie. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat deze extra toeslag voorwaardelijk is.

S7 Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het pensioenfonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Het liquiditeitsrisico wordt door het pensioenfonds beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Voor de korte termijn maakt het pensioenfonds gebruik van een liquiditeitsprognose waarbij rekening wordt gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies.

De volgende zaken zijn van belang met betrekking tot het liquiditeitsrisico:

- ┆ De komende jaren zullen, naar verwachting, de inkomende premies het niveau van de uitkeringen overtreffen.
- ┆ Ultimo 2021 zijn er voldoende obligaties, die onmiddellijk zonder waardeverlies verkocht kunnen worden om een eventuele onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren.

Hieruit blijkt dat op dit moment geen liquiditeitsrisico's voor het pensioenfonds bestaan. In de solvabiliteitstoets van het pensioenfonds worden hier dan ook geen buffers voor aangehouden.

S8 Concentratierisico

Grote posten zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd. Als grote post wordt aangemerkt elke post die meer dan 2% van het balanstotaal uitmaakt.

Gezien het beleggingsbeleid betreft dit risico bijna alle aandelenfondsen en een drietal beleggingen van de vastrentende waarden in staats(gerelateerde) fondsen.

In het algemeen geldt dat concentratierisico kan optreden als een adequate spreiding van activa en passiva ontbreekt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. Een portefeuille van leningen die sterk sectorgebonden is, kan door deze sectorconcentratie een verhoogd risico lopen. Indien aandelen in dezelfde sector worden aangehouden is sprake van een cumulatief concentratierisico.

	31-12-2021	31-12-2020
Dit betreft (staats)obligaties van:		
Duitsland	311.386	245.226
Nederland	187.216	123.011

S9 Operationeel risico

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het pensioenfonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen, enzovoorts. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur.

Systeemrisico

Het systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert waardoor beleggingen van het pensioenfonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het pensioenfonds niet beheersbaar.

Verbonden partijen

Transacties met bestuurders

Inzake de beloning van bestuurders wordt verwezen naar pagina 132 van dit verslag. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op (voormalige) bestuurders. De bestuurders nemen deel aan de pensioenregeling van het pensioenfonds op basis van voorwaarden in het pensioenreglement.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Contractuele verplichtingen met onbepaalde looptijd

Het pensioenfonds heeft uitbestedingovereenkomsten afgesloten met de volgende partijen:

- ┆ Achmea Pensioenservices N.V., overeenkomst betreffende Pensioenbeheer;
- ┆ Achmea Investment Management B.V., overeenkomst betreffende Vermogensbeheer;
- ┆ Sweco Capital Consultants B.V., overeenkomst betreffende Vastgoedbeheer.

Het pensioenfonds heeft met Deelnemersvereniging Pensioenfonds voor Fysiotherapeuten een subsidieovereenkomst afgesloten.

De overeenkomst met Achmea Pensioenservices heeft een resterende looptijd van twee jaar.

De overeenkomst met Achmea Investment Management B.V. is in 2019 voor onbepaalde tijd verlengd met een opzegtermijn van 3 maanden en de overeenkomst met Sweco Capital Consultants is verlengd voor onbepaalde tijd met een opzegtermijn van 6 maanden.

Alle overeenkomsten samen omvatten een gezamenlijke jaarlijkse minimale verplichting van ongeveer € 10 miljoen.

Voorwaardelijke verplichtingen

Per jaareinde lopen er geen juridische procedures tegen het pensioenfonds en heeft het pensioenfonds tevens geen juridische procedures aangespannen tegenover derden.

Gebeurtenissen na balansdatum

Nieuwe (gewijzigde) UFR-methodiek

De technische voorzieningen zijn vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur van De Nederlandsche Bank per 31 december 2021 en de factoren zoals genoemd in de grondslagen bij de jaarrekening. De Nederlandsche Bank heeft toegelicht dat de rentetermijnstructuur de komende jaren in stappen wordt gewijzigd. Een wijziging die volgt uit het advies van de Commissie Parameters. Tezamen met het effect van de verwachte daling van het tienjaars voortschrijdende gemiddelde van de rente zal een verhogend effect op de technische voorzieningen ontstaan wat een drukkend effect op de dekkingsgraad heeft.

Als de technische voorziening ultimo 2021 reeds gebaseerd zou zijn op de UFR parameters die van toepassing zijn vanaf 1 januari 2022 (de tweede stap van de nieuwe UFR) dan zou de TV met circa 1,4% stijgen. De actuele dekkingsgraad zou dan 103,8% bedragen.

Oorlog in Oekraïne vanaf februari 2022

Op 24 februari 2022 viel Rusland Oekraïne binnen. Deze oorlog heeft enorme gevolgen voor Oekraïne en indirect ook voor de hele wereld. SPF belegt voor een zeer klein deel van haar portefeuille in Rusland, Belarus en Oekraïne. Op 24 februari 2022 was dit 0,3%. Als reactie op de inval zijn vergaande economische sancties aangekondigd door bepaalde landen en internationale organisaties tegen Russische entiteiten en personen. SPF heeft geen deelnemers die op de sanctielijsten staan en houdt zich aan de sanctiemaatregelen die van kracht zijn geworden ten aanzien van de beleggingsportefeuille. SPF heeft besloten te stoppen met beleggen in staatsobligaties van Rusland en Belarus zodra de sanctiemaatregelen dit toestaan.

De oorlog in Oekraïne heeft impact op economie en financiële markten. De Russische invasie van Oekraïne veroorzaakte een schok op de financiële markten. Naast de enorme menselijke tragedie van deze oorlog, heeft het conflict ook een impact op de macro economische omgeving. Dit met name door de zeer zware sancties die de westerse landen aan Rusland hebben opgelegd in reactie op de invasie. De onzekerheid over de hoogte van de toekomstige inflatie is hierdoor sterk toegenomen.

6 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

7. Bijdragen van deelnemers

	2021	2020
Vastgestelde premies	78.525	69.033
De kostendekkende, gedempte kostendekkende en feitelijke premie volgens artikel 125 van de Wvb zijn als volgt:		
	2021	2020
Kostendekkende premie	167.175	135.966
Gedempte kostendekkende premie	62.625	45.718
Feitelijke premie	78.525	69.033

De hoogte van de in 2021 door de deelnemers betaalde premie is gebaseerd op de premiepercentages die door het bestuur voor het jaar zijn vastgesteld.

Deze percentages worden door het bestuur voorafgaand aan het jaar vastgesteld op basis van de verwachte kosten voor de pensioenopbouw en de risicodekkingen, een solvabiliteitsopslag en een component ter dekking van de verwachte uitvoeringskosten in het jaar. In de berekening van de feitelijke premiepercentages is voor het jaar 2021 een rekenrente van 3,75% gehanteerd en is rekening gehouden met de in de toekomst te verlenen onvoorwaardelijke toeslag van 2,0% per jaar plus een in de toekomst mogelijk te verlenen voorwaardelijke toeslag van 1,0% per jaar.

Conform de wettelijke voorschriften wordt de kostendekkende premie na afloop van het jaar berekend op basis van de feitelijke kosten voor de pensioenopbouw en de risicodekkingen in het jaar, een solvabiliteitsopslag en de feitelijke uitvoeringskosten in het jaar. De kostendekkende premie wordt berekend op basis van de rentetermijnstructuur per 1 januari 2021 en op basis van de onvoorwaardelijke aanspraken, waaronder de in de toekomst te verlenen onvoorwaardelijke toeslag van 2,0% per jaar.

De gedempte kostendekkende premie wordt conform de wettelijke voorschriften na afloop van het jaar berekend op basis van de feitelijke kosten voor de pensioenopbouw en de risicodekkingen in het jaar en de feitelijke uitvoeringskosten in het jaar. In de berekening wordt conform de wettelijke voorschriften rekening gehouden met een voor deze premieberekening bepaald lange termijn verwacht rendement van het pensioenfonds, dat voor het jaar 2021 ongeveer overeenkomt met 4,0%. De gedempte kostendekkende premie wordt berekend op basis van de onvoorwaardelijke aanspraken (de in toekomst te verlenen onvoorwaardelijke toeslag van 2,0% per jaar) plus een in de toekomst daarbovenop mogelijk te verlenen voorwaardelijke toeslag van 1%.

De wettelijk voorgeschreven toetsing van de toereikendheid van de feitelijke premie vindt plaats ten opzichte van de gedempte kostendekkende premie. De feitelijke premie was in 2021 ruim hoger dan de gedempte kostendekkende premie als gevolg van de bovengenoemde verschillende berekeningsuitgangspunten.

De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate verantwoord.

De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt:

	2021	2020
Inkoop onvoorwaardelijke aanspraken	134.841	107.805
Risicopremie	3.459	2.791
Solvabiliteitsopslag	25.309	21.566
Uitvoeringskosten -/- vrijval uitbetalingskosten	3.566	3.804
	<u>167.175</u>	<u>135.966</u>

De samenstelling van de gedempte kostendekkende premie is als volgt:

	2021	2020
Inkoop onvoorwaardelijke aanspraken	40.301	29.052
Risicopremie	1.347	1.036
Uitvoeringskosten -/- vrijval uitbetalingskosten	3.566	5.867
Voorwaardelijke onderdelen	17.411	9.763
	<u>62.625</u>	<u>45.718</u>

De samenstelling van de feitelijke premie is als volgt:

	2021	2020
Inkoop aanspraken (inclusief 3% toekomstige toeslag)	57.873	49.307
Risicokoopsom overlijden	1.091	1.068
Risicokoopsom arbeidsongeschiktheid	843	691
Solvabiliteitsopslag	11.064	10.571
Kosten verslagjaar	7.654	7.396
	<u>78.525</u>	<u>69.033</u>

De samenstelling van de feitelijke premie is bepaald op basis van een indicatieve/benaderde uitsplitsing.

8. Beleggingsresultaten

2021	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogens-beheer	Totaal
Vastgoedbeleggingen	7.631	102.964	-4.666	105.929
Aandelen	9.714	355.953	455	366.122
Vastrentende waarden	28.664	-37.863	-630	-9.829
Derivaten	7.805	-223.038	-187	-215.420
Overige beleggingen	551	23.473	-5.103	18.921
Overige opbrengsten en lasten	-2	-	-80	-82
Toegerekende uitvoeringskosten	-	-	-612	-612
	<u>54.363</u>	<u>221.489</u>	<u>-10.823</u>	<u>265.029</u>

Op de directe beleggingsopbrengsten vastgoed zijn de exploitatiekosten ad 0 in mindering gebracht (2020: 10).

De kosten van vermogensbeheer vastgoedbeleggingen bestaan voor € 2,7 miljoen uit performance gerelateerde kosten.

2020	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogens-beheer	Totaal
Vastgoedbeleggingen	18.555	8.252	-2.393	24.414
Aandelen	10.181	46.531	-907	55.805
Vastrentende waarden	27.206	26.927	-2.970	51.163
Derivaten	8.940	245.079	-151	253.868
Overige beleggingen	3.321	-435	-754	2.132
Overige opbrengsten en lasten	-15	-	-	-15
Toegerekende uitvoeringskosten	-	-	-470	-470
	<u>68.188</u>	<u>326.354</u>	<u>-7.645</u>	<u>386.897</u>

De kosten van vermogensbeheer omvatten de kosten die door de custodian en vermogensbeheerder(s) direct bij het pensioenfonds in rekening zijn gebracht. Deze kosten bestaan uit beheervergoedingen, performance-gerelateerde vergoedingen, kosten voor fiduciair beheer en bewaarloon.

In aanvulling op de kosten vermogensbeheer zoals deze bovenstaand zijn gespecificeerd is er tevens sprake van transactiekosten en kosten die ten laste zijn gebracht van de indirecte beleggingsopbrengsten van beleggingsfondsen.

Het aandeel van het pensioenfonds in de kosten die door de vermogensbeheerders ten laste van beleggingsfondsen zijn gebracht is onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten. Deze bedragen over 2021: 29.173 (2020: 20.041).

Transactiekosten, deels geschat, zijn onderdeel van de aan- en verkooptransacties van beleggingen. Deze zijn eveneens onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen over 2021: 5.111 (2020: 4.790).

9. Pensioenuitkeringen

	2021	2020
Ouderdomspensioen	70.107	63.536
Partnerpensioen	7.402	6.784
Wezenpensioen	126	126
Afkopen	193	332
	<u>77.828</u>	<u>70.778</u>

De post afkopen is de afkoop van pensioenen die lager zijn dan € 503,24 (2020: € 497,27) per jaar overeenkomstig de Wet verplichte beroepspensioenregeling (artikel 78).

10. Uitvoeringskosten

	2021	2020
Administratiekosten	3.985	3.862
Controle- en advieskosten	344	392
Bestuurskosten en kosten Fysio pensioenforum	606	624
Toezichts- en overige kosten	697	709
Subsidie Deelnemersvereniging Pensioenfonds Fysiotherapeuten	251	243
Totaal kosten	<u>5.883</u>	<u>5.830</u>
Waarvan kosten t.b.v. vermogensbeheer	<u>-612</u>	<u>-470</u>
	<u>5.271</u>	<u>5.360</u>

De toerekening aan kosten van vermogensbeheer is gebaseerd de bestuursnotitie "Kosten vermogensbeheer jaarwerk", die is besproken en geaccordeerd in de bestuursvergadering van 8 juli 2020. De notitie beschrijft de uitgangspunten en methodiek van de kostentoerekening. Hoofddregel daarbij is dat kosten die naar hun aard feitelijk betrekking hebben op vermogensbeheer daar ook aan worden toegerekend. Voor de bestuursleden wordt gekeken naar de nieuwe beloningssystematiek, welke in juli 2021 is ingevoerd. Daarbij is afhankelijk van de rol van het bestuurslid en daarmee de mate waarin het bestuurslid zich bezighoudt met vermogensbeheer, een percentage van de beloning toegerekend aan kosten vermogensbeheer.

Ingevolge artikel 382a Titel 9 Boek 2 Burgerlijk Wetboek wordt gemeld dat de accountantskosten als volgt kunnen worden gesplitst:

	2021	2020
Onderzoek van de jaarrekening	75	74

De in de tabel vermelde honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening 2021 (2020) hebben betrekking op de totale honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening 2021 (2020), ongeacht of de werkzaamheden al gedurende het boekjaar 2021 (2020) zijn verricht.

Deze werkzaamheden zijn zowel in 2021 als 2020 uitgevoerd door KPMG Accountants N.V.

Overeenkomstig artikel 104 van de Wvb wordt vermeld dat het pensioenfonds in het afgelopen jaar geen dwangsommen en boetes zijn opgelegd.

Vacatievergoeding

In totaal is aan presentiegelden (vacatiegelden en leesvergoeding) € 559.000 (2020: € 516.000) aan de bestuurders en aspirant bestuurders uitgekeerd. In de presentiegelden is naast de bestuurderswerkzaamheden tevens begrepen de urenbesteding voor werkzaamheden in de verschillende commissies (incl. beleggingsadviescommissie), vertegenwoordiging van het pensioenfonds, bijeenkomsten alsmede het volgen van cursussen en deskundigheidstrainingen.

Personeelsleden

Bij het pensioenfonds zijn geen werknemers in dienst.

11. Mutatie technische voorziening

	2021	2020
Pensioenopbouw	131.938	105.484
Rentetoevoeging	-27.251	-14.601
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-77.495	-70.726
Onttrekking voor uitvoeringskosten	1.198	765
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-2.215	-16
Wijziging marktrente	-307.770	674.973
Wijziging actuariële uitgangspunten	-	-126.881
Overige wijzigingen	5.908	1.776
	<u>-275.687</u>	<u>570.774</u>

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariële berekende waarde van de in het verslagjaar opgebouwde onvoorwaardelijke aanspraken op ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen.

Dit is inclusief de onvoorwaardelijke toeslag van 2,00%.

Toeslagen

Het pensioenfonds streeft ernaar de opgebouwde pensioenrechten van de deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden te verhogen voor zover de financiële positie van het pensioenfonds dit toelaat. Deze voorwaardelijke verhoging per 1 januari 2022 bedraagt 0,0% (1 januari 2021 0,0%).

Rentetoevoeging

De voorziening pensioenverplichtingen is in het boekjaar opgerent met -0,533% (2020: -0,324%). Dit is de éénjaarsrente uit de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december 2020.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de uitbetaling van pensioenen van de verslagperiode.

Onttrekking voor uitvoeringskosten

Toekomstige uitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de kosten van de verslagperiode.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Onder toelichting 12 is de wijziging uit hoofde van overdracht van rechten opgenomen.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente.

Overige wijzigingen

Onder overige mutatie voorziening pensioenverplichtingen wordt onder andere opgenomen de mutatie voor overlevingskansen en de mutatie door beroepsarbeidsongeschiktheid.

De mutatie op overlevingskansen ontstaat doordat het aantal overlijdensgevallen in het jaar afwijkt van hetgeen met de gehanteerde overlevingstafels wordt verondersteld. In algemene zin geldt dat, indien minder personen overlijden dan verondersteld (ondersterfte), dit een verlies oplevert op het ouderdomspensioen en een winst op het partnerpensioen. Bij oversterfte is het omgekeerde het geval.

De mutatie op beroepsarbeidsongeschiktheid ontstaat doordat er een premievrijstelling geldt bij beroepsarbeidsongeschiktheid.

Specificatie overige mutatie voorziening pensioenverplichtingen

	2021	2020
Kanssystemen		
Mutatie voor overlevingskansen	3.114	-1.258
Mutatie door beroepsarbeidsongeschiktheid	1.341	1.050
Actuarieel resultaat op mutaties	1.453	1.984
	<u>5.908</u>	<u>1.776</u>

12. Saldo waardeoverdrachten

	2021	2020
Inkomende waardeoverdrachten kleine pensioenen	2.675	2.216
Uitgaande waardeoverdrachten kleine pensioenen	-4.627	-1.328
	<u>-1.952</u>	<u>888</u>

Dit betreft de ontvangst van of betaling aan pensioenfondsen of pensioenverzekeraar van respectievelijk de vorige of nieuwe pensioenuitvoerder van de opgebouwde pensioenen van deelnemers die bij verandering van werkomgeving zijn opgebouwd.

	2021	2020
Wijziging technische voorziening inzake overdracht van rechten:		
- toevoeging aan de technische voorzieningen	2.320	2.016
- onttrekking aan de technische voorzieningen	-4.535	-2.032
	<u>-2.215</u>	<u>-16</u>

	2021	2020
Het resultaat op de waardeoverdrachten is als volgt:		
- de overgenomen pensioenverplichtingen	355	200
- de overgedragen pensioenverplichtingen	-92	704
	<u>263</u>	<u>904</u>

Belastingen

De activiteiten van het pensioenfonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

Bestemming van saldo van baten en lasten

Het bestuur heeft besloten het resultaat over het boekjaar te muteren op het fondsvermogen.

Vaststelling van de jaarrekening door het bestuur

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds voor Fysiotherapeuten heeft de jaarrekening 2021 vastgesteld in de vergadering van 15 juni 2022.

Tilburg, 15 juni 2022

Het Bestuur

T.P.J.A.van den Heuvel Voorzitter

B. de Berg Secretaris

W.J.T. Sillen

J.H. Sluis

A. Barszczowski

W. Molenaar

M.G. Hof

J.J.J. Stammen

OVERIGE GEGEVENS

1 BESTEMMING VAN SALDO VAN BATEN EN LASTEN

De wijze waarop het resultaat van het boekjaar moet worden verdeeld is niet opgenomen in de statuten van Stichting Pensioenfonds voor Fysiotherapeuten.

2 ACTUARIËLE VERKLARING

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds voor Fysiotherapeuten te Amersfoort is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Wet verplichte beroepspensioenregeling over het boekjaar 2021.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds voor Fysiotherapeuten, zoals vereist conform artikel 143 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 20.000.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 1.000.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 142 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 121 tot en met 135 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling.

De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of :

- ┆ toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- ┆ het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- ┆ de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- ┆ het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn, als geheel gezien, toereikende technische voorzieningen vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 121 tot en met 135 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling, met uitzondering van artikel 127 (vereist eigen vermogen).

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds voor Fysiotherapeuten is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen. Voor de volledigheid merk ik op dat, als op balansdatum in de rentetermijnstructuur rekening zou worden gehouden met de UFR-methodiek zoals deze door DNB in 2022 wordt toegepast, mijn oordeel over de vermogenspositie zou wijzigen in slecht. Het eigen vermogen zou in dat geval lager zijn dan het minimaal vereist eigen vermogen.

In het kader van dit oordeel wijs ik op de ontwikkelingen na balansdatum als gevolg van de Oekraïne crisis, zoals die door het pensioenfonds in het jaarverslag zijn toegelicht

Purmerend, 15 juni 2022

drs. C.G.M. Kroon AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Stichting Pensioenfonds voor Fysiotherapeuten

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2021

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds voor Fysiotherapeuten per 31 december 2021 en van het saldo van baten en lasten over 2021, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Wat we gecontroleerd hebben

Wij hebben de jaarrekening 2021 van Stichting Pensioenfonds voor Fysiotherapeuten ('de Stichting' of 'het fonds') te Amersfoort gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de balans per 31 december 2021;
- 2 de staat van baten en lasten over 2021;
- 3 het kasstroomoverzicht over 2021; en
- 4 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Stichting zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van continuïteit, fraude en niet naleven wet- en regelgeving en de kernpunten van onze controle moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Controleaanpak

Samenvatting

Materialiteit

- Materialiteit van EUR 20 miljoen
- 0,4% van het pensioenvermogen

Continuïteit, Fraude & Noclar

- Continuïteit: geen significante continuïteitsrisico's geïdentificeerd
- Fraude en niet naleven wet- en regelgeving (Noclar): risico op het doorbreken interne beheersing door het bestuur (een verondersteld risico)

Kernpunten

- Waardering van beleggingen voor risico pensioenfonds gebaseerd op 'netto contante waarde'-berekeningen en intrinsieke waarde
- Waardering van de technische voorzieningen

Oordeel

Goedkeurend

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 20 miljoen (2020: EUR 17 miljoen). Voor de bepaling van de materialiteit wordt uitgegaan van het pensioenvermogen per 31 december 2021 (circa 0,4%). Wij beschouwen het pensioenvermogen als de meest geschikte benchmark, omdat het pensioenvermogen een bepalende factor is in de berekening van de (beleids)dekkingsgraad die de financiële positie van de Stichting weergeeft. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij hebben met het bestuur afgesproken dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven EUR 1 miljoen rapporteren aan het bestuur alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Voor de controle van de uitvoeringskosten hebben wij met het bestuur afgesproken een lagere materialiteit te hanteren van EUR 50 duizend.

Reikwijdte van de controle

Uitbesteding van bedrijfsprocessen aan dienstverleners

De Stichting heeft het beheer van de beleggingen in vastgoed uitbesteed aan Sweco Capital Consultants B.V. Het beheer van de overige beleggingen en de vermogensbeheeradministratie is uitbesteed aan Achmea Investment Management B.V. De pensioenadministratie is uitbesteed aan Achmea Pensioenservices N.V.

De jaarrekening wordt opgesteld op basis van informatie over de beleggingen en beleggingsopbrengsten die is verstrekt door Sweco Capital Consultants B.V. en Achmea Investment Management B.V. en informatie over de technische voorziening, premiebijdragen, pensioenuitkeringen en overige financiële posten die is verstrekt door Achmea Pensioenservices N.V.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verwerven van inzicht in de aard en de significantie van de door de dienstverleners verleende diensten en in het effect ervan op de voor de controle relevante interne beheersing van de Stichting. Op basis hiervan identificeren wij de risico's op een afwijking van materieel belang en zetten wij controlewerkzaamheden op en voeren wij deze uit om op deze risico's in te spelen.

Bij de uitvoering van onze controle op de premies, uitkeringen en technische voorziening maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van andere onafhankelijke accountants inzake de voor de Stichting relevante interne beheersingsmaatregelen van Achmea Pensioenservices N.V., zoals weergegeven in de specifiek daarvoor opgestelde (Standaard 3402 type II-) rapportage.

Onze controlewerkzaamheden bestaan uit het bepalen van de minimaal verwachte interne beheersingsmaatregelen en het bespreken van de beheersomgeving bij de dienstverlener met vertegenwoordigers van de dienstverlener. Op basis daarvan evalueren wij de in de Standaard 3402-rapportage beschreven interne beheersingsmaatregelen, de verrichte werkzaamheden ter toetsing van de effectieve werking gedurende 2021 en de uitkomsten daarvan. Ook beoordelen wij de evaluatie door het bestuur van de kwaliteit van de uitbesteding aan Achmea Pensioenservices N.V.

Wij hebben eigen gegevensgerichte analyses ten aanzien van premiebijdragen en pensioenuitkeringen uitgevoerd waarbij wij de uitkomsten hebben getoetst op basis van verwachtingen die wij zelf hiervoor hebben ontwikkeld. Wij hebben door middel van deelwaarnemingen beleggingen, beleggingsstromen, mutaties in de pensioenadministratie, premiebijdragen en pensioenuitkeringen aan de hand van brondocumentatie bij de dienstverlener onderzocht.

Bij de uitvoering van onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van andere onafhankelijke accountants.

Achmea Investment Management B.V. heeft op grond van de overeenkomst met de Stichting aan een onafhankelijke accountant opdracht gegeven de informatie inzake beleggingen ten behoeve van de jaarrekening van de Stichting te controleren.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel bij de jaarrekening zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de controlewerkzaamheden van deze accountant. In dit kader hebben wij de accountant schriftelijke instructies gegeven omtrent de aard en omvang van de uit te voeren werkzaamheden. De accountant heeft, op onze instructie, de controle uitgevoerd met een materialiteit van EUR 15 miljoen en daarbij ook bijzondere aandacht besteed aan het hierna genoemde kernpunt van onze controle voor de waardering van beleggingen voor risico pensioenfondsen gebaseerd op 'netto contante waarde'-berekeningen en intrinsieke waarde.

De accountant heeft zijn bevindingen aan ons gerapporteerd. Wij hebben de rapportage geëvalueerd, de bevindingen met de accountant besproken, het controledossier van de accountant beoordeeld en aanvullende eigen controlewerkzaamheden uitgevoerd waaronder de aansluiting van de vermogensbeheerrapportage met de financiële administratie en de jaarrekening.

Door bovengenoemde werkzaamheden op de uitbestede bedrijfsprocessen en aanvullende eigen werkzaamheden hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de beleggingen, beleggingsstromen en -opbrengsten, (mutaties in) deelnemergegevens en aanspraken die resulteren in (wijzigingen in) de technische voorzieningen, premiebijdragen en pensioenuitkeringen verkregen.

Controleaanpak continuïteit – geen significante continuïteitsrisico's geïdentificeerd

Zoals toegelicht op pagina 105 van de jaarrekening, heeft het bestuur in maart 2021 een herstelplan ingediend bij De Nederlandsche Bank. In het herstelplan heeft het bestuur uitgewerkt hoe het de beleidsdekkingsgraad van de Stichting binnen de wettelijk gestelde termijnen weer op het vereiste niveau wil brengen. Indien de Stichting alle beschikbare sturingsmiddelen heeft ingezet en de beleidsdekkingsgraad van de Stichting desondanks naar verwachting niet binnen de gestelde termijn voldoet aan het vereiste niveau, zal de Stichting de pensioenaanspraken en pensioenrechten moeten korten. Hierdoor wordt de continuïteit van de Stichting te allen tijde gewaarborgd.

Onze procedures omvatten onder andere:

- overwegen of de continuïteitsrisicoanalyse door het bestuur alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van de controle kennis hebben;
- overwegen of actuariële ontwikkelingen (inclusief de voorzienbare trend in overlevingskansen) en de ontwikkelingen op financiële markten (inclusief ontwikkeling in de renteterminstructuur) aanleiding geven tot significante continuïteitsrisico's;
- analyse van de ontwikkeling van de financiële positie van de Stichting gedurende het boekjaar ten opzichte van wettelijke solvabiliteitseisen en ten opzichte van voorgaand boekjaar op indicatoren die kunnen duiden op significante continuïteitsrisico's en het evalueren van de toelichting in de jaarrekening hieromtrent;

- het kennisnemen van het herstelplan dat is ingediend bij De Nederlandsche Bank en evalueren of het herstelplan alle relevante elementen en consistent is met onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole;
- het kennisnemen van de toelichting ten aanzien van de realisatie van het herstelplan zoals opgenomen op pagina 105 van de jaarrekening en vaststellen dat de toelichting adequaat is.

De resultaten van onze procedures hebben geen aanleiding gegeven om additionele controlewerkzaamheden op de continuïteitsbeoordeling uit te voeren.

Controleaanpak ten aanzien van risico's op fraude en niet-naleven van wet- en regelgeving

In paragraaf 'De Uitvoeringsorganisaties' op pagina 17 van het bestuursverslag beschrijft het bestuur de procedures ten aanzien van de risico's op fraude en niet-naleven van wet- en regelgeving. Door de hoge mate van uitbesteding door het pensioenfonds worden de procedures ten aanzien van de voornoemde risico's primair door de uitvoeringsorganisaties uitgevoerd.

In het kader van onze controle hebben wij inzicht verkregen in de Stichting en de bedrijfsomgeving, en hebben wij de opzet en de implementatie beoordeeld en, waar van toepassing, de effectieve werking getoetst van het risicomanagement van de Stichting met betrekking tot fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving. Dit betreft tevens de interne beheersmaatregelen die aanwezig zijn bij de externe dienstverleners van de Stichting (zie paragraaf 'Reikwijdte van de controle').

Onze werkzaamheden omvatten onder andere het evalueren van de gedragscode, het geschiktheidsplan, de klokkenluidersregeling, de integriteitsrisicoanalyse en de procedures van de Stichting om aanwijzingen van mogelijke fraude en niet-naleven van wet- en regelgeving te onderzoeken. Bovendien hebben wij inlichtingen ter zake ingewonnen bij het bestuur. Wij hebben onder meer de volgende controlewerkzaamheden uitgevoerd:

- evaluatie van nevenfuncties van bestuursleden, met speciale aandacht voor procedures en governance met betrekking tot mogelijke belangenconflicten.
- evaluatie van correspondentie met regelgevende en toezichthoudende instanties (inclusief DNB en AFM).

Daarnaast hebben wij werkzaamheden uitgevoerd om inzicht te verkrijgen in de wet- en regelgeving die op de Stichting van toepassing is en hebben de volgende rechtsgebieden geïdentificeerd die de meest waarschijnlijke oorzaak zouden kunnen zijn voor een materieel effect op de jaarrekening:

- Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb);
- Besluit Financieel toetsingskader pensioenfonds (Bftp);
- Algemene verordening gegevensbescherming (AVG);
- Sanctiewetgeving.

Wij hebben de risicofactoren voor fraude en niet-naleven van wet- en regelgeving geëvalueerd om na te gaan of deze factoren duiden op een risico op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening.

Wij beoordelen het veronderstelde frauderisico met betrekking tot de opbrengstverantwoording als niet relevant gezien de aard van de opbrengsten en aangezien de mogelijkheden tot het materieel beïnvloeden van de opbrengstverantwoording beperkt zijn.

In overeenstemming met het bovenstaande en met de controlestandaarden hebben wij het volgende risico geïdentificeerd ten aanzien van fraude dat relevant is voor onze controle, inclusief de relevante veronderstelde risico's vastgelegd in de controlestandaarden, en hebben hierop als volgt ingespeeld:

Doorbreken van interne beheersing door het bestuur (een verondersteld risico)

Risico:

- Het bestuur is in een unieke positie om fraude te plegen door de mogelijkheid het proces van financiële verslaggeving en resultaten te manipuleren door middel van het doorbreken van de interne beheersing die anderszins effectief lijken te werken, zoals schattingen gerelateerd aan de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen en de waardering van de beleggingen gebaseerd op 'netto contante waarde'-berekeningen en intrinsieke waarde.

Controleaanpak:

- We hebben de opzet en de implementatie geëvalueerd en, waar passend geacht, de werking getoetst van de interne beheersingsmaatregelen die het frauderisico dienen te mitigeren, inclusief de interne beheersingsmaatregelen die aanwezig zijn bij de dienstverleners waaraan de Stichting bedrijfsprocessen heeft uitbesteed.
- Wij hebben een analyse uitgevoerd om te identificeren of er sprake is van (administratieve) journaalposten met een hoger frauderisico. De uitkomst van deze evaluatie is dat wij geen (administratieve) journaalposten met een hoger frauderisico hebben geïdentificeerd.
- Wij hebben significante schattingen alsook oordeelsvormingen en veronderstellingen van het bestuur met betrekking tot de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen geëvalueerd. Voor een omschrijving van onze werkzaamheden hieromtrent, verwijzen wij naar het kernpunt met betrekking tot de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen.

Onze procedures om in te spelen op geïdentificeerde risico's op fraude, hebben niet geleid tot een kernpunt van de controle.

Wij hebben onze risico-inschatting en controleaanpak en resultaten gecommuniceerd aan het bestuur.

Onze controlewerkzaamheden leidden niet tot aanwijzingen en/of andere redelijke vermoedens van fraude en niet-nakomen van wet- en regelgeving die van materieel belang zijn voor onze controle.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het belangrijkste waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij aan het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken. In onze controle en bij de bepaling en evaluatie van onze kernpunten hebben wij rekening gehouden met de potentiële effecten van COVID-19 op de Stichting en de jaarrekening. Dit heeft niet geleid tot een aanpassing of uitbreiding van onze kernpunten.

Waardering van beleggingen voor risico pensioenfonds gebaseerd op 'netto contante waarde'-berekeningen en intrinsieke waarde

Omschrijving

De beleggingen voor risico pensioenfonds (hierna: 'de beleggingen') vormen een significante post op de balans van de Stichting. De beleggingen van de Stichting bedragen circa 99,9% van het balanstotaal. Alle beleggingen dienen conform de Wet verplichte beroepspensioenregeling te worden gewaardeerd op reële waarde (marktwaaarde). Uit noot 1 bij de toelichting op de jaarrekening blijkt dat voor EUR 2,67 miljard (53%) van de beleggingen van de Stichting de waardering gebaseerd is op marktnoteringen en dat voor EUR 2,36 miljard (47%) van de beleggingen van de Stichting de waardering gebaseerd is op 'netto contante waarde'-berekeningen en intrinsieke waarde. De beleggingen waarvan de waardering is gebaseerd op 'netto contante waarde'-berekeningen bestaan voor EUR 0,46 miljard uit vastrentende waarden en EUR 0,05 miljard aan derivaten. De beleggingen waarvan de waardering is gebaseerd op intrinsieke waarde bestaan voor EUR 0,86 miljard uit vastgoedbeleggingen, EUR 0,35 miljard aandelen, EUR 0,28 miljard vastrentende waarden en EUR 0,35 miljard overige beleggingen.

Het bepalen van de marktwaaarde voor deze beleggingen is complex(er) en bevat subjectieve schattingselementen. Het maken van de schattingen vergt een hoge mate van oordeelsvorming van het bestuur, waarbij gebruik wordt gemaakt van modellen. Gezien de invloed hiervan op de waardering van de beleggingen, het saldo van baten en lasten, het eigen vermogen en de (beleids)dekkingsgraad vormde de waardering van de beleggingen een kernpunt van onze controle. In de paragraaf 'Grondslagen voor de waardering van activa en passiva' van de toelichting geeft de Stichting de gehanteerde waarderingsgrondslagen weer. In noot 1 zijn de gehanteerde waarderingsmethoden en belangrijke veronderstellingen voor de waardering van deze beleggingscategorie uiteengezet.

Het evalueren van de waarderingsgrondslagen en het vaststellen van de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen vormden onderdeel van onze werkzaamheden.

Onze aanpak

De accountant van Achmea Investment Management B.V. heeft zijn bevindingen met betrekking tot zijn controle op de vermogensrapportage aan ons gerapporteerd. Wij hebben de rapportage geëvalueerd, de bevindingen met de accountant besproken en een dossierreview op het controledossier van de accountant verricht. Wij hebben vastgesteld dat de gecontroleerde vermogensbeheerrapportage aansluit met de financiële administratie en de jaarrekening.

Onze observatie

Wij hebben geconstateerd dat de gehanteerde waarderingsgrondslagen en gehanteerde waarderingsmethodieken voor de beleggingen in overeenstemming zijn met de geldende verslaggevingsregels en geschikt zijn om te kunnen komen tot een marktwaaarde van deze beleggingen.

Wij vinden dat de waardering van de beleggingen in de jaarrekening op aanvaardbare wijze is bepaald. De toelichting op de samenstelling en het verloop van de beleggingen is toereikend.

Waardering van de technische voorzieningen

Omschrijving

De technische voorzieningen vormen een significante post op de balans van de Stichting die wordt gewaardeerd op reële waarde (marktwaaarde). De waardering van de technische voorziening komt tot stand door middel van een berekening waarin aanspraakgegevens van deelnemers met behulp van belangrijke schattingen over levensverwachtingen, kostenniveaus en arbeidsongeschiktheid worden vertaald naar verwachte toekomstige kasstromen (uitkeringen). De kasstromen worden contant gemaakt met gebruikmaking van de rentetermijnstructuur ultimo boekjaar zoals gepubliceerd door De Nederlandsche Bank.

Het maken van de schattingen vergt een hoge mate van oordeelsvorming door het bestuur, waarbij gebruik wordt gemaakt van actuariële modellen en het bestuur zich laat adviseren door actuariel deskundigen. Gezien de complexiteit en de invloed hiervan op de hoogte van de voorziening pensioenverplichtingen, het saldo van baten en lasten, het eigen vermogen en de beleidsdekkingsgraad vormt de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen een kernpunt van onze controle.

Het bestuur heeft in de grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling de waarderingsgrondslagen en veronderstellingen voor de voorziening pensioenverplichtingen opgenomen.

Onze aanpak

Bij onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden van de certificerend actuaaris die door de Stichting is aangesteld. Wij hebben bij aanvang van de controle en bij afronding ervan afstemming gehad met de certificerend actuaaris over de te volgen aanpak, de aandachtspunten en de uitkomsten.

Wij hebben de door het bestuur gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen geëvalueerd. Hierbij hebben wij de consistentie, prudentie en actualiteit van de schattingsmethode en veronderstellingen betrokken. Wij hebben de onderbouwing van de veronderstellingen door het bestuur geëvalueerd aan de hand van een toetsing van de historische betrouwbaarheid daarvan en algemeen geactualiseerde uitgangspunten zoals overlevingskansen. De gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen hebben wij besproken met de certificerend actuaaris. Wij hebben de actuariële verklaring zoals opgenomen in de overige gegevens en de werkzaamheden van de certificerend actuaaris geëvalueerd.

Onze werkzaamheden omvatten verder het evalueren van de uitkomst van de actuariële analyse van het saldo van baten en lasten in relatie tot eerder gemaakte schattingen en kasstroomprojecties. Tevens hebben wij de waarderingsgrondslagen en de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen in de jaarrekening geëvalueerd.

Onze observatie

Wij vinden dat de waardering van de technische voorzieningen in de jaarrekening op aanvaardbare wijze is bepaald. De toelichting op de samenstelling en het verloop van de technische voorzieningen is toereikend.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben een mindere diepgang dan onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de informatie die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude. Daarbij is het bestuur verantwoordelijk voor het voorkomen en ontdekken van fraude en de niet naleving van wet- en regelgeving en het nemen van maatregelen om de gevolgen, voor zover mogelijk, ongedaan te maken en herhaling te voorkomen.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de Stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van de genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de Stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze doelstelling is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een entiteit haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Utrecht, 15 juni 2022

KPMG Accountants N.V.

W. Teeuwissen RA

BIJLAGEN

4 VERLOOPSTAAT DEELNEMERS

Actieve deelnemers inclusief premievrijgestelden wegens beroepsarbeidsongeschiktheid

	2021		2020	
	mannen	vrouwen	mannen	vrouwen
Stand per 1 januari	10.303	12.827	10.136	12.741
Bij: toegetreden deelnemers	681	755	625	753
andere oorzaken			0	0
Af: overleden deelnemers	-9	-7	-12	-8
gepensioneerde deelnemers	-3	-1	-2	-1
uitgetreden deelnemers	-471	-639	-443	-650
andere oorzaken	-2	-1	-1	-8
Stand per 31 december	10.499	12.934	10.303	12.827
Opgebouwd recht ultimo in miljoenen euro's (incl. verhoging per 1 januari volgend boekjaar)	33,4	33,4	34,4	33,4

Gewezen deelnemers

	2021		2020	
	mannen	vrouwen	mannen	vrouwen
Stand per 1 januari	2.641	5.657	2.643	5.634
Bij: toegetreden vanuit de				
actieve deelnemers	471	639	443	650
andere oorzaken	2	0	0	0
Af: overleden gewezen deelnemers	-5	-13	-3	-3
gepensioneerde gewezen	-304	-333		
deelnemers			-311	-376
afkopen	-3	-5	-17	-18
overdrachten	-206	-606	-111	-225
andere oorzaken	0	-1	-3	-5
Stand per 31 december	2.596	5.338	2.641	5.657
Opgebouwd recht ultimo in miljoenen euro's (incl. verhoging per 1 januari volgend boekjaar)	6,8	12,0	6,9	12,1

Pensioengerechtigden

Ouderdomspensioenen

	2021		2020	
	mannen	vrouwen	mannen	vrouwen
Stand per 1 januari	2.579	3.016	2.321	2.688
Bij: wegens pensionering	307	334	313	377
andere oorzaken	1		1	1
Af: wegens overlijden	-60	-46	-49	-41
afkoop klein pensioen	-4	-6	-7	-9
andere oorzaken			-	-
Stand per 31 december	2.823	3.298	2.579	3.016

Jaarlijks ouderdomspensioen ultimo in miljoenen euro's (incl. verhoging per 1 januari volgend boekjaar)

41,8	29,9	38,6	27,1
------	------	------	------

Nabestaandenpensioenen

	2021		2020	
	mannen	vrouwen	mannen	vrouwen
Stand per 1 januari	282	664	274	612
Bij: wegens overlijden partner	33	64	16	67
andere oorzaken			-	-
Af: wegens overlijden	-10	-11	-7	-15
afkoop klein pensioen	-3	-3	-	0
andere oorzaken			-1	-
Stand per 31 december	302	714	282	664

Jaarlijks nabestaandenpensioen in miljoenen euro's (incl. verhoging per 1 januari volgend boekjaar)

1,6	5,9	1,5	5,4
-----	-----	-----	-----

Wezenpensioen

	2021	2020
Stand per 1 januari	100	113
Bij: wegens overlijden deelnemers	24	23
andere oorzaken		-
Af: wegens afloop		0
andere oorzaken	-24	-36
Stand per 31 december	100	100
Jaarlijks wezenpensioen in miljoenen euro's (incl. verhoging per 1 januari volgend boekjaar)	0,1	0,1

Premie-overname bij beroepsarbeidsongeschiktheid

	2021		2020	
	mannen	vrouwen	mannen	vrouwen
Deelnemers van wie de premiebetaling is overgenomen per 31 december	58	120	66	125

5 BEGRIPSOMSCHRIJVINGEN

Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (Abtn)

Pensioenfondsen moeten op basis van de Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling een nota opstellen waarin wordt ingegaan op:

- * interne beheersingssysteem;
- * administratieve organisatie en interne controle;
- * procedures en criteria voor aansluiting bij het fonds;
- * aanspraken van deelnemers;
- * risico's;
- * financiële opzet;
- * financiële sturingsmiddelen.

Actuaris

De adviserend actuaris adviseert over financiële en actuariële zaken die de financiële positie van het fonds beïnvloeden, zoals de hoogte van de premie en het verlenen van indexatie. De adviserend actuaris stelt hiervoor onder andere de pensioenvoorziening vast en bepaalt periodiek of de aanwezige middelen voldoende zijn tegenover de aangegane verplichtingen. Verder heeft de adviserend actuaris een actieve rol bij de inrichting en de uitvoering van de ALM-studie en adviseert de adviserend actuaris bij de vaststelling van het premie- en indexatiebeleid.

Certificerend actuaris De certificerend actuaris toetst jaarlijks de toereikendheid van de voorziening pensioenverplichtingen, de kostendekkende premie en de financiële situatie van het fonds. Hij geeft hiervoor een actuariële verklaring af en stelt een actuariële rapport op. De taken van de adviserende en certificerend actuaris zijn gescheiden

Actuariële waarde

De contante waarde van een reeks toekomstige uitkeringen of bijdragen berekend op basis van actuariële grondslagen. Het gaat bij die grondslagen bijvoorbeeld om de rekenrente of de marktrente, de kansstelsels (sterftekansen, arbeidsongeschiktheids- en revalidatiekansen, frequenties van gehuwd zijn, etc.) en de kostenopslagen (bijvoorbeeld voor administratiekosten en/of uitbetalingskosten).

Asset Liability Management (ALM)

Het afstemmen van de beleggingsmix op de verplichtingen. Een ALM-studie is een integrale analyse van pensioen-, toeslag-, financierings-, en beleggingsbeleid. Hierbij wordt rekening gehouden met de risico's voor alle belanghebbenden. Zowel voor de korte als de lange termijn en in aansluiting op de verplichtingenstructuur. Een ALM-studie helpt een pensioenfonds bij het kiezen van de juiste beleggingsmix.

Assetmix/beleggingsmix

Verdeling van de beleggingsportefeuille over verschillende beleggingssoorten. Bijvoorbeeld aandelen, obligaties, vastgoed en liquide middelen).

Autoriteit Financiële Markten (AFM)

De AFM is toezichthouder op het gedrag van en de informatieverstrekking door alle partijen op de financiële markten in Nederland.

AG-prognosetafels

Periodiek publiceert het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) sterftetafels die zijn gebaseerd op waarnemingen van sterfte in de bevolking. Deze sterftetafels zijn nog niet geschikt voor gebruik door actuarissen: het verloop van de sterftekansen is nog te grillig en bepaalde belangrijke wetmatigheden zijn nog niet opgenomen. Om die sterftetafels geschikt te maken voor actuariële gebruik worden ze aangepast door het Actuariële Genootschap. Deze aangepaste tafels krijgen de naam 'AG-tafels'. Tot 2007 werden tafels gepubliceerd die geen toekomstige sterfte-ontwikkeling bevatten. Met ingang van 2007 wordt de waargenomen ontwikkeling (verbetering) in de sterftekansen als toekomstige sterfte-ontwikkeling in de sterftetafels meegenomen. Dit zijn de AG-prognosetafels.

Beleggingsbeleid

Een pensioenfonds is verplicht om op prudente wijze te beleggen. Het beleggingsbeleid van een pensioenfonds is enerzijds gericht op het zoveel mogelijk uitsluiten van beleggingsrisico's en anderzijds op het behalen van een zo hoog mogelijk rendement. Bovendien moet de afstemming van

beleggingen op de verplichtingen juist zijn: het pensioenfonds moet op het juiste moment aan haar verplichtingen kunnen voldoen.

Om optimaal aan deze uitgangspunten te voldoen is een juiste samenstelling van de beleggingsmix noodzakelijk, die met behulp van een ALM-studie kan worden vastgesteld.

Bepaalde partnersysteem

Een bepaald partnersysteem is een systeem voor reservering van partnerpensioen. Hierbij reserveert een pensioenfonds alleen dan voor partnerpensioen als de deelnemer daadwerkelijk gehuwd is, een geregistreerd partnerschap is aangegaan of een vrijwillig verzekerde partner heeft.

Benchmark

Een benchmark is een objectieve maatstaf waartegen een pensioenfonds de rendementen van de beleggingen afzet. De maatstaf is vaak een marktindex.

Beroepspensioenfonds

Bij een beroepspensioenfonds gaat het om een pensioenfonds voor vrije beroepsbeoefenaren, zoals notarissen of fysiotherapeuten. Als er een beroepspensioenfonds is voor een bepaald beroep dan zijn alle beroepsgenoten verplicht om zich bij dat fonds aan te sluiten.

Beroepspensioenvereniging

Een beroepspensioenvereniging is een vereniging waarvan beroepsgenoten lid zijn en die volledige rechtsbevoegdheid bezit. Het statutaire doel omvat uitsluitend het verzorgen van een beroepspensioenregeling. Hierbij komt het lidmaatschap niet automatisch voort uit het lidmaatschap van enig andere organisatie. Het doel van de beroepspensioenvereniging is het behartigen van de belangen van de pensioenen van de beroepsgenoten.

Bruto binnenlands product (bbp)

Het bruto binnenlands product (bbp) is de totale geldwaarde van alle in een land geproduceerde goederen en diensten gedurende een bepaalde periode (meestal een jaar).

Commodities

Commodities zijn grondstoffen. Een onderverdeling van commodities is: energie, metalen en agrarische producten. Beleggingen in commodities vinden plaats met derivaten.

Corporate governance

Bij corporate governance gaat het om goed ondernemerschap. Hierbij inbegrepen zijn integer en transparant handelen door het bestuur, goed toezicht op het handelen door het bestuur en het afleggen van verantwoording voor het uitgeoefende toezicht.

Custodian

Een custodian is een bewaarder van effecten. Bij dit fonds is dit Caceis en Bank New York Mellon.

Dekkingsgraad

De dekkingsgraad van een pensioenfonds geeft de verhouding weer tussen de bezittingen en de verplichtingen van een pensioenfonds. Dit verhoudingsgetal geeft weer in hoeverre het pensioenfonds kan voldoen aan zijn verplichtingen.

Dekkingstekort

Situatie dat de middelen van het pensioenfonds niet langer toereikend zijn om te voldoen aan het minimaal vereist vermogen.

Derivaten

Een financieel instrument waarvan de waarde is afgeleid van één of meer onderliggende waarde.

DNB (De Nederlandsche Bank)

Orgaan dat toezicht houdt op de financiële degelijkheid van financiële instellingen, onder andere van pensioenfondsen. Op basis van de Pensioenwet en de Wet financieel toezicht controleert DNB de pensioenuitvoerders.

Duration

Hierbij gaat het om de gewogen gemiddelde looptijd van een obligatie in jaren. Duration is een maatstaf voor de rentegevoeligheid van obligaties. Hoe langer de duration, hoe sterker obligatiekoersen reageren op een renteverandering.

Emerging markets

Emerging markets (opkomende markten) zijn de financiële markten van ontwikkelingslanden. Deze markten kenmerken zich vaak door een snelle, maar ook onstabiele economische groei. Beleggers beschouwen een belegging in een emerging market vaak als risicovol vanwege (mogelijke) politieke problemen en economische instabiliteit. Het risico, maar ook het verwacht rendement van een dergelijke belegging, is daarom gemiddeld hoger dan van een belegging in ontwikkelde landen.

Financieel toetsingskader (FTK)

Het financieel toetsingskader is het (nieuwe) financiële toezichtregime en maakt deel uit van de Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling. Het FTK is van toepassing op de financiële positie en het financiële beleid van pensioenfondsen en is vanaf 1 januari 2007 van kracht.

FIRM (Financiële Instellingen Risicoanalyse Methode)

FIRM is een geïntegreerde methode voor de analyse van risico's bij alle typen ondernemingen waarop DNB toezicht houdt. Het bestuur gebruikt de risicoanalyse om inzicht te krijgen in de risico's van de activiteiten en de mate waarin deze risico's een potentiële bedreiging zijn voor de toezichtdoelstellingen.

Future

Bij een future gaat het om een op de beurs verhandeld termijncontract met verplichte levering van onderliggende waarden/goederen in de toekomst tegen een vooraf vastgestelde prijs. De onderliggende waarde kan een obligatie zijn, een aandelenindex, een geldmarktrente of een commodity. Met futures kan een belegger beleggingsrisico's afdekken.

Fondsvermogen:

Het totale vermogen dat aanwezig is bij het pensioenfonds.

Franchise

Na de 67-jarige leeftijd bestaat het inkomen in principe uit een ouderdomspensioen en een AOW uitkering. Bij de opbouw van het pensioen wordt al rekening gehouden met deze AOW uitkering door het gebruik van een franchise. De franchise is het deel van het inkomen waarover geen pensioen wordt opgebouwd in

verband met de vanaf een bepaalde leeftijd te ontvangen AOW uitkering. Bij dit fonds heeft het bestuur echter zelf de franchise vastgesteld en deze is niet gekoppeld aan de AOW.

Hedge funds

Hedge funds (hedgefondsen) maken gebruik van een breed scala aan beleggingsstrategieën en – instrumenten om onder alle marktomstandigheden een absoluut (positief) rendement te halen.

Herstelplan

Plan van aanpak waarin het pensioenfonds laat zien welke maatregelen het neemt om de dekkingsgraad te verbeteren. Het herstelplan bevat maatregelen om binnen tien jaar weer te beschikken over het vereist eigen vermogen.

INREV

INREV is de Europese vereniging voor beleggers in niet-genoteerde vastgoedfondsen. INREV is Europa's leidende platform voor het delen van kennis over de niet-beursgenoteerde (niet-beursgenoteerde) vastgoedsector.

Intern Toezicht

Het kritisch beoordelen van het functioneren van het (bestuur van het) pensioenfonds door onafhankelijke deskundigen.

Het gaat daarbij vooral om het beoordelen van beleids- en bestuursprocedures en -processen, om de checks and balances, om de wijze waarop de uitvoering van de regeling wordt bestuurd en aangestuurd en om de wijze waarop wordt omgegaan met de risico's op de langere termijn voor (de dekkingsgraad van) het pensioenfonds. De verplichting tot het hebben van een intern toezicht maakt deel uit van de principes voor goed pensioenfondsbestuur. Het doel van het intern toezicht is het beter functioneren van het pensioenfonds(bestuur).

Kostendekkende premie

Pensioenfondsen moeten een zogenoemde kostendekkende premie hanteren. Dit betekent dat de pensioenpremie hoog genoeg moet zijn om de onvoorwaardelijke en - in voorkomende gevallen – voorwaardelijke onderdelen van de pensioenovereenkomst in dat jaar en voor de langere termijn na te komen. In deze premie zit ook een opslag

voor solvabiliteit, een opslag voor uitvoeringskosten en de actuariael benodigde premie voor het voorwaardelijk deel van de pensioenovereenkomst.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Het gaat bij het maken van beleggingskeuzes om een goed én verantwoord rendement. Bij het beleggen houdt het pensioenfonds daarom waar nodig en waar mogelijk rekening met mens, milieu, duurzaam ondernemen en hoe ondernemingen worden bestuurd.

Marktwaarde

Marktwaarde is de waardering van activa tegen de verkoopwaarde.

Obligatie

Een obligatie is een bewijs van een geldlening aan een overheid, supranationale organisatie of bedrijf. Dit bewijs geeft recht op rentevergoeding (coupon) en aflossing van de hoofdsom aan het einde van de looptijd. Een obligatie is meestal beursgenoteerd.

Overrendement

Het rendement dat wordt gerealiseerd boven het rendement dat nodig is om de voorziening pensioenverplichtingen op te renten.

Outperformance/underperformance

Er is sprake van outperformance als het met een beleggingsportefeuille bereikte rendement hoger is dan het rendement van de benchmark. Underperformance betekent dat het rendement van de portefeuille lager is dan het rendement van de benchmark. Bij een negatief beleggingsrendement is sprake van outperformance als het rendement van de benchmark nog negatiever is.

Over the counter (OTC)

Over the countercontracten zijn contracten die buiten de beurs verhandeld worden.

Performance

De performance van (een deel van) het vermogen is het totale rendement op marktwaarde.

Private equity

Beleggingen in niet beursgenoteerde ondernemingen.

Rating

De rating van een belegging of een onderneming geeft een beoordeling weer van het kredietrisico van een bepaalde belegging. De rating wordt vastgesteld door gespecialiseerde bureaus die, afhankelijk van de kredietwaardigheid van een onderneming, een AAA, AA, A, BBB etc. geven. Vastrentende waarden kunnen als hoogste rating AAA krijgen. De investeringsgrens wordt vaak gelegd bij een minimale rating van BBB.

Rendement

Het positieve of negatieve resultaat dat een pensioenfonds, vermogensbeheerder of verzekeringsmaatschappij behaalt met de belegging van daartoe beschikbare middelen.

Renteswap

Een renteswap of interest rate swap (IRS) is een afspraak tussen twee partijen om in een bepaalde periode (een tot tien jaar) rentebetalingen over een bepaalde hoofdsom uit te wisselen.

Rentetermijnstructuur

Grafiek die het verband weergeeft tussen enerzijds de looptijd van een vastrentende belegging en anderzijds de daarop te ontvangen marktrente.

Service Level Agreement (SLA)

Overeenkomst waarin de mate van dienstverlening van de opdrachtnemer ten opzichte van de opdrachtgever gespecificeerd is. In de SLA's staan afspraken over de kwaliteits- en tijdigheidseisen waaraan de dienstverlening moet voldoen.

Securities lending

Het voor een bepaalde periode uitlenen van effecten, waarbij de uitlener een leenvergoeding ontvangt van de lener.

Solvabiliteit

Het vermogen van de pensioenuitvoerder om op langere termijn aan verzekerings- of pensioenverplichtingen te kunnen voldoen.

Technische voorziening:

Het vermogen dat naar verwachting nodig is om alle lopende verplichtingen te kunnen dekken.

Toeslag

Verhoging van ingegane pensioenen (na pensioeningang) en/of (premielvrije) pensioenaanspraken (voor pensioeningang) met een vast percentage gelijk aan bijvoorbeeld inflatie of een percentage dat gelijk is aan de loonstijging.

Toezichthouders

Er zijn twee organisaties die toezicht houden op pensioenfondsen en -verzekeraars. De Nederlandsche Bank (DNB) en de Autoriteit Financiële Markten (AFM) hebben beide hun eigen toezichtgebied.

Uitruil(factor)

Uitruil is de mogelijkheid voor de deelnemer om het opgebouwde partnerpensioen om te zetten in extra ouderdomspensioen. Ook kan uitruil inhouden dat de deelnemer een deel van het ouderdomspensioen omzet in (extra) partnerpensioen. De uitruilfactor is de factor waarmee het fonds de ene pensioensoort vermenigvuldigt om deze om te zetten in de andere pensioensoort.

Vastgoedbelegging

Bij vastgoedbeleggingen gaat het om beleggingen in kantoren, woningen, winkels en bedrijfsruimten. Er bestaat zowel beursgenoteerd als niet-beursgenoteerd vastgoed.

Vastrentende waarden

Vastrentende waarden zijn bijvoorbeeld obligaties, hypotheeklen en banktegoeden. Ze geven recht op een vaste rentevergoeding en aflossing aan het einde van de looptijd.

Volatiliteit

Volatiliteit is een maatstaf voor de beweeglijkheid van de koers van een effect. Een hoge volatiliteit betekent dat de koers van een fonds sterk stijgt en daalt in een relatief korte periode. De volatiliteit geeft mede aan wat voor risico een belegger loopt met een bepaald fonds.

Waardeoverdracht

Het overdragen van de contante waarde van de pensioenaanspraken om pensioenverlies te voorkomen wanneer een pensioengerechtigde van pensioenregeling wisselt.

Welvaartsvastheidsbescherming

Doelstelling dat het pensioen meegroeit met de ontwikkeling van de lonen.

Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvrb)

Wet waarin onder meer de voorwaarden zijn opgenomen, waaraan beroepspensioenregelingen moeten voldoen.

